

NICOLAI TVDESCHII CATINENSIS SICVLII,
Panormi Archiepiscopi, vulgò

ABBATIS PANORMITANI COMMENTARIA

In Tertium Decretalium Librum.

*Quae prae ter ea, quae superioribus hucusque Editionibus in lucem eductis ad haec
illustranda accesserant, ornatiora & auctiora reddita sunt*

IACOBI ANELLI DE BOTTIS NEAPOLITANI,

Regij Consiliarij, Adnotationibus;

A T Q V E

Antonij Corsetti, Iur. Conf. Clarissimi,

REPERTORIO integro: nunc primum ordinario Indici ita permixto, vna cum materijs, quae ab
Adnotantibus observata sunt, vt nihil supra desiderari possit.

Tomus Sextus.

C V M P R I V I L E G I I S.

GATTINI
D
146/6

DONO EREDI DI
NICOLA E NICOLETTA GATTINI

VENETIIS, M D XXCIIX.

Apud Iuntas.

Antonij Passarelli Materanen.

Titulorum huius Tomi elenchus.

Baptismo, & eius effectn.	328	Institutionibus.	83
Capellis monachorum, & aliorum religioso- rum.	288	Iure patronatus.	290
Celebratione missarum, & sacramentorum, Eucharistiae, & diuinis officijs.	321	Locato & conducto.	135
Censibus, & exactionibus, & procurationi- bus.	306	Ne clerici vel monachi secularibus negotijs se immisceant.	362
Clerico ægrotante, vel debilitato.	80	Ne sede vacante aliquid innouetur.	102
Clericis non residentibus.	27	Observatione ieiuniorum.	334
Clericis conjugatis.	21	Parochijs & alienis parochianis.	217
Cohabitatione clericorum & mulierum.	15	Pignoribus & cautionibus.	146
Commodo.	125	Peculio clericorum.	169
Concess. præb. & eccl. non vacantis.	88	Præbendis & dignitatibus.	38
Consecratione ecclesiae, vel altaris.	317	Precarijs.	123
Conuersione conjugatorum.	254	Presbytero non baptizato	332
Conuersione infidelium.	265	Purificatione post partum.	337
Custodia Eucharistiae, Crismatis, & aliorum sacramentorum.	333	Rebus ecclesiae alienandis, vel non.	117
Decimis, primitijs, & oblationibus.	220	Regularibus & transeuntibus ad relig.	240
Deposito.	127	Religijs & veneratione sanctorum.	282
Donationibus.	161	Rerum permutatione.	333
Ecclesijs ædificandis, vel reparandis.	337	Sepulturis.	141
Emptione & venditione.	129	Solutionibus.	205
Feudis.	144	Statu monachorum, & canonicorum regu- larium.	157
Fideiussoribus.	152	Successionibus ab intestato.	275
His, quæ fiunt à maiori parte capituli.	112	Testamentis & vltimis voluntatibus.	202
His, quæ fiunt à prælato sine consensu capi- tuli.	104	Vita & honestate clericorum.	172
Immunitate eccl. & cæmeteriorum.	341	Vt ecclesiast. beneficia sine diminutione cõ- ferantur.	2
		Voto, & voti redemptione.	115
			267

ABBATIS PANORMITANI IN TERTIVM LIBRVM DECRETALIVM.

Commentaria pene Diuina, quamplurium Iurisconsultorum
Adnotationibus illustrata.

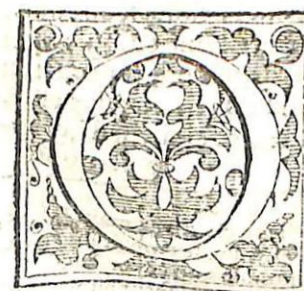
*Et hac omnium postrema Editione ab innumeris propè mendis, quibus undiq;
scatebant, sic purgata, ut si cum alijs editionibus conferas
nostram proculdubio diligentiam probabis.*

S V M M A R I V M.

- 1 Clerici debent summopere cauere, ne interueniant in iudicijs.
- 2 Iudices, quando sunt in peccato mortali, non prohibentur iudicare ex potestate officij.
- 3 Iudex, qui est in peccato, magis peccat alios iudicando.
- 4 Sacerdotes, qui sunt in peccato, magis peccant iniungendo alijs penitentiam, licet absolutio ab ipsis facta valeat.
- 5 Preces malorum sacerdotum, an prosint, vel noceant illis pro quibus fiunt.
- 6 Et ibidem, quod malus sacerdos ita conficit, ut bonus.
- 7 Ambasciatores debent eligi beneuoli, cui mittuntur.
- 8 Sacerdos malus ex officij potestate prophetare potest. Et ijdem, an sancti & boni sacerdotes spiritum sanctum perpetuo habeant, an vero ab eis interim ad tempus secedat, & quæ differentia sit inter sanctos & Christum respectu spiritus sancti.
- 9 Clericorum appellatione qui veniant.
- 10 Præiudicium concessum clericis comprehendit omnes clericos cuiusvis ordinis, seu dignitatis sint.
- 11 Episcopi non veniunt appellatione clericorum in materia odiosa, sed secus in materia fauorabili.
- 12 Mixtum an veniat sub simplicibus, infra c. 1. num. 6.
- 13 Ecclesia parochialis appell. non venit illa, quæ est parochia-
ta, & collegiata.

Præfatio in Tertium Librum Decret.

Onipotētis Dei

postulato suffragio, ut ostē-
dam in volumine ordinem
fuisse seruatum, cōtinuan-
da est primo rubrica ad præ-
cedētia, quæ per Doc. duo-
bus modis continuatur, &
primo sic. Supra visum est
de iudicijs, & de eorum sin-
gulis partibus: sed quia clerici debent ab eis, quā-
tum

possunt abstinere: nam decet seruos Dei paruo in
commodo a strepitu iudiciorum esse quietos, ut in c.
1. supra de findi. & quoniam nō solum a iudicijs ab-
stinere debēt, sed vita & honestate fulgere. ideo post
tractatum iudiciorum subiicitur hæc rub. Hæc tamen
continuatio non est multum connexa cum præceden-
tibus. Vnde forte ponitur secunda. Quia supra visum
est de iudicijs, & iudices maxime clerici non debent
esse in peccato, maxime cum iudicant; q. 7. iudicet,
ideo post tractatum iudiciorum subiicitur, qualiter
clerici debeant se habere in vita, & honestate, ut sic
vitent omnem maculam. Aduerte tamen, q. in hac
continuatione Doctores simpliciter dicunt, q. existē-
tes in peccato non possunt iudicare, quod non est sim-
pliciter verum. Dic terno, q. de merito vitæ iudicare
alios non possunt, sed ex potestate officij sic. Vide de
hoc. 3. q. 2. c. fi. & 3. q. 7. in glo. summæ. plene per Ion.
in c. sciscitatus, supra de rescript. & in c. cum venera-
bilis, de excep. Peccat tamen iudex alium iudicando,
si ipse sit peccator, ut in c. iudicet, & in c. in grauibus,
& in c. qui sine. 3. q. 7. Et idē dic in sacerdotibus res-
pectu fori penitentialis. Peccant tamen si existentes in
peccato, alijs penitentiam iniungunt, licet absolutio
teneat. Debent enim primo se corrigere saltem per
contritionem, & postmodum penitentiam alijs iniun-
gere, & vide tex. cum glo. in ver. iud. candus, de pœ-
dist. 6. c. 1. glo. in d. c. in grauibus. Et vtrum malorum
sacerdotum preces noceant, vel prosint illis, pro qui-
bus fiunt, vide tex. cum glo. in d. c. in grauibus, melius
vide 49. dist. in sum. Item adde & aliud, q. licet malus
sacerdos ita conficiat, sicut bonus. 1. q. 1. multi. tamen
facilius exaudiuntur boni sacerdotes, quàm mali. 1. q.
1. in c. ipsi sacerdotes. Cum enim sunt intercessores
apud Deum, si displicet Deo, nedum non exaudiuntur,
sed potius Deum ad iram prouocant: vnde tex. no.
in d. cap. in grauibus, eicit, quod si is qui displicet, ad
intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora pro-
prouocatur. † Et nota illum textum perpetuo pro
prouocatur. A 2 amba-

Tomus Sextus.

a coniugatis an debeant stare inter clericos tpe celebrationis? Fran. & Io. And. post eū, & cōiter Doc. dñt, q̄ inter laicos debent stare, nō inter clericos, ar. in c. diuersis fallacijs, inf. de cle. coniug. & in c. j. co. tit. lib. 6. vbi dñr clericos cōiugatos gaudere priuilegio clericorū in duob. **b** dñtaxat, dñmodo deferant habitū, & tonsurā: ergo non includunt hic appōne clericorū. Credo posse dici contrariū, quia istud non est priuilegiū clericorū, sed vt psallentes nō impediant, & vt eis deferat, hoc emanauit, vt p̄ dixi. Cū ergo clerici cōiugati nō sint purē laici, vñ appellantur clerici, vt in rub. de cle. cōiug. hic tñ excludunt laici, ergo nō veniūt appōne laicorū. Pro hoc facit vnū no. dictū Io. And. in c. Io. de cle. cōiug. vbi dicit, q̄ statutū ep̄i excōicantis certo casu laicos, nō cōprehendit clericos cōiugatos, cū materia sit odiosa, & illi nō sint purē laici, sed quoddā genus, seu qdā spēs mixta; facit dictū c. statutū, de ele. lib. 6. & adde, c. si q. 3. 2. dist. vbi dñr, q̄ clericus cōiugatus debet vigilare in psalmis dicēdis. p̄mittit ergo eis cātare cū clericis. p̄nt ergo stare inter psallētes, vide oīno gl. 2. 4. q. 3. c. q̄uis, q̄ sentit, q̄ p̄nt esse inter clericos. Sed est dubiū, qd de alijs clericis, q̄ veniūt cā audiēdi officiū, & nō cātāt: certē si impediant psallentes p̄ eos, non est eis licitū. Facit pro hoc dictio tñ, hic posita. Dicit. n. tex. [Tñ psallētib. &c.] Sed vbi non impediunt psallētes, satis posset p̄mitti, vt in choro sint, q̄ cessant tunc rōnes statuēdi, & q̄ iste tex. excludit solū laicos, habuit ergo respectū, q̄ clericus cōiter sunt inclusi inter ecclesiā eorū. Sed q̄ro, an peccēt laici nō obseruādo hoc statutū? Inn. dicit, q̄ nō. Loquit. n. hoc c. de honestate, ideo nō ligat cōtra facientes, maximē vbi cōsuetudo est in oppositū. **f** No. hoc dictū, q̄ statutū loquēs de honestate nō ligat cōtra facientes ad peccatū, **c** p̄ hoc vide tex. 4. dist. c. deniq; . S. hāc & si. in fi. Hoc dictū limito, dñmodo nō fiat ex cōtemptu, vñ cōtemnens exhortationē supioris peccat, vide bo. gl. cū tex. in c. q̄s aut. 10. dist. Idē intelligo in cōsilio p̄fectionis, secus in cōsilio reuerentiā, vt no. in cle. 1. de test. Quo aut cognoscat, vtrū cōsiliatio sapiat cōsiliū, vel p̄ceptū: dic, q̄ primo recurrendū est ad materiā subiectā. Nā si illa de sui natura nō necessitat, dñr poti⁹ qdā exhortatio, licet verba aliud sapiāt. 1. 1. q. 3. c. rogo. cū gl. in proce. decretorū, iuncta gl. in cle. exiui de paradiso, de verb. sig. Hāc aut materia non necessitat, cū in ecclesia oēs vnū sumus, nec distinguūt seruus à libero, sed oēs vnū filij Dei, hinc oēs dñt, p̄r n̄ &c. & ad hoc denotandū, cū Papa celebrat, clerici, & laici sunt mixti, & honestū est p̄ rōnes p̄missas, vt fiat diuisio, de qua hic. **t** Vltimo hic q̄rit de vtili q. vltra alios, nunqd audire missam sit de p̄cepto, **d** cū iste tex. faciat mentionē de clericis, & laicis? dic, q̄ oēs laici debent audire missas cōpletas dieb. dñicis, & in alijs p̄cipuis dieb. & stare in missa vsq; ad bñdictionem sacerdotis inclusiue, aliās peccāt mortālī iusta cā cessante, cū eis hoc p̄cipiat ab ecclesia, vt in c. missas, cū duob. seq. de consec. dist. 1. Et dicit missas in plurali, non, q̄ arctent audire plures numero, sed sufficiat eis vnica. Sed dñr in plurali, q̄ orat pro vi-

uis, & defunctis. **f** Idē dic in clericis, maximē non curatis. Debent. n. in his dieb. maximē cōuenire ad ecclesias eorū, seu cathedralē, & ibi missam audire, vt in c. & hoc attendendū, de consec. dist. 1. Et per illum tex. dico, q̄ non missa peculiaris, seu priuata est in p̄cepto, sed missa magna, & publica, q̄ fit cū cantu. Consuetudo tñ habet oppositū, sed de iure primū verius est. Nā clerus orat pro populo; vñ populus debet tunc esse p̄sens his diebus p̄cipue, & ideo dñr in d. c. & hoc, q̄ missa peculiares, aut priuatae debent ita dici illis diebus in locis secretis, vt populus non abstrahat ab audiendo missam solemnem. Et per illū tex. qui facit mentionē de sacerdote, infero, q̄ sacerdotes non hñtes curā, non tenent celebrare singulis diebus dñicis, & festiuis, cū solū iniungat eis, q̄ vadant vna cū laicis ad audiendū missam, ex quo non hñt populū, vt hñt in d. c. & hoc attendendū. De **f** Ep̄o dic, q̄ nisi causa rōnabilis eū excuset, nō debet p̄terire diē, quominus dicat, vel audiat missam, in c. si. de priur. lib. 6. nec debet saltem diebus dñicis deesse in ecclesia sua, de consec. dist. 3. c. ep̄s. In glo. 2. [Vt liberius] Adde aliam rōnem, q̄ supra dixi. Vt clerici honorent p̄r laicis. Sed quid si laici inuitent a clericis, vt stent inter eos? dñt Doct. q̄ licitū est eis, p̄ hoc tex. ibi, non p̄sumant authoritate propria, q̄ illud verbū sonat in vitiiū, quia qui inuitant a clericis, non p̄sumunt, pro hoc 63. dist. c. 1. 2. & 3. vñ licitē deficientib. maximē clericis, inuitant laici ad cantandū cū clericis, & maximē hoc fit in Frācia, vbi sunt boni cantatores. Sim̄r in Alemania bassā. Nūquid aut possit solus clericus missam dicere cū laicis, vide 38. ist. c. sedulo. de consec. dist. 1. c. hoc quoq; & in c. nunquā liceat, 92. dist. & i defectum clericorū hoc licebit, aliās secus, vt in c. proposui, de fil. psby. **f** In gl. si. in fi. hāc expositio cōiter non reci-

ADDITIONES.

a Coniugatis. Adde. an gaudeant p̄. iuilegio clericorum, Cōpol. consi. 11. Alex. lare consi. 8. 1. lib. & Lap. alleg. 118. **A** N. T. F. R. A. N. **a** Adde, q̄ clericus coniugatus non gaudet priuilegio fori, vt per Io. And. in ver. declarans, in c. 1. hic alleg. & gl. in c. si iudex laicus, in ver. debent, de sent. ex. in 6. Quod intelligit verū in ciuilibus, sed in criminalibus, & ciuilit̄ inuitent bene gaudet priuilegio, si vitam, & habitum seruent, secundū Gem. ibi. & adde, q̄ si clericus coniugatus exerceat artes viles, non gaudet priuilegio clericali, vt plenē per d. Card. in cle. 1. in 17. q. de vit. & hon. cler. Et adde, q̄ clericus ducens vxorem, vel factus miles, perdit priuilegium ipso iure, vt est glo. in c. quisquis. 17. q. 4. & eodem modo, si incedit sine habitu & tonsura, vt plenē per d. Card. in Clem. 1. 1. oppositio. & n. 12. q. de vita, & hon. cler. & materiā clericorum coniugatorum, vide plenē per Spec. in tit. de cler. coniug. per totum. **Z** A. C. H. **a** Adde plenius per Gem. in c. 1. S. & cum Paris. nu. 5. & q̄ ibi not. Cel. in apostil. in ver. corā iudice laico, & ibi Philip. Fran. no. 50. & eundem Celsum in apost. in ver. si iudice seculari, de cleric. coniug. lib. 6. **b** S. E. B. S. A. P. **a** In duobus. Adde tamen, q̄ valeat consuetudo, q̄ clericus coniugatus gaudeat priuilegijs clericalibus, licet non deferant habitum, & tonsuram, vt vult Ful. in consi. 114. in c. p̄suppositis statutis, in secundo dubio. **c** S. E. B. S. A. P. **a** Adde peccatum. Vide latē per Fel. in c. 1. col. 6. ver. fallit tertio regula, sup̄. de consi. & ibi ponit q̄o ex cōn tempore quis peccat, qñ venit contra legem consilij, & honestatis, & vide ad hoc, q̄ scribit eleganter Aret. in consi. 160. incip. longa est consultatio, in 8. dubio. vbi dicit, q̄ etiam lex p̄cepti non ligat, qñ ratio legis sonat indecentiam, vt ibi per eund. **d** De p̄cepto. Adde Lap. alleg. 58.

recipitur a Doct. quia esset de indubio, cū oēs laici possint intrare ecclesiā, nisi sint excōicati. 2. 1. dist. c. clericos, de consec. dist. 3. c. Ep̄s, 25. dist. c. plēctis, q̄ tales non debent ecclesiā intrare, & hoc tpe celebrationis diuinorū; secus vñ, si diuina non celebrēt, vt est gl. no. 1. q. 1. c. qui studet, in vers. misit. Debet. n. intelligi s̄m dispositionē gl. p̄cedentis, vt dicat sancta sanctorū illa pars, q̄ est propē altare, quā appellat sacrarīū, in quo sunt clerici ad celebrandū, p̄p̄ sacra, quā ibi faciunt. Et quia in altari maiori, cū soleat esse sacrarīū, includunt reliquiā, infra de consec. eccl. vel alt. p̄ totū. Alij dñt, q̄ appellatur sancta sanctorū capella Constantini in Roma, vbi seruantur capita apostolorum Petri & Pauli; sed cōmuniter hoc non tenetur, quia ista constitutio, quo ad hoc esset localis, quod non esset dicendum, & ideo tene superiorem &c.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerici prohibentur portare arma offendibilia.
- 2 Clericus, qui non potest aliter mortem vitare, potest aliter aggressorem impune occidere, & non incurrit irregularitatem, etiam si tunc esset in actu celebrandi.
- 3 Clericus pro defensione rerum suarum, vel pro defensione proximi, an, & quando possit impune aliquē offendere. Irregularitas semper incurritur a clerico alium offendente, nisi in casu sup. in num. 2.
- 4 Iudex, siue testis in cā criminali incurrit irregularitatem.
- 5 Papa potest dare licentiam clerico pugnandi in bello iusto, sine metu irregularitatis.
- 6 Monachus religiosus potest sine licentia sui Abbatis se defendere, & elemosinam facere in casu necessitatis, & non potest licentiam commodē petere. Monachus non habetur pro mortuo circa ea, quae sunt iuris naturalis.
- 7 Armorum appellatione non venit cultellus paruus, aptus ad incidendum panem.
- 8 Clericus secularis portans arma, non est ipso facto excōicatus, sed religiosus sic, & tenens intra septa monasterij.
- 9 Clericus ex delatione armorum, si tertio fuerit monitus, perdit priuilegia clericorum.
- 10 Clericus usurarius non in continentī deponitur, sed proceditur, vt hic dicitur.

C A P. I I.

Lerici. Breue est, nec pōt breuius summi. Sed pro summario nota, q̄ armorū delatio clericis est inhibita in tñ, q̄ contra faciētes grauiter peccāt. Hoc collr ex eo, q̄ tale delictū est excōicatione dignū, vt hic, sed excōicatio nō fert, nisi pro graui crimine, vt in c. nullus, & in c. nemo. 1. 1. q. 3. & q̄uis hic caueat solū de clericis, idē dic in laicis, a vt patet i rubro, & nigro. C. vt armorū vsus incio p̄cipe interdictus sit. lib. 1. Sed cōtra hoc op. d. c. dilecto, de sen. exc. lib. 6. vbi ille decanus assumpsit arma materialia, ad idē c. olim. inf. de rest. spo. Sol. illa iura loquunt in armis defensibilib. & nō offensibilib. P̄nt. n. clerici ad eorū defensionē arma assumere, vt in contrarijs. Sed q̄ro vltra alios nunqd sit hoc clericis licitū in dist. & Sol. distingue plenē. Primò, an liceat pro defensione propriā p̄sonae. Secundo, quid pro defensione rerū. Tertiò, an pro defensione proximi.

Quarto, quid in religiosis. **f** Ad primū dic, q̄ si clericus non pōt mortē aſr vitare, pōt impune occidere suū aggressorē, nec vllā irregularitatem incurrit. Nā potius aggressor vñ seipsum occidere, q̄ ab aggresso occidi, vt pbat in cle. si furiosus, de homi. & ideo nullū peccatū incurrit. Et dixit Io. de Lign. in tractatu de iusto bello, q̄ si clericus celebrās inuadit, iuste dimittit celebrationē, & si defendēdo se, occidit aggressorē, pōt icōtinēti redire ad altare, & officiū p̄ficere. Si verò poterit aſr mortē vitare, puta fugiēdo, tūc est dubiū, nunqd clericus teneat fugere, an vero possit arma mouere. gl. in c. his clericis. 50. dist. & in c. sicut dignū. de hom. sentiunt, q̄ tunc nō debet pcutere. Sed in cōtrariū adduco. d. c. olim. vbi p̄ defensione rerū licitū est clerico mouere arma, ergo fortius pro repulsione iniuriā p̄sonalis. Nā iniuria est fugari, & iniuria q̄libet corporalis, vñ maior qualibet iactura rerū. I. i. seruorū. ff. de p̄. facit qd no. Bar. in l. 1. ff. vñ vi. Puto sic i clerico distinguēdū, q̄ ad saua, puta ad occisionē, nō debet clericus p̄cedere, si pōt fugere, **c** sed aſr resistere, & verberare pōt. ar. in c. olim. iuncta d. cle. si furiosus. Tunc. n. nō occidēdo euitat irregularitatem, qñ aſr mortē p̄pria vitare nō poterat. **f** Scd o casu, cum q̄rit, nunqd pro defensione rerū vñ primo, q̄ nō sit licitū arma mouere. i. c. suscepimus. inf. de hom. & i. c. 2. e. ti. dñ dicit, [Te tuāq; liberādo &c.] & sic requirit illa duo copulatiue. In cōtrariū facit, d. c. olim. Cōcludo sic, q̄ ad occisionē, seu membri debilitationē clericus p̄cedere nō debet p̄ defensione rerū, vt in dictis iurib. sed aſr verberare, seu resistere pōt, vt in d. c. olim. & hoc sentit Inn. in c. si verò. il. 1. de sent. exc. In tertio mēbro. f. qd pro defensione p̄ximi, d vñ primo, q̄ non liceat clerico p̄tex. i. c. ex multa. inf. de voto. vbi dñr q̄ clericale officiū reddit clericos inhabiles ad pugnādum, & cū Saracenis. Ad idē, 24. q. 8. rephēibile, & 7. q. 1. c. sci scitatus, & qd ibi no. in cōtrariū facit. d. c. dilecto, vbi dñr, q̄ licet vnicuiq; vicino p̄pullare iniuriā inferendā p̄ximo, & p̄ illud verbum, cuiq; , dicit ibi Host. & ē Inn. q̄ laico, & clerico hoc licitū est. Puto sic cōcludēdum, q̄ aut clericus hēt iurisdōnem in loco, & tunc p̄ defensione suorū licet arma mouere, & sic loq̄r d. c. dilecto. Si vero non hēt iurisdōnem,

ADDITIONES.

a Z. A. C. H. **a** Idem dic in laicis. Adde Car. in cle. 1. S. p̄fata. q. 3. de stat. mona. & in clem. 2. S. porio, de hare. & melius in cle. 2. S. 1. de excess. p̄la. **S** E. B. S. A. P. **a** Idem in laicis. Vide Rom. in sing. 263. incip. prohibuit arma portare, vbi dicit, q̄ licet omnib. sit prohibitum portare arma, tan en si rusticus portauerit solum punitur in perditione armorum, vel in 30. libris. **b** Villam irregularitatem. Adde do. Card. consi. 19. Cal. latē con gl. 1. de treug. & pac. **S** E. B. S. A. P. Irregularitatem. Vide Abb. in c. olim. 1. col. 7. ver. si item quaritur ad declarationem, sup. de rest. spo. & Fel. in c. si verò. in p̄inc. infra de sent. excom. **c** Potest fugere. Adde q̄ Bal. consi. 211. lib. 4. dicit, q̄ cum fuga non est tuta, quis fugere non tenetur, quia periculum est in dano. **d** S. E. B. S. A. P. **a** Proximi. Vide Abb. in c. 3. in fi. de cler. p̄cuf. & d. 131. in l. vi. col. 6. ver. in eadem glo. ibi respōdeo. ff. de iust. & iure, in vers. sed p̄lebrum dubium est.

a ¶ Aduertēdū. Hoc refert & fequitur d. Hier. d. Zanetinis i rep. c. i.
de accu. in materia luxuria. in ver. an tot peccata. vide Fel. in c.
ex parte. col. fi. fuprà de offi del. g.

b ¶ Dos fuſficiēs. Adde Ioan. de Ana conſi. 24. vbi ponit, an adifi-
cās capellā teneatur ad detādū. & dos deat eſſe p expēſis cleri-
ci Ber. Adde, q̄ fundauit eccleſiā. teneatur illā dotare, aliās
nō det fundari, nec coſecrari. c. nemo. de coſe. di. 1. & c. ſicut cū. ſup.
de coſe. eccl. vel alt. De quo lati⁹ vide p genitorē pceptoris mei
D. Bal. Nouel in ſolen. trac de doub. & c. in prin. i. 2. col. Ac. Fal.

c ¶ Diſpenſatio Papa. Adde vt per Lap alle. 39. Ber.

d Z A C H. Vēſtib⁹ nō facris. Adde an poſſit Papa diſpenſare cū ſa-
cerdote. vt nō idut⁹ ſacris veſtib⁹ coſecret corp⁹ Chriſti, p Fel. i
c. q̄ in eccleſiarū. col. 7. ver & iſtis adde B. Tho. ſuprà de conſtit.
ANT. FRAN. Circa hoc, q̄ hic dicitur de veſtib⁹ ſacris. prius o ad
de, q̄veſtiti ēia ſacra vt caſula. planeta. & ſimilia nō ſūt cōm odā
da laicis, et ad ornātū nuptiarū, nec illi dēt pñt fieri de veſtib⁹,
phanis, vt eſt gl. in c. veſtiti ēia. de coſe di. 1. & vide ēt in c. ad no-
ptiarū, ea diſt. & vide D. Car. i. cle. 1. d. celeb. n. iſl. vbi dicit, q̄ quā
pñtia ſint forſan de iure vera, ut i uſu nō ſeruānt. Et adde
q̄ veſtiti ēia eccleſiaſtica debēt benedici p ep̄m in dioceſi ſua,
vt in d. c. veſtimēta. de confe. di. 1. & ibi vide Aich. an ſi de plane-
ta fiat ſcola, vel dalmatica deat iterū bñdici, vide p Arch. in d. c.
ad nuptiarū. Et adde, q̄ veſtes ſacra nō pñt alienari, niſi ob re-
demptionē captiuorum, vel pro alimētis pauperū. & vide Bar. i
l. ſancimus. in prin. & in 2. col. C. de ſacroſan. eccl. utrū aut Papa
diſpenſet, vt ſacerdos poſſit celebrare ſine ſacris veſtibus, puto,
q̄ ſic, quia q̄ veſtes ſacerdotales benedicantur, aut coſecrentur
de iure poſitiuo, qđ Papa pñt tollere, vt i c. ppoſuit. de conſe-
crat. praben. quod an poſſit ſine cauſa facere, relinquo cogitādū.

& nō in pulpito laicus ē in necessitate pōt dicere ep̄lam; ad hoc, qđ leg. & nō i. d. c. nō licet, & voluit
 4 Io. An. qđ nō. In ea gl. ibi, [Ab ordine suo recedere] vt dicit Io. An. & bñ, hoc n̄ pbat iura sequētia, nec ēt admittit consuetudo. Nā quotidie videmus nedū diaconū, sed ēt sacerdotē dicere ep̄lam. Nā per promotionem ad maiores ordines nō amittit q̄s minores ordines, nec eorundem executionē; & vide gl. in c. si qui clerici. 74. di. quā dicit, qđ v̄r recedere a minorib. ordinib. quo ad onera, & satis pōt dici saluando istam gl. & illam, vt necessitate non imminente, non debeat cōpelli ad officiū minoris, ex quo promotus fuit ad maiores. Et referas glōf. ad opi. vulgariū, quia forte putant vulgares illum retrocessisse, & est hoc vtile i ecclesijs collegiatis, vbi sunt multi clerici in diuersis ordinibus, vt ordinatus ad maiores licet recuset, necessitate nō imminente, in minoribus seruire. Et tene menti istam gl. sic intellectam, quā cōiter reprobāt Doc. & forte non bene ita simp̄r. In gl. pe. in fi. Et per hoc tollitur contrarium, qđ forte posset formari de toto tit. de magistris. vbi patet magistros constituēdos ecclesijs collegiatis, non aut in minorib. Dic. n. qđ iura illius tit. loquuntur in alio magistro. f. de idoneo. hic aut de instructore puerorū quo ad primarudimenta literarum, & quo ad ecclesiastica, de quibus in ista glōf. & seq. Abb.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus nō portans clericam, peccat mortaliter, & quid importet clericam, & corona, & alia huiusmodi, vide remissiuē.
- 2 Mulier, quā sine causa incidit sibi capillos, est excōicanda.
- 3 Moniales, & conuersi non debent habere clericam, sed caput tonsuram.

C A P. IIII.

I quis ex clericis. Non pōt breuius summari. Sed not. ex tex. clericum non debere deferre tonsuram capillorum, sed dēt habere rasurem in superiori parte, & tonsuram in inferiori. Et qđ significet illa rasurem, quā alijs clerici dēt, & qđ capillorū circulus, qui alias dicitur corona, & qđ tonsura in inferiori parte vsq; ad aures, vide gl. in cle. 2. de uita, & honest. cle. quā satis not. est quo ad hoc, & videt. 1. 2. quāstio. 1. cap. duo sunt genera. 1. Et nō. qđ non deferens tonsuram, peccat mortaliter. Nam dignus est anathemate, vt hic, & c. si quis, 23. dist. Quid aut in monialibus, vide bonā gl. quā tenebis menti, in cle. attendentes, de statu reg. & fuerunt opi. per tex. in c. quācunq; 30. dist. q. dicit 2. mulierem esse excōicandam, si sine cā capillos sibi prācideret. 1. Debet. n. portare comā in signū subiectionis, sic alibi dicit text. sed malē seruāt in Tuscia, & Lombardia. mulieres postq̄ nupserunt, debent velare caput suum in signū subiectionis, de quo dic. vt h̄r 34. q. 5. h̄c imago, & c. mulier. f. Glo. tū in d. cle. attendentes, concludit, qđ moniales debent habere tonsuram in parte inferiori, & ita seruatur de consuetudine, nam prācideret sibi crines vsq; ad aures, idem dicit gl. de conuersis in d. cle. 2. vnde conuersi, & moniales non portant clericam

in parte superiori, sed tantum tonsuram in inferiori. Rationem vide per alleg. sup̄r.

A D D I T I O. In gl. si. in fi. Not. gl. quādo canon loquitur per verba prāsens temporis, non est canon lata sententiā, sed ferendū, de quo in c. si diligenti, de fo. competen.

A D D I T I O.

- 1 Sibi prācideret. Adde Rom. sing. suis, vbi dicit hoc accidisse Florenti in muliere reuerfa à prādicatione, vt propter deuotionem sibi prācideret capillos. Ber.
- 2 A C H A R I A S. Adde, quod voluit all. Rom. sing. 594. in ca. est nunc Florentia, vbi tenet, qđ sit talis mulier ipso iure excōmunicata, & alleg. tex. in capit. quācunq; per istum alleg. p̄r singu. ad hoc.

C A P. V.

Clericus. Breue est, & aliter non summari. No. clericum non debere nutrire barbā. Quod procedit etiam in his, qui sunt de ordine militantium, hic non sunt alia.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus non professus, neque in sacris constitutus, potest uxorem ducere, sed iterum tondetur, si vult gaudere priuilegio clericali. & nu. 4. s.
- 2 Degradantur etiam clerici delinquentes, etiam in minoribus ordinibus constituti.
- 3 Matrimonium factum per professum, vel sacerdotes, dirimitur.

C A P. VI.

Clericus. Legitur duobus modis. Primo, qđ principium & finis ponant vnum casum, medium verò ponat alium, & fm hunc intellectū h. d. Si clericus non in sacris contrahit matrimoniū, uxorem non dimittit, & si professus contrahit, separabitur ab uxore, & iterum tondetur. Et legitur secundo modo, vt vnū casum ponat, & iste modus est magis literā cōsentaneus, & h. d. in summa. f. Clericus non in sacris, nec professus, pōt uxore ducere, sed iterum tondetur, si vult gaudere priuilegio clericali, vel dispensatiuē tenere beneficiū. Casus lit. Aliquis clericus, qui nō est in sacro gradu, neq; professus aliquam religionē, accepit uxorem, & dimisit tonsuram: quāsitum est in concilio Triburicen. quid sit de isto clerico faciendum? statuit conciliū, qđ uxorem retineat, & iterum tondetur, nec in vita sua eā dimittat. B. Not. 1. ibi, [Si sit sine gradu,] iuncto princ. qđ clericus in minoribus ordinib. pōt dici sine gradu. f. Ex quo d. Ant. arguit, qđ existēs in minoribus non degradatur p̄r delictum hoc; tamē arg. est falsum, vt clarissimē h̄r i. c. si quis ep̄s. 27. q. 1. vbi patet, qđ in quocunq; ordine cōstitutus rōne delicti degradandus est, ad idem in cap. cū non ab homine. de iud. Vide nō. in c. 2. de cler. excom. min. & dic. ad istum tex. qđ est sine gradu. f. sacro, vt d̄r i gl. nec per hoc existimes, quin etiam ordines minores sint sacri, cum ordo sit signaculum sacrum, sed maiores ordines dñr sacri per excellentiā, de quo vide bonam gl. 32. dist. in summa. f. No. 2. à contrario literā, duq; impediant matrimonium contrahendum, & dirimunt post contractum, vt est sacer

a cer ordo, & professio in religione approbata, & vide quod latius legitur, & nō in c. vnico, de voto. 4 lib. 6. f. vltimo no. ibi: [Iterum tondetur,] qđ clericus coniugatus non perdit irrecuperabiliter priuilegium clericale ex dimissione tonsurę, sed illud recuperat statim, qñ retōdetur. Nam iste clericus, de quo in litera, non tōndetur iterum ad alium finē, nisi ut gaudeat priuilegio clericali. Gaudet. n. solū in duobus, b de quibus in c. vnico, de cler. non coniuga. lib. 6. Et fm istam lect. v̄r hic tex. pro not. per Doc. in c. vnico. Quinimmo dicunt plus ibi Doc. qđ si mortua uxore, clericus reassumit tonsuram, ipso facto recuperat omnia priuilegia clericalia, dummodo fuerit pudica, & virgo. In gl. 2. ibi: [Ita qđ monachus eet.] Vult dicere, qđ sola parentū traditio non sufficeret ad inhabilitandum ipsum matrimonium contrahendum, sed requiritur voluntas propria ipsius ingressi, vt in c. cū scimus, alleg. in gl. Et an, & quādo pater & mater, vel tutor, possint quē tradere religioni, dicitur plenē in cap. 1. & 2. infra de reg. In gl. si. ibi: [Debet portare coronā.] Sed cōtra hoc oppo. d. c. Ioannes. de cler. coniug. & de c. vnico. eo. tit. lib. 6. vbi patet, qđ est in optione ipsius coniugati, ergo non debebat hic disponi, ut iterum tonderetur. Sol. ut prādixi, iste tex. habet duos intellectus. Primus, qđ principium, & finis intelligant de clerico seculari in minoribus constituto, & iste non mandat tonderi: medium verò loquitur in conuerso, seu monacho, & iste dēt iterum tōderi, quia non potuit matrimoniū contrahere, & secundum hunc intellectū cessat contrariū. Secundò potest intelligi, vt tota litera ponat unum casum, & loquitur in eo, qui non est in sacris, nec professus. Et ad contrarium cōiter respondetur, qđ debet tōderi causatiuē, scilicet si vult gaudere priuilegio clericali, vel si dispensatiuē vult tenere beneficiū sine cura, & de hoc plenē dicitur in c. Ioannes. pal. Et secundum hunc intellectum hic est casus rotundus de eo quod prādixi, qđ clericus coniugatus ex dimissione tonsurę non perdit irrecuperabiliter priuilegium clericale, sed incontinenti reassumendo tonsuram reassumit priuilegium. & hoc nō. & c.

A D D I T I O N E S.

- 1 Et professio. Scias, qđ ex iusta causa monachus potest uxore accipere, ex dispensatione tamen Pape, ne stirps nobilis deficiat si ne herede. Ita Bal. in l. si tibi filius. ad fi. ff. de adopt. alle. Io. An. in c. actus legitimi. de regu. iur. vide in materia Pet. de Ancha. in consi. 333. incip. pro maiori diligentia. vtrum autem Papa possit cum monacho dispensare, vide per Mod. in l. si C. de transact. num. 1. in apo. in ver. contra regulam. & ibi Fel. infra de sumo. & eundem Fel. in c. inquisitioni, in prin. de sent. excom.
- 2 S E B. S A P. Solum in duobus. Vide Lap. all. 118. inci. an clericus. col. vlt. & Fel. in c. ecclesia S. Mariae. colum. 46. versic. 17. si. prā de constit.
- 3 Clericus coniugatus. Adde Alex. consi. 8. sup̄r alle. in c. 1. Ber.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus nutriendus comam potest à superiore inuitus tonderi.
- 2 Bonum non voluntarium, non est remunerabile.
- 3 Beneficium an, & quomodo conferatur in inuitum.

C A P. VII.

Lericis. Breue est, & potest sic summari. f. Clericus debet tonsuram deferre, & si non vult, potest inuitus à suo superiore tonderi. hoc d. Not. 1. ex tex. argu. qđ Archidiaconus habet iurisdōnē in istis minimis contra clericos. facit c. ad hoc. de of. Arch. Sed dic. vt ibi nō. in §. quadam. No. 2. qđ superior potest prāciderē capillos clerico sibi subiecto, etiā relictanti, sine metu excōicationis, & pōt litera intelligi dupliciter. Primò à suis Archidiaconis, id est de mandato Archidiaconorum. Non. n. tenetur ipse facere manibus proprijs. Secundò, ut arbitror, pōt intelligi proprie, ut in ignominiam clerici superior incidat sibi crines, non ordinatē, sicut faceret barbitonsor, sed ita & taliter, qđ ille non possit comam nutrire. Et ego intelligere istum textum, quatenus loquatur de inuitis, ut procedat in clericis constitutis in sacris, vel in minoribus uolētib. gaudere priuilegio clericali. Nam fortē portat tonsuram paruam, & nutriūt comam more mulieris, tendit in opprobrium cleri. facit cle. 2. eo. tit. & uide etiam quod d̄r in c. si. de cler. coniuga. f. In gl. fin. [Quod iam suscepit.] Simile habes 24. q. 6. in sum. sed contra hoc facit, quia bonum non voluntariū, non est remunerabile, c. non satis. 86. dist. Vñ alibi dicit gl. qđ Deus est remunerator aduerbiorum, & non nominum, in c. 1. de collu. detegen. i. Deus nō respicit, quod sit, sed quo aīo fit, & an benē fiat, ergo quis nunq̄ debet cōpelli per ecclesiā ad bonum faciendum. Solue hoc contrarium, ut h̄r 23. q. 6. in c. uides, & in §. si. ea. causa, & quāst. f. In si. gl. sed cōtra hanc conclusionem glō. est tex. exp̄ssus, ff. de reg. iur. l. inuito, vbi inuito non confertur beneficium. Sol. contrarium, prout nō. gl. & Bart. in l. sol. uēdo. ff. de neg. gest. Sed melius potest sic dici, qđ respectu uoluntatis, seu dū consultitur uoluntati, nūquam bñficiū potest conferri, ut in inuitum, qđ beneficium gñaliter sumptum, est beneuola actio, gaudium prābens capienti, ut in lib. seu. in tit. q. b. mod. seu. amit. c. j. Sed respectu utilitatis pōt beneficium conferri in inuitū, vt si te uolentem mittere in ignem vi cohibeo, vt est tex. in c. & qui emēdat. 45. dist. Ad propositum ergo, hic consultitur utilitati clerici, & decori totius ordinis clericalis, nec habetur respectus ad uoluntatem ipsius.

A D D I T I O. Vide autem per Bart. in l. seruus. de uerb. oblig. & soluit ipse, qđ aut beneficium, seu comodatiū tm respicit inuitū & contradicentē, & procedit reg. in inuitū. Aut respicit ēt tertiā personā, & tunc ratione tertij cōfertur etiā in inuitum, nā, & tunc ratione tertij cōfertur etiā in inuitum, sicut dicimus in clerico, qui nō potest renunciare, ne conueniatur coram ecclesiastico. Item honores propter publicam utilitatem etiam inuitis conferuntur, ut in tit. de mune. & hono. per totū. Et uide ad materiam id, qđ dicitur in l. si quis in conscribēdo. C. de epi. & cle. & in l. nō tm. de appella. Abb.

A D D I T I O.

- 1 S E B. S A P. Inuito. vide quā not. in §. item nobis, in glo. in ver. inuitis. Inist. per quas perso. nō. acquir.

S V M-

1. Monasteria monialium frequentans, si est clericus, suspenditur, si est laicus, excommunicatur, nisi ex iusta causa & manifesta, & nu. 2. & nu. 3.
4. Copulatiua p̄stita inter duo, quorum unum sequitur ad aliud resoluatur in expositiuam.
5. Frequentatio ex quot vicibus inducatur.
6. Consuetudo in maleficijs inducitur ex duabus vicibus.
7. Clericus in quocunque ordine constitutus committens sacrilegium, detruditur ad agendum perpetuam penitentiam.
8. Laicus committens sacrilegium, decapitatur, & bona applicantur monasterio, cui intulit iniuriam.
9. Violans monialem incurrit plura peccata, de quibus hic.

CAP. VIII.

Monasteria. Frequentans monasteria monialium, & monitus nō desistens, si clericus est, deponitur, si laicus excoīcatur. h. d. casus liter. Quia clerici monasteria monialium nimis frequentabant, statuit Lateranense concilium, q̄ sine manifesta & rationabili causa ulterius frequentare non pr̄sumant, q̄ si fecerint, per ep̄m arceantur, si non destiterint, ab officio ecclesiastico suspendantur, si laici fuerint, excoīcentur. B. t. Not. 1. q̄ ex frequentatio ad monasteria monialium oritur sinistra suspitio contra accedētes. Nam periculosa est sexus cōmixtio, vt est tex. cum gl. in c. mulieres, de iudi. li. 6. Ideo clericus prohibet solus immisceri fabulis cū muliere. 8. 1. dist. c. clericus, & c. clericus. t. Not. 2. duo requisita, vt quis possit impunē frequentare monasteria monialium. s. causa rationabilis, & q̄ sit manifesta. Non n. sufficit causam rationabilem allegare, nisi illa sit manifesta, nec sufficit occasio cōsanguinitatis s̄m Ioan. And. Nam licet rarō possit visitare consanguineam, non tñ hoc pretextu dēt fieri frequens accessus, quia etiam in consanguineis id scelus perpetratum reperit, vt in c. 1. de cohab. cler. & mulie. & ad propositum vide text. 18. q. 1. c. de finibus, & in c. in decima. Item no. casum, i quo laicus efficitur de foro ecclesiæ. s. peccando, vel nimis confabulando cum monialibus, nam committit sacrilegium, quod est de foro ecclesiastico. c. cū sit. de foro compe. 17. q. 3. c. si quis suadente. Sed op̄ poni. contra istud prin. c. Nam visitare monasteria, non est in se malum. facit 40. dist. in c. parsimonia. Sol. iste tex. dupliciter exponitur. Primò, vt ponat continens pro contento, & sic exponatur, monasteria sanctimonialium. i. monasteriorum moniales. Secundò, potest intelligi propriè. nā licet quis non loquatur cum monialib. non tñ debet frequentare ad ipsum monasterium. Nam sepe intactis ab immunda violatione corporibus fugit castitas ipsa de moribus, vt dicit tex. Aug. in c. nec solo. 3. 2. q. 5. periculosam enim est sepe visitare moniales Est. n. facies mulieris ventus vrens, vt dicit Salomon. Secundò opp. ad finē c. cum mandat laicos excoīcari, & a c̄tu fidelium excludi. Non enim per solam excoīcationē excludendi sunt a c̄tu fidelium. 1. 1. 3. c. cum excoīcato. Sol. primo exponitur, & pro id est. Et ex hoc no. q̄ t̄ qñ copulatiua ponitur in-

ter duo, quorum alterum est sequela, seu effectus alterius copula, & exponitur. i. facit. l. 1. ff. de pac. & quod ibi no. Secundo soluitur, q̄ debent excludi a c̄tu fidelium per subtractionē sacrorum de facto. Vel melius loquitur de denunciatione, quæ fit per excoīcationē, c. pastoralis, de app. vt sit sensus, q̄ ep̄s debet istos laicos excoīcare, & ita eos postmodum denunciare, vt prorsus careant cōmuniōne fidelium. Et no. tex. hic, & ex tex. duo primo, q̄ offm̄ ep̄orum est intendere circa honestatem monialium, vt nimis non frequententur per laicos, vel clericos, vñ hodie potest episcopus, & dēt oēs moniales visitare annuatim, & si sint exemptæ, & vt in cle. attendentes. de sta. reg. Secundo, q̄ frequentans monasteria monialium, non est excommunicatus ipso facto. episcopi autem per eorum statuta solēt fulminare excommunicationem.

A D D I T I O. Vsq; ibi, In gl. 2. in gl. 1. ibi, [Et in c. diffinimus.] Ibi dī, q̄ quādo quis vult loqui moniali, dēt loqui in p̄nia abbatissæ, & cum ea cōpendiosa verba dicere, & dicit Host. q̄ sicut non licet frequentare monasteria monialium, sic etiam hospitium commatrum, vel beguinarum, vt in c. perniciosum, in gl. allegata, & facit qd̄ hī in cle. 1. de relig. do. In eadem gl. ibi, [Non sunt.] vbi dī, q̄ non sufficit dicere, conscientia mea munda est quoad Deū: non curo quid alij loquant, qñ quis frequentat monasteria, quia non solū expedit quem hīc bonā cōscientiam, quo ad Deum, sed etiam habere bonam famam, dñe alij scandalizentur. t. In glo. 2. in fi. No. glo. ad statuta facientia mentionem de frequentatione, & vt ex duabus vicibus inducatur frequentatio. Et pro ista glo. facit dictum Arch. in c. illud. 1. 2. dist. vbi t̄ dicit, q̄ ex duabus vicibus inducitur cōsuetudo ad maleficiū. facit l. 3. C. de ep̄is. audien. Host. tñ discrepat a dicto gl. & dicit recurrendum ad cōem vsum loquendi, vt in l. 3. ff. de reb. dub. ar. in l. 1. ff. de flu. & melius in c. de causis. de offi. deleg. Io. And. sentit, q̄ si post monitionem accesserit, hēt locum dispositio huius tex. qd̄ satis placet: nam oritur maxima suspitio contra monitum iterantē accessum. t̄ Et aduerte, quia hic non ponitur debita p̄na cōeuntium cum monialibus, sed tñ puniuntur isti ex suspitione p̄p̄ inobedientiā ex contemptu monitionis superioris. Nam vbi verē constaret de delicto, clericus & in quocūq; ordine dēt deponi, &

A D D I T I O N E S.

- a. Et frequentatione. Adde, q̄ ideo dicit Rom. cōfi. 163. q̄ ad ulte randi cōsuetudo facit pr̄sumi adulterium voluntarium. Ber.
- b. Et, pro id est. Adde Old. cōfi. 138.
- c. Exempta. Adde ad materiam Fede. cōfi. 292. Ber.
- d. Bonam famam. Adde, q̄ veritas bonæ famæ propter scandalū dimittenda non est, vt dicit Cald. eo. ti. cōfi. 1. Ber.
- e. EB. SAP. De frequentatione. Vide gl. in §. fi. Auth. de defen. cui. vbi vult, q̄ dictio frequenter, verificatur in duabus vicib. & ad hac vide Abb. i. c. tua nobis, in gl. 1. sup. de app. vbi not. illā gl. p̄ statutis p̄mittentibus aliquid iterari, vel puniētib. facien tē aliqd̄ iterū, vt habeat locū tale statutū in gen̄inante actū, & dicit ibi Bal. q̄ si arbitris datur potestas prorogādi con. promissum semel, & iterum, non intelligitur possē prorogare, nisi bis.
- f. Duabus vicibus. Adde Rom. cōfi. 163. vbi quot vicib. s quis dī catur cessans & fugitiuus.
- g. Clericus. Adde Ioan. de Ana. cōfi. 1. & de laico, cōfi. 91.

ni, & detradi in monasterium ad agendum perpetuā p̄nitentiam. 27. q. 1. c. si qua modo. & c. si quis ep̄s. laicus t̄vero s̄m leges decapitatur, & omnia bona applicantur monasterio, cui intulit iniuriam, vt est lex canonizata, ead. cau. & q. c. si quis rapuit, ad idem l. si quis non dicam rapere. C. de ep̄is. & cle. & in corpore, vnde sumitur. Et t̄ quot peccata committat talis a perpetrans hoc scelus cum moniali, vide gl. quā semper tene mēti, in c. virginibus. ead. cau. & q. Committit enim sacrilegium, quia lēdit sacrum. Item incestum, quia cum consanguinea spiritali. Item adulterium, quia cum sponsa Dei. Et an possit accusare accusatiuē de quolibet istorum delictorū, an vero debeat eligere alterum, vide ibi gl. quā iudicio meo nō vsquequaque soluit quæstionem, sed reducas illam glo. ad nō per Bar. in l. Senatus. ff. de accusa. & per Io. And. in addit. Spec. in tit. de homi. in princ.

A D D I T I O.

- a. Et quot peccata committat. Adde istum in c. cum dilectus, nu. 2. & quod ibi no. in apo. ad cū in ver. tria delicta. n. de iur. can. vbi absoluit 3. q. presentem cum alijs multis eius generi. ZAC.

S V M M A R I V M.

1. Clericus verberans alium clericum, potest absolui a suo episcopo, num. 3.
2. Episcopus cum capitulo potest constituere ecclesiam collegiatam, & quod clerici seculares viuunt in cōmuni. 6.
4. Impetrans prabendam p̄t conuinci, q̄ non sufficiunt redditus, & vnus potest hoc opponere, etiam alijs inuitis.
5. Episcopus nō debet regulares absolui, quia hoc pertinet ad eorum superiores.
7. Consuetudo non inducitur ex non vsu in his, quæ sunt mera facultatis.
8. Molendinum licet fuerit per me frequentatum per multos annos, non per hoc prohibeor ire ad aliud, si volo.
9. Maior pars canonicorum non potest facere sine episcopo, quod bona ecclesia in cōmuni ponantur, & quod ipsi communiter viuunt.
10. Canonici non possunt alterare statutum ecclesie sine episcopo, sed episcopus cum maiori parte capituli potest.
11. Consensus si non præstat sine rationabili causa, habetur pro præiudicio.

CAP. IX.

Quoniam. Episcopus p̄t statuere in ecclesia certū numerum clericorum secundum ipsius facultates, qui viuunt in cōmuni, & cōtradictores ad hoc compellere, & istos in cōmuni viuētes potest absolui ab excōmunicatione incurfa propter iniectionem manuum in locum. Et tria sunt dicta. secundum ibi, Si qui. tertium ibi, Indulgemus. Casus lit. Quia tot clerici instituebantur in ecclesijs, q̄ honestē de bonis ipsarum non poterant commodē sustentari, statuit Greg. 9. vt s̄m facultates ecclesiarum consideratis expensis certus numerus clericorum statuatur in eis, & bona clericorum veniant in cōmuni, & in vna domo comedāt, & dormiant sub vno tecto, & si qui contra istud statutum facere pr̄sumperint, per suspensionem officij, & beneficij ad hoc compellantur, & etiam si opus fuerit, grauius puniantur, appellatione non obstante. Secundo dicit, si aliquis eorum, qui simul viuunt, manus violentas in socium miserit, indulget Papa prælatus eorum potestatem absolendi eos, & p̄nitentiam imponendi, nisi forte atrocitas facti grauiorem p̄nam exigat. B. t. No. 1. casum s̄m cōmunem intellectum, q̄ episcopus cum capitulo ecclesiam parochialem potest facere ecclesiam collegiatam, & disponere, vt clerici, licet seculares, viuunt in cōmuni, & sub vno tecto dormiant. Et sic dicit Abb. fuisse disputatum, & determinatum per magistrū suum, & seruatum in diocesi Claremon. autoritate huius c. & facit c. a nobis, de iu. pat. & quod no. c. cum dilecti, de consue. No. 2. q̄ ex eo, q̄ clerici viuunt in cōmuni in aliqua ecclesia, pr̄sumitur ibi esse collegium, ad hoc vide no. per Innoc. in c. postulasti, de iu. patr. Tertio no. ibi, Valeatis, q̄ episcopus non arctatur ad faciendum clericos viuere in cōmuni, vt hic dicit, licet possit facere. Pro hoc facit tex. ibi, licitū sit, & c. Nam sub ec̄tum voluntati, non subijcitur necessitati. 22. q. 7. c. Apostolus, & l. nō quicquid. ff. de iud. Item no. in ver. Si qui. casum, in quo durior vita inducitur clericis secularibus. Nam compelluntur ponere redditus in cōi, & simul cum alijs viuere. t̄ Nota. in ver. Indulgemus. vnum priuilegium clericorum, etiam secularium habitatum in cōi. Possunt enim absolui ab excommunicatione inflata pro iniectione manuum in socium ab episcopo loci, & idem tenet gl. in d. c. decimas. 16. q. 1. & in c. nullus. 17. q. 4. & Inn. hic. Sed dices tu, hoc videtur mihi esse regulare, vt in c. peruenit, de sen. excom. Dic illud c. procedere in leui iniuria, sed inferens clerico iniuriam mediocrem, non potest regulariter absolui, nisi a Papa, vt in ca. si quis suadente. 17. q. 4. vnde priuilegium istud operatur, cū iniuria fuerit mediocris, & idem est in religiosis, vt in c. monachi, de sen. excom. Sed seculares nō absoluntur, nisi ab episcopo, vt hic, cum istud priuilegiū solum sit indultū episcopis, vt in patet in antiqua exsupracriptione. Sed monachi possunt absolui per eorum Abbatem, vt in cap. monachi. Vbi vero iniuria est atrox, nec illi, nec isti, absoluntur, nisi a solo Papa, vt hic in fi. & in d. c. monachi, & c. cum illorū, eo. tit. In glo. 1. ibi, Habenda est ratio expensarum, no. glo. iuncto tex. ad quam debent aduertere, maxime iuuenes, vt tantum expendant, & non amplius, quantum habent in redditibus. Imo consilium est, quod semper aliquid supersit. nam si quis expendit tantum, quantum habet in redditibus, ex casu aduerso efficitur pauperior, & ita consulitur tutori pupilli. l. 3. ff. vbi pupil. edu. debeat. t̄ In gl. fi. non alleg. glo. tex. alique pro hoc vltimo dicto, sed vide tex. in c. fi. supra de pr̄sump. Et instant Doct. hic, circa hoc. Sed cōclu de sic, q̄ aut prabendæ non sunt distinctæ, nec est numerus in ecclesia, & tunc contra impetrantem licitē potest opponi de defectu facultatum, & vnus solus ēc inuitis alijs potest opponere, vt sentit hic Ioan. And. facit c. ex parte, & quod ibi nota. de concess. pr̄ben. Cui

A D D I T I O N E S.

- a. Collegiatam. Adde per Cal. cōfi. 14. de reg. legij in illos de collegio d. Card. cōfi. 42.
- b. Episcopo loci. Adde, quam iurisdictionē habeat prælatus collegij in illos de collegio d. Card. cōfi. 62.
- c. Ab episcopo. Adde, quod voluit do. Card. cōfi. 62.
- d. Per eorum Abbatem. Adde Phil. Franc. in ca. religiosi, & ibi in apost. Celsi ad eum, in ver. in casibus exp̄ellis, nu. 1. de sen. excom. lib. 6. per Fel. in c. 2. colum. 1. in secundo no. infra eodem, de sen. excommunicat.
- e. Atrox. Adde Laud. idem tenentem alleg. 76.

Cui autem incumbat onus probandi, an excipienti, q. facultates non sufficiant, an impetranti, q. imo sufficiunt, dic vt ibi no. a in d. c. fin. Si vero praebeant sunt diuersae, tunc mihi placet opin vt ista exceptio deficiat facultatum non sufficiat, quoniam ex quo praebeanda vacat, vel est vacatura, non possunt clerici praeendere interesse stante integritate praebeandarum. Quidam tñ tenent dictum huius gl. sed primum plus placet, quod tenet Bonagui. in c. dilecto, de prae. In gl. 2. in fi. Iste vltimus intellectus, vt loquatur in regulis, cōter non recipitur a Docto. & bene. Primo patet, quia tex. dat ep̄is facultatem, & non necessitate hoc faciendi, sed regulares tenentur ad hoc de necessitate, vt in c. cum ad monasterium, de sta. reg. Item hic disponitur, vt redditus istorum veniant in cōi, sed regulares non habent redditus distinctos, vt in d. c. cum ad monasterium. Item hic indulgetur ep̄is, vt istos possint absoluerē, sed in regularibus hoc non est p̄cessum ep̄iscopis, sed praelatis ip̄orum religiosorum, vt in d. c. monachi. Cōter ergo intellige hoc c. vt loquatur in clericis secularibus, non q. ip̄i necessitentur ex iure debito ad viuendum in cōi, nec ep̄iscopus necessitatur ad hoc faciendum, sed datur facultas ep̄o, vt possit ecclesiam erigere collegiatam, & disponere, vt hic dē. Nam non fit deterior conditio clericorum inspecto fine. Vnum tamen aduerte, vt hic dicit Io. Andr. & fuit dictum Hostien. in sum. eo. tit. & §. 1. q. hoc potest ep̄iscopus, nisi consuetudo sit praescripta, vt clerici viuunt diuini, nisi ex tali consuetudine nutrireth in honestas, seu contemneretur seruitium ecclesiae. Nam tunc non obstante consuetudine, poterit ep̄iscopus disponere, prout hic dicitur, ar. in d. c. inter quatuor, de relig. domi. Ego aut non video, q. consuetudo possit simpliciter induci cōtra dispositionem huius cap. cum hic imponatur necessitas ep̄iscopis, sed datur eis facultas hoc faciendi: sed in his, quae sunt merae facultatis, ex non vsu non b. introducit consuetudo. b. Nam si ego frequenter ui molendinum tuum duntaxat per 40. annos, nō ex hoc est introducta consuetudo, vt non possim ire ad aliud molendinum, & sic de similibus, vt no. plene in c. Io. de cle. coniu. per Cyn. in l. 1. C. quae sit lon. consue. & no. in c. ex parte Altensis, de concess. prae. facit l. 1. ff. de via pub. tex. opt. in l. si certis annis. C. de pac. Nisi forte ep̄o volenti clerici contraxissent, & tunc forte potuisset induci consuetudo, vt no. in iuribus praeal. Et haec faciunt ad q. quotidianā, de qua alias interrogatus fui de facto, nunquid maior pars canonicorum possit inuita minori parte, omnia bona ponere in cōi, & statuere, vt cōter viuant in cōi ecclesiae, & facit in ar. pro parte affirmatiua. c. fin. infra, de his, quae fi. a maio. par. cap. vbi maior pars disponit de redditibus praebeandarum singularium ad opus pium, inuita minori parte. Credo, q. soli canonici sine ep̄o hoc non possunt etiam vno contradicente, c. argu. in reg. quod omnes tangit, & ibi quod no. per gl. de reg. iur. lib. 6. Et quia per hoc statutum non solum disponitur de redditibus, sed etiam de personis. Item q. in d. scio ep̄iscopo non possunt alterare statum ecclesiae, vt in c. cum consuetudinis. de consuet. vide gl. in c. 2. de verb. sig. lib. 6. Sed ep̄iscopus cum maiori parte capituli poterit hoc, arg. opt. hic. Nam si potest de nouo disponere, fortius collegium iam inducū potest inducere, vt viuant in cōi, vt probatur in c. panis. cir-

ca med. de consecr. dist. 2. Intellige tamen istum tex. cum consilio capituli, seu cum cōsensu. sed si sine cā rationabili non vult consentire, tunc p̄dictio habetur pro consensu, vt no. Arch. in c. 1. de cōst. li. 6.

ADDITIONES.

a. Dic. vt ibi no. Vide quae ponuntur in d. c. tamen videtur die dum, q. onus probandi incumbat impetranti, ar. no. in gl. reputa ta fin. in l. cum de lege. ff. de prob. per quam Barto. in l. de cetero, in prin. ff. de verb. obl. dixit, q. si quis dixerit, talis habet ibi bona, & alius vult dicere contrarium, ipse habebit probare. faciunt multa alia, quae ponit d. las. in d. §. item si quis in fraudem, in 13 col. instit. de 2tio Aen. de Fale. b. Consuetudo. Quae dicuntur merae facultatis, declarat Barto. in l. j. col. 3. ver. iuxta praedicta. ff. de cond. ex le. Ang. in consil. 54. inc. Iulianus & Franciscus. circa med. & late d. And. Sic. in consil. 57. incip. scriptis sapientiae fons, q. dicit hic Abb. q. si frequenter ui molendinum tuum per 40. an. possum ire ad aliud. sequitur las. in repe. l. quo minus, colum. 8. & ver. tertio principaliter. ff. de flumi. Iacob. de S. Georgio in sua inuestitura feudali, in versic. & cum molendinis, columna 2. SEB. SAP. c. Vno contradicente. Adde Ro. fin. suis fo. 24. vbi ponit, quando maior pars non possit disponere minore contradicente. d. Adde, q. voluit allegare Rom. in fin. 462. inc. ad eligendum, de quo per eundem sing. 95. in c. heri fui interro. & Fel. in c. cum omnes. colum. 11. versic. quarto fallit, supra de consil. & c. significate, colum. 3. post prin. de test. ZAC. d. Statum ecclesiae Adde eundem consil. 9. d. Car. consil. 109. e. Consilio capituli. Adde Cal. consil. 1. in fi. de offi. leg. f. Pro consensu Adde Ro. consil. 366. Adde, q. si habentes prestare consensum, nolunt consentire, q. spectat ad iudicem quere re causam contradictionis, Barto. in l. cum dotem. §. eo autem tempore. ff. sol. matr. & consensus non praestitus ab illis, qui habebat prestare, potest si est iusta causa, peti a superiore. Ita determinat d. Ant. Cor. in addit. ad istum in c. bong. il primo. in vlt. col. ver. 1. in c. 2. supra de post. praela. Aen. de Fale.

S V M M A R I V M.

- 1 Iudices delegati, & ecclesiastici non debent exigere decimam, vel aliam partem litis etiam si consuetudo sit in contrarium. 9.
- 2 Bonum euitandum, si ex illo potest descendere malum, nō tamen ex omni potest venire malum.
- 3 Consuetudo laicorum inhonesta nō est a clericis imitanda.
- 4 Consuetudo valet in foro seculari, quod iudex possit pro suo labore accipere certam partem litis.
- 5 Praeter ista dictio ex sui natura includit.
- 6 Bona ecclesiarum principaliter sunt destinata ad honestum usum clericorum, & quod superest, in alios pios usus conuerti debet.
- 7 Sententia lata, intercedente pecunia, est ipso iure nulla.
- 8 Pecunia data, vt iudex ferat iniquam sententiam, nō potest a parte repeti, quia turpitudine est ex parte vtriusque, sed a fisco sic.
- 9 Pecunia data iudici, vt ferat iustam sententiam, quo casu potest repeti.
- 9 Sportula quid sint.
- 10 Index ordinarius ecclesiasticus, vel delegatus, non possunt accipere sportulas, sicut laici ordinarij.
- 10 Consuetudo, quod sportula possint peti a iudice ecclesiastico ordinario, vel delegato, non valet de iur. can. quando habet, unde viuat, sed de iure civili sic.
- 11 Sportula possunt peti a iudice ecclesiastico delegato, quando non habet sufficiens beneficium, unde viuat.
- 12 Iudex ordinarius non potest regulariter petere expensas, cum proficiatur extra domicilium occasione causa delegata.
- 13 Index delegatus, quantumcunque beneficiatus, licet petat expensas, cum proficiatur tam pro victualibus, quā pro vecturis, non computato quod expendisset domicilij, siue sit delegatus principis, siue inferioris secundum distinctionem hic positam.
- 14 Index delegatus non potest accipere sportulas, nisi fuerit assessor.

15 Notarius causa delegata debet habere salarium, secus si est notarius ordinarij, cui est delegata causa.

16 Arbitrari possit exigere sportulas.

C A P. VIII.

Vm ab omni. † Ecclesiastici

iudices delegati gratis iudicare debent, nec exigere possunt decimam, vel aliam partem litis, etiam si hoc habeat consuetudo. Primo reprehendit auaritiam iudicum, secundo ponit reprehensionis causam, tertio cōcludit iustitiam. Casus lite. Quidā iudices a sede apostolica delegati faciebāt pactum cum litigantibus super decima parte litis, vel etiam alia secundum consuetudinem loci, more secularium recipientes de hoc pignora pro salario, praeter expensas victualium, non considerantes, q. ecclesiastici redditus ad hoc sunt deputati, vt inde honeste viuant. Peruenit hoc ad do. Pa. vnde mandat, vt de cetero ab huiusmodi inhonestis exactionib. debeant abstinere, & gratis debeant litigantibus iudicium suum impartiri, eo non obstante, q. quidam dicebant, q. illud faciebant nomine assessorum, cum non liceat istum iudicium vendere, & venales sententiae legibus secularibus reprobandur. B. † No. 1. q. non solum abstinendum est a malo, sed ab omni malo, quod species mali est, tex. est in cle. cupientes, de poen. in prin. Imo a bono, si inde sequeretur malum, per id quod habetur, ne cle. vel mo. c. 1. Et pro intellectu aduerte post Abbatem hic. Quaedam enim sunt bona in se, quae nulla intentione possunt fieri mala, vt laudare Deum: quaedam enim sunt in se ita mala, vt nulla intentione possint fieri bona, sicut blasphemare Deum, adulterari, & similia facere. quaedam sunt de genere bonorum, vt dare eleemosynam, ieiunare, & similia, & ista ex circumstantijs possunt fieri mala. Nam si darem eleemosynam, vel ieiunarem ad pompam, potius demereor, quā mereor, quia abutor bono. 12. q. j. c. nō est putanda. quaedam vero sunt indifferentia, vt puta, quia non sunt in se bona, nec mala, nec de genere bonorum, vel malorum, & hęc intentione possunt fieri bona, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad hoc bonum non prodest in his, quae in se sunt bona, ad hoc bonum, vel mala, vt leuare lapidem de terra. Nam si eum leuo animo, vt proximus laudetur, efficitur bonum: si dimitto, vt proximus laudetur, efficitur malum. Et si dimittis indifferentibus intellige illud verb. Quicquid de istis indifferentibus intellige illud omnes. Intentio eragunt homines, intentio iudicat omnes. Intentio ergo non prodest in his, quae in se sunt mala, ad

magis inclinare, ut locus sit repetitioni: quia non turpiter dedit, sed iudex turpiter recepit. Pro hoc d. c. nō sane, & l. 2. ff. de condi. ob turp. cau. Sed Bart. in auth. sed nouo iure, C. de pōn. iud. qui male iudicauit, tenet quod hodie per ius nouissimum non potest repeti, cum non sit licitum quoquomodo dare pecuniam iudici. Satis ergo putare ex circumstantiis hanc quæstionem diffiniendam, ut si verisimiliter timebat grauari, habeat locum prima opinio, ut possit repetere: alias autem secus: quia prima fronte est præsumptio contra dantem, quod uoluerit corrumpere iudicem: & in hoc no. istam glo. dum dicit, nisi manifeste probetur contrariū. Nam licet omnes hodie utantur bonis verbis, nihilominus mente id agunt, ut iudex ferat pro eis sententiam, & pecunia, seu munera solent peruertere animum iudicis, & excicare, ut nō videat ius alterius partis. Nam afficitur incontinenti ad ius tradentis, pro hoc. l. q. 1. sunt nonnulli. 8. q. 1. c. 1. & 2. & primum dictum glo. clare procedit, quando extra iudicium quis dat pecuniam iudici, ut non molester eum, tunc enim non tractatur de præiudicio alterius partis. In glo. secunda, ibi, ordinarius autem non debet habere, nisi sportulas. Primo pro declaratione videndum est, quid sint istæ sportulæ. Secundo quid possit recipere iste ordinarius, vel delegatus. † Dic ad primum, q. sportulæ sunt quædam vasa, quæ vulgariter vocantur sportulæ, & ponitur continens pro contento: quia in illis vasis solebant deferri munera iudicibus, & qualia esse debeant ista munera, seu quanta, non est lege diffinitum, ut in auth. generaliter, all. in glo. Et aduerte, quia dubium est, nunquid iudex ecclesiasticus ordinarius possit petere istas sportulas, sicut iudex secularis: & tenet Ioan. And. hic, & communiter Docto. quod non, & idem no. in c. unico, de plus peti. & satis iudicio meo probatur hoc in tex. Nā licet quæstio in princ. loquatur in delegato; ratio tamen decidendi non minus concernit ordinarios, quam delegatos, cū & ipsi sint beneficiati, & beneficia dantur eis, ut ius reddant, ex quo habent iurisdictionem; ita, quod fortius debet abstinere ordinarius ecclesiasticus, quam delegatus. † Item aduerte, quia licet litera in princ. loquatur de quora litis: tamen in ver. mandamus, & in ver. attendentes, clare innuitur, ut nihil à partibus prorsus sit exigendum, & hodie videtur declaratum in c. statutum. §. in super, de rescr. lib. 6. vbi tantum conceduntur expensæ victualium, cum iudex delegatus proficiatur extra domicilium. Nunquid autem valeat consuetudo in oppositum. Spe. in loco supra alleg. tenet quod sic, cuius dictum reprobatur glo. in clem. statutum, de elect. per istum tex. qui bene facit. Nam hic damnatur consuetudo, ut patet ibi, more secularium, nisi diceret, quod non erat consuetudo ista in foro ecclesiastico, sed tantum in seculari. Do. Car. hic dicit attentari posse, quod si consuetudo non habuit ortum ab exactione, possunt tunc partes ad obferuandum laudabilem consuetudinem compelli, argumen. in cap. ad apostolicam. infra de simo. Sed hoc dictum mihi non placet, quoniam aut præcessit exactio, & tunc clarum, quando consuetudo non potest induci: quia contra honestatem, & contra mentem huius capituli, facit, & 1. quæstio 3. cap. ex multis. Aut non præcessit exactio, & tunc non inducitur consuetudo, ex liberalitate donantium: sed quolibet donatio habet effectum suum, iuxta ea quæ no. Bart.

in l. cum de in rem verso, ff. de vsuris. facit. l. si certis annis, C. de pact. Nec obstat. cap. ad apostolicam. quia illud loquitur, quando diu aliquid fuit datum in piam causam: tunc enim laici videntur voluisse inducere illam consuetudinem, ut ibi plene no. Conclude ergo, quod de iure civili ordinarius petit ista munera à lege non diffinita. Delegatus autem petit, prout dicitur hic in glo. sed de iure canonico, nec ordinarius, nec delegatus possunt petere aliquid pro labore iudicandi per id quod habetur in litera. † Sed dubium est, quid si delegatus non habet sufficiens beneficium, nunquid possit petere, saltem ut delegatus principis? Ista litera à contrario in verbo, non obstante, facit quod sic; & licet quidā teneant oppositum per alias rationes literæ, scilicet quia iudicium debet esse gratuitum. Item, quia obediendum est Principi deleganti, & sic tenuit Pet. de Anch. hic: tamen, ut dixi, istam opin. non puto veram. Nam delegatus Principis secularis recipit pecuniam pro labore suo: non tamen est iudicium suum minus gratuitum, ut patet in dicta auth. iuncta d. l. si. C. quando prouoca. non est necesse, sic etiam tollitur alia ratio, cum seculares non minus teneantur obedire Imperatori, ut in capitu. secundo, de maiestate, & obedientia. † In glo. super verbo, prater expensas in fine, hæc glo. profecutur in effectum tres quæstiones. Prima in delegato Principis, nunquid possit petere expensas, cum proficiatur extra domicilium suum occasio, & causa si bi delegata. Secundo quæritur de ordinario. Tertio de delegato ordinarij, & secunda pars, ibi: ordinarius. Tertia, ibi: item si ordinarius. Et circa istam glo. possunt formari alia tres quæstiones. Prima, nunquid delegatus Principis sufficienter beneficiatus possit petere expensas istas, quas fecisset, cum proficiatur extra domicilium. Secundo quæritur, nunquid debeat computare expensas, quas ille fuisset domi factururus. Tertio, nunquid veniant expensæ victualium, & victurarum, equorum, & similibus, & de his vide glo. in præallegato capitu. statutum, §. in super, de rescr. lib. 6. Et cōclude totam materiam sic: aut quærimus de ordinario, aut de delegato. Primo casu regulariter istas expensas non petit, cum ad hoc capiat redditus beneficij, ut sustineat ipsius onera, nisi in casu hic excepto in glo. † Delegatus vero, quantumcumque sit sufficienter beneficiatus, licet petat expensas, tam pro victuris, quam pro victualibus, & similibus, ut hic, & in d. §. in super. Nā ista iura loquuntur indistincte, & tacite sentiunt istos delegatos esse insufficienter beneficiatos.

A D D I T I O N E S.

† In delegato. Vide Fel. in c. licet in corrigendis, in prin. col. j. sup. de off. c. ord. ubi dicit, sportulæ non dantur ordinariis, sed delegatis, etiam ecclesiasticis dantur de consue. idem uult Ias. in l. ius ciuile, ff. de iusti. & in l. nec quicquam. §. ubi decretum, col. j. ff. de off. procon. & le aliud tamen sentit Alber. de Ros. in l. diem functo, uer. etiam quæritur. ff. de off. assesso. † Valeat consuetudo. Adde Anch. conf. 219. † Tu adde plenius Lud. Ro. fin. 129. inc. tu scis, q. ius canonicum, & Ant. Cor. fin. suis in uer. sportulæ, inc. ius canonicum. Ioā. Fab. Mod. scrib. in §. sed hodie, col. 8. inst. de act. Imo. in l. pōponius, alias est. l. si vni, de re iudic. & plene per Gul. de Cu. in l. cum de elect. & c. de elect. † Non petit. Adde quod uoluit Pet. de Anch. conf. 202.

ficiatos. Nam beneficia ista non conferuntur eis cū hoc onere, cum non habebant iurisdictionē ordinariam annexam, ideo non coguntur tales clerici, pñfici extra domicilium proprijs sumptibus, nec tenentur cōputare expensas, quas fuisset domi facturi, cum ista iura indistincte permittant eis expensas, nec distinguūt, sicut faciunt in ordinario. In delegato inferioris à Principe est magis dubiū. Nā ista gl. tenet, qd ordinarius delegas debeat sibi prouidere. Sed gl. in §. in super, distinguit: Aut deputatur ad vniuersitatē causarū: & tunc ipse ordinarius habet prouidere, arg. in c. inter cetera, præal. Aut deputatur ad vnam cām, & malitiosē, & idem: sed si cessante malitia delegat, & tunc etiam ipse poterit petere expensas à partibus, arg. hic, & hoc plus placet, quam dictum gl. huius. Nā Papa est ordinarius cunctorum. 9. q. 3. c. cuncta per mundum, & tñ non prouidet suo delegato, sed prouidetur à partibus. Item no. Spe. in ti. de sala. §. 1. ver. porro, circa fi. Idē ergo fit in ordinario inferiori, quia eadem debet esse ratio de parte quo ad partem, sicut de toto quo ad totum. suprà, de off. dele. c. pastoralis; in §. item cū totum, & l. quæ de tota. ff. de rei vend. † Nunquid aut ordinarius possit petere salarium pro assessore, Io. de Monte Mar. ut hic refert Ioā. And. disputauit, & formauit qñem in Episcopo cognoscere de causa matrimoniali, & concludit, quod non, quamquā qñem formauerit in causa spiritali: tñ rōnes suæ concludunt idem in qualibet causa. Mouetur. n. ex eo, quod ordinarius dēt scire canones, i quibus versatur. c. 1. de consan. & affi. Itē, quia ad hoc hēt reditus, ut subeat oīa onera: Item non reperitur hoc iure statutum, ut ordinarius hoc casu possit suos subditos collectare. i. collectā, seu pecuniā exigere. 10. q. 3. quia cognouimus. Et quamquā accidere possit, ut causa non sit decidibilis fm ius canonicū: tñ hoc raro contingit, ut cā ecclesiastica non possit decidi fm ius canonicū, ut i. c. super specula, de priui. Prouideat ergo de suo, qñ hoc satis placet, & cōiter tenetur à doctoribus, tñ delegatus licet petat salariū pro assessore, dūmodo fraudulenter hoc non faciat, ut quia dicit se indigere assessore, vbi in veritate nō indiget, arg. hic, & hodie dī clare in c. statutum. §. assessore. pal. † An autē pro notario causa possit aliquid peti in delegato, dic, qd sic, arg. in d. c. statutū. §. notarium. Sed in ordinario pōt dubitari: quia ipse debet prouidere suis officialibus, & vide q. no. i. cle. statutū, de elect. In arbitrio vero, nunquid possit exigere sportulas, vide q. no. in Spe. in arb. §. si. ver. sed nunquid arbititer. In gl. pe. ibi, Iuriscōsultus, & c. Ex hoc, & ex iuribus alle. in glo. habes qd pro scientia iuris licet quis petit mercedē. † Et qualiter merces sit constituenda iurisperitis, siue sint aduocati, siue cōsultores, & quid si moriat aduocatus, vel doctor salariatus ante, quam expleat tēpus suum, seu causam, quā promouendam assumpsit, vide pulchrē in l. 1. ff. de var. & extraord. cog. per gl. & Bart. Abb.

A D D I T I O N E S.

† Domi facturi. Adde pro hoc quod dicit do. de Ro. deci. suis de do. & conu. in antiquis, quod ille, qui per se ducit causam suam non consequitur expensas, quas fuisset facturus in aduocato, vel procuratore.

Z A C. §. De quo vide gl. fin. & ibi Bar. doc. in l. fin. col. 2. ver. non fac ad q. C. de fruct. & lit. expen. quod tamē dictum limitabī secundum Bal. ibi in ult. q. ver. pone aliquis est aduocatus, qui videtur teneretur ad expensas litis, & propter litem, quia tunc, cum non potuerit ut aduocatus interesse alienis litibus illas hoc casu repeteret, de quo vide omnino Ang. Per. de Suz. & Bar. in l. si stipulatus, ff. de fid. & in l. quod si domui in fi. & ibi Raph. ff. loc. Dyn. in l. pe. §. si. & ibi in apo. Cel. ff. de leg. 3. & Lanf. in c. quoniam contra. §. expensas, in l. 1. & ibi iterum in apo. eius. Cel. post Bene. yad. in ver. s. aduocatus. suprà de proba. † Pro notario. Adde Anch. conf. alle. 219. & ibi quid de alijs, qui cause assunt. Adde prædictis Phil. Franc. in c. statutum, §. notarium, de refer. lib. 6. & Car. in cle. statutum, de elect. † S E B. S A P. † Pro notario. Vide l. 2. de Decan. c. 1. col. 2. ver. prædicta conclusio. suprà de proba. † S E B. S A P. † Petit mercedem. Vide do. Ias. in l. nec quicquam? §. ubi decretum col. 2. ff. de offi. procon. & lega. ubi tangit, qd aduocato, & consultori licet capere salarium, etiā sine reuoluntione chartarum, à pauperibus tamen non licet, ut ibi per eum.

S V M M A R I V M.

- 1 Monachus assumptus ad episcopatum, vel aliam dignitatem secularem an, & quo casu adstringatur seruare regulam, prout seruabat in monasterio. Inuenientes, & exercentes nouas regulas peccant mortaliter, nisi confirmetur à Roma. Pontif. & hoc, quia tanta diuersitas religionum inducit scandalum infidelibus. Simplicitas etiam tendens ad bonum finem non debet esse sine ratione.
- 2 Cōsensus p. necessitate durat, quatenus necessitas postulat.
- 3 Monachi sub precepto peccati mortalis tantū obligantur ad tria: ad castitatem, obedientiā, & paupertatem, circa quæ Papa non potest dispensare, cetera contenta in regula non obligant ad mortale, nisi transgrediantur ex cōtemptu, vel nisi regula preceptiue prohibeat. Monachi possunt comedere carnes, si non est memoria in contrarium, maxime Papa sciente, & tolerante. Monachi propter scandalum vitandum non possunt omittere substantia regula.
- 4 Monachus, vel alius regularis portans habitum religionis, inferius verò non incidit in penam. Penalis constitutio non extenditur ad casum non habentem omnimodam rationem. Monachus potest promoueri ad ecclesiā curatā, & fieri cānonicus in ecclesiā seculari rōne cura aiarū, alijs secus.

C A P. X I.

Deus, qui. Ad euitandum scandalum possumt religiosi diuersi habitus missi ad prædicandum de nouo conuersis sem in vñ superiorem habitū ad propositū conformare. Primo ponit exordiu. secūdo cām mandati, ibi, [ne igitur.] Tertio mandatū, ibi, [mandamus.] Casus lit. Linonienses de nouo cōuerſi erāt ad fidē, datus fuit eis Eps, & quidā alij fratres ad prædicandū euangelii, qā isti pñdicatores dissimilē habitū habebāt, murmurabāt, & inter Linoniēses scādalū suscitabāt ex tali diuersitate. Scribit Papa Epō Linoniēsi, & alijs fratribus, dicens, ne p. dissimilē habitū scandalū susciteſ inter illos, quibus vñ euāgelii pñdicatur, mandat eis, ut oēs debeāt se conformare in vñ regulare propositū, & honestū habitū, quantum spectat ad hoc officiū, nō obſtāte eo, qd quidā eorū sunt monachi: qdā vero regulares, vel sub alia diffinitione professi. B. Not. i. text. valde ot. & sing. iudicio meo, qd vbiq; ex honesta cā conueniunt hoīes disparis habitus, & obseruat. & si scand.

lum generat alijs ex diuersitate, pnt se conformare in vnū honestum habitum, & propositū, & intellige propositū quo ad modū viuendi, ad hoc vide gl. no. 16. q. 7. in noua, in glo. si. quæ dicit, quod monachus factus Ep̄s, vel canonicus regularis pōt si scandalū generatur, alijs se conformare in superiori habitu moribus illorū, inter quos uiuit. Et pondera qd dixit de scandalo, alijs secus. Sic intelligo gl. q̄ vī illi contraria. 16. q. 7. in c. j. de monachis. Et vide etiam duas causas, no. ea. cau. & q. in c. 2. & 3. quæ dāt, qd monachus, promotus ad officium sēulare, puta ad [Episcopatum, vel aliam ecclesiam curatam, * non adstringit] obseruantijs regularib. sicut primo: * sed extra substantialiam regulā poterit se conformare moribus illorum, inter quos uiuit, nec sic stricte potest regulam seruare extra monasteriū, sicut in monasterio, & dic, ut ibi. Secundo no. argu. pro vitāda nimia religionum confusione, & multiplicitate: nā diuersitas habitus, ritus, & obseruantie in vna eademq; fide generat scandalum apud infidele. Hac ratione grauiter peccant inuenientes regulā de no. 2. absque confirmatione Romani Pontificis, & vi de bon. tex. in c. fin. de relig. do. Nec excusantur, qd hoc faciant ad bonum finem: nam pōt eis responderi, prout no. dicit tex. in cap. non solum, de reg. iur. lib. 6. scilicet qd puritati conscientie non dēt deesse iudicium rationis. ¶ Vltimo nota ibi, quantum ad hoc spectat officium, quod vbi aliquid concedit pp necessitatem, illud videtur esse cōcessum, quatenus necessitas hoc postulat, & sic causa limitata limitatum parit effectum. In gl. ibi, [hoc verum intellige quantum ad solennitatem. Ino. gl. iuncto tex. quod contenta in regula religiosorum nō obligant regulariter ex voto præter tria substantialia regulæ. Votum. n. in professione emissum refertur ad illa tria substantialia, vt ad continentia, obedientia, & paupertatem, & hoc voluit B. Thom. vt dicā plenē in c. nam cōcupiscentiam, de consti. Itē probō ratione, nam si uotū pariter concerneret oīa contenta in regula, quare fieret sp̄alis prouisio, & magis specificē notarentur illa tria, vt no. in c. cū ad monasterium, in fin. de stat. reg. Nam ibi dī, q̄ illa tria sunt ita annexa ordini monachali, q̄ ēt Papa dispensare non pōt, & intellige, vt ibi dicam, ergo cētera cōtenta in regula non sic obligāt ex voto. Imo tenuit B. Th. q̄ nisi regula prohibeat in alijs præceptiue, vel religiosus peccet ex contēptu, non obligatur ad mortale transgressionē cuiuslibet contenti in regula, alijs, vt dicit, periculosior esset status regularium, q̄ sēcularium, cū ex nimia distictione difficilē sit ad vnguem obseruare semper. Et hoc sentit ēt ista glo. dum dicit cētera etiā requiri ad solennitatem religionis, & q̄ Papa pōt in illis liberē disponere. Item probatur & alia ratione notabiliore, Papa hoc nō indulget, imō præcipit, vt ratione scandali euitandi conueniant in vnum propositum, & in vnū habitū, ergo non tenetur ad istas obseruantias ex voto, quā non debet quis votum omittere pp scandalum alterius. Nam facilius scandalum nasci permittitur, q̄ veritas relinquitur, vt no. in c. 2. de no. ope. nūc. Nō enim pp scandalum proximi posset religiosus du-

cere uxorem, siue dimittere habitū, vel alijs obseruantias, quæ sunt ad solennitatem ordinis, vt hic habetur, & hac ratione, quia non sunt de substantia religionis. Et q̄ per Papam tolli possint, cōsultuit d. Car. ut ipse refert in c. cū ad monasteriū, quod si in certo monasterio non est memoria in contrarium, q̄ esus carniū fuerit prohibitus, q̄ de nouo assumentes ibi habitum non peccant sequendo mores diuturnos & aliorum, & maxime Papa sciēte, & tolerante. Nā consuetudo tanti tps inducit p̄sumptionem alicuius t. c. 1. de p̄scr. lib. 6. Et certū est, q̄ ex causa ista pnt tolerari, vt hic. Idē dic de alijs obseruantijs concernentib. solennitatem: nam idem videmus in clericis sēcularibus. In multis. n. eorū status relaxatus est, & non sunt sub illa distictione, q̄ erat tpe apostolorū. Nam primo prohibebātur vt proprio, hodie secus, 12. q. 1. ca. certē, & ibi in sum. Item grauius puniebantur primo ex fornicatione, q̄ hodie, & dicit tex. in c. fraternitatis. 3. 4. dist. defectus nostri tps, quibus non solum merita, sed ēt corpora hominū defecerunt, censuram & distictionē antiquorum canonum non patiuntur permanere, & facit q̄ dicam in c. vt clericorū. inf. eo. & facit qd no. in c. super eo. de reg. Sed nunquid, si certa religio reducitur ad priorem obseruatia, teneantur homines ibi professi fm obseruantiam laxiorē, obseruare distictionē antiquā nouiter reformatā? & dic vt ibi dicitur. In ea. gl. ibi, [Cōformabunt autē isti se.] not. glo. quatenus dicit de superiori habitu, & licet iste tex. non dicat, sed loquatur indistinctē, tñ dictū gl. placet, & cōiter approbatur, facit qd no. gl. in si mili in c. in noua, & probatur rōne sic. Cōformitas ista in habitu & obseruantia p̄mittitur ratione scandali euitādi, debet ergo esse permissio, quatenus necessitas vrget, & quatenus scandalū imminet, q̄ vī cessare in habitu inferiori. Et per hoc dicerem limitando gl. q̄ vbi scandalum posset oriri ex diuersitate habitus inferioris, dēt esse omnimoda cōformitas regulæ, nec procederet ista glo. & credo, q̄ glo. non sensisset contrarium. ¶ Et facit ista gl. iuncta text. de eo, q̄ incedit vt laicus, vel clericus sēcularis deferendo inferius habitum d religionis, nunquid incidat in p̄nam c. 2. de cle. vel mo. li. 6. & tenet Ioan. And. hic, q̄ sic, & idem gl. in cle. 2. co. ti. & Io. An. in Merc. super reg. fi. de re. iur. lib. 6. & sentit domi. Ant. hic facere tex. in arg. quia cōformitas hic in superiori habitu permittitur, vt scandalum euitē, ergo aliud vbi nulla causa subesse. Cōtrarium tenet Ioā. de Lig. post Zenze. in d. cle. 2. Nō enim valet hoc argumentum, non licet sine causa, ergo incidit in p̄nam illius c. 2. Et aduerte quia adducere istū tex. cū gl. de

ADDITIONES.

- a De nouo. Adde quod consulti d. Car. consi. 139.
b Vt hic habetur. Adde quod voluit Cald. consi. 1. hoc eo. tit.
c SE B. S. A. P. Habitus. Aduerte tamen. quod vbi sunt collegia diuisa, & separata possunt in eadem ecclesia stare clerici diuersi habitus, & di. sp̄is professionis, vt Mediolani in ecclesia S. Ambro & Petri in ecclesia sancti Augusti. Ita declarat illustris p̄ceptor meus. do. Rochus Curtius in repe. c. fin. col. 28. circa medium. supra de consue.
d Inferius habitum. Adde an portans habitum sub mantello incidat in p̄nam. d. Old. pro. & c. nra. consi. 582. & 184.

glo. de directo contra Ioan. And. licet ipse adducat pro se. Nam, vt hic patet iuncta gl. aliud est superius nō portare. Nam permittitur in superiori dimissio, & tamen inferius & subius tenetur portare, vt hic in gl. ergo pena c. 2. nō verificatur in istis, quia aliud est dimittere omnino, aliud i superiori. tñ, vt hic probatur expresse, & in d. c. noua, vbi gl. Nam constitutio p̄nalis non dēt extendi, saltem ad casum non habentem omnimodā rationē, ut no. Io. And. i reg. odia, de reg. iur. lib. 6. in Merc. facit quod ipse no. in c. 1. de temp. ord. lib. 6. in gl. sua in fi. hoc argumentum fm opi. Hugo. cōiter damnatur. Et cōis cōclusio est, vt religiosus non possit esse canonicus in ecclesia sēculari, nec habere aliud beneficium sēculare simplex, vt no. in c. super eo, de regula p̄all. vbi de hoc per doc. facit ca. qd Dei timore, de statu regulari. vbi permittitur canonico regulari & monacho, vt possint promoueri ad ecclesiā curatā a sēcularem ratione curæ animarū, vbi ergo cessat hæc ratio curæ, non possunt assumi ad beneficia sēcularia. Nec ob. c. quorundam, alle. in gl. quia vt ibi no. dēt intelligi in ecclesia cathedrali regulari. Nam illa ecclesia Siracusana fuit olim monachorū, & idē rñdetur ad capitulum primum. 58. dist. Alibi enim professus potest assumi, vt sit monachus, seu canonicus in ecclesia cathedrali regulari eiusdē ordinis, secus, si ecclesia cathedralis esset alterius obseruantie, cle. 1. de elec. & vide ibi gl. no. Nunquid religiosus possit promoueri in prælaturam, seu rectorem ecclesiæ sēcularis collegiatæ, sicut promouetur in episcopū, vel in rectore ecclesiæ parochialis curatæ nō collegiatæ, & dic, vt ibi notatur, & materiam plenē dicimus in d. c. quod Dei timore, de statu reg.

ADDITIONES.

- a Curatam. Adde Fede. consi. 136. Adde plenius Card. in clem. 1. char. 7. & quæst. 5. de regulari. & §. 1. quæst. 2. vbi dicit hoc esse verum, interueniente tamen Abbatis sui licentia De quo per eundem in cle. fi. & ibi bonam glo. vbi qualiter dictum beneficium debet exerceri, de celeb. miss.

SVMMARIVM.

- 1 Ludi inhonesti nō dēt exerceri in ecclesijs, neq; a clericis.
2 Buffones, seu histriones non possunt promoueri ad clericatum, etiam peracta penitentia, dummodo exercuerint eorum artem causa quæstus.

CAP. XII.

Um decorem. ¶ Ludi theatrales etiā prætextu consuetudinis in ecclesijs, vel per clericos fieri non debent. h. d. primo ponit factū repræhensibile, secundo illud præcipit emendari, ibi. [Fraternitati.] Casus lite. Quidā ludi, qui dicebant theatrales, fiebant in ecclesijs, in quib. introducebant monstra laruarū, pp quos ludos honestas ecclesiæ deformabat, & presbyteri, & diaconi, in quibusdā festiuitatibus, sancti Stephani, sancti Ioannis, & Innocētiū, ludibrio se exercebant, mādāt Papa prædictā consuetudinem ludibriorū, imō potius corruptelā de prædictis ecclesijs penitus extirpari, ne pp huiusmodi turpitudinem honestas ecclesiæ inquinetur. Ber. No. 1. q̄ ludi sēculares nō debēt fieri i ecclesijs, & dicebant isti ludi theatrales a theatro, id est loco

apto ad theorandū, i. speculandū. Vñ laruæ dñr deformitates hominū, siue per appositiones pellium, siue colorum, & in vulgari dñr maschare. Ludibria verò dñr narrationes rerum inhonestarum, & tales ludi non debent fieri in ecclesijs, nec etiā per clericos. ubique. Quinimo dicit canon, clericum non debere interesse istis ludis, imō si clerico existente in mensa venit histrionis, uel buffo, debet clericus de mensa surgere, & potius recedere, q̄ ista videre, vel audire gesta illorū, vt in c. non oportet, de consecr. dist. 5. non tñ per istum text. prohibentur præsentationes solennitatum fidei nostræ, vt hic dī in gl. quā no. pro obseruantia cōmuni. ¶ Sed hic quæritur nunquid isti buffones, seu histriones, seu lufiores, pnt promoueri ad clericatum saltē post penitentiam? dicit hic Inn. & benē q̄ nō. Isti. n. sunt infames, vt est tex. 51. dist. & c. præterea. 4. q. 1. c. 1. l. 2. §. ait prætor, ff. de his, qui nō. infra. nec corpus Christi dēt eis nō penitentibus indulgeri, de conse. dist. 2. c. pen. requirit tñ ad hoc, vt repellantur a promotione, vt dicit Innoc. q̄ habeant hoc officium in curia, vel q̄ assuefecerint se in arte illa. Secus autē secūdm eū, vbi, in occulto hoc fecissent, maxime ad complacentiā infirmi. Nā Dauid, licet esset iustus, sæpē pulsauit cytharam, & corizauit. Item dicit, si i publico semel, vel pluries hoc fecerit, dummodo non assuefecerit se, quia infamia est illa, quæ prohibet eos a promotione, hoc ultimum non puto simpliciter verū. Vñ credo, q̄ si saltem bis in publico exercuerit illā artem causa quæstus, efficitur infamis, arg. opp. in op. in l. palam, de rinup. A bi tex. no. innuit, dici mulierem quæstum fecisse, si admisit duos causa quæstus, & no. hoc idem ergo dicēdū in histrionib. vt dicantur histriones, & buffones, si causa quæstus bis exercuerint illā artem, facit 25. q. 2. c. ita nos, & l. 2. C. de episc. aud. & quod no. Arch. in c. illud, 12. dist. Et de istis cytharistis, an, & quando sine peccato licitum sit pulsare, & an peccatum sit aliquid dare istis histrionibus, & buffonibus, vide 8. dist. in c. donare, & c. qui venationibus, & ibi vide gl. Abbas.

ADDITIONES.

- a SE B. S. A. P. ¶ Per clericos. Quod clericis non liceat latius se regere, tenet Car. in cle. 2. in 3. q. de uita, & honest. cler. & Firm. ia. in tract. de epis. in 2. parte octauæ partis principalis, colum. 4. & ibi etiam dicit, q̄ prohibentur interesse spectaculis, nisi fient ad pias causas, vt in representatione passionis Christi, & n. agorum, & similibus, prout ipse dicit.

SVMMARIVM.

- 1 Clericus suspensus ob aliquod crimen si interim præsumpserit celebrare, priuatur beneficijs, et ppetuo deponitur, Prælati sustinentes clericos suspensos celebrare, priuantur beneficijs, & deponuntur. 4.
2 Matrimonium contractum cum cōstituto in sacris est nullum, secus si est constitutus in minoribus.
3 Coitus uxoris, & mariti an semper fiat sine peccato, & sit licitus.
4 Concubinitus potest tolerari ad tempus, etiam in clericis, vt euitetur maius malum.
5 Sacerdotes Græci possunt uti matrimonio. 6.
6 Castē viuere dicitur mulier quæ trāsiiit ad secūda vota.
7 Concubine clericorū possunt puniri p iudicē ecclesiasticū.
8 Clericus propter adulteriū deponitur, laicus verò decapitatur.

T clericorum. Propter dictorum multitudinem non solet summari, sed gñaliter sic pōt dici. Cleri

V T clericorum. Propter dictorum mul-
titudinem non solet
summarī, sed gñaliter sic pōt dici. Cleri-
ci debent continere, & castē viuere, con-
tra facientes punit, & seuerius puniunt illi, q̄ legiti-
mo matrimonio pnt vti, hoc dicit. Et quinq; sunt di-
cta. Primo indicit clericis honestatē, & castitatem.
Secūdo imponit penā. Tertio aggravat. Quarto pu-
nit platos negligentes, & corruptibiles. Quinto pu-
nit Grēcos incontinentes. Secūda, ibi, [Nec vero.]
Tertia ibi, [Si q̄s igit.] Quarta, ibi, [Praelati.] Quin-
ta ibi, [Qui aut.] Casus lit. In prima parte huius ca-
pituli statuit conciliū, q̄ clerici mores & actus suos
reformēt in melius, & viuant castē, & p̄cipuē in sa-
cris ordinib. constituti ab oī vicio libidinis maximē
ab illo p̄cauētes p̄p quod ira Dei venit in filios dif-
fidentiz. Secundo. dicit, ne facilitas veniz incendiū
tribuat delinquēdi, statuit, vt q̄ deprehensi fuerint
incōtinētiz vicio laborare, puniant ēm canonicas
sanctiones, put plus, vel min⁹ peccauerint, vt quos
timor diuinus à malo nō reuocat, penā tp̄alis com-
pescat. Et si aliquis p̄p hoc suspensus diuina p̄sum-
pserit celebrare, ecclesiasticis beneficijs non solum
spoliatur, sed ēt pro duplici culpa perpetuo depo-
natur. Praelati verō, qui tales substituerūt in suis ini-
quitatib. p̄cipuē obtentu pecuniæ, vel alterius cō-
modi temporalis, pari penā puniātur. illi vero, qui
matrimonio possunt vti ēm morem religionis suæ,
si lapsi fuerint, grauius puniantur. B.† No. ibi, [Præ-
sertim in sacris ordinib.] q̄ non solum constituti in
sacris, sed etiam in minoribus ordinib. tenētur ob-
seruare continentiam, & castitatem, & tñ est diffe-
rentia inter constitutos in sacris, & minorib. Primo
in quantitate delictinam vt arbitror, lōgē grauius
peccat in sacris constitutus, & maximē presbyter,
q̄ constitutus in minorib. Nam illi quasi cōtraxerūt
matrimonium cū ecclesia, vñ vñ committere adul-
teriū spirituale. Ad hoc quod notat Pa. in clem. 1. de
offi. ord. Secunda differentia, quia constitutus in mi-
noribus pōt contrahere matrimonium, vñ tenetur
ad continentiam respectu fornicationis illicitę, sed
contrahere pōt. infr. de cler. coniu. c. 1. & quasi p̄ to-
tum. Cōstitutus verō in sacris omnino arētur ad
continentiam, ita vt non valeat matrimoniū per eū
contractum, c. vnico, de vo. li. 6. De laicis verō dic,
q̄ tenentur seruare continentia, prout suprā dixi in
clericis constitutis in minorib. Nā peccāt qualiter-
cunq; exerceant actum libidinosum p̄ter vxoriū:
vnde etiam concubinas non pnt habere, licet aliud
videatur ius ciuile disponere. Vide tex. not. 3 o. q. 4.
c. nemo sibi blandiatur de lege, & c. meretrices, vbi
dī. no. q̄ sub illo p̄cepto diuino, nō mēchaberis,
& c. nomine mēchiæ venit omnis illicitus concubi-
tus p̄ter vxoris. Et utrū coitus cū vxore, sit sem-
per licitus, vide gl. 2. 5. dist. c. vnum orarium. §. q̄ an-
tē, ver. gl. super ver. excepto, & vide qđ no. Ioā. An.
post Hostiā in regula, sine culpa, de regul. iur. lib. 6. in

Merc. vbi dicit, qd hodie et de iure ciuili vñ prohibi-
tus concubinatus, a ex quo ius canonicum ita aper-
te prohibet, qm lex ciuilis iñ istis spiritualibus videt
velle subijci dispositionibus canonicis, in Auth. vt
cler. apud pro. epi. & in Auth. de eccl. tit. & in c. cle-
ricis, sup. de iudi. Secundo no. versu. [Ne vero cōtra
iudices faciles in indulgētia pēnarū seu culparū.]
Nā vñr potius subditos ledere, q̄ eis indulgere, q̄
facilitas veniæ tribuit incētium peccandi, vel de-
linquendi. Non enim valet misericordia, sine iusti-
tia, nec iustitia sine misericordia, sed commiscenda
sunt, & efficiendum est optimum temperamētum,
vide pulchrum tex. 45. dist. in cap. disciplinam. Item
no. ibi, [Prout maius, vel minus, &c.] qd fm qualita-
tem, & quantitatem fornicationis venit delinquens
puniendus. Nā multæ sunt species fornicationis, vt
fornicatio simplex, stuprum, adulterium, incestus,
& p̄sequere latius, vt habes. 3. 6. q. 1. Item not. ibi,
[Quos durus timor, &c.] probationem illius dicti,
Oderūt peccare boni virtutis amore. Oderunt pec-
care mali formidine pēne. No. ibi, [Si quis igit,] ar.
opt. qd pro omni delicto fornicationis non est cleri-
cus deponendus, sed quandoq; suspendendus, & de
hoc infra latius. † No. in ver. [Prælati] qd prælati gra-
uiter peccant sustinendo subditos concubinos,
maximē obtentu pecuniæ, vel alterius cōmodi tē-
poralis. Et pondera illud verbum, cōmodi tēporalis,
nam per hoc verbū arbitror, qd si clericus concubi-
narius efficeret deterior, si p̄cavisset compelleret ad
dimittendū concubinam, qd tūc prælatus tolerādo
ad tps, p̄ctm non incurrit. Nā qñq; sustinetur minus
malū, vt maius euitet. 1. 3. dist. c. duo. 3. 3. q. 2. siue si cō-
sisterit. † No. ver. [Qui aut,] Græci non peccāt vtē-
do matrimonio contracto in minorib. nā in mīmo-
nio est castitas. 3. 1. dist. c. Nicena. & ca. aliter. Et hoc
facit ad qñem. Testator dixit, relinquo vxori meæ
vsumfructū bonorū meorū, si castē vixerit, b demū
vxor mortuo testate, transit ad secunda vota. Agnū,
nunqd debeat habere vsumfructū? Et dicēdū est, qd
sic, quia dī castē vivere. Ideo cautela est adijcere, qd
castē vixerit, & in viduitate permāserit. vide qd le.
& no. in l. unica. C. si secun. nupt. Et ex his infertur,
quod continentia in clericis non est de iare diuino,
sed de iure positiuo dūtaxat, aliās Græci peccarēt,
de hoc dicitur plenē in cap. cum olim. de cle. coniu.
† v. li.

ADDITIONES.

A D D I T I O N E S.

a SEB. S. A. P. «Concubinatus. An concubinatus hodie de iure ci-
uili sit reprobatus, vide Fel. in c. cum sit generale col. 7. ver. res-
pectu concubinatus. supra de for. con. p. ubi tenet quod sic.

b «Castè vixerit. Adde Old. consil. 164.

SEB. S. A. P. «Castè vixerit. Vide latifin. è per Mod. Rapien. in re-
p. l. Titia cum testamento. §. Titia. ff. de leg. 2.

A. N. T. F. R. A. N. «An mulier secundo nubens dicatur castè viue-
re, dicas quod sic, etiam si secundo nubat intra annum luctus, nisi iu-
r. dicas quod sic, etiam si secundo nubat habendo etiam secundo, nō
rasset an plius nō nubere. quia tunc nubendo etiam secundo, nō
diceretur castè viue. c. ita Ang. in Auth. de restit. & ea quæ pa in
§. vnū. in ver. nō. n. ulie. em. Et adde, quod istud est verū, nisi verbū
§. vnū. in ver. nō. n. puta, quia legaretur uxori, si castè viue-
castè, proferetur à marito, puta, id est in viduitate ita Bal-
rit, quia tunc verbum, castè, intelligitur, id est in viduitate ita Bal-
in l. Deo nobis. in 4. col. C. de epi. & cle. & gl. & Bald. etiam in 3.
col. in auth. cui relinquitur. in ver. nuptiis. C. de indi. ui. tol. & vide
Bal. in l. 2. in 2. col. co. ti. de iud. ui. & vide Ang. in Aut. de eligē-
secun. nup. §. cū igitur. & vide Ang. Bart. & Alexan. qui multa ad
hoc alle. in l. mulier. in §. cum proponeretur. in fi. ad Treb.

¶ Ultio. no. q. grauius peccat clericus Gracus labendo in vim incontinentie. q. Latinus. Ratio reddit in litera, quia ille potest uti legitimo matrimonio, & ex hoc arguit Abb. grauius peccare laicum coniugatum thorum uxoris violatorem, q. presbyterum adulteratorem, & cum hoc arg. transeunt cōter Doc. & d. Ant. & d. Petr. sed apud me non est sine dubitatione, quin presbyter committat adulterium spirituale, & sacrilegium, facit, q. no. Pau. ubi supra in gl. in c. vir ginib. 27. q. 1. ¶ Hinc est, q. concubing clericorum pnt
2 distingi, & puniri per iudicem ecclesiasticum, quia committunt sacrilegium eis inhærendo, vide text.
3 cū gl. in c. eos. 3. 2. dist. ¶ Quæro pro declaratione lite re, qualiter sint puniendi clerici de incontinentia? Sol. dñt hic Doct. q. olim pro fornicatione clericus deponabatur. 8 1. dist. c. presbyter. vide tex. apertū i c. a multis. de æta. & qual. hodie vero non deponit, sed suspenditur, ut hic, & 3 4. dist. in c. fraternitatis. ubi est tex. pulcherrimus ad temperandū rigore an tiquorum canonum. Hoc tñ dictum absolute nō re cipias, sed intellige pro simplici fornicatione. Nam p. adulterium clericus debet deponi. ca. cū ab ho mine. de iud. & nil mirū, cum laicus veniat decapi tandus. l. quāuis. C. de adu. Idem dicit de delicto cō tra naturā, c. clerici. de excess. prela. In cōcubinario verò tex. est pulcherrimus i c. ex parte Ada. de test. qui innuit, q. potest priuari beneficio. Dicitur plenius in tit. infr. de coha. cle. & mu. & idem dic de incestu, stupro, & si. & plenius prosequor in cap. at si cleric. de iud. Intellige ergo primum dictum in fornicatio ne tñ non qualificata. & Pau. dubitat in presbyte ro, cum non videatur, q. possit committere simplici fornicationem ratione prædicta, sed iste text.
9 generaliter loquens multū facit pro prima opi. ¶ Se cundo quæritur, de qua suspensione loquitur vers. si q. igitur. ubi dñ, q. suspensus hac de causa, celebras, venit deponendus, Ioan. And. intelligit de suspensio ne ab homine facta, ut quia prælatus suspendit sub ditum propter delictū incontinentie. Item secundū eū in suspensione iuris. ut quia erat notorius forni cator, ut sunt isti tenentes publicè concubinas. inf. titul. prox. cap. vestra. Et pondera hoc dictum Ioan. And. iuncto tex. fm hunc intellectum, q. clericus no torie fornicarius^b est ipso iure suspensus, adeo q. ce lebrando incurrit irregularitatē, & venit deponen dus, q. est valde periculosum, & dicā latius in d. ca. vestra. ubi referam plura notāda ad istū articulum.
10 ¶ Ultimo inducitur iste tex. in vers. prælati. ad quæ sionem, nunquid prælatus possit imponere penam pecuniariā^c clericis pro delicto? Conclusio cōis est, q. sic, & hoc si faciat cā correctionis, ut q. magis ti metur pena pecuniaria, q. spiritualis, & potest sic in telligi cap. dilectus, de offic. ord. sed si faciat causa auaritiæ, tunc non licet, argu. hic. & in cap. licet, de poenis, ubi dixi plenē. Ad euitandum autē hanc prę sumptionē auaritię debet prælatus conuertere pec uniam in piam causam, & dic, ut dixi in d. c. licet.

A D D I T I O N E S.

a ¶ Ecclesiasticum. Adde Pet. de Anch. conf. 159.
b ¶ Fornicarius. Adde Alex. conf. 72. l. lib.
Z A C. ¶ Adde quod dicam in ap. ad istum, in c. vestra nu. 7. i ver
TOMUS SEXTUS.

si. nungd sit suspēsus, vbi p' enē examinaui hūc art. infitit. p' ox.
c Penam pecuniariam. Adde Ro. sing. suis. fo. 6. Adde quod uoluit
allegare Rom. sing. suis. 441. in c. sed posito calu fol. 15. de quo
vide istum in c. licet. uu. 9. & quod ibi notauit in apostil. ad eum
in ver. pœna. post alios. inf. a de pœnis. & Gul. de Cu. in l. 2. §.
item nulla. nu. 50. & ibi in apo. Cel. in ver. pœnam pecuniariam.
C. de episc. & cleric.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus ebriosus, monitus non desistens suspenditur à beneficio, nisi egerit penitentiam. 3.
- 2 Ebrietas nō est peccatū mortale, nisi q̄s affluēte inebrietur.
- 4 Pana quādo imponitur à statuto vel lege alternatiue, ele-
ctio ē iudicis, nisi verba statuti vel legis dirigātur ad eū.

C A P. XL.

A *l'abbaye de Saint-André*

Crapula. † Clericus crapulosus, vel ebrius monitus non desistens, ab officio, vel beneficio suspenditur. Primo prohibet crapulam & ebrietatem. Secundum se obligantium ad potum. Tertio peccat, ibi [Si quis.] No. primo contra crapulosos, quod crapula dicitur immoderata voracitas & dicitur crapula, quasi cruda epula, quia homines acriter epulantes perfecte non digerunt, etiam indigestam emittunt. Ebrietas vero red superfluitate potus: unde ebrietas est immoderatus usus vini. Secundo non ibi, [Vinum sibi temperata bibentes vinum sine aqua.] Et adducit rationem, an talis peccet mortaliter? primo unde, contra prohibitionem concilii facit. Nam et ponitur de aqua. c. cum Martinus, de celestibus. & hoc dictum est verum secundum Doctorem, nisi ex casu ceretur. Nam reperiuntur quedam vina minus a. Satis est. n. quod se temperent vino, ut sequitur. & dicitur se temperare vino, quoniam habet respectum ad quantitatem vini. Item respectu frequentie bibendi: clericus esse contentus trina uice, textus est in c. ult. Sed intellige, quoniam appetitus naturalis vix exigit, voluit enim temperare homines immoderatos, & credere quod et non apponendo aquam potenti non peccet quis mortaliter, nisi assuetus, per textum notum in c. vinum. §. alias, ea 5. dist. ubi habes textum semper menti tenere ebrietas non est peccatum mortale, nisi sit assuetus ad alium textum, & ad motum Doctoris, dicas, quod ponitur preceptum, pro hoc quod dicatur in c. sequens effectus ebrietatis. Nam inducit mentis exorocatur ad libidinem. & ob hanc ultimam causam sancti patres abstinebant ab esu carnum & vinum. c. ab exordio. & vide textum 3. 5. dist. d. c. ante ubi dicitur, quod ebrietas est fomes omnium malorum. No. quod propter crapulam, vel ebrietatem non debet priuari beneficio, nec etiam suspendi, si volunt penitentiam. Miles autem secularis propter ebrietatem remouetur ab omni militia. omne delictum. et militum Poena autem antiquorum canonum ebrietate erat, quia clericus ebrius tunc in a canone suspenderetur, aut corporali supplicio.

A D D I T I O.

a SEB. SAP. *Ebrietas. Ad cognoscendū, qñ ebrie:as sit pñtm morale, vide pulchrè & elegāter p Car. Alex. in c. deniq; 24. dist. 1. bi refert doctrinā diui Agnatis, & vide eundē inc. venter. 35. d. ff.*

B 3

cap: ad Martij. 8.
quintilibet. cum
sequenti.

cap: unū. & alia
circa mediū.

Scienciam utrag. lu
xunda xxxv. d. m.
i. i. n. o. l. e. n. t. a. l. e. r.

Docem Artus dam-

xxv. dist: ubi

pricet ibi libido

cap: black, ...
distinct.

8. qm. se au m. e. a.
nie. f. de re m. l. i. a. r.

Coma delica.

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some minor discoloration and small dark spots, possibly due to age or handling. A larger, faint brown stain is visible near the top center of the page. The page is otherwise empty of any text or markings.

1
ετα

B 4

A D D I T I O.

a SEB. S. A. P. & Præceptum. Vide Arc. in consi. 160. incip. longā est ista consultatio, in s. dubio, & quæ latè tradit Fel. in c. nā concupisceniam. suprà de consi.

liariter, & socialiter se habere cum sacerdotibus, ut in cap. epi in ecclesia. & c. olim. 95. dist. & c. cauēdū. 10. q. 3. Prædictis posset opp. de ver. pallijs. q. immediate sequit: ubi dicitur; alijs distributis non utantur. ergo vbi referendo illum ver. ad ep̄m, q. epi non tenentur portare rochetū in publico super alijs vestimentis, cum nō pnt vti pallijs distributis, sed cōnexis. Sed ille ver. intelligitur de omnibus clericis: & sic vbi intellexisse Ioan. in c. si quis virorum. 30. dist. uel intellige in episcopis tempore necessitatis, puta algoris, vel pluuie. Nam qn vtuntur, non debent vti distributis, sed eo casu, quo pnt vti. Ad prædicta facit ca. Deus qui. & quod ibi no. sup. vbi ponderatur vestis superior, nō inferior. Itē no. q. monachus promotus ad ep̄atum monachalē, imo nec si promoueat in Cardinalē, gl. in c. monachi. 15. q. 1. Sed quia tex. dicit, q. clerici non debent deferre annulos, nisi cōpetat eis ex officio dignitatis, quæro qui sint isti? dicit Io. And. q. cessante priuilegio, soli ep̄i, & superiores possunt. Mouetur, quia solus episcopus contrahit matrimonium spirituale cū ecclesia sua, & p̄ ip̄ius mortem dī ecclesia viduata. Nō sic dñr aliq̄ ecclesiæ viduatæ per mortē prælatorum, cum ep̄i succedunt. ad hoc. c. si de success. ab intest. Hæc ratio Io. And. potest cauillari per c. ne pro defectu. quod ip̄semet alleg. sup. de elec. nam ibi in tex. & Doc. dñt, q. ecclesia remanet viduata nedum per mortē ep̄i, sed etiam per mortem cuiuslibet prælati regularis ecclesiæ collegiatæ, & quisq̄ illorum dicitur pastor ecclesiæ, ut ibi patet expressē. Item aduerte, q. iste tex. non dicit, q. illi soli possint vti, qui contraxerūt matrimonium spirituale, sed solum fundat se super officio dignitatis, & multi sunt prælati inferiores episcopo, qui dñr habere dignitatem. c. indēnitatib. de elec. lib. 6. & c. ut apostolica. de priuileg. eo. li. Nec memini alicuius tex. qui vsum annulorum concederet ep̄is duntaxat. Bñe posset in argumentū induci c. ut apostolicæ. p̄ alleg. vbi dicit, q. sedes apostolica concedit Abbati. & quibusdā alijs prælati inferiorib. insignia ep̄alia, & sic vbi, q. ex propria dignitate inferiorib. ista non cōpetunt, & sic ferē habent oēs Abbates ex priuilegio, vt possint portare insignia ep̄alia, & conferre minores. Et idē dicit de Cardinalib. non ep̄is. Habent. n. ex priuilegio, vt possint portare insignia ep̄alia, & conferre minores ordines, sicut Abbates. Nam ultra officium sacerdotale, nihil habent de iure. Ita dñt Host. & Ioan. An. in c. 1. de supp. negl. præla. & no. hoc. Sed posset rñderi ad ista iura, q. loquūtur in alijs insignijs ep̄alibus, vt in mitra, baculo p̄storalī, & sandalijs, & similib. Et p̄ hoc facit, quod hñ in Pontificali, vbi hñ, & disponit super annulo concedendo Abbati, sicut Ep̄is. Ille autē liber approbatus est ab ecclesia, vt in c. miramur. & qd̄ ibi no. de ser. non ord. Si tamen vis tenere opi. Ioan. And. quæ cōis est, posset dicere, q. quæ admodum annulus dat spon̄sē in signū matrimonij. 30. q. 5. ca. fēminē ita & p̄sonē ecclesiasticę in signū matrimonij sp̄ualis. & quamquam alijs prælati inferiores, maxime regulares, dicant cōtrahere matrimonium cū ecclesijs eorū, nō tñ illud est verū m̄rimonium quæ admodū cōtrahitur inter ep̄m, & ecclesiā

suā. Vñ videmus, q. ep̄s tanq̄ matrimoniatē alligatus non pōt eligi ad aliā dignitatē, sed dēt postulari. c. si de postu. præla. Sed prælati inferiores pnt eligi, c. Abbate, de elec. lib. 6. Et ad id, quod dixi de libro Pontificali, pōt rñderi, q. habuit respectū ad id, quod cōiter accidit, quia ex priuilegio concedunt Abbati insignia ep̄alia, ideo voluit ponere formam tradendi, iure tñ non cauetur, nec pro, nec cōtra. Puto tñ, q. Doc. clerici licitē ferūt annulū, qm̄ inter cetera insignia, quæ licitē tradunt Doctorib., etiā clericis, datur annulus ad præfigurandū matr. sp̄uale esse contractū inter eum, & ecclesiā. cle. 1. de mag. & qd̄ ibi no. Et iste tex. solummodo fundat se super officio dignitatis. Doctoratus autē est dignitas, cap. quanto. de mag. vbi tex. sing. secundū vñū intellectū. sensu Bar. in l. 2. C. de nouo Cod. cōpo. & in l. si. C. de iudic. licet vacillauerit in l. ex eo. ff. de nulli. test. in contrariū tñ posset adduci ista litera, dū dicit, in contrariū tñ posset adduci ista litera, dū dicit, ex officio dignitatis. fundat. n. se super officio, & officium ecclesiasticum est administratio rerum ecclesiasticarum, vt no. Arean. c. 1. de consue. lib. 6. dicam in c. de multa. de præb. & hanc administrationem non hēt Doctor. Satis vñ passus iste dubitabilis, maximē cum text. supra prohibuerit clericis ornātū, argenti, & auri ēt circa corrigiā. An autē, & habens vsum annulorū, vel insignium ep̄alium ex priuilegio, possit vti illis extra locum b̄ priuilegiatum? Doct. allegant pro, & cōtra, tandem concludūt recurrendum ad formam priuilegij. inf. de priuileg. cap. porro. sed q. pnt, adducit hic Ioan. An. d. ca. vt apostolicę. & ita etiam adducit ibi, & optimē facit ille tex. Ibi enim dicit tex. q. Abbates, quibus sunt concessa insignia episcopalia, pnt vti in Prouincialibus concilijs, & synodalibus, & alijs, mitris episcopalibus, licet non ita pretiosis, sicut ep̄i. Et hanc partem tenerem, nisi priuilegiū aliter restringeret potestatem, vel cōcessionem. ar. in l. 1. ff. de offi. procon. vbi proconsul vti insignijs dignitatis extra territorij suū, quod intellige, vt dixi in c. 1. vt lit. pend. In gl. 1. ibi, [Ab officio degradentur.] not. ex hoc cōtra dictum Inn. qui simpliciter dixit se credere c. loqui de honestate. Vides. n. q. in hoc, & in multis alijs cōtineat p̄ceptū, vt colligit hic in gl. ad aleas, & dicit, vt sup. dixi. Et inquātū gl. dicit, q. clerici exercētes officia sēcularia dēt degradari, nō intelligit ita amariā, sicut gl. loquit. Nā eēt de directo cōtra mentē c. seq. Sed intelligo, q. dēt degradari. i. suspēdi, vt ēt deponi, qn̄ eēt incorrigibiles, sed dēt primo moneri, vt dicā in c. seq. In ea. gl. ibi, [Nunquā de manu sua exeat psalteriū,] dic q. c. qd̄ alleg. gl. est. Hic. & loquit de religiosis, nec intelligas, q. nihil aliud debeat facere religiosus, sed intellige horis competentibus, & maximē illis, qui nō habēt aliud exercitiū, qui nihil intelligunt de alijs sciētijs aliās ipse Hier.

ADDITIONES.

- a Dignitas. Adde Alex. consi. 15. lib. 3. Ber.
ZACHAR. q. Adde istum in c. clerici. num. 3. & quod ibi notauit in apost. ad ip̄sum versū. sic dignitas. sup. a. de iudi. & in c. prope. fuisse. num. 15. vbi etiam no. in apo. ad ip̄sum in ver. dignitas est. supra de proba. & plenē per Fel. in c. quanto. in prin. de mag.
b Extra locum. Adde. Lap. alleg. 19. Ber.

Hier. esset sibi contrarius, dū scribens ad Rusticum monachum inquit, longo tpe disce, quæ postmodū doceas, & inter bonos mores semper sectare meliores, vt in c. bene viue. & in c. si clericatus, 16. q. 1. Ex quibus verbis clarē colligitur religiosum posse assumere officiū docendi, dummodo ad aliud promoueat legitime, & ita concludunt Doct. inf. de magi. c. quia nonnulli. Nam quemadmodū p̄ officium curæ potest de monasterio extrahi. c. quod Dei timore, de sta. reg. & vt sit cubicularius episcopi. 2. q. 7. c. cum pastoris, ita & fortius p̄ officium docēdi, cum ibi longē magis proficiat, quā in prædictis casibus, cū ad prædicta multi reperiantur idonei, & non ad officiū docēdi. In gl. in ver. [Ad aleas, ibi, credo in beneficio obtento.] No. glo. istam in prin. ex qua habes, q. clericus publicē aleator ipso facto repellitur à promotione, sed non priuatur beneficio obtento, nisi præcedat monitio, vt in gl. An autē dicatur publicē aleator, qui semel, vel bis, publicē lusit; de hoc dic, vt Bart. prosequitur in proœmio fororum, & ibi quærit, qn̄ verificentur ista nomina verbalia, vt aleator, calumniator, mercator, & similia, & aliquid tetigi in c. 1. de iudi. In glo. 1. ibi, [Sed nunquid pōt repeti.] Not. istam glo. vsq; ad finem, quia quotidie fit remissio ad istam gl. cū quæritur, a nunquid possit repeti in ludo illud, q. perditur. a vi de gl. 3. dist. in sum. & in c. 1. & per Innoc. in c. quia pleriq; de immu. eccl. & aliquid ponit hic Cal. post Ioan. And. & beatum Thomam secunda secūda. Et vt habeas materiam, prosequere quinq; membra. b Primo, nunquid possit repeti. b Secundo, nūquid valeat consuetudo in contrarium. Tertio, nunquid ex mutuo facto in ludo oriatur actio. Quarto, an valeat transactio ibi facta. Quinto, nūquid vendens rem in ludo, teneatur de euictione. Circa primū distingue tres species ludi: nam quidam ludus est consistens in ingenio, vt ludus scachorum, quidā consistens in fortuna, vt ludus ad hazardum. Quidā mixtus participans de ingenio & fortuna, vt ludus tabularum cum taxillis. nam ibi versatur fortuna respectu taxillorum, & ingenium in voluendo tabulas. Circa primum dico, q. cū iste ludus non sit prohibitus, vt supra dixi, & vide text. in l. pen. & ult. ff. de alea. vbi vñ concessus omnis ludus, qui sit gratia virtutis experiendæ, & vide tex. in c. lator. præalleg. quia quod ibi vincitur, non subiaceret restitutioni, cum non submittunt se homines fortunæ: imò bonum inde prouenit, cum exerceant se ingenio, non tamen debet esse maxima quantitas ludi. Ad hoc facit, quod hñ in l. vnica. C. vt alea. vñ, non tñ debet se exercere in istis ludis causa spoliandi proximū, seu lucrandi, sed principalis causa debet esse exercitatio ingenij, aliās credo id, quod vincitur ibi, restituendū saltem pauperibus p̄ intentionem damnatam spoliandi proximū: facit in argu. 13. q. 3. c. qui emit. & melius præceptum euangelicum. Dilige proximum tuum sicut teipsum, 24. q. 1. c. debet, de poenit. dist. 2. c. proximos. † De secundo & tertio dicam simul, quoniam isti duo pacificantur. Et dicam sic, q. aut illē, qui perdidit, nō habebat administrationem liberam pecuniæ. Exemplum 1 seruo,

filiosam. & monacho, & tunc in dubio repetitio datur patri, domino, & superiori, vt in l. fin. ff. de alea. cum enim isti non hñent dominium pecuniæ, nō poterunt transferre in alios, argu. in c. nuper. de do. post diuor. resti. & in reg. nemo potest, de regul. iur. lib. 6. Aut habebant liberam administrationem pecuniæ, & si interuenit fraus, cōpetit repetitio, quia turpitudine versatur ex parte illius tantum. ff. de condit. ob turp. caus. per totum, & in reg. in pari causa, de regul. iur. lib. 6. per gl. aut nulla fraus interuenit, & tunc aut neuter fuit attrahens, aut alter tantum. Primo casu cōiter tene, q. de iure cōi competat repetitio, vt in d. Auth. vt alearum vsus, & arg. in d. l. si. & datur repetitio vsque ad quadraginta annos. Sed de iure naturali, seu consuetudinario non competit repetitio. Nam iste ludus non principaliter est prohibitus propter se, sed propter multa mala, quæ inde sequuntur. Nam isti communi consensu voluerunt se submittere fortunæ, Instit. de rer. diui. in §. per traditionem. Sed si alter habuit intentionem damnatam, puta lædendi proximum, puto pecuniam restituendam pauperibus, argum. cap. non sane, & cap. qui habetis, 15. q. 5. secus si causa solatiij tantum, maximē in festiuitatibus, vide glo. in d. cap. 1. 35. dist. quæ dicit, quod si modicum ludere pro conuiuium faciendo, illud licet, etiam de iure, sed nō puto illud procedere in clericis: quia non debent facere cōuiuium etiam de confertis, id est, quod quis ponat partem, in capitul. non liceat, 45. dist. Si verò fuit alter attrahens, dicit Inno. in d. c. quia plerique, & si attrahens vincit, tenetur restituere attrahenti, quia ille fuit in turpitudine, secus e contra. Nā tunc non est restituenda attrahenti, sed saltem pauperibus danda. † Quo ad secundum de consuetudine dicit Ioan. Andr. hic, quibusdā videri, q. ipse sequitur, q. cum ludus alearum sit prohibitus ex constitutione humana, quod illi derogetur per consuetudinem, vt sic ratione mixturæ valeat consuetudo efficere id, quod aliās non posset, ar. c. sacris, de sepul. & pondera hanc rationem. Nam vñ sentire hoc procedere in ludo misto. scabularū, & dummodo cessent fraudes, blasphemia & turpia; non tenetur quis restituere quod vincit, nec sacerdos tenetur sibi facere conscientia de hoc in foro animæ, & idem Cal. hic, & vñ velle idem voluisse B. Tho. D. Ant. dicit tutius esse, vt fiat restitutio saltem pauperibus p̄ intentionem spoliandi proximū. Ego plus credo, q. ēt consuetudo non valeat: qm̄ consuetudo inducens peccatū, seu reddens faciliores homines ad peccatū, non valet, c. ex parte, de consue. sed certū est hoc contingere ex isto ludo, vt experiētia docet, & facit, quod hñ in d. auth. alearum vsus. † Et ad tertium dic breuiter, quod si mutuantur pecuniæ ludenti,

ADDITIONES.

- a Quod perditur. Adde videndum Are. consi. 1. vbi in facto consilii. Ber.
b SEB. S. A. P. q. Possit repe. An victor in ludo teneatur ad restitutionem, vide copiosē per do. Ant. Sicut in consi. 65. incip. affectionem, vide copiosē per do. Ant. Sicut in consi. 65. incip. affectionem in medium, in 4. vol. & latē disputatur in duobus tractatibus impressis de ludo, in quibus reassumitur tota materia ludi.

CAP.

vbi alias requirebatur monitio, vt probatur in c. 2. de const. lib. 6. facit quod leg. & no. in c. Romana, de senten. excom. lib. 6. vbi gl. ponit multas differētiās inter statutum, & sentētiā. & facit quod leg. & no. in c. nobis, de sen. excom. & vide glo. in clem. ne Romani. de elect. & Io. And. in c. si. de off. Archipresby. 6 & hoc no. quia vidi multos errare. † In glo. 1. in fin. Hostien. circa hoc brocardum facit hanc distinctionem, q. in his, quæ tendunt ad defensionem fidei, potest fouēs fidem recipere pro se, quicquid infideles scripserunt pro fide, sed contra se non tenetur illa recipere, & ita loquitur c. si quis. & c. si hæreticus. al. l. g. in glo. In priuatis vero, aut recipit quis aliquid de facto pro se, & tenetur recipere contra se, vt hic. Sed non sufficit, qm non perdunt isti priuilegiū, nisi tertio fuerint moniti, sed hoc operatur priuilegium clericale, aliās autem procederet dictum Host. pro hoc 4. q. 3. c. si quis de testi. Aut de iure quis allegat, & non tenetur recipere contra se, vt in c. ex parte decani. de rescri. Tu vide ad materiam bo. gl. in c. 2. de mutu. pe. & in authen. quas actiones. C. de sacrosanct. eccl. & per Ioan. And. in reg. qui ad agendum, de re. iu. lib. 6. in Merc. Et ex ibi not. dic. q. vbiq. mihi aliquod cōceditur priuilegium motu proprio, 2 illud non teneor obseruare contra me, & ideo ecclēsia non tenetur obseruare præscriptionem quadragenariam contra se, imo præscribitur contra priuatum, sicut priuatus contra priuatum, vt no. in dictis iuribus. Ad propositum ergo isti clerici habebant priuilegium clericale, quod non perdunt, nisi 7 à iure rōne delicti priuentur. † In glo. in vers. 3. in fi. pondera bene fi. gl. quia colligitur vnus intellectus ad istum tex. videlicet, q. clericus tertio monitus non lens desistere à negociationibus, non perdit omne priuilegium clericale. Imò videtur glo. intelligere, q. et non perdat priuilegium fori, quia illud est minoris præiudicij, q. priuilegium c. si quis suadente. Et in hac vlt. glo. tres opi. reperiuntur, sed verior vñ illa Ioan. Andr. quam tacitè hic sentit glo. q. solum perdat priuilegium quo ad negociationes, & quo ad facultates suas ex quo incedit in habitu, & tonsura, & iste intellectus satis vñ conueniens literæ, dum dicit. [De suis facultatibus &c.] Item iste tex. est penalis: ergo debet strictè intelligi. serua ergo c. perpendimus, & c. cōtingit, & cap. audientia. inf. de senten. excom. in casibus suis. Et si diceret, ista est modica pœna, nam quilibet clericus non curabit desistere à negociationibus propter solutionē istarum gabellarum. dic. q. p. hoc ipsum non tollitur quin superior possit procedere ad illas pœnas iuris, sed hic solum adhibetur remedium in fauorem laicorum, quibus præiudicabatur per clericos negociatores, nolētes soluere gabellas. † Quidā antiqui volebant intelligere tex. in clericis cōiugatis, quod 8 nō procedit per c. vnicum, de cle. coniu. lib. 6. quia 9 non gaudent priuilegio in facultatibus, vt ibi. † Et no. bene tex. q. non solū perdunt priuilegiū in negociationibus, sed et in proprio patrimonio, quia ex quo mercantur ex patrimonio, signum est, q. non 10 sint priuilegiati. † In gl. si ibi, [In facultatibus ecclēsiæ non fit præiudicium.] No. glo. nam ex ea iuncto

tex. possumus dicere, q. si clericus negociatur de bonis ecclē. non debet perdere priuilegium quo ad bona ecclesiastica, quia delictum personæ &c. & vi de Fed. in cons. 200. qui sentit, q. si bona ecclesiariū deferantur ad certum locum negociationis causa, non tenetur soluere aliquid pro gabell. ita quod c. q. q. de cens. lib. 6. & in cle. pñti. co. tit. non habeant locum in bonis ecclē. quod sup. no. Poterit ergo superior clericum compescere, vt non negocietur in bonis ecclē. non tñ ex delicto clerici dēt ecclēsia pdere priuilegia in suis facultatibus, quod est bene notandum, satisfaciunt hæc litera in arg. † In ea. gl. ibi, [Res clericorum, & ecclesiariū gaudeant eodem priuilegio, &c.] No. gl. nam gñaliter vult, vt bona clericorum, & ecclesiariū gaudeant eodem priuilegio. Ad idē gl. in c. literis, de pig. & in c. similiter. 1. 6. q. 1. sed vt pluries dixi, hoc non procedit gñaliter. Nam aliter præscribitur contra ecclēsiā, aliter contra bona patrimonialia clericorum, vt no. glo. 1. 7. q. 4. c. 1. & Io. And. in d. re. qui ad agendum. Nec clericus petit restōnē in inte. in rebus propriis, vide gl. in cle. vnica, de in integ. rest. Spec. de in integ. rest. §. qualiter, vers. sed nunquid. & vide gl. non tradendā obliuioni in c. q. q. quæ dicit non esse verum vniuersaliter. Procedit ergo hoc dictum gl. in casibus à iure expressis. probatur ratione: Nam priuilegium vni concessum nō debet extendi, nisi quatenus à iure reperitur extensum, ut in c. sanē, de priuilegiis. In ea. gl. ibi, [Et ita si spenditur priuilegium.] No. q. in casu huius c. clericus nō perdit irrecuperabiliter priuilegium, sed ad tempus, donec inlitterit negociationibus, vide simile in c. 1. de cle. coniu. lib. 6. † Vlti. extra glo. hic quæritur de quotidiana q. nunquid ecclēsia vel clerici teneantur soluere præstantias, seu alia onera pro possessionibus eis collatis, ex quo pro illis possessionibus soluebantur onera antequam ad eos p. peruenirent? In hac q. principaliter reperiuntur tres opi. Quidam vt Goff. distinguunt inter onera prius imposita, & non soluta, & alia de nouo imponenda, vt ad prima teneantur clerici, ad secunda non. Pro hoc facit tex. in l. Imperatores, ff. de publ. vbi innuitur, q. quisque possessor est obligatus ad soluendum onera

ADDITIONES.

- a Contra me. Adde Rom. a. cons. 227. Bar.
b Z A C. 4. De cle. coniu. lib. 6. Adde Gem. ibi in §. & cum Parisien se. nu. 5. & ibi in apost. Cel. ad eum, in versic. corā iudice laico, & in apost. eiusdem Celsi ibidem, nu. 5. in versic. à iudice seculari.
c An autē clericus teneatur ad collectas pro rebus per ipsum emptis, vide Doc. in c. Regni, itē statuimus q. clerici. nu. 4. Iac. Anel.
d Eodem priuilegio. Adde Rom. sing. suis fol. 9.
ZACHAR. Adde, quod voluit allegare Rom. sing. suo 451. inci. tu scis generale illud dictum, de quo Card. in c. 1. col. 2. vers. ex his infero, de dol. & contu. & Fely. in c. eccl. S. Maria, col. 5. versic. hinc est. de const.
SEB. SAP. Eodem priuilegio. An bona propria clericorum gaudeant priuilegio ecclēsiæ. vide Old. in cons. 82. incip. an episcopus. Fel. in c. eccl. S. Maria, col. 5. supra, de cost. & in c. 2. in fi. supra, de pñer. vbi tradit, q. non gaudent præscriptio quadragenaria.
e SEB. SAP. Nunquid ecclēsia. sciendum, ff. de mu. & hono. vbi po quo loco, & in l. rescripto, §. sciendum, ff. de mu. & hono. vbi ponit cautelam, q. clericus in ponatur collecta, de quo latè per Fel. in d. c. eccl. S. Maria, col. 38. versic. 4. quæro, supra de const. An valeant tales donationes, vide Modernos in c. item statuimus, num. 6. fol. 115. Iac. Anellus.
f Antequam ad eos. Adde eundem cons. 3. & 6. secundo lib. B.

onera præteriti temporis, & antequam possessio peruenerit ad eum. vñ enim hoc onus annexum ipsi rei, ideo transit in quemcunque possessorem, ar. in c. ex literis, de pig. Sed quo ad alia onera potest ecclēsia vti priuilegio suo, sicut in fi. dñ. in fisco, in l. fisco, ff. de iu. fil. Alij distinxerunt, vtum iste possessiones essent prius adscriptæ pro solido, & libra, sicut hodie cōiter in prouincia Tusciæ, & tunc transeunt ad clericos cum oneribus suis, secus autem, vbi nulla fuisset adscriptio facta. Tertia opi. & verior est, q. aut illa bona habebat onus perpetuum, annexum, & inuariabile, & tunc transeunt ad clericos cum oneribus suis. Facit clem. 1. de cens. & q. ibi no. Aut onus non erat tale, vt sunt istæ descriptiones, quæ sunt hodie, quia æstimant bona cuiuscunque, vt soluant plus, vel minus, fm impositionem collectæ, & ad ista onera non tenetur ecclēsia, vel clerici, quia non potest dici, q. hoc sit onus annexum possessionibus, cum non sit perpetuum, sed variabile, & q. q. imponitur personæ pro rebus. Si ergo peruenerint ad ecclēsiā, debent censerī iure ecclesiastico. Pro hoc bo. tex. in c. vnico, de iur. pat. lib. 6. & d. l. fisco, & hanc opi. tenuit Io. de Lig. in d. cle. præsent. & Ioan. And. post Archi. in c. 1. de im. mu. eccl. lib. 6. † Et quid si clericus habet bona cōia cum fratre laico, nunquid teneatur soluere, & de similibus q. vide per Spe. in tit. de cle. coniu. vers. huiusmodi autem. vide per Bar. in l. rescripto. ff. de mun. & hon. vbi ponit aliquas practicas afficiendi bona secularia, vt sic affecta transeant ad clericos, cuius dicta mihi nō placent, maxime p. fraudem. Nam de directo venit contra priuilegium ecclēsiæ concessum per Imperatorem in l. 1. C. de sacrosan. eccl. quicq. enim habet liberam facultatem donandi ecclēsiæ, & per impositionem onerum fraudulenter factam impeditur illa libertas donandi.

14 ADDITIO. † Vsq. ad fi. vlt. quæritur, quæ negociatio intelligatur clericis esse prohibita, & quæ non? Remittunt Doct. ad ea, quæ not. hñr p. Spec. in ti. de cle. coniu. in vers. sed quid dices. d. Anto. h. d. q. est dñia inter negociationem, & artificij, dicens q. negotiatio est clericis prohibita, sed artificium non, per ea, quæ hñr 88. distin. per totum, & maxime in c. eiiciens, quæ est palea. & c. qm nō cognoui, & 91. dist. c. clericus. Ad primum aut de negociatione et facit, quod hñr in c. 1. & 2. inf. ne cler. vel mo. Sed ad fm, videlicet de artificio, facit quod hñr de consec. dist. 5. in c. nunquam, & in præal. c. clericus. Quæ aut dicatur negotiatio, & sic quid sit negotiari, dic. q. qñ res emptā non mutata materia alteri venditur, hæc negotiatio appellatur, & vñ prohibita clericis, per ea, quæ hñr in d. c. clericus. Artificium vero est, qñ quis emit aliquam materiam, & p. artificium reducitur ad aliquā formam, vt si forte emat vimina, & faciat canistrā, vel emat chartas, & scribat libros, vel emat aliquod lignum, vt faciat aliquam domū, vel emat filū, vt faciat retia, & idē in fi. vt hñr in d. c. nunquā. Nam fm d. Ant. tales non dñr mercatores, vel negotiatores, sed potius artifices strictè sūpro vocabulo, & sic negotiari p. priē dñi i. cōmercijs, inf. de verb. si. c. forus. §. negotiorū.

De cohabitatione clericorum, & mulierum. Rubr.

Quia mulierum consortia reddunt vitam clericorum de incontinentia suspēctam, ideo post præcedentem rub. merito subiicitur hæc rub. Abb.

SUMMARIUM.

- 1 Sacerdos non potest retinere faminam in domo, etiam matrem, & attrinentes propter periculum peccati, intellige ut in num. 3.
- 2 Episcopus potest tenere matrem, vel aliam non suspectam in domo, licet honestius esset, ut non teneret.
- 4 Clericus potest subuenire de rebus ecclēsiæ suis consanguineis si sunt pauperes, aliās secus. Item & filijs ipsius clerici, etiam ex prohibito coitu natis, id est post sacerdotium, & sacros ordines.
- 5 Executor qui habet distribuere inter pauperes, poterit eligere suos consanguineos.

CAPITVLVM I.

Inhibendum. † Sacerdos mulieres, quas et antiqui canones permittunt, si suspectæ sunt, retinere non debet. vel clarius sic: Clericus nō debet retinere in domo mulierē suspectā de incontinentia, et si sit mater, vel alia consanguinea. h. d. Et habet quatuor dicta. Primò ponit, q. nullus clericus debet tenere extraneā. Scđo, q. nec cōsanguineā. Tertiò, q. cōsanguineā indigētī extra hospitij suū pōt providere. Quartò, q. nulla fœmina tanq. ministrā in ecclēsijs clericis misceat. Scđa ibi, [Sed neq.] Tertia ibi, [Sed si.] Quarta ibi, [Prohibendū.] Casus lit. Clerici indifferenter retinebant secū mulieres, et suspectas. statuit Conciliū Maguntinū, vt clerici fœminas secū non retineāt, de quib. suspitio possit hñr, nec et illas, quas canones permittunt. f. mrem, amitā, & sororē, quia instigātē diabolo in illis qñq. scelus perpetratur, vel cū illis, quæ cum eis morant. sed si qua de eis habet necessitatem, ei longē ab ecclēsia necessaria ministrant. In fin. dicit, q. nulla fœmina ad altare accedat, vt ministrat psbytero, nec intra cācellos sedeat, vel stet. B. Not. 1. abstinendū ab eo, q. pōt esse cā mali. Item no. q. clericus licitè prouidet cōsanguineis, et de bonis ecclēsiæ, qd. intellige, vt inf. subijciā cū gl. Itē no. reg. generalē, q. nullā fœminā pōt clericus tenere i. domo sua, ex qua possit oriri suspitio incōtinentiæ. † In gl. 2. ibi, [Intellige de suspectis] & hoc cōiter placet Docto. hic. Sed tñc opponit: nā fm hoc non erit dñia inter cōsanguineas, & extraneas. Nā si extraneæ non sunt suspectæ, pñt teneri in domo, vt in cā nobis. in frā eo. Sol. dicerē sic, q. cōsanguineas atq. nō suspectas pōt clericus bonę famę in domo tenere, sed extraneas iuuenes nullo mō pōt tenere, quātūcumq. sint bonę famę, q. talis cōmūstio est piculosa. nō sic i. cōsanguinea, & hoc sentit gl. in c. volumus. 81. dist. & vide q. leg. & no. i. c. cū oibus, ea. dist. licet d. Ant. videat req. rere iter cōsanguineas, vt alter sit senex, sed nō placet, q. tñc cessaret suspitio incōtinentiæ: & mul-

& nullibi illud pbat. Itē intellige, qd nō talis cōsan-
guinea, q̄ hēat secū pedissequā, q̄ licet nō sit suspi-
tio cū mīre, vel sorore, pōt dubitari de pedissequis
vt hic in tex. Item intellige, qn clericus habitat so-
lus in domo. Si enim uiueret cū alijs clericis, non
debet tenere etiam matrem, quia licet ipse sit bonę
famę, tñ oritur suspitio respectu aliorum clericor-
um, vt no. in d. c. volumus. † Sed dubitatur de epō,
nūquid possit secum hēre matrem, seu aliam non su-
spectam? dicit d. Ant. hic, qd non, all. gl. in c. legitur.
81. dist. sed illa glo. mouetur per text. iuris ciuili, in
auth. nullam, C. de episc. & cler. Sed ego dico oppo-
situm, & allego text. expressum, in c. interdixit, 32.
dist. Nam in canonibus nullibi probatur contrariū,
imō vī permissum, vt in d. c. interdixit, nec est stan-
dum legi ciuili, ex quo canon innuit oppositum. fa-
teor, qd primum est honestius, maximē pp alios cle-
ricos cum episcopo morantes. Et in fi. glo. vide simi-
lem glo. in d. c. cum omnibus, & dic, qd intra quartū
gradum inter ascendētes, & descendentes fm con-
ditionem nostri temporis non potest esse inconti-
nentię suspitio, quia ascendens esset decrepitus. In
† gl. pe. ad fi. no. gl. qd clericus potius consanguineis,
quā alijs debet subuenire de reb. eccle. Nam te-
netur quis diligere magis consanguineum, quā
extraneum, & in ele. faciēda est dare gradum; vt
primo sibi, quā suis, & primo suis, quā extraneis,
& primo extraneis notis, quā ignotis &c. vide pul-
chrum tex. in c. non satis, 76. dist. & text. cum glo. in
c. quiescamus, 42. dist. Sed contra hanc gl. facit tex.
in c. peruenit, 1. q. 3. vbi dī, qd grauius peccatū com-
mittit prælatus dando consanguineis, quā extra-
neis. Sed intelligo tex. illum, qd grauius peccat prę-
sumptiue, quia pręsumitur largius dare consangui-
neis, quā extraneis, & sine aliqua mensura. Item
loquitur, qn vult eos ditare, & non subuenire, tan-
quam alijs indigentibus. nam amore sanguinis car-
nalis spoliāt ecclesiam, & vide, quod ibi not. in glo.
Item vide ad prædicta bo. tex. cum gl. in c. omnino,
31. dist. vbi dī, qui & propriam vxorem, & filios su-
stinere clericus debet de bonis eccle. loquitur tñ de
cōiuge, & filijs ante clericatum habitis. Sed ego pu-
to idem esse in filijs habitis per illicitum coitum.
Nam licet clericus malē fecerit, tamen ex quo sunt
geniti, non sunt perdendi, sed eis tanquam paupe-
ribus subueniendum. Pro hoc c. cum haberet, & qd
ibi not. inf. de eo, qui dux. in mat. quā pol. † Et ex
tribus prædictis no. bo. arg. ad q. quotidianam, nun-
quid deputatus executor ad distribuendum certa
bona pauperibus, b possit distribuere inter suos con-
sanguineos pauperes, & vī hic tex. cum prædictis,
qd sic. Nam clericus est executor, & debet distribuere
superflua inter pauperes, 16. q. 1. c. fin. tñ pōt di-
tribuere inter cōsanguineos pprios, vt patet hic,
& ex dictis facit, qd not. in l. si mandauero, ff. mand.

A D D I T I O N E S.

1 Quam alijs. Adde, qd ideo consuluit Pet. de Anch. confi. 437. qd
executor ad distribuendum debet potius in suos pauperes distri-
buere, quā in extraneos. Ber.

2 N. T. F. R. A. N. Circa hoc, qd hic dicitur de executoribus ad di-
tribuendum, an possint distribuere inter pauperes sibi coniun-
ctos, an vero debeant distribuere inter extraneos; dicas, qd diui-
modo eligant pauperes capaces, qui sunt verē pauperes, & si sint

de coniunctis, valet distributio, quia ex quo testator hanc execu-
tionem sibi commisit, videtur de ipsis considerasse. & potius
debet ipsis benefacere, quā alijs. data paritate paupertatis, se-
cundum Bar. in l. 2. in §. 1. ff. de op. lib. Imo potest eligere pau-
peres filios suos, si sunt pauperes cessante omni fraude, & ipse
pater non habeat vsum fructum in illis bonis. alius secus, vt per
Bald. in l. si tutor petens, in §. 1. de excu. tut. & not. Flo. in l. al-
tius ff. si ser. vend. & habetur per Bar. in l. cum quidam, la. 2. ff. de
leg. 2. tamen executor nō potest sibi imbutare bona distribuenda,
vt per Bal. in l. si quis ad declinandam, §. in omnibus, C. de
episc. & cler. & in l. id quod pauperibus, eod. titu. & habetur per
Flo. in l. si mandauero, §. si tibi centum, ff. mand.

3 Pauperibus. Adde, quod si commissa est electio pauperū pri-
ori fructum prædicatorum, poterit eligere fratrem de ordine suo.
Bart. in l. cum quidam, in prin. ff. de leg. 2. Item poterit ille qui
habet potestatem eligendi, eligere filios suos, ita Ias. in l. si is,
qui in 1. col. ver. item per istum, ff. de vulg. & pupil. post Paul. de
Cast. ibi. Item sunt vocandi illi, qui non sunt extranei, vt per
multa hic determinat d. An. Cor. in addit. ad istum, in c. bonæ, il-
2. in 1. no. sup. de postu. prælat. An autem possint eligi spurii tes-
tatoris, vel eius inimici, vide dom. Alexan. in addit. ad Bart. in l.
cum quidam, Aene. Fal.

4 A. C. H. Adde postremū, in quantum iste dicit executores pos-
se filijs suis pauperibus dare bona distribuenda inter pauperes:
hoc est verum, si modo falsus non constat, & ipse in illis bonis
hoc est verum, si modo falsus non constat, & ipse in illis bonis
vsum fructum non habeat, vt not. Bar. in l. tutor petens, §. 1. de
exc. tut. Far. in l. cum quidam, la. 2. ff. de leg. 2. & Flo. in l. altius
2des ff. si ser. ven. Sed in quantum dicit priorem prædicatorum, &c.
Ego puto contrarium per id, quod de directo in opp. no. Odo. in
l. si mandauero, §. si tibi centum, ff. man. Flo. in alleg. l. altius.
Bal. in l. ei qui, C. de dist. phi. & in præalleg. §. si tibi centum. &
in l. ei qui, C. de fur. & in l. id quod pauperibus, de episc. & cler.
& omnino Car. in cle. 1. q. 32. de test. & vtrum possit vni pauperi
distribuere, quod est pluribus relictum, vide Alex. in l. 2. §. sed si
vnu, ff. v. l. bon. rap. Bar. in l. 1. ff. de op. leg. Bal. in præalleg. l. id qd
pauperibus, in 17. & 22. q. & ibi Ang. Bar. in l. vnum, §. si duos, de
leg. 2. & Paul. de Cast. confi. 146. vbi tenent quod non, sed reli-
ctum pro anima potest vni, vel pluribus dare, vt ibi per eos.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus tertio monitus non desistens cum mulieribus con-
fabulari excommunicatur.
- 2 Sacerdotis appellatio in materia odiosa venit tantum
presbyter, in materia vero fauorabili veniunt omnes con-
stituti in sacris.
- 3 Delictum non probatur per suspensionem præcedentem, &
admonitionem spretam, licet per hoc inducatur magna
presumptio.
- 4 Iudex quando procedit ex presumptionibus, debet mul-
tum temperare sententiam suam, vt modicē, vel raro pœ-
nam imponat.
- 5 Concubina clerici potest per iudicem ecclesiast. puniri.
- 6 Clericorum appellatio veniunt in quacunque dignita-
te constituti in materia fauorabili, alijs secus.
- 7 Pœna quādo varia recipiuntur, p uno delicto electio datur.

C A P. I I.

Siquisquam. † Excoicatur clericus
in sacris, quia a suspe-
ctarum mulierum colloquio, vel earum
consortio monitus non desistit. h. d. Ca-
sus lit. Si quis de clero suspectus fuerit de aliqua for-
mina de crimine fornicationis, admoneatur ter. &
si post primam, secundam, & tertiam ammonitio-
nem inuentus fuerit fabulari cum ea, vel conuersa-
ri; excōicetur, foemina vero sacerdotis venit pre-
tur B. † No. qd appellatione sacerdotis venit pre-
sbyter, Item diaconus, & subdiaconus, & intellige
a sbyter, Item diaconus, & subdiaconus, & intellige
largo sumpto vocabulo. Nam omnes isti large pos-
sunt

A D D I T I O.

1 S. E. B. S. A. P. Sacerdotis. Vide, all. infra de celebr. miss. vbi all.
istum text. ad hanc, vide etiam Abb. in cap. fin. in vlti. col. sup. de
postul.

sunt dici sacerdotes, quasi Deo sacrati, pro quo fa-
cit, quod no. 32. dist. in sum. & vide text. in c. 1. 15. q.
5. vbi diaconus appellatur sacerdos, & tene menti
in hoc istum text. Nam potes ex eo facere hanc re-
gulam, quia in materia fauorabili appellatione sa-
cerdotis comprehenduntur omnes, qui sunt in sa-
cris ordinibus, sed quia materia erat odiosa, ideo
fortē pp hoc voluit exprimere, quia alijs non fuisset
comprehensi. Et sic potes elicere regulam in
oppositum, qd in materia odiosa, vbi nihil aliud ex-
primitur, appellatione sacerdotis venit tñ presby-
ter. Et ethymologiam sacerdotis, & presbyteri vide
21. dist. in cap. clericos. Not. 2. modum procedendi
contra clericos fornicarios palam, non concubina-
rios, vt moneantur, vt hic dicitur. † Tertio not. bo-
num dictum ex tex. qd suspitio præcedens, admoni-
tio sequens, cui non paretur, licet inducant præsum-
ptionem magnam contra inobediētes, non tamen
delictum; vnde debet contra talem temperari sen-
tentia, vt non imponatur pœna naturalis delicti.
Nam si ex suspitione præcedenti, & spreta monitio
nē isti clerici habentur pro conuictis, non solum ex-
coicarentur, sed grauius contra eos procederetur,
vt in c. sicur, & c. autem, infra eo. Et ex hoc infero,
qd auth. si quis, C. de adul. ponat casum specialem.
Nam ibi dicit, qd si quis habens suspitionem contra
aliquem de adulterio cum vxore, eidem coram te-
stibus monitionem fecerit, & postmodum cōperit
eum fabulari cum vxore, potest istum impunē oc-
cidere, & sic suspitio præcedens cum admonitio-
ne spreta inducit probationem delicti. Sed vt dixi,
non puto casum illius auth. extendendum. Non n.
potuit lex aliter compescere iustum dolorem mari-
tis: facit c. si verō, infra de senten. excom. Vide ad præ-
dicta Inn. in c. quia verisimile, supra de præsumpt.
vbi no. dicit, qd vbi iudex procedit ex † præsumptio-
ne, b debet multum temperare sententiam suam, vt
modicē, vel raro pœnam inferat, ar. c. afferte, eod.
tit. facit, l. sciant, C. de probation. canonizata, 2. q.
8. c. sciant, qd no. Nam posset iste tex. adduci in con-
trarium, intelligendo, etiam, qd ista sit pœna delicti,
arg. c. seq. sed primum dictum mihi placet. † Vlt. no.
qd mulier delinquēs cum clerico subiicitur foro ec-
clesiastico, vnde potest per iudicem ecclesiasticum
puniri, quia committit quasi sacrilegium. vide bo-
num tex. cum glo. in c. eos, 32. dist. & c. virginibus,
27. q. 1. † In gl. 1. ibi [Inferioris] hoc limita, prout
dixi in primo no. Et no. benē fi. glo. qd appellatione
clericorum comprehenduntur superiores, id est
constituti in sacris, & in dignitatibus. Nam c. de per-
sona, alleg. potest adduci modo prædicto, sed vide
contrariam glo. in c. literas, de fil. presbyt. quæ not.
dicit qd si Papa dispensauit cum illegitimo, vt pos-
sit effici clericus, debet intelligi, vt possit promoue-
ri ad minores ordines, non ad maiores pp materiā
odiosam. Et ideo dic, vt dixi supra super rubr. de vi.
& hon. cler. qd in materia larga appellatione cleri-
corum veniunt omnes clerici, in quacunque dignita-
te, & ordine sint constituti, secus in materia stricta,
quod no. In glo. si ibi, [In seruitutem redigantur]
hoc dictum non procedit indistincte: sed hæc pœ-

na seruitutis imponitur cum foemina de facto fuit
ducta a clerico in vxorem. Nā quia fuit maior præ-
sumptio, maior imponitur vindicta: vnde tam ipsa,
quā filij ex tali præsumpto matrimonio geniti re-
diguntur in seruitutem ecclesiæ, & sic cōiter intelli-
gitur c. cum multæ, 15. q. si licet eccles. perdidit
hoc ius, quia non fuit vfa, vt dicit gl. in d. c. cum mul-
tæ. Sed potest dicere, qd cum non sit memoria, sal-
tem apud nos, qd constitutus in sacris duxerit vxorē,
non possumus dicere, qd illud ius sit sublatum,
cum casus non acciderit. Pro eo, quod not. Cy. in l.
2. C. quæ sit lon. consuet. & Ioan. And. in c. cum Io.
infra titu. proxi. sed si aliquo loco accidisset iste ca-
sus, & ecclesia non curasset illos in seruitutem redi-
gere, posset procedere dictum illius glo. nec exten-
deret consuetudinem, seu præscriptionem de loco
ad locum, pro hoc quod not. Inn. in c. si de offic. ar-
chid. Ista ergo mulier, de qua in tex. cogetur agere
pœnitentiam fm Innoc. † Et potest concludi secun-
dum Host. qd cum iura variē in hoc loquantur, erit
in arbitrio iudicis, quam pœnam debeat imponere,
& not. benē hoc dictum Host. Quia quādoque
iura varias pœnas imponunt, optio datur iudici.
Item no. gl. 2. 1. q. 2. in sum. 34. dist. in c. fraternitatis,
quas no. Imposita tamen vna pœna, non potest iu-
dex ad aliam transire. l. prætor edixit, & quod ibi
no. ff. de iureiur. facit quod no. Bar. in l. j. ff. vi bo. ra.

A D D I T I O N E S.

1 Impune occidere. Adde Rom. fin. suis f. 8. B.
2 A. C. H. Adde, quod voluit alleg. Rom. fo. 16. sing. 520. incip.
dic quod filij sacerdotis. & idem esse dico in filiis natis ex ma-
rito, & vxore, qui iurauerunt, & professi sunt religionem, per gl.
sing. in c. mīster, 81. dist. in qua ad hoc pro fin. all. Hostien. in
sum. de fil. presby. §. quis possit, ver. quid si sacerdos, & Roma.
sing. 521. incip. maritus, & vxor. vbi tenet, quod sunt filij ordi-
nis, quem pater est ingressus.
3 S. E. B. S. A. P. Ex præsumptione. Quod ex præsumptionibus
quis non possit condemnari ad mortem, tenet Ale. in confi. 15.
incip. vīo processu, col. 2. in 1. not. quod verum est, quando est
præsumptio hominis, secus si est præsumptio legis, vt per Abb.
in c. accedens, infra de ac. & vide d. Ias. in l. vī vim, col. 3. in fin.
ff. de iust. & iur.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerici non debent compelli cum iuramento ad dimitten-
das concubinas, sed nolentes dimittere excommunicantur.
- 2 Iuramentum non est deferendum illi, contra quem præsu-
mitur de transgressione.
- 3 Prælatus non debet pro delictis statim fulminare excom-
municationes, sed incipere a suspensione, & interdicto.
- 4 Iudex non debet sentire in omnes delinquentes simul, sed
incipere a principalioribus, vt alij perterriti arceantur.
- 5 Excommunicatus est absolueendus, si illam non curando
efficeretur deterior, & incorrigibilis.

C A P. I I I.

Clericos. † Non debet Prælatus cleri-
cum cogere ad concubinam
abiurandam; sed eam nolentem dimit-
tere potest excōicare. h. d. habet tria di-
cta. Secundum ibi. [Verum.] Tertium ibi, [Et si
qui.] Casus lit. Clerici publicē tenent concubinas.
quæsitum est, an deberent compelli abiurare illas?
Respon. Papa, qd non vult illos ad eas dimittendas
compelli per iuram, ne instinctu diabolico incidant
in periculum redcūdo ad eas, sed per suspensionis,
& in-

& interdicti sententiam dimittere compellantur, ita q̄ de eis nulla mala suspitio possit h̄ri; & si ad eas redierint vel alias acceperint, excōcentur, donec eas dimittant, vt alij eorum exemplo perterriti à similibus arceantur. Ber. No. 1. modum, & pr̄ticam procedendi contra clericos publicē concubinos. Non enim debent compelli ad abiurandum concubinas, hoc est ad renunciandum cum iuramento de non redeundo, quia de facili posset se qui peritium, cum durum sit assueta relinquere.

- 2 3 4. dist. quorundā. m. 23. q. 6. c. fi. † Et ex hoc, & ex
2 3 4. no. nūquam iūm^a deferendum illi, cōtra quem
vehementer pr̄sumitur de transgressione, imō de-
ferens peccat; quia est causa interitus animæ illius.
Vide pulchrum tex. cum glo. 22. q. 5. c. ille. quod est
contra eos, qui in iudicio dicūt, iuret aduersarius,
& bibat sibi hoc iūm^a, & vehementer pr̄sumitur
de transgressione. Item ex hoc esset prouidendum,
vt pluries dixi, vt scholares^b non iurarent obedire
rectori; quia de facili transgrediuntur iūm^a, & in-
currunt peritium, sed prouidendū de pōna con-
tra inobedientes, sicut facit hic Papa. Secundo no.
3 † iudicem debere incipere à suspensione, & interdi-
cto, & demum venire ad excōicationem, quod est
cōtra pr̄latos nostri t̄pis, qui immediatē, pro qua-
libet causa fulmināt excōicationem, & ex frequen-
tia ducitur in contemptum. Nam in ecclesia nulla
est pōna excōicatione maior. 23. q. 3. c. corripien-
tur. Tertio no. ibi, [In aliquos eorum,] q̄ vbi multi
sunt concubinarij, non debet iudex omnes suspende-
re, seu excōicare, sed incipere à pr̄cipalioribus,
vt alij eorū exemplo perterriti arceantur, pro hoc
inf. de cle. excom. min. in c. latores, quem text. vide
5 † Vlt. not. ibi sententiam perpetuam, &c. Quod ex-
cōicatio potest esse perpetua. Ex quo infero, q̄ licet
excōicatus non corrigat se, non tñ tenetur iudex il-
lum absoluerē, sed si efficeretur deterior, & non
posset aliter corrigi, tunc debet eum absoluerē, ut
no. Ioan. An. post B. Tho. in c. 1. de sent. excom. lib.
6. & hoc not.

ADDITIO. Et de hoc dic, vt h̄i plenē per ip-
summet, in c. ab excōicato, de rescr. in fi. & in c. ve-
niens. il secundo, de testi. in fi. In glo. in versi. [Perpe-
tuā,] ibi, [Donec resipiscant] no. gl. & fm eam intel-
lige omnia iura loquentia de perpetua excōicatione.
Nam excōicatio debet esse medicinalis, & non
debet inferre mortem perpetuam. 2. q. 1. c. multi, &
c. cum medicinalis. de senten. excom. lib. 6. & facit
c. ex literis, de const. & glo. in c. ad reprimendam,
de offic. ordi. & dicitur hic perpetua fm Innoc. quia
profertur sine pr̄suntione t̄pis, vnde dicitur perpe-
tua aptitudine, quia poterit esse perpetua, dum
vixerit. Vel potest exponi fm eum, q̄ debet iste de-
poni ab officio, seu priuari beneficio, & sic perpe-
tuo ponitur extra cōionem clericorum, seu benefi-
cij. Nam excommunicatio sonat in separationem,
prima tñ expositio est magis consona literæ. Abb.

ADDITIOES.

- a SEB. S. A. P. † Iuramentum. Per hunc textum dixit Spec. in ti.
de iur. cal. s. nunc dicamus, in princ. q̄ in iuramento calumniā
debet omitti de non perendis dilacionibus frustratorie, quoniam
non esset, quod litigantes non essent perituri sequitur Abb. in c.

recol. 4. sup̄ de iuram. cal. Felyn in c. 1. circa prin. sup̄ de offi.
ordin. Et quod iuramentum deferri non debeat ei, quem verisimile
est perurare, tradit bal. per illum text. in l. ambiguitates,
C. de iudi. tol.

† Scholares. Scias vnum pulchrum dictum in hac materia, quod
ponit Ioan. Andr. in c. relatum, ne clerici vel mona. quod si in ali-
qua regula continentur aliqua facienda sub iuramento, & pōna
peccati, quod transgrediens regulam non est periurus propter
aliam pōnam, quam incurrat, licet iurauerit, quod est bene no-
tandum pro scholaribus, maxime illis, qui sunt in alma, & ex-
cellsa sapientia noua Perusina, cuius sum alumnus. nam iurant
obseruare constitutiones, in quib. inest pōna priuationis. nam
non obseruans priuatur, licet raro, vel nunquam, & non erit
periurus. Aeneas de Fale.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerici moniti, vt dimittant concubinas, & non se corri-
gentes suspenduntur, & deponuntur, & est in optione
iudicis. 2.
3 Clericus notoriē concubinaris, an ipso iure suspensus,
nulla monitione pr̄ambula, & an celebrando efficiatur
irregularis?
4 Suspendio iuris, & suspendio hominis inducunt diuersos
effectus.

C A P. IIII.

Sicut ad extirpanda. † Si clerici
moniti con-
cubinas non dimittunt, suspenduntur à
beneficijs, & deponuntur si se non corri-
gunt. h. d. Habet tria dicta, quæ patent in tex. ibi. [Si
vero. Casus literalis. Clerici de archiepiscopatu
Centauren. fornicarias tenere solebant, quod D.
Papæ notificatum est: quare Papa mandat Archi-
episcopo Centauren. & eius suffraganeis quatenus
clericos illos moneant, vt illas concubinas abiciant
à se, & eas ulterius non admittant, q̄ si facere con-
temperint, ab ecclesijs suis eos suspendant vsq; ad
debitam satisfactionem; & si eas suspensi retine-
rint, ab eisdem ecclesijs perpetuo remoueant. No.
1. arg. q̄ clerici in minoribus non coguntur per ec-
clesiam ad concubinas dimittendas. Sed hoc ar. nō
procedit, & iste text. contra in c. si autem, infra eo.
tit. in c. vt clericorum. sup. tit. 1. sed ideo dicit hic de
constitutis in sacris, quia alij non ita asperē corri-
guntur. † Secundo not. q̄ clericus ex concubinato
non priuatur beneficio in continenti, sed primum
debet moneri, secundo suspendi, tertio priuari. Sed
contrarium tenuit text. in c. ex parte Adæ. de test.
vbi sine aliqua monitione clericus publicus concu-
binarius priuatur beneficio. ad idem c. si autem. in-
fra eo. vbi non sit ista suspensio, sed vide ibi glof.
Quare puto, q̄ istud sit arbitrium, vtrum iudex
velit à principio ipsum priuare beneficio, vel prius
admonere, vel etiam suspendere, quia cum iura in
hoc variē loquantur, vt patet per hunc totum titu-
lum, optio datur iudici, vt in simili dixi in c. 3. sup̄
eo. & facit d. c. si autem. in ver. liceat. iuncta glo. &
hoc bene no. Nam per hoc reduco tibi ad concor-
diam ista iura, quæ variē loquuntur in modo proce-
dendi contra concubinos: licet enim olim pro-
pter scandalum, cum homines essent feruentes in fi-
de, & simplici fornicatione clericus deponeretur,
vt in c. multis. de æta. & quali. hodie autem non ita
asperē proceditur, vt hic, & in c. fraternitatis. 3. 4.
dist. poterit ergo iudex fm facti circumstantijs, &
locorum

locorum consuetudinem incipere à pōna mitiori,
vel grauiori, reliqua sunt clara. † In glo. super ver.
[Suspendatis,] ad fi. ex hac gl. habes vnam solutio-
nem, vt concubinaris non notorius, non sit à iure
suspensus, sed notorius sic, siue sit notorius facti eui-
dentis, siue per sniam. Et nō gl. in eo, q̄ dicit, q̄ no-
torius non dī toleratus. Sed p̄ hanc solutionem gl.
facit, c. 3. §. eo. vbi loquitur de publico concubina-
rio, & mandat illum suspendi, ergo non est ipso iure
suspensus. circa hoc dantur plures sol. Inn. & Ho-
stien. 1. posuerunt istam sol. gl. Secundo Inno. posuit
istam sol. vt tex. iste procedat et circa minores ordi-
nes, sed p̄ria procedunt quo ad officium sacerdota-
le: vult dicere, q̄ publicus concubinaris suspensus
est à iure respectu officij sacerdotalis tñ. bene facit
c. vestra, §. eo. ti. Sed ab homine sit suspensio ab alijs
ordinibus. Sed hæc sol. non placet Inn. quia iure vñr
interdicere tali executionem cuiuslibet ordinis. 81.
dist. c. si quis. 2. dist. c. pr̄ter. Tertia sol. fm eum est,
vt loquatur in suspectis. sed hæc solutio non valet
per c. 3. eo. Quarta sol. fm eum, q̄ à iure concubina-
rius non est directē suspensus, sed indirectē respectu
obiecti, quia pr̄cipitur alijs, vt non audiant diuina
à talibus, sed ab hoīe debet suspendi directē. Vel
fm eum, licet tales sint suspensi à iure, nihilominus
pnt suspendi ab hoīe iudiciario ordine pr̄cedente.

- † Et ponit tres no. effectus quantum ad propositum
inter illam suspensionem iuris, & hominis. Nā con-
cubinaris suspensus à solo iure, se corrigendo non
indiget absolutione, quantum ad hoc, vt alij possint
licet audire diuina ab eo, licet ipse celebrare licet
non possit sine dispensatione superioris, ex quo eius
crimen non fuit notorium, & nō hoc. Nam in c. ve-
nerabili, de sent. excom. sentit, q̄ nulla dispensatio
sit necessaria, sed potest dici, vt nō in c. fin. de temp.
ord. suspensus vero ab hoīe non recuperat officium
suum, quamuis poeniteat, nisi gratiosē restituatur.
Ad hoc d. c. venerabili. Secunda dīa, quia suspensus
à canone, celebrando nou efficiatur irregularis, se-
cus in suspensio ab hoīe. 2. 1. q. 3. c. si quis presbyter.
hoc non placet Host. Dicit enim q̄ suspensus à cano-
ne celebrando efficiatur irregularis, qñ suspensio ha-
buit originem à canone, vt probatur in c. 1. de re iu-
di. lib. 6. & in c. 1. de sent. excom. eo. lib. & transeunt
Doc. Sed tu omnino vide Inn. 1. c. si celebrat, de cle.
excom. min. vbi pulchrē declarat seipsum. Fatetur
enim ibi, q̄ suspensus à canone, efficiatur irregularis
celebrando, qñ suspensio habuit originem à canone,
secus vbi canon tñ approbat suspensionem à Deo
factam. Nam quilibet peccator est suspensus à Deo,
& à canone per reprobrationē, & talis non efficit
irregularis, quasi sentiat ibi, q̄ notoriē fornicarius
non est suspensus à canone imponente pōnā, sed à
Deo principaliter, & à canone per reprobrationē.
Et est subtile dictū, & dat aliū intellectū ad iura hic
alle. pro, & p̄. sed ipsemet in c. 1. de sent. exc. lib. 6.
apertissime tenet p̄riū, dicens, q̄ notoriē fornicator,
celebrando efficit irregularis, quia est suspensus à iure
per d. c. pr̄ter. dicam de hoc latius in c. vestra. §.
eo. vbi explicabo totā materiā. Tertia dīa fm Inn.
est, q̄ suspensus à canone, nō p̄dit beneficia, nisi pri-

uetur, secus in suspensio ab hoīe, q̄ non placet Host.
& bene. Nam si fuisset suspensus, non vacant benefi-
cia, quia suspensio fit ad tempus. Sed Vincen. posuit
aliam sol. ad p̄ria, dicens, q̄ notorius fornicator est
suspensus à iure, sed si pōna augetur, pōt suspē-
di ab homine, monitione pr̄cedente, & ita loquitur
hic. Et quid operetur secunda suspensio, dic vt not.
in c. ita quorundā, §. de iudæ. & hæc sol. pōt teneri in
telligendo, q̄ sit suspensus ipso facto à iure. Host. di-
cit c. istud loqui in suspensione à beneficio, & p̄ria
in suspensione ab officio. sentit hic, q̄ suspēsus à be-
neficio non sit suspensus ab officio. q̄ est p̄ no. in cle.
cupientes, in ver. non nouam, de pōe. & vñ et hanc
opi. sequi Host. D. Ant. hic dicit, quod non est suspen-
sus à beneficio publicus concubinaris, vt hic, sed
ab officio sic, & si celebrat, efficitur irregularis.
Et dicit hoc quasi expressum in d. c. vt clericorum,
ver. si quis, §. tit. 1. Sed certē primum dictū non pro-
cedit per d. c. pr̄ter. pr̄ alleg. vbi dī, q̄ nullam par-
tem recipiat ab ecclesia, vnde dicemus, q̄ aut pariter
est suspēsus ab officio, & beneficio, aut q̄ canon
loquitur ibi approbatiuē. Et ad c. vt clericorū, dic
q̄ ex toto non probat, nam pōt intelligi de suspē-
so ab homine, q̄ patet, quia primo dixerat de pōna
condigna imponenda ab homine. Ex his habes ma-
teriam declaratam ad partes. dicam conclusionem
in c. vestra. §. eo. vbi melius cadit materia.

A D D I T I O.

- a † Ab homine. Adde videndum Oldr. confi. 86. vbi ponit, an no-
torius fornicator sit eligibilis. & ibi ponit differentiam inter su-
spensum ab homine, & suspensum à iure. Ber.
ZACH. † Adde, quod nō in apost. ad istum in c. quod transla-
tionem, num. 2. in ver. non incurrunt, de tempo. ordin. & Phil.
Fian. in c. 1. §. Scituris, & ibi in apo. Cel. in versic. suspensus, de
re iudic. lib. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 Litera impetrata tacita veritate, vel facti serie, nō ualēs.
2 Absolutio obtenta per surreptionem non valet.
3 Surreptio literis impetratis ad lites non operatur, quin
saltem procedatur secundum iuris formam, secus in li-
teris gratiosis.

C A P. V.

Super eo. † Litera à clerico concubi-
nario suspensa super absolu-
tione tacita facti serie, obtenta non va-
lent. h. d. Casus lit. Quidam sacerdos ha-
bebat publicē concubinam, monitus à suo Episco-
po eā dimittere nolebat, propter quod Episcopus
eum ab officio suspendit, appellauit ad sedem Apo-
stolicā. Eboracen. Archiepiscopus significauit hoc
dño Papæ. Respondet Papa, si dictus sacerdos lras
impetrauerit, quæ facti seriem non contineant, lras
non valebunt. Ber. † No. q̄ absolutio obtenta p sur-
reptionem non valet. b Sed opp. contra text. de cap.
super

A D D I T I O E S.

- a SEB. S. A. P. † Super eo. Limitat istum tex. do. Ias. in l. 1. circa
prin. C. si contra ius, vel vtil. publ. in quantum hic colligitur, q̄
non valent litera facti seriem non continentes, vt non procedat
dat, quando est aliquid elidibile exceptione, vel replicatione, vt
ibi per eum. Et vide, quod per istum tex. dixit Bal. in l. pr̄scri-
ptione, C. si contra ius, vel vtil. publ. refert Felyn in cap. postula-
ti, supra de re iud.

b Non valet. Adde Ale. in confi. 64. 2. lib.

Tomus Sextus.

C 2

ADDITIO.
a SEB. S.A.P. ¶ A beneficio. Nunquid autem propter fornicatio-
nem clericus sit deponendus, vide Fel. in c. si clerici, in prin-
cipio. pen. ver. quæ autem de unina, supra de iud. C 3
Tomus Sextus.

ff. de iureiu. facit, quod no. glo. in c. 2. de testi. libr. 6.
a Scientia vero potest haberi duplex. Primo in his, quæ sunt alicuius artis, seu scientiæ, & in his scire, est rem per causam cognoscere, ut dicit Philof. & facit l. scire leges, ff. de legibus, & c. intelligentia. j. de verb. sig. Hic secundo in his, quæ sunt alicuius facti. Nam dicimur quid scire, quæ ad notitiam illius pervenimus per aliquem sensum corporeum, ut puta scio quod habes caputium in capite. hoc. n. scio, quia deprehendo per sensum visus. Et hæc scientia requiritur in teste. 4. q. 9. c. testes, & l. testiu. C. de testi. Et ad hanc scientiam iudex non potest adduci, nisi in actu continuo, vel quæ res gesta est coram eo, tanquam coram iudice. In actibus vero transeuntibus, seu in momentaneis iudex non habet talem scientiam, sed ex varijs coniecturis, & varijs probationum gradibus adducitur ad credulitatem, quæ tenet medium inter scientiam, & nescientiam. Et ad habendam scientiam, seu istam credulitatem, habemus (ut dixi) multos gradus probationis, & diversa vocabula. Nam quandoque factum est occultum, quandoque penè occultum, quandoque publicum, quæque dicitur manifestum, quæque evidens. Item fama, rumor, indicium, argumentum, suspicio, opinio, credulitas, præsumptio, notorium, & si. Occultum proprie dicitur, sicut est, quod probari non potest, unde Dei iudicio relinquitur. 2. dist. c. erubescant. 1. q. 1. cap. si omnia, facit l. duo sunt Titij, ff. de testi. tut. Penè occultum dicitur id, quod probari potest, sed cum difficultate. unde dicitur, penè, diminuit, sicut dicitur, quasi, ut in c. cum dilectis, de confir. vti. Publicum vero est nomen generale, & verificatur in notorio, & quæque in fama. Unde notorium potest dici publicum, sicut id, quod constat per famam, ut est tex. in c. seq. Et idem quasi de manifesto. Nam manifestum multiplex capitur in iure. Quæque manifestum est idem, quod notorium facti permanentis, ut probatur, 2. q. 1. c. manifesta, & d. c. de manifesta. Quæque sumitur pro notorio facti transeuntis, & non redeuntis, 3. q. 5. c. quia suspecti. Quæque proprie est species de per se, differens à notorio, & habet se in minus, quam notorium. Nam proprie manifestum est publica, seu famosa insinuatio ex certo authore, & ex certis causis proveniens. Et differt manifestum à fama, quia fama quæque procedit ex incerto authore, quæque est fallax. Non sic manifestum, potest n. probari, sed non ita clarè apud alios, sicut notorium. Fama vero solet describi, prout dicitur in glo. quod est illæsa dignitatis status, vita, & moribus comprobatus. Sed iste describitur bonam famam, non malam, quæ tamen potest ita se habere ad malum, sicut ad bonum. unde appellatur quis famosus latro. l. capitalium, §. famosos, ff. de poe. & in cap. ex parte Adæ, de testi. vbi raptores vocantur notabiles. Proprie autem describendo famam in genere suo, dicitur, quod est cõis locutio ex verisimilibus coniecturis surgens, & dixi no. verisimilibus, quia alias proprie non est fama, saltem quoad iuris effectum, sed sunt vanæ voces populi: de quo plenè p. Bart. in l. de minore, §. tormenta, ff. de quæst. & glo. & Doct. in c. inquisitionis, & c. cum oporteat, de accus. Rumor vero in minus se habet, quæ fama: vide bo. glo. iunct.

in c. super eo, de eo, qui cog. consang. vx. & 3. q. 4. c. si duo. Indiciu proprie est notabile signu alicuius dicti rei, seu facti, quod subijcitur necessitati probandæ, & largo modo argum potest dici indicium, ut dicitur in c. forus, de verb. sig. Nam tot potest esse indicia, & ita urgentia, quod inducerent iudicem ad credulitatem, & sufficerent ad ferendam sententiam et in criminalib. l. indicia, C. de rei vend. l. sciant cuncti, C. de prob. c. afferte, de præsumpt. & vide, quod dixi in c. tertio loco, de prob. & idem dicitur de sum. Sed veniamus ad notorium, quod fm gl. est triplex. iuris, facti, & præsumptionis. Notorium vero iuris potest sic describi, quod est spontanea confessio, clara probatio, iusta, & indubitata diffinitio, & irrevocabilis, & clara: dicitur n. spontanea confessio, quia ex spontanea confessione in iure facta oritur notorium, ut in isto tex. Item ex clara, & indubitata probatione et oritur notorium, ut in c. cum olim, de ver. sig. Item ex diffinitione, seu sententia, quæ non potest amplius retractari, ut hic, & c. fin. & c. cum inter, de re iud. Nam res iudicata pro veritate accipitur, l. res iudicata, ff. de re iud. & l. ingenuum, de sta. ho. & d. c. inter. Et dicitur notorium iuris ex duplici causa, vel quia in iure oritur i. ex his, quæ in iudicio fiunt, vel ex eo, quia iuris artificio inducitur. Et hoc respectu diligenter adverte, quia notorium quod gl. appellat præsumptionis, potest dici notorium iuris. Nam artificio iuris inducitur, & sufficeret, facere distinctionem bimembrem, sicut debet esse quilibet bona distinctio. Nam quoddam est notorium iuris, quoddam facti. Notorium iuris potest dici duplex. Quoddam oritur ex his, quæ aguntur in iudicio. Quoddam vero ex actibus extrajudicialibus, quod ius vehementer aliquid præsumit, ut in filiatione probanda. Nam ex coniecturis à iure inductis filiationis dicitur notoria. Et tunc dicitur quod notorium iuris, seu præsumptionis, est iuris evidentiā vehementer præsumpta. Notorium facti vario modo diffinitur, sed sufficit ponere duas diffinitiones, seu descriptiones. Prima, quod est crimen, vel factum, cuius testis populus est, & dissimulationi locus non est, ut no. Archid. 2. q. 1. c. de manifesta. & vide bo. tex. in c. cum dilectis, j. de purga. can. Secundo modo diffinitur, quod est clara, & famosa locutio ex evidentiā rei surgens, quæ tergiuersione aliqua celari non potest, probatur in c. seq. & in c. evidentiā, de acc. Et hoc notorium facti est triplex. Nam quoddam est notorium facti permanentis, ut quod palatium dñorum sit in platea, & hoc proprie debet dici notorium, quasi res nota omnibus volentibus inspicere, pro hoc auth. qui semel, C. quomodo & quoniam iud. & d. c. evidentiā. Vnde dicitur text. in d. auth. quod vox præconis, quia est transitoria, non transit in notorium, quia paucis innotescit, sed edicta sic, quia habet actum permanentem. Secundum est notorium facti transeuntis,

ADDITIONES.

- a** SEB. S. A. P. Scientia vero. Vide Ale. in l. 1. col. 5. ff. si cer. pet. vbi ponit, quod quandoque ponitur scientia pro vehementi opinione, & ibi quando quis dicitur proprie scire.
b Dicitur, penè, diminuit, sicut dicitur, quasi. Adde quod no. in apof. ad istum in c. dudum, nu. 9. in ver. ista dicitur, penè, supra de elect. ANT. FR. AN. De hac dictione, quomodo ponatur, & an importet diminutionem, vide Old. in cons. suo 49. in fi.

tis, & non redeuntis, ut si in conspectu populi aliquis fuit occisus. Nam potest dici notorium tunc, non autem quod sit notorium nunc, & sic intelligo, quod dixi de voce præconis. Tertium est notorium facti interpollati. Exemplum in eo, qui est paratus semper ad mutandum subversus. Nam non semper mutat, sed interpollatim, licet possit dici hunc actum continuu respectu aptitudinis, sed non actus, & hæc sufficiant quoad primum. Habes. n. ex prædictis terminos declaratos, & ex quibus iudex adducitur, quæque ad veram scientiam, quæque ad credulitatem, quæ sufficit ad ferendam sententiam. Venio ad fm. s. quot hominum scientia requiritur ad inducendum notorium facti. & in hoc varia dicitur, vide gl. no. in c. de manifesta, iunct. text. 2. q. 1. quæ dicit sufficere scientiam 10. hominum, sed intelligo illam glo. prout ibi not. Nam oportet, quod detur scientia totius viciniae, vel maioris partis, ita quod non sint minus 10. vñ i loco, vbi non sunt 10. personæ, non potest oriri notorium. Et quod sufficiat scientia viciniae, & quod non requiratur scientia totius populi, vide bo. tex. in d. c. cum dilectis, de purga. cano. dicit tamen hic Cal. & bñ, quod discretus iudex ex varijs circumstantijs, & qualitate actus, loci, & tps arbitratu factu esse notorium, vel non. Et cõiter dicitur, quod ex tribus causatur notorium, ex hominum scientia, & loci, & tps qualitate: Nam oportet, quod non fiat de nocte, neque in loco secreto, nec paucis scientibus, sed quod in publico, & patenti loco. Item de die, ne homines de facili decipiantur. Item quod in præsentia plurimorum, ut prædictum: sed ut dixi, discretus iudex habebit omnia perscrutari diligenter: nam et de nocte ita possent adhiberi lumina, ut possit huius indubitata scia actus, & idem dicitur de si. Ad tertium quo probetur notorium, dico, quod duo testes sufficiunt sicut ad causandum notorium: sufficiunt tamen duo ad ipsum probandum, quia in ore duorum vel trium stat omne verbum, de quo vide glo. in c. Deus omnipotens, §. quoniam 2. q. 1. & quod no. gl. in l. 3. ff. de testi. Circa quartum, videlicet, nunquid in notorio requiratur ordo iuris. Ad hoc conclusiue, quod in notorio præsumpto, ut quia agitur de consanguinitate probanda, servatur ordo iuris: sed ibi est speciale, quia ex probabilibus coniecturis probatur factu notorium. In notorio vero facti non requiritur usquequaque ordo iuris, sed cõiter dicitur, quod requiratur citatio. Item sententia, ut in c. ad nostram, de iure iud. & in c. de manifesta, 2. q. 1. Et potest in hoc multa allegari pro, & contra, sed vide, quod dixi de citatione in c. cum olim, de re iud. vbi cumque, n. factu est ita notorium, quod certu est absenti nullam defensionem competere, tunc non est necessaria citatio, quia illa fit, ut se defendat, & sic intellige tex. in d. c. cum olim, & l. 1. ff. de adm. re. ad ciu. pti. & c. venerabilis, de elec. Quæque potest competere aliqua defensio, quod est quasi rñare, & tunc requiritur citatio, at non valebit sententia, & ita intelligo tex. in c. si iuncto c. 1. de offi. dele. lib. 6. & in cle. pastoralis, de re iud. De sententia vero dicitur hic Cal. quod requiritur, sed non cum solemnitate solita. & sic intellige Inn. in c. ex parte, de ver. sig. Et quod requiratur aliqualis sententia, vñ text. in l. si pñsus, ff. de cust. & exhi. re. & 2. q. 1. c. nos in quemquam, litis vero cõtestatio, & alius ordo iudicialis solemnitate respiciens, necessa-

rio non est observandus, pro quo vide bo. text. in cle. pastoralis, de re iud. Ad ult. nunquid requiratur probatio: dicitur, quod in notorijs facti permanentis nulla probatio requiritur, ut in c. seq. & in c. evidentiā, de accu. In notorio iuris requiritur probatio, si negaret, ut si nego sententiam latam per me, debet probari plenè, ut in c. sicut, de re iud. Idem dicitur in notorio præsumpto, ut in c. per tuas, de prob. in notorio facti interpollati requiritur probatio, licet non multu plenè, ut in c. in diocesi, de vsu. in notorio facti transeuntis requiritur probatio plena, & est valde utile, quod iudex à principio declaret factu esse notorium, de quo vide tex. cum gl. in ver. declarato, in d. cle. pastoral. Et hæc sufficiant pro cursu lectionis: nam plenissime potest materia examinari, & videri in locis supra alleg.

ADDITIONES.

- a** Z. A. C. H. Ordo iuris. Adde quod no. in apof. ad istum, in c. accepta, num. 6. in apof. in ver. defensionem non competere, infra de restit. spolia.
b SEB. S. A. P. Ordo iuris. Vide Bal. in c. ad nostram, il. 3. supra de iureiur. vbi dicit, quod in notorijs ordo est, ordinem non servare. & nunquid possit mandari penam in poni in crimine notorio, sine condemnatione, tradit And. Sicu. in c. evidentiā, in fin. infra de accus. vbi aliquid in materia notorii.
c Z. A. C. H. Requiritur sententia. Adde quod no. in apof. ad istum in c. quoniam, num. 3. in ver. constat iud. infra de fil. presb. & in c. l. cet. Heli. num. 13. in apof. in ver. requiritur probatio, infra de simon.

S V M M A R I V M.

- 1 Crimen, quod transiit in notorium, non indiget neque re, neque accusatore. 3.
- 2 Publicum potest dici illud, quod est notorium, vel famosum.
- 3 Notorium non redditur dubium, si negetur.
- 4 Infamati infamia generante scandalum, debent purgari, alias habentur pro convictis. 6.
- 5 Concubinitus ex quibus probetur.

C A P. VIII.

Vanos. Si fornicatio clerici est ita publica, quod transit in notorium, nec accusator, nec testis necessarius est; sed si est publica per solam famam, non faciunt ad condemnationem sola testimonia. i. testium dicta non iuratorum; sed si ex hoc oriatur scandalum, indicitur purgatio, in qua deficiens canonicè puniatur. h. d. cõis diuifio. Secunda ibi, nos. Casus l. t. Quidam clerici publicè habebant concubinas, quæ interrogabantur ab epò suo, negabant se concubinos esse, & per eos non adparebat accusator, quarebat, vtrum credendum sit testimonio bonorum virorum, inter quos huiusmodi clerici conuersantur. Rñdet Papa, quod si crimen eorum ita publicum est, ut merito dici possit notorium, tunc nec testes, nec accusator necessarii sunt, cum inficiari non possit. Si vero publicu est, non ex evidentiā, sed fama, tunc talia testimonia non sufficerent ad condemnationem alicuius, & a testibus non testimonijs est iudicandum, sed si de illis talis habeatur suspitio, quod scandalu generetur, illis est purgatio indicenda, quam si præstare noluerint, vel defecerint præstando, canonicè puniantur. Ber. t. Primo no. quod publicum potest se habere ad notorium, & ad famam. Nam quæque dicitur publicum id, quod est famosum, ut hic optimè probatur. Et no. diligenter in hoc istum text. pp interpretatione faciendas in statutis,

C A P. IX.

A nobis.

Breue est, unde nō summo. Casus literalis. Episcopus Pistor. requisivit à Papa, vtrum licitū esset mulieres habitare cum clericis, de quibus aliqua suspitio posset esse. Rūdet Papa præcipiendo eidem, q̄ mulieres non permittat cum clericis habitare, nisi forte tales sint, cum quibus naturale fœdus nihil savi criminis suspicari permittat. B. Not. ibi, [Mulierculas,] q̄ mulieres vilis conditionis nūcupantur diminutivē ad denotandum, q̄ peccatum diminuit de anima, & corpore famā, & de aliis corpori adherentibus, fac. 24. dist. c. vidua. ¶ Secundo nota, q̄ inter consanguineos non est præsumenda sinistra suspitio incontinentiæ, ut in c. cum in iuvenute, de præsump. Est. n. inter consanguineos quoddam naturale fœdus, propter proximitatem sanguinis. ¶ Vlt. nota, q̄ iura antiqua, quæ permittebāt consanguineas habitare cum clericis, non sunt correctæ per c. 1. supra eo. Hoc patet, quia hoc emanavit post c. 1. in quo permittitur talis cohabitatio: & intelligo hoc c. prout plenē dixi in d. c. 1. Et pondera bene tex. q̄ in consanguineis non requiritur senectus: unde si alias sunt bonæ famæ & conditionis, licita videtur cohabitatio, de quo in d. c. 2.

A D D I T I O.

SEB. S. A. P. ¶ Fœdus istud expressē dicitur in l. cum, qui probab. lem, C. de episc. & cler.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus concubinaris non est vitandus in officiis, nisi crimen sit notorium.
- 2 Clericus suspensus propter notoriam fornicationem, exacta penitentia, an debeat aliter cum eo dispensari, ut licitè possit se immiscere circa divina?
- 3 Clericus notoriè criminis in alijs criminibus citra fornicationem, non est suspensus quod ad alios, quamdiu non fuerit ab ecclesia præcisus.
- 4 Clerici notoriè fornicarii sunt vitandi, etiam quod nulla monitio intervenierit.
- 5 Missa in loco interdicto hodie licitè celebratur, submissa tamen voce, & clausis ianuis.

C A P. X.

Quæsitum.

¶ Clericus concubinaris in officiis vitandus non est, nisi sit notorius. h. d. cōis diuino. Secunda ibi, Verum. [Casus lit. Clerici aliqui prolapsi sunt in fornicationem, quæsitum fuit à Papa, vtrum officium eorum sit audiendum, antequā peniteant? Respondet Papa, q̄ licet quilibet suspensus sit p̄ mortali peccato quo ad se, quantum ad alios suspensus non est, & ideo nō debet in officiis euitari, nisi peccatū illud notoriū sit vel per sententiam, vel confessionē in iure factam, vel per euidētiā facti, quæ negari nō possit. B. ¶ Primo nō ibi, [Priusquam poenituerit,] à contrario sensu, q̄ clericus suspensus a iure propter notoriam fornicationem, incontinenti post poenitentiam recuperat executionem officij quo ad alios, ut sic alij licitè possint eius officium audire, & hoc idē voluit Inn. in c. sicut, supra eo. An autē quo ad se indigeat dispensatione, quia peccatum fuit notorium. Inn. in c. sicut, sentit, q̄ sic, sed aliud sentit in d. c. venerabili, de sent. excō. sed dic

dic, ut legi. & nō in c. sine. de temp. ord. Secundo nō ibi, [Officium] q̄ nō solū missam, sed officium nullū audire debemus à notorio fornicatore. 3. 2. dist. c. præter. Tertio nō vnam regulā, ad quam semper al legatur iste text. q̄ p̄ peccato mortali quilibet est suspensus quo ad se: & dī esse suspensus, quia nō debet cū peccato exequi aliquē ordinē, & maxime attingere sacramentum Eucharistiæ. Quid autē de exstenti in peccato veniali, vide gl. & Arch. 6. dist. c. sacramentū, quod nō. Quarto nō q̄ notorius fornicator est suspensus, quo ad se, & quo ad alios. b. & not. q̄ tex. vitur verbo, suspensus, nec ergo ipse licitè celebrat, nec eum licitè audiunt. Quinto nō ibi, [Nisi peccatū huiusmodi,] t̄p̄ pro alio peccato notorio regulariter clericus non est suspensus, quo ad alios. Nā cum supra dixisset respectu suspensionsis propriæ de quolibet peccato, nunc uerò cum tractauit de suspensione quo ad alios, restrinxit se ad peccatū fornicationis, ut patet hic, ibi, [Huiusmodi,] regulariter ergo à clerico notoriè criminoso non est necesse recedere, quādiu ab ecclesia præcisus non fuerit, vide gl. 1. 5. q. 2. c. si. & in c. cū non liceat, de præscr. & c. nonne. 8. q. 4. probatur in c. præter. 2. 2. dist. arguendo per locū à speciali. ¶ Vltimo nō tres modos, quibus et concubinitas pōt effici notorius. s. per sententiam, per p̄fessionem, & per euidētiā rei, quæ tergiuersatione aliqua celari non pōt, & pbat iste tex. in si. apertissimē sententiam, quā tenuit in c. vestra. 3. eo. Et ad euitandum tales concubenarios nō requiritur admonitio, dūmodo res sit ita euidens, q̄ nulla tergiuersatione possit celari. Nam si requireretur admonitio, ibi interueniret actus iudicialis, & sic p̄ priè notorium non orietur ex euidētiā rei, sed potius ex præsumptione, quia noluit parere monitioni, & sic potius eēt quoddā notorium iuris, q̄ facti, quia iuris artificio esset inductum. Et pondera, quia tex. iste nullam facit mentionem, quo ad casum notorium de notorio, qd̄ orit̄ ex probatione clara, & iuridica, cum tñ ex ea inducatur etiam notoriū, quādo nihil pōt opponi contra talē probationē, ut putā, quia p̄clusum est in causa, ut in ca. cū olim. de ver. sig. & nō. Dom. de Ro. decif. 203. & fortè ideo, quia sic non orit̄ indubitata fornicatio, & expectanda est snia, quæ de proximo ferēda est. ¶ In gl. 1. ibi, in aliquo loco pnt celebrare, supple. nō alta, & clara voce, sed submissa voce, & clausis ianuis hodie licitè celebratur in loco interdicto, de quo dic, ut habetur in c. si. de senten. excom. lib. 6. In gl. si. ibi, [Nō debet in officiis euitari.] Intellige hoc, ut plenē dixi in c. vestra. supra eod. Abb.

A D D I T I O N E S.

- SEB. S. A. P. ¶ Pro peccato. Vide Abb. sup. eo. c. vestra, col. 3. ver. ad primum. & ibi, quare, non debet exequi officium.
- ZACH. ¶ Quo ad se, & quo ad alios. Tu vide de hoc dicto. s. vtrū notoriè fornicarius cle. sit suspensus, & per consequens deponendus, vide quod dixi in apōst. ad istum, in c. vestra, nunc. 7. in ver. nunquid sit suspensus, sup. eo.

De Clericis coniugatis. Rubrica.

Supra visum est de clericorum & mulierum cohabitatione illicita, restat vi-

dere meritò de eorū cohabitatione licita. Vel sic, quia qñq; clerici habitant cū mulierib⁹ sine figura m̄rimonij, qñque vero contracto matrimonio; ideo cū in p̄cedenti rubrica fuerit visum de prima cohabitatione, & an & qñ sit licita, meritò subiicit de secunda, & maxime quia poterat dubitari, nūquid clerici cōiugati possint tenere beneficia, & gaudere priuilegio clericali. Sed opponitur contra rubricā de supfluitate. Nā habemus hūc tractatū expeditū ī quarto lib. in tit. qui cler. vel vo. ma. contra. pos. Sol. secundū Ioā. And. q̄ ibi principaliter tractat de validitate m̄rimonij per clericū cōtracti, hic vero principaliter tractatur, vtrū clerici cōiugati possint tenere bñficia, vel nō. Item an gaudeāt priuilegio clericali, & an teneant deferre tonsurā, & incidēter tractatur de validitate matrimonij. Abb.

S V M M A R I V M.

- 1 Matrimonium cōtractum à clericis in minoribus ordinibus cōstitutis tenet, & ipsi dimittūt beneficia ipso iure. 4. Si verò fuerint in sacris, matrimonium non tenet.
- 2 Ordines sacri dicuntur à subdiaconatu supra per excellentiam, alij etiam sunt sacri, sed non illo modo.
- 3 Infra, ista dictio quid importet.
- 4 Statutum puniens delictum commissum intra 10. ann. an comprehendatur, qui est in 10. anno?
- 5 Vxoris appellatione continetur illa, cum qua est facta copula carnalis, & illa, q̄ p̄ verba de futuro est desponsata. Clericus, qui accepit uxorem per verba de futuro, nō perdit ipso facto beneficium, si per verba de presenti, sic. Beneficium primum tunc vacat per ademptionem secundā, quando ad secundum beneficiatus est plenē translatus.
- 6 Clericus, qui accepit sponsam per verba de presenti, si ante carnalem copulam sponsa ingrediatur monasterium, adhuc non recuperat beneficium.
- 7 Clericus cōstitutus in sacris, contrahens matrimonium ipso facto perdit beneficium.

C A P. P R I M V M.

Si quis clericorū.

¶ Matrimonij p̄ctū per clericū existētē in sacris, nō tenet, secus in minoribus, sed tūc cogit dimittere bñficiū. h. d. duo unt dicta. secundū ibi, [Sed si.] Casus literalis. Dicit hic, q̄ si aliquis infra sacros ordines vxorē acceperit, ad ecclesiastica bñficia dimittēda, & ad vxorē retinēda cōpellatur. Si verò i sacris ordinib⁹ cōstitutus acceperit vxorē, eā dimittat, & priam agat. Qd̄ si acceperint vxorē, eā dimittat, & excoicationis facer noluierint, p̄ sniam suspensiois, & excoicationis appellat. Primo not. q̄ sacer ordo ipedit, & dirimit m̄rimonij p̄hēdū. Idē facit, p̄fessio facta tacitē, vel exp̄sē i aliqua de religionib. approbatis, & vtrūq; proba-

statutis, & in alijs dispositionibus, ut dixi supra, ca. 3. proxi. ¶ No. secundo tex. apertum, q̄ concubinitas potest esse notorius ex euidētiā rei, sine aliqua monitione præcedente, & potest iudex procedere ad p̄nam imponendam sine accusatione, & sine teste.

¶ Tertio nō hic limitationē ad id, quod dicitur per negationem rem effici dubiam. 1. 3. C. quibus ad li. procla. non licet. Nam non procedit illud in notorio facti permanentis, & facit, q̄ nō in l. post rē iud. ff. de trās. & bo. tex. in c. super eo. de test. cog. ¶ Quarto nō q̄ ex qualibet præsumptione, seu suspitione orta cōtra aliquē pōt indici purgatio, sed nō debet esse talis, quæ generet scandalum, & non memini alibi ita bo. tex. Nam multa iura videntur innuere contrarium, ut in c. ex parte, de offic. ord. & in c. inter, de pur. canō. vide bo. tex. 2. q. 5. c. oib. Sed dic, ut plenē de hoc dixi in c. qualiter, & qñ, de accus. sed tene menti istum tex. ad prædicta. ¶ Quinto not. istū tex. in alio valde singulariter, q̄ quena modū desiciens in purgatione punitur, ut conuictus, sic contra max in purgatione assumenda, ut patet ibi, [Noluerint, vel defecerint &c.] Nam alibi sunt op̄. ut nō. in c. excommunicatus, de hæ. & in c. inter dilectos, & c. pen. de pur. can. plenē tango, in c. veritatis, de dolo, & cont. facit quod le. & nō. 3. q. 9. c. decernimus. Et potest et hic sumi bona practica procedendi contra clericos suspectos, cum crimina nō probari possunt. Vlt. ex si. nō iudicem posse punire clericum cōcubinarium absque eo, q̄ ipsum admonuerit, licet graciosē possit præmittere monitionem, & sic intelligas c. supra prox. alleg. ¶ In glo. in ver. [Nō ex euidētiā] nō bene istam gl. & idem nō gl. in c. de manifestis. 2. q. 1. non tñ puto simpliciter istam gl. procedere: sed restringo eā ad tex. qñ tot sunt coniecturæ, q̄ tergiuersationi locus non est. Nā tractat eā publicē vt concubinam, nec subest aliqua excusatio offuscans p̄sumptionem iuris, maxime si habet filios ex ea. Probat. n. notoriè incontinentiam paternā. 8. 2. dist. c. proposuisti, in prin. & vide alium bo. tex. q̄ dicit, q̄ filius est argm̄ incontinentiæ paternæ, ambulans super terram. 28. di. c. priusquam: secus autem crederem, vbi posset subesse excusatio, ut puta, q̄a habet matrem in domo, & eam dicit pedisse quā matris, Nā tunc fornicatio nō est notoria: sed seruabis contra talem c. 1. & 2. sup. eo. In gl. super ver. [Testimonij,] In si. Aduerte, quia testimoniū pōt dici duplex. Primo dictum testiū non iuratorum. Nam illi propriè non sunt testes, ut in c. tuis. de test. Secundo pōt dici dictum illius qui deponit de auditu alieno, & non de eo, q̄ ipse comprehendit proprio sensu. Iste propriè et non est testis, ut dicit gl. nō. in l. 2. §. idem ff. de aqua plu. arcen. & probatur hic secundū istam intellectu. Testis. n. habet deponere de eo, quod ipse percepit sensu proprio, ut hic, & in l. testium. C. de test. & 3. q. 9. c. testes &c. Abbas.

A D D I T I O.

SEB. S. A. P. ¶ Dubium. Qñ per negationem res efficiatur dubia vide Fel in c. corā. col. 3. ver. vtrum per negationē. sup. de of. del.

S V M M A R I V M.

- 1 Inter consanguineos non præsumitur aliqua sinistra suspitio incontinentiæ, dūmodo sunt bonæ famæ, & conditionis. c. nūm. 2.

A D D I T I O N E S.

a ZACHAR. ¶ Non possit esse vicarius Episcopi. Adde, q̄ p̄c̄
se vicarius episcopi habetis iurisdictionem temporalem, vt not-
iste in c. 2. col. 3. ver. quarto, nunquid laicus, & ibi Fel. nu. 6. col. 4.
versu. fallit primò supra de iudi.

b De iure positio. Adde Pet. de Anch. consi. 133. vbi ponit, an di-
spensari possit cum illo, qui cognouit uxorem postquam com-
misit adulterium.

S E B. S. A P. ¶ Positum. An irregularitas sit de iure diuino, vide
Fel. in c. fi. col. 2. ver. extra mat. nam. sup. de maio. & obe. & in c.
quæ in eccl. col. 6. ver. 2. conelu. supra de consi. vbi tangit, an Pa-
pa possit dispensare in omni irregularitate.

c ZACHAR. ¶ Pro oueri ad clericatum executio, iussu de big-
ed istum in c. 3. nu. 1. in ver. ordinum executio, iussu de big.

ut in e. vt debitum. de biga. coniunctio carnalis desig-
nat conformitatem, quæ est inter Christum, & eccle-
siam militantem per assumptionem carnis humanæ.
vñ sicut fuit caro vnica, & pura ita vnicum dēt esse
matrimonium, & purū ad hoc, vt Ecclesia rectē il-
lam vnitatem possit præfigurare, & hoc uide latius
in d. c. vt debitum. & per glo. in c. quapropter. 27. q. 2.
Est etiam in matrimonio coniunctio animorū, per
quam designatur charitas, seu coniunctio in chari-
tate inter Deum, & fidelem animam. Est ergo ma-
trimonium maximum sacramentum, quia designat
illas duas res sacras, de quibus supra dictum est.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerici in minoribus constituti contrahentes matrimoniū,
priuantur beneficijs, & recuperant si qua bona dederint
ecclesie. 2.
- 3 Castè viuere dicitur mulier, quæ transit ad secunda vota,
& non perdit relictum sibi factum, cum conditione si ca-
stè vixerit, nisi aliter senserit testator, vel communis
usus loquendi.
- 4 Donans aliqua bona alicui collegio, vel monasterio, si inde
postea exierit, an & quo casu recuperet bona illa donata.
- 5 Oblatus alicui monasterio, dando se, & suam tantum effi-
citur seruus illius monasterij; vt non possit transire ad
strictiorem religionem.
- 6 Monachus fugitiuus quicquid acquirit, acquirit monaste-
rio, de quo aufugit, & Abbas potest ipsum vendicare cū
omnibus bonis quasitis. 7.
- 8 Monachus ingrediens religionem strictiorem, vel factus
Episcopus alterius ecclesie, recuperat bona patrimonialia
in primū monasterium translata, & alteri acquirit.

C A P. III.

Quod à te. Si clericus in minoribus be-
neficiatus matrimonium cō-
trahit, priuatur bñficio, & qd dedit eccle-
siae, sibi restituit, hoc dicit. & in hoc vlti-
mo est casus nō. & multum alleg. Cōis diuisio. Secū-
da ibi, [Id volumus] quæ subdiuiditur in duas par-
tes. Secunda ibi, [Sanē] Casus litera. Quidam cleri-
ci in minoribus constituti accipiebant vxores, dicē-
tes q non poterant continere. quæritur, vtrum de-
beant beneficia retinere? Respōdet Papa, q sunt be-
neficijs ecclesiasticis spoliandi, quia carnalibus desi-
derijs, & diuinis officijs seruire non pnt pp immun-
ditiam ipsorum. Veruntamē, si ecclesijs illis, in qui-
bus intulati fuerāt, de possessionibus, aut alijs bo-
nis aliqua contulisse noscunt, cum ab earundē mi-
nisterio fuerint à beneficio sequestrati, bona illa re-
stituuntur eisdem. B. Primo nō. quem nō posse deser-
uire carnalibus desiderijs, & diuinis officijs, & hæc
fuit causa, quare clericis fuit indicta cōtinentia. Ad
idem c. diuersis fallacijs. in frā eo. ti. Secundo not. q
coniugatus dī immundus respectu diuinorum. Et fa-
cit ratio tex. q clericos oriētales, vt non sint ita mū-
di, & ita diuinis intenti, quemadmodū clerici occi-
dentales legitimē continentes. 2. Vltimo nō. q con-
ferens tpe ingressus aliqua bona collegio, pōt inde
recedens illa repetere, ad idem l. i. ff. de colle. illi. &
an hoc sit verū indistinctē j. subijciam cum gl. In gl.
super ver. [Valentes] in fine nō. bñ gl. iuncto tex. Ex
qua collige, q consuetus peccare, difficulter à pec-
cato abstinet. vñ alibi dicit text. pulchrē: Humanæ

naturæ est consueta summa affectione diligere, &
abhorre, quæ in desuetudinem abierūt. 23. q. 6. 9.
fi. Et habes vñ modū, ex quo difficilē seruatur con-
tinentia. fm collige ex c. ecclesiæ Princeps. 35. di. vi.
delicet pp delicias & epulas, ad idē c. à crapula. de
vi. & hone. cler. In gl. 2. ibi. Castitas est cū propria
vxore. Jno. bñ gl. & habes tex. valde nō. in ca. Nice-
na, hic alleg. & non est alibi ita tex. expressus, & al-
leg. istū tex. Bar. in l. mulier, §. cū proponebat. ff. ad
Treb. ad q. vt vxor non perdat relictum sibi factum,
si castè vixerit, transeundo ad secunda vota, bñ
aliud senserit testator, seu aliud habeat cōis vsus lo-
quendi, & idem nō. Bar. C. si secundo nupt. l. i. & fa-
cit ibi tex. cū auctoritate sua, sed apertē probat in
d. c. Nicena. Nā Græci coniugati castitatē seruant,
aliās non possunt fungi sacerdotio, cū comparētur
Dijs, & Angelis ratione officij sacerdotalis. c. cū ex
iniuncto. de hære. Posses etiā aliter rñdere ad tex. q
qn frequenter etiā cum vxore peccatur, vñ immū-
di ad ministranda sacra. Et an, & qn peccet maritus
cubando cū vxore, vide 13. dist. c. nerui. 33. q. 4. cap.
vir cum propria vxore, & ibi in summa, & gl. valde
nō. quæ ponit quatuor causas, ex quib. vir non com-
miscetur cum vxore. 2. q. 1. c. quicquid. dico plenē su-
per rub. de spōsa. Et in si. gl. Boati. ponit hic viij. cau-
sas, quare clerici continere debent. Prima, quia de-
bent pacare Deū orationibus, & non pnt pacare, ni-
si ei placeant. 3. q. 7. c. in grauibus. placere aut non
pnt, si carnaliter viuunt. Secūda, quia Deus spiritus
est, ideo ipsi Deo dediti, spūaliter, non carnaliter vi-
uere debent. Tertia, quia sunt sodales Angelorum:
seruiunt. n. Deo, cui & illi deseruiunt. Quarta, quia
intendunt gnationi spirituali, ideo spiritualiter vi-
uere debent. Quinta cā, cum sancta ministrent, san-
cti esse debent, vñ dicit Deus, Sancti estote, qm ego
sanctus sum. 8. 2. dist. c. plurimos, & c. seq. Sexta cū a-
lijs mundent, 1. q. 1. c. ipsi sacerdotes, debent ipsi ef-
se mundi. Septima, quia habent sponsam. s. sapiētia,
seu Dei ecclesiam. Octaua & vltima, vt ex toto sint
ipsius Dei, & non diuisi; nā coniugati sunt diuisi in
duo, vt in c. diuersis. præalle. Et istæ rationes satisfac-
ciunt, vt & orientales clerici debeant seruare conti-
nentia, non tñ peccant non seruando. c. cū olim. j. c.
Per hoc dico, q licet clerici redderent meliores ser-
uando continentiam, tñ si contraherent coniugia li-
cita, non peccarent, per d. c. Nicena, si cōstitutio ec-
clesiæ non obuiaret. In gl. si. nō. hanc gl. vsq; ad fin.
ad quam quotidie fit remissio, & ponit quatuor solu-
tiones satis subtiles. Prima sol. q si sua sponte rece-
dit, & non recuperat bona, secus si cū auctoritate su-
perioris, & c. Gl. improbat hanc sol. quia iste clericus
de quo hic, sua culpa recessit ab ecclesia, & nihilo-
minus

A D D I T I O N E S.

- a Continentes. Adde, q ideo consuluit Bal. consi. 263. 3. lib. q nō
gaudent orientales cō priuilegio, quo occidentales. Ber.
- b ZACH. Transeundo ad secunda vota. Adde quod not. in apo.
ad istum in c. vt clericorum, nu. 5. in apost. in versi. casta vixerit,
vbi limito hoc dictum, si p. de vita, & hone. cler.
- c SEB. SAPIA. Recedit. Quando recedens de collegio recuperet
bona sua, quæ contulerat, tradit remissio. Fel. in c. cum dilecta
col. si. ver. quid autem si vnus, supra de rescrip.

minus bona sua recuperat. hæc impugnatio gl. cōi-
ter impugnatur à Doc. quia si clericus in minoribus
non valet continere, licet pñt matrimonium, imò
est consilium Apostoli, vt quisq; habeat suam, si ali-
ter fornicationem vitare non potest. 28. distin. c. de
his. Item si ecclesia retineret istius bona, cōpelleret
indirecte ad desistendum matrimonio, quod sciendū
nō est, cum integritas corporis debeat persuaeri,
non autem imperari. 2. q. 1. c. integritas. & iō hæc
prima solutio satis pōt saluari i casu suo, vt j. dicā.
Secunda solutio est, q aut donatio fuit facta tēpo-
re ingressus, aut sine aliquo ingressu. Primo casu re-
uocatur donatio reuocato ingressu, vt hic, & in cō-
cordan. secundo casu non. Et nō. bñ hanc sol. ex qua
collige, q donans bona sua alicui collegio, & colle-
giū intrans, vñ donasse intuitu ingressus. Tertia sol.
est, q de misericordia fit restitutio bonorū, secus de
iure stricto. Cōtra hanc sol. facit iste tex. qui nō vti
verbo sapiente indulgētia, imò potius pñm, dum
dicit, [Recta via debent redire, & c.] & maximē hoc
innuit verbū, dēt, q ex proprio significatione impor-
tat necessitatē, vt nō. gl. in clem. attendentes, de sta.
reg. per Bar. in l. 3. C. de pig. Quarta & vltima sol. di-
stinguit inter collationē bonorum expressē factā,
& tacitam, vt primo casu non sit locus receptioni,
secundo sic, & ita gl. vñ intelligere istū tex. Sed cer-
tē hæc lect. non pgruit literæ, quæ loquit de expres-
sa collatione, vt patet ibi, aliqua ptulisse noscuntur,
sed certo casu ista est bona pñsideratio, vt j. dicā. Ho-
stien. hic, & Io. And. post eū distinguit, q aut qrit de
ingrediente religionem, aut ecclesiam secularem. Pri-
mo casu, si non fecit professionem, oia bona recupe-
rat inde recedens, ar. c. super eo. & ca. statuimus. de
reg. Si verò fecit professionē, tunc si recessit licitē,
recuperat bona, vt hic, & in c. ex trāsmis. de renū.
cum si. secus si illicitē, puta sine superioris licentia.
arg. c. licet. de reg. De ingrediente ecclesiā seculare
dnt, q aut tacitē bona sua transuerunt in ecclesiā,
& illa recuperat inde recedendo, ar. in d. c. ex trans-
missa, dicit tñ Io. And. & bñ, q non videt, quō bona
clerici secularis tacitē transeant in ecclesiā, cum in
eis non habeat locū auth. ingressi. C. de sacros. eccl.
quæ dicit, q cum sint capaces bonorū, remanserūt
illa penes eos, nisi de facto aliud fuerit obseruatū.
Si vero bona contulit expressē, tūc de misericordia
illa recuperat, si non hēt, vñ viuat. 2. secus aut de iu-
re stricto, faciunt iura & pro, & alleg. in gl. sed cer-
tē hoc pōt reprobari per istū text. vbi expressa fuit
facta donatio, & tñ reuocatur, nec apparet de ali-
qua misericordia, & in hoc multi multa dnt. Sed vt
clarē habeas mām, expedio per aliquos casus. 1. Pri-
mus qn quis intrauit religionē, & non fecit profes-
sionem, & in hoc considera, quia aut non fecit profes-
sionem, quia fuit oblatus dando se & sua plenē mo-
nasterio, & iste amplius non reuocat. Est. n. quasi ser-
uus monasterij, iō vt dicit gl. in c. vt lex pñtēti. 27.
q. 1. in gl. sup. ver. professi, q non pōt inde recedere,
et cā strictioris religionis, q est valde fin. si est verū.
Arch. tñ ibi transit. Sed vide quod dico in c. in pñen-
tia. de prob. Nā posset equiparari quo ad casum nō
strum alteri monacho, de quo j. dicam. Aut nō fe-

cit professionem, quia ibi est mortuus, & est nō. da-
bium, vtrū bona debeāt redire ad hñdes sanguinis,
aut ad monasteriū, de quo in auth. ingressi, præall.
& d. c. in pñtia. & dic, vt ibi. Aut professionē non fe-
cit, quia inde recessit, & pñsidera, q aut donauit oia
bona sua expressē, & in dubio vñ donasse rōne per-
sonæ, quia nō est verisimile, q spoliasset se oibus bo-
nis non transeundo, ideo reuocat recedendo, facit
qd in simili nō. Bar. in d. auth. ingressi. Vñ. n. donasse
cā mortis, vñ tali morte nō secuta per professionē,
pōt reuocare, sicut seruatur in donatione facta cā
mor. vt l. nō ois. ff. si cer. pet. Si vero donauit aliqua,
tunc vñ donasse nō cā ingressus, ar. eorū, quæ nō. in
c. bñficiū. de reg. iu. l. 6. & c. pñstitutionē. eo. tit. & lib.
Tacitē vero bona hñmōi nō transeūt in monasteriū,
sed manent penes eū, ex quo non est pñfessio, vt d. c.
bñficiū. Secundus casus est, qn intrauit monaste-
riū, faciēdo professionē, quo casu pñsidera, q aut p-
fessio non tenuit, aut sic. Primo casu bona, quæ tacitē
transuerūt, redeūt ad pñonā suā, & hoc casu ser-
ua vltimā sol. gl. quia accessoriū sequit suū principa-
le. Aut expressē ptulit, & si credebatur professionē te-
nere, reuocat illa bona, qā vñ cā mortis mundanæ
donasse, vt j. dixi, & bñ facit, l. si pñ. C. de hæc. instir.
vbi patet, q si instituo aliquē credēdo illū filiū meū,
auferunt demū illi bona, si pñtat eū non esse filiū. Si
vero sciebat professionē nō tenere, nō reuocat, qā
vñ in oēm casum donasse, arg. l. cuius per errorē, ff.
de reg. iu. & hoc voluit Bar. in d. auth. ingressi. Et de
facto accidit ista qō hoc anno in hac ciuitate. Si ve-
ro professio tenuit, aut inde egredit pp pñm suū,
vt qā collocat in alio monasterio ad agēdū pñiam,
& dant bona scdō monasterio quoad vñsumfructū,
vide tex. cū gl. not. in c. de lapsis. 1. 6. q. Sed post mor-
tē nālē vñsumfructus redibit ad primū monasterium,
& pñsolidabit cū pñprietate bonorū, vt ibi. Aut inde
egredit capiēdo fugam, & bona nō recuperat, im-
mo quocūq; accesserit, pōt Abbas eū vendicare cū
omnibus bonis per eum acquisitis. 1. 8. q. 2. ca. Abba-
tes. Ex quo nō. q quicquid acquirit monachus, etiā
fugitiuus, d acquirit monasterio, quātuncunq; sit in
partibus remotis, vt i. d. c. Abbates. Aut t inde egre-
ditur licitē, puta transeūdo ad monasteriū stricti-
us, vel promouetur in prælaturū alterius ecclesie, &
tunc est pulchrū dubium, quid de bonis, quæ transi-
uerant in primum monasterium. Nā aliqui moderni
volunt, q debeant remanere penes primum mona-
sterium seu ecclesiā, pro quo prima fronte videtur
tex. pulcher in c. 1. 18. q. 1. Alij dixerunt indistinctē,
q bona debent cum persona transire, & illud capi.
vñicum procedit in bonis acquisitis industria mona-
chi, quia illa remanent penes primum monasteriū,
secus in patrimonialibus, quia illa videntur sem-
per accedere ad personam monachi, licet expressē
fuerint

A D D I T I O N E S.

- a SEB. SAPIA. Vnde viuat. Vide quod scribit dom. Abb. in cap. de
hoc, paulo ante finem. inf. d. sumo. & Car. consi. 21. incip. quidā
non ine Laurentius & in consi. 30. inci. quidam frater.
- b Non fecit. Adde Cal. in pluribus suis consilijs, de regularibus.
- c SEB. SAPIA. Sed casus. vid. l. i. auth. ingressi. col. pe. C. d. sacros. eccl.
- d Fugitiuus. Adde Pet. Anch. consi. 310. Ber.

a Ad restitutionem fructuum beneficiorum. Adde Bald. idem re-
tentem in l. i. in prin. C. de his quib. vt indig. l. Nescimus. ff. de
excu. tu. & in l. si. & ibi Ang. C. vii. pup. adu. deb. & ista est vera.
& communis opinio secundum Fel. in c. postulasti. col. 10. versif.
& scias. q. si clericus. sup. de rescrip. quod est contra istum in c. i.
de cleb. n. iss. per eum allega. vbi Deo duce respondebimus eius
obiectis.

b Dispensasse. Adde Old latè consil. 325. vsq; ad 332. Rom. consil.
396. & 307. Ber.

c Causa cognitio. Nota, q. si Papa ex certa scientia promouet in-
habiles videtur dispensare inferioribus autem hoc non faciunt si-
ne causa cognitione. istam opin. tenuit Bar. in repe. l. Barbarius.
in 8. col. versif. quid si Papa. ff. de offi. p. iac. & Abb. in c. cum in
in 8. col. versif. quid si Papa. ff. de offi. p. iac. & in 2. col. versif. si
autem & in c. quisquis. in 2. no. sup. de elec. & in vno istorum lo-
corum dixi co. ferre pulchrum dictum Innoc. in c. veniens. inf.
de s. l. presb. vbi dicit, q. non potest haberi pro legitima dispen-
satione temerarij factum inferiorum, qd est valde no. vide tex.
Meliorè de iure. in l. idè vlpian. ff. d. excusa. tut. Aeneas de Fate.

Tomus Sextus.

A D D I T I O N E S.

SEB. PAP. • Conſuetudo. Nunquid valeat conſuetudo, q. clerici coniugati gaudeant priuilegiis clericalibus, licet non deſerant habitum, nec conſuram, vide Fulg. conſi. 23. incip. pater ipſoſis ſtat. in primo dubio.

SEB. S. A. P. • Quod in materia. Hanc regulam latiffimè explicas Feli. in c. poſtulaſti. col. ii. ver. reg. eſt, quod in diſpenſationibus, ſuprà de r. ſcript.

C A P. VII.

IOannes. † Clericus coniugatus nō beneficiatus non cogit deferre tonsuram. h. d. Primo ponitur cōquestio. Secūdo Papæ diffinitio ibi, [Quī igitur.] Casus literalis. Quidā nomine Io. in acolytatus ordine p̄stitutus p̄xit matrimonium cum quadam muliere dimissa tonsura. Ep̄s loci compellebat eū portare tonsuram clericalem, p̄ qđ vxor scandalizabatur, de consuetudine tū loci clerici non cōpellebantur inuiti portare coronā. vñ iste Ioan. conquestus est dño Papę. sup̄ hoc rescribit Pap. Ep̄o, dicens qđ idem clericus etiā tonsuratus non pōt priuilegio clericali gaudere. Vñ mandat, quatenus dictū Ioā. super tonsuratione h̄mōi non molester, dummodo nullum b̄ficiū ecclesiasticū recipiat, ratione cuius debeat portare tonsuram, quia h̄mōi tōsura redundaret in opprobriū ordinis clericalis, cum ipsum oporteat negotijs sēcularibus immisceri. B. Primo nō. qđ ordo acolytatus nō hēt annexum votum p̄tinentiæ. est. n. de minoribus ordinibus, qui non impediunt, nec dirimunt matrimoniū iam p̄ctum, secus est in subdiaconatu, & superioribus, vt in c. i. 3.

2 eo. † Secundo nō. casum, in quo verē clericus nō cogitur deferre tonsurā. nā per p̄ctum matrimoniū nō definit quis esse clericus. Character. n. semel habito, indelebilis est, vt nō. in c. degradatio. de p̄. lib. 6. & super rub. de bap. & sup̄ eo. sup̄ rub. Nec tōsura est de substantia clericatus: est. n. quoddam signum. 12

D 3 in

3. in dubijs. de renun. § Secundo no. literam, ibi,] Manifesta] qd id, qd colligit ex p̄dicturis, & ex verisimi-
 a. libus p̄sumptionib⁹, dī manifestū. Pro quo bo. text.
 in l. licet. de lega. 1. vbi dī evidens voluntas testato-
 4. ris, quæ ex p̄dicturis elicitur. Tercio no. q. valet ar.
 2. cōiter accidentibus, & tene mōti ad hoc istū tex.
 Nam sic arguit tex. hic, nullus est inuentus, qui hoc
 faceret, &c. & de hoc ar. vide gl. & Cy. in l. neq; na-
 5. tales. C. de prob. § Ultimo not. q. quis non p̄sumit
 dimittere beneficium suū pro viliori. Et hoc inducitur
 b. ad notabile q̄onem. Quidā clericus senex b. permu-
 tauit b̄ficiū suū pingue cum tenui cuiusdam ne-
 potis sui: nūquid ex hoc debuit p̄sumi fraus vt sic
 renunciauerit affectu carnali, vt post mortē suā b̄fi-
 cium pingue remaneat penes nepotē? Io. And. i. c.
 2. de renun. lib. 6. sentit, q. sic. Pro hoc mens illius c.
 p̄currunt. n. in hoc casu tres p̄sumptiones. Prima cō-
 iunctio sanguinis, arg. c. graue. 7. de p̄ben. Secūda rō
 senectutis. Tercia, q. nō est verisimile, q. quis velit
 b̄ficiū pingue dimittere pro tenui, arg. c. sup. hoc.
 de renun. & l. cū de indebito. ff. de prob. Io. de Lign.
 sentit hic oppositū. nec ob. fm cū d. c. 2. quia ille ibi
 fuit vsus iure prohibito, iste aut vtitur iure cōcesso.
 Nec obstat dēt cōsanguinitas, ex quo ille aliās est
 idoneus, ar. § 6. dist. c. nasci. & 86. di. c. non satis. Mo-
 derniores magis vñr inclinare in opi. Io. An. Ego sic
 dicerē, q. aut insunt aliquæ p̄sumptiones elidentes,
 seu obfuscantes p̄dictas, & tunc non sufficiunt ad
 fraudem probandā. Ponē exemplū, b̄ficiū pingue
 exigebat magnam curam, fortē huic seni intolerabi-
 lē, vel locus beneficij non erat sibi tutus, seu aq̄
 non conferebat sibi. pro hoc c. ad supplicationē. de
 renun. & c. cum venerabilis, de excep. facit cap. ad
 quæstiones, de rerum permu. sed cessantibus his cō-
 iecturis, p̄sumerem fraudem p̄ rationes p̄dictas,
 & p̄ istum tex. qui iudicio meo optimē facit ad
 c. decisionem huius q. c. Nam concilium hic mouet ex
 eo, q. communiter Ep̄i facere solent. Idem videmus
 in clericis. Nā non facilē solent dimittere beneficia
 pingua pro vilioribus, imō totis conatibus solent
 semper crescere in beneficijs: & ex his p̄sumptio-
 nibus satis potest inferri sententia. arg. hic, & 3. de
 p̄sump. c. afferte: & facit l. iudicia, C. de rei vend.
 In gl. 1. ibi, [Aliās perderet habitum, &c.] Ex his
 verbis sentit gl. intellectum ad tex. nostrum, vt non
 liceat Ep̄o transire ad aliam ciuitatem. s. causa trāf-
 ferendi ibi sedē, vt sic deinceps sit Ep̄iscopus secun-
 dæ sedis, vel ecclesiæ, & nō primæ. Et iste intellectus
 est verus in se, & satis literæ consentaneus, vt patet
 ex si. ipsius. Alij intelligunt, quando transit causa fa-
 ciendi moram ibi diuturnam. iste intellectus est ve-
 rus in se, non tñ congruit literæ. Alij intelligunt, qñ
 trāsit causa inuadendi terras alterius. Sed tene pri-
 mum intellectum; vt intelligunt Doc. & benē, quod
 iste Ep̄s priuabitur per sniam Papæ, q. nemo citra
 Papam pōt a suo Ep̄iscopatu remoueri, quāuis deli-
 querit, vt in c. 2. & quasi per totum. de transla. episc.
 & 4. q. 6. c. accusatus, & c. quāuis. Et ex hoc not. q. p̄
 transitum propria authoritate ad secundū ep̄atum
 non est priuatus ipso facto, sed requiritur sententia.
 Quid in inferioribus p̄latis, & clericis? dic, vt no.

7. in d. c. q. in dubijs. In gl. 2. in fin. sol. hoc contrariū,
 vt no. in d. c. estote. & in c. 2. de elec. lib. 6. & 7. q. 1. c.
 si ep̄iscopus. Et dñt hic Doc. q. ex facto contra legē
 non potest p̄sumi nisi malum, quasi velint dicere,
 q. vbi actus potest referri ad malum, & ad bonum,
 quia est indifferens, debet referri semper, & inter-
 pretari ad bonum. & ita loquitur c. estote. sed vt fa-
 ctum in se est malum, licet possit habere excusatio-
 nem, nihilominus referendum est ad malum, d. arg.
 bo. in c. 1. de p̄sump. & l. nam ludus noxius, ff. ad l.
 Aquil. facit quod habetur in proq. ff. forum, circa fin.
 & vide ad idem notabile dictum Inno. i. c. 2. de di-
 la. vbi dicit, q. si citatio in se continet aliquid cōtra
 legem, est nulla, licet possit iustificari in aliquo ca-
 su speciali. debemus. n. rem attendere secundum nā-
 turam, seu essentiam, & non secundum accidētalia.
 Exemplum, iudex citauit A. vt veniret ad respondē-
 dum Titio seruo, hæc citatio non arctat citatum,
 qm̄ regulariter seruus non potest esse in iudicio, li-
 cēt in aliquibus specialibus habeat legitimā perso-
 nam standi in iudicio, vt l. vix certis, ff. de iud. & l. 1.
 C. si per vim, vel alio modo, cum si. Ex hoc infero,
 q. gl. in c. absit. 1. 1. q. 3. non est simpliciter vera, cum
 dicit, q. si clericus amplectitur mulierem, debemus
 in dubio interpretari, q. faciat causa benedicendi.
 Dico enim, q. debemus inspicere p̄dicturas, ex quib⁹
 indagatur actus licitus, vel illicitus, & sic p̄ con-
 sequēs bonum, vel malum. de p̄sump. c. ex literis,
 & c. tertio loco. Nam & alibi prohibetur clericus
 solus confabulari cum muliere. 8. 1. dist. ca. clericus,
 & c. ministri. facit c. 2. supra de cohab. cler. & mu. In
 glo. si. ibi, propter maiorem vtilitatem; intellige de
 maiore vtilitate respectu animarū, nō respectu red-
 dituum. nam redditus beneficij non debent facere
 ep̄iscopū excelsiorem, & humiliorem. Considerāda
 enim est dignitas, vt dicit tex. in c. legimus. 9. 3. dist.
 nec est conferendus ep̄iscopatus p̄ redditus lueri-
 faciendos, sed propter onus, & curam, vt pluribus
 possit proficere; & ideo dicit Apost. Qui ep̄iscopatū
 desiderat, bonum opus desiderat, & pondera ver-
 bum, opus. sonat enim in laborem, & sollicitudinē,
 & curam, vt habetur in capitul. qui ep̄iscopatum,
 8. quæstio. 1.

ADDITIONES.

a. Manifestum. Scias tñ, q. ex istis indubitatis p̄sumptionibus &
 indicijs non potest quis corporaliter puniri, Gandi. i. trac. n. alef.
 in rub. de p̄sump. in dub. in 2. col. ver. solutio. vbi format illam
 q. si aliquis visus est exire cum gladio sanguinolento de aliqua
 domo, & ibi reperitur homo n. ortus, de qua per Bal. in l. sciat
 cuncti. post prin. C. de prob. ponit Ias. licet p̄dicta non alle-
 1. vt vñ. ff. de iust. & iur. Aeneas de Falco.
 SEB. SAPI. Manifestum. Vide Bar. in l. si quis ex argentiis. §.
 an vero h̄red. ff. de eden. in l. patronus. ff. de probat. in l. cum
 proponeretur. ff. de leg. 2. vbi dicit, quod vsurarius dicitur in an-
 festus, qui probatur.
 b. Clericus senex. Adde quidd voluit Old. consi. 334. Ber.
 c. Huius quæstionis. De hac quæst. vide Fel. post Abb.
 in c. quia verisimile, in prin. su. p̄ de p̄sump. vbi latē.
 d. Ad malum. Contrariū sentit Bar. in l. non solum. §.
 sed vt probari. ff. de ope. noui nunc. Sed qualiter hoc procedat. vi-
 de latē per Dec. in c. in p̄sentia, in 12. no. supra de proba. Fel.
 in c. auditis, col. 2. 1. ver. si. obstat tertio supra de p̄scrip.
 e. Facit causa benedicendi. Adde Bal. in l. qd ergo. §. si ha-
 res. ff. de leg. 1. Alex. in l. 1. de variis. & extraor. cri. & Arc. in trac.
 malef. in gl. in ver. che hai adulterato la mia donna. SVM-

SUMMARIVM.

1. Cardinalis deponitur, qui non residens in suo titulo moni-
tus noluit redire.
2. Gestis in aliquo concilio, & scripta manu publica semper
faciunt fidem.
3. Papa potest deponere Cardinales absque generali concilio,
item Reges, Imperatores, & alios.
4. Cardinales sunt in quasi possessione, vt Papa non explicet
ardua sine eorum consilio.

CAP. I I.

EX gestis. Deponitur Cardinalis, qui
 in suo titulo non residet. hoc
 dicit. & text. est multū not. Primo narrat
 depositionem Cardinalis, secundo eius
 eam. Secunda, ibi, [Eo qd] Casus liter. Quidam p̄f-
 byter Cardinalis tituli S. Marcelli, per quinque an-
 nos deseruit parochiā suā 3 canones; & quia ad-
 monitus redire noluit i synodo priuatus fuit digni-
 tate sua. Ber. [Primo no. ex princ. ibi, [Gestis, &c.] q.
 gesta in concilio semper faciunt fidem; & intelligo, qñ
 sunt descripta per personā publicā; ad hoc l. gesta;
 C. de re iud. & c. si. de proba. Secundo no. ibi, [In sy-
 nodo, q. concilium gñale quandoq; appellatur sy-
 nodus, ad idem c. 1. de spon. Solet tñ appellari syno-
 dus congregatio, quam facit ep̄s in diocesi sua, vt in
 c. sicut, de accu. tñ in effectu idē est synodus, q. con-
 cilium. Est. n. nomē, & idem q. catus significat; & vi-
 de de his, & si. bo. text. in c. 1. 1. 5. dist. No. tertio, q. et
 Cardinalis tenet residere in ti. suo; & aduerte, q. hic
 appellat parochia, & credo, q. ideo, quia erat p̄f-
 byter Cardinalis, & sic habebat in titulum ecclesiā
 parochiāle. Nam quidā sunt Cardinales Ep̄scopi,
 vt Host. & Sabin. & isti habent Ep̄atum in titulum.
 Et no. ex hoc, & ex tex. q. Cardinalis nuncupat per
 titulum, & habes ex hoc modū scribendi Cardina-
 li, & credo, q. olim omnes clerici beneficiati nomi-
 nabantur per titulos. vñ alibi dī, q. non dēt aliquis
 intitulari in duabus p̄bendis. 7. 2. dist. c. sanctorum.
 Et de isto titulo, & quis propriē sit titulus in istis be-
 neficialibus, vide bo. tex. cum gl. in c. dudum, 2. sup.
 de elec. de titulis Card. vide, q. no. in c. coram. eod.
 tit. In gl. 1. pondera bene gl. & tenebis semper mē-
 3. tinam per hanc expositionem, quāquā facit ad text.
 vñ apertē sentire, q. in concilio generali solus Papa
 habet authoritatem autorizandi, deponēdi, & si-
 milia faciendi, non autem concilium, sed cōcilium
 habet approbare duntaxat. hoc tamen tex. non di-
 cit, sed potius innuit p̄rium, dum dicit, q. ab omni-
 bus fuit depositus; nec gl. aliquid allegat pro se. In-
 no. facit hanc expositionem glo. Host. dicit cum p̄-
 testatione, q. non intendit scribere contra potesta-
 tem Papæ, sed non sine misterio hic fuit cōgregata
 synodus ad depositionem Cardinalis, vñ Pap. non
 consuevit, nec secundum aliquos potest deponere
 Cardinalem sine concilio generali. sunt. n. Cardina-
 les pars corporis Papæ, & Papa cum eis indicat to-
 tum orbem. c. per venerabilem, qui fil. sint legi. & al-
 legat illud Reg. 2. Dñi enim sunt Cardines terre, &
 posuit super eos orbem. vnde sicut Papa non potest
 ab alio indicari. 9. 3. c. aliorū, & c. nemo. Ita Card.
 debent gaudere hoc priuilegio, vt non deponatur de sa-

cili, sed in concil. & dicit inoleuisse de consuetudi-
 ne, vt Papa non excōicet Card. sed nec aliquod p̄ce-
 ptum ei faciat sine concilio aliorum Card. & vide
 ad hoc, quod no. Ioan. Mo. in c. super eo. de h̄er. li. 6.
 vbi dicit, q. collegiū Cardinalium test in quasi pos-
 2. sessione, vt Papa ardua nō explicet sine cōsilio Car-
 4. dinalium, & aliqui exigunt consensum, & q. multa
 ardua gesta per solum Papam retractata fuerunt;
 nihil allegant ad hoc Doc. Sed tu vide tex. opt. in d.
 ca. per venerabilem, in ver. rōnibus igitur, qui vñ p̄-
 bare, vt de iure diuino Papa debeat habere cōsiliū
 Cardinalium in istis arduis; & credo, q. non sit me-
 lior tex. in iure, nec alibi ad probandum, q. Cardina-
 latus saltem figuratiuē sit de iure diuino. Nā id, qd
 allegat Host. solet allegari cōiter, Domini sunt car-
 dines terræ, nunquā mihi placuit, nec placet: quia
 si benē inspiciatur, vñ sumitur, non habuit ille istā
 considerationem, sed solum voluit inferre, q. Deus
 esset dominator totius orbis, & disposuit ad libitū
 suum. Nunquid autē possit induci cōsuetudo, vt Pa-
 pa non agat, seu faciat hæc ardua sine cōsensu Car-
 dinaliū, credo, q. nō, quia esset p̄scribere 3 sup̄e-
 mam potestatem Papæ, b. contra quā non valet ali-
 qua p̄scriptio, vt no. Inn. in c. bonę, sup. de postul.
 præl. Item gl. no. in cle. ad nostram, de h̄er. quę di-
 cit, q. ecclesia militans, est diuinitus exemplata ab
 ecclesia triumphante, & vide ibi alle. hoc probātes.
 Vnde sicut i ecclesia triūphante est Vicarius vnus. f.
 Deus, cui cuncta obediunt; ita & in ecclesia nra mi-
 litanti dēt esse vnus Vicarius Dei, qui omnibus p̄e-
 sit. & facit hæc ratio ad inferendum, q. Imperiū sit
 ordinatum ab ecclesia; & sic q. non ex se p̄stat, sed
 dependentiam habeat a Papā; quia non debent esse
 duo depēdentes equaliter; sicut nec in ecclesia triū-
 phanti; vide Bar. in l. 1. ff. de requi. re. vbi dicit, q. Dā-
 tes fuit damnatus ab ecclesia, q. dicebat Imperiū
 non dependere ab ecclesia. & vide, qd dixi in c. no-
 uit, de iudi. Et contra dictum Host. hic, in quantum
 requirit concilium generale ad depositionem Car-
 dinalis, vide glo. valde no. in c. ad apostolicā, de re
 iud. lib. 6. & gl. 1. quę dicit solum Papam posse de-
 3. ponere Imperatorem, Regem, & quoscunq; alios;
 licet de honestate qñq; ad hoc congreget conciliū.
 1. 4. q. 6. cap. alius, vbi solus Papa deposuit Regē Frā-
 cis; & pro nūc vterius non progredior. In gl. 2. ibi,
 [Et a dignitate remotus.] Credo, q. glof. ideo fecit
 hanc expositionem restrictā, quia depositio capir
 pro remotione, & priuatione ab officio, & b̄ificio,
 & sic caret nedū dignitate, sed etiam ordinibus, vt
 in c. at si clerici, & c. cum non ab homine, de iudic.
 sed

ADDITIONES.

a. SEB. SAPI. Quod collegium. An Papa possit ardua explicare si-
 ne collegio Cardinalium, vide Ias. in l. placet, C. de sacros. eccle-
 And. Sicut in consi. 1. 10. char. in 1. vol. & latē in trac. de p̄stāntia
 Card. in 1. par. 2. q. prin. Fel. in rub. supra de consi. col. 1.
 b. ZACH. Contra supremā potestātē Papæ. Adde, quod notauit
 in apost. ad istum in c. qñ contra. nu. 1. in vers. vbi lex est mul-
 tum dubia. post alios. supra de consi. & Io. Fel. in §. alia autē, in
 §. & ibi in apo. Celsi. in ver. arg. cōtra. Insti. de iur. na. gen. & ciui.
 c. SEB. SAPI. Solum Papam. Vide Abbatem in c. ve. exabil. m. su-
 pra de elec. & Pald. in c. cum ab ecclesiā, supra de offic. ordi.
 & in l. 5. C. de legib.

A D D I T I O.

a SEB. SAP. ¶ Quod dignitas. Quid veniat appella. beneficii. vi
de latissimè per Fely. in c. postulat. col. 6. versic. circa glo. 2. fu-
prà de rescript. vide Bal. in l. diui fratres. ff. de re. diui. & Ias. in l.
admonendi. in lectura. col. 12. ff. de iurciur.

capituli effectui, ad quod quotidie allegatur iste text. Tertio no. dispositionem quamlibet intelligendam ita, ut ex ea producat aliquis effectus. Reijciendus est ergo intellectus, qui solum seruit de vento, & deseruit verbis, & non rei, ut in c. commissa, de elec. lib. 6. ¹ Quarto not. q. de licentia Prælati sui a pot. clericus beneficiatus se absentare a beneficio ex honesta causa. Et not. q. duo requiruntur, ut clericus licite se absentet a beneficio. Primo causa honesta: secundo prælati sui licentia. non ergo sufficit solius prælati licentia sine honestate causæ. Et est ratio, quia prælatus non potest sine causa dispensare p. ius. 2. 6. q. 2. c. institutionis, & c. dilectus, de temp. ordi. ² Quinto not. q. studium literarum est iusta causa præbendi licentiam clerico, ut absentet se a beneficio; & tunc debet deseruire per alium, ut in cap. cum ex eo. de elec. libr. 6. & illud procedit indistincte, quoniam unus est in ecclesia: quid autem in pluribus, ut puta sunt 10. canonici, nunquid unus possit se absentare non constituendo ibi Vicarium, & capere fructus beneficii? aliquid tangam in c. tuæ, j. eod. & vide bon. tex. in c. super spec. j. de mag. ³ Ultimo appellatio p. iuris dispositionem non est admittenda, concor. c. quia, & c. ad nostram, de appell. facit l. si qua pœna. ff. de verbor. signific. ⁴ Sed hic queritur, utrum quilibet prælatus, etiam si non sit episcopus, possit dare hanc licentiam? Doct. cõter dicunt, q. sic, & habes glo. ord. in d. c. cum ex eo. Nam ista littera loquitur indistincte, tñ non potest quilibet prælatus apponere pœnam non residentie. ^b id est procedere ad priuationem, sed oportet, q. ille sit superior, in cuius manibus potest fieri renunciatio, vel qui possit alias inuitum destituere. Et no. hoc dictum, q. habens potestatem conferendi, non habet potestatem destituendi, etiam p. p. delictum non residet, pro hoc c. i. de capel. mo. libr. 6. & plenè dico in re. pe. c. si quis p. clericum, de for. comp. ⁵ Nunquid autem sufficiat petere licentiam ex honesta causa. Ioan. And. hic sentit q. non, sed debet esse obtenta, ex quo no. bene, q. clericus ex iusta causa etiam non potest se absentare a beneficio nisi obtineat licentiam a prælato, nec sufficit eam petiisse. ⁶ Sed diceres tu, ergo prælatus poterit semper impedire clericum, ut non promoveat causam honestam? dico, q. poterit haberi recursus ad superiorem prælati sui, & exigente causa poterit eum compellere ad dandum licentiam clerico, arg. opt. in c. nullus, de iure patro. Item adde hic unum dictum Doct. in c. inter. j. eod. ubi dicunt, q. propter necessitatem subito occurrentem potest clericus se absentare, etiam sine licentia prælati sui. Nam plerumque tempus, seu locus non patitur licentiam petere, pro quo l. i. ff. de exerci. & l. tutor, qui repertorium. ff. de admi. tut. & vñ Io. And. ibi limitare, q. in breui est reuersurus, arg. in l. 3. de diuor. ego credo considerandam qualitatem causæ, & præiudicij, & facilitatem petendi licentiæ. ⁷ In gl. i. ibi, [Debèt ibi perpetuo permanere.] [†] No. glo. & facit ad q. de eo, qui acceptauit beneficium eo animo, ut illud teneat, donec habuerit pinguius, vel non habuerit animum ibi residendi, nunquid iuste ibi sit promotus? & Doct. concludunt q. non.

& bene. Nam quisquis, ut ait Apostolus, debet esse contentus ea vocatione, qua vocatus est: unde non debet in animo aliud gerere, sed quemadmodum phens matrimonium carnale, debet habere animum perpetuo residendi cum vxore, ut in c. si. de cond. apposi. & c. sicut. 7. q. 1. sicut & acceptas ecclesiam. Nam quodammodo phit matrimonium cum ecclesia. Dicit tñ Host. q. hoc peccatum ambitionis tollitur per poenitentiam, in c. si. de simo. vult dicere, q. non est necesse ad purgandum hoc peccatum dimittere beneficium, sicut in eo, qui promouetur per simoniam mentalem. Et no. hoc vltimum dictum, quia potest praticari in multis casibus, maxime in iuuenibus, qui assumunt beneficia, non q. habeant animum clericandi, sed ut ex eis viuunt in iuuentute. Nam sup. poenitentia ducti volunt verè clericari, non tenentur dimittere beneficia, sed satis est, q. satisfaciunt Deo de praua intentione agendo poenitentiam. In glo. si. in fi. vel fm Doct. ibi allegabatur iusta causa, puta dispensationis, vel consuetudinis, hic allegabatur causa cauilliosa, & contra ius commune, & ideo appellatio non est hic admittenda.

ADDITIONES

- a ¶ Prælati sui. Adde Fel alle. confil. 165. ubi ponit casus, in quibus beneficiatus licite in absentia percipit fructus. Ber.
b ¶ Non residentia. Adde, ut per Oldr. confil. 195.

SUMMARIUM.

- 1 Clericus, vel laicus transferens se ad alienam diocesim, ut accipiat sacros ordines, vel ut sibi conferatur beneficium, non est admittendus sine literis sui Episcopi. 2. nisi sint verisimiliter noti, cuius mores oporteat approbari. 3. Præbenda, siue beneficium, an possit conferri clerico alterius diocesis sine literis commendatitijs proprii Episcopi.
4 Illi, quorum virtutes sunt nota, possunt sine examinatione promoueri.
5 Litera commendatitia dimissoria possunt recipi a quolibet Prælato respectu subditi sui, etiam a capitulo sede vacante. 7.
6 Capitulum sede vacante non potest alienare, potest tamen facere ea, quæ sunt iurisdictionis.
Litera commendatitia ad ordines, id est, ut clericus possit recipere ordines ab Episcopo alieno, possunt concedi a proprio Episcopo, vel sede vacante a capitulo.
Litera dimissoria ad tempus, puta a causa studij, ab omni Prælato respectu sui subditi conceduntur.
Literis credentia, an, & quando sit adhibenda plena fides. Notarius non debet se rogare de aliquo, quod venit in commodum suum.
8 Procurator ad negotia non potest esse testis, quando ex tali testimonio resultaret aliquod suum commodum.

CAP. V.

Fraternitati. Breue est, nec potest breuius summari. Primo no. q. clericus vnius diocesis non debet recipi in aliena diocesi sine literis proprii Episcopi. & dic, q. non debet recipi tanquam clericus, ut si promoveatur ad ordines, vel ut sibi conferatur beneficium. Nam possibile est, q. in partibus suis

ADDITIONES.

- a S. E. B. S. A. P. ¶ Clericus vnius. Vide d. Ant. & Inno. in c. de multis infra de præben. & d. Abb. latè in c. cum iam dudum, infra eod. de præben.

fuis iste sit notatus infamia seruitutis, vel aliquid simile sibi acciderit, & ideo contulerit se ad partes alienas. Optime igitur fuit prouisum, ut non recipiatur sine literis sui Episcopi. vide pulchrum text. cum gl. 19. q. 2. c. duæ sunt, sed tanquam laicus bene potest recipi; ex quo non vult ibi celebrare ut clericus, nec hñe beneficium: & ita intellige istum text. ² pro hoc supra, de cleri. peregr. per totum. [†] Nunquid autem possit isti conferri præbenda sine literis commendatitijs? Bonagui. dicit, q. sic, quia per hoc non infertur aliquod præiudicium proprio Episcopo. sed hoc dictum admitterem, quando confertur sibi in stipendium, & non in titulum beneficiale. Nam de iure cõi eadem ratio est in præbendis titularib. quæ in alijs beneficijs. 70. dist. c. sanctorum. & pro hoc, quod not. Inn. in c. si. de cleri. peregr. [†] Et aduerte id, quod disponitur hic in clericis, habere locum in laicis, ut dicunt Doct. hic, & vñ tex. in c. primates. 71. dist. sed intellige, q. laicus non debet recipi in aliena diocesi sine literis sui Episcopi commendatitijs, scilicet ut promoveatur ad honores; quia non debet Episcopus ordinare laicum aliunde oriundum, licet contrahat domicilium in diocesi sua, propter rationem prædictam, ne forte in partibus suis sit notatus aliqua macula. [†] Et limita hunc text. & dicta Doct. hic fm pulchrum dictum Inno. in c. cum iam dudum, de præb. ubi dicit, q. istæ literæ commendatitiæ requiruntur pro ignotis. hi autem, qui bene sunt noti, siue sint clerici, siue laici, possunt absque huiusmodi literis recipi, quod satis mihi placet. Pro hoc illud, c. duæ, arguendo a ratione cessante, & quia clericus secularis, vel laicus, non sunt ita subiecti proprio Episcopo, quo minus possint trāsferre domicilium, & acceptare alibi beneficium sine licentia prælati. Item pondera, quia istæ literæ dicuntur commendatitiæ, quia commendat mores proficiscentis, quod in notis non requiritur. Nam notus potest promoueri etiam sine examinatione, 23. dist. c. i. & c. constitutus, de app. ubi dixi. [†] In glo. ibi, [Perhibetur testimonium.] & hoc respectu dicuntur commendatitiæ, & formam harum literarum, vide 73. dist. quasi per totum. Et aduerte q. istæ literæ quæ sunt in vsu, reperiuntur in triplici specie. Quædam enim sunt literæ dimissoriæ commendatitiæ, ut sunt istæ, de quibus in textu, quando habuit clericus, vel laicus bonam licentiam a prælato suo, & commendatur ab eo in literis, ut sic facilius recipiatur in partibus alienis, & has literas tradit Episcopus. Idem dicitur de quolibet prælato inferiori, respectu subditi sui, argu. s. c. præcedenti, & facit. c. innuit, s. de elect. Nunquid autem capitulum sede vacante possit has literas concedere, Doct. hic sentiunt, q. non, per c. fraternitatis. 71. dist. quia est quædam alienatio personæ, unde sicut capitulum non potest alienare bona sede vacante, j. ne sede vacan. per totum, ita fortius nec personam. Sed hoc dictum nunquam placuit mihi. Finge enim vacante sede aliquem clericum electum ad dignitatem alterius diocesis. Certè cum subsit causa legitima dandi licentiam, non apparet ratio, quare capitulum non possit. Est enim hoc iurisdictionis ne

cessaria, quam capitulum exerceat sede vacante; ad hoc c. i. de instit. lib. 6. & quod no. glo. in clem. i. de hære. Nec est verum, q. sit proprie alienatio; quia solus Prælatus sine capitulo potest hanc licentiam concedere, c. si religiosus, de elect. lib. 6. qui tamen solus bona ecclesiæ alienare non potest. 12. q. 2. c. si ne exce. Ad c. fraternitatis, dic, q. non apparet, q. ibi fuerit capitulum hostilitate loci faciente. Quædam sunt literæ commendatitiæ ad ordines, cum quis vult facere se ordinari per alienum Episcopum, & has concedit Episcopus, & capitulum sede vacante, c. cum nullus, de temp. ord. lib. 6. Quædam sunt literæ dimissoriæ ad tempus ex iusta causa, ut quando clericus vult peregrinari, & has concedit Episcopus, de conse. dist. 5. c. non oportet. Item & quilibet prælatus inferior, ut s. c. proxi. & ibi dixi. [†] Vltimo ista regula, in quantum loquitur de literis commendatitijs, potest adduci ad q. an, & qualiter sit credendum istis literis de credentia, ut inferant præiudicium scribenti? Et circa hoc variè videntur loqui iura ciuilia. & vide Bar. in l. Lucius. ff. de fideius. aliquid no. in l. si. C. quod cum eo. Et ut satisfiat Canonistis, conclude breuiter post Bart. q. aut sunt literæ generales, puta, omnibus referendis per talem præsentium latorem adhibeatis plenam fidem, & hoc casu non potest iste aliquid attentare in præiudicium scribentis. Et ideo si iste, cui scribitur, mutaret pecuniam nuncio, vel secum contraheret nomine scribentis, non sit aliquod præiudicium scribenti; & sic contra eum non posset agi actione mandati, ut d. l. si. Nam sensus illarum literarum est, q. ille nuncius est homo bonæ conditionis; & sic potius possunt appellari literæ commendatitiæ. hoc verum, nisi diceretur in literis, credas super periculo meo, ut d. l. si. vel aliud præsumeretur ex qualitate deferentis literas; puta, quia est factor, siue procurator scribentis; ad hoc l. cuiquam, ff. de exercit. Item puto, quod si dolose commendauit illum, seu dedit sibi literas, & ille passus est damnum illi credendo, q. poterit agere actione de dolo contra scribentem, arg. l. quod venditor. ff. de dolo. vide bo. gl. i. d. c. duæ sunt. Si vero literæ sunt magis speciales, ut quia dicitur in eis, tali de intentione mea plenè informato adhibeas plenam fidem. tunc si aliquod damnum passus est iste illi credendo, potest agere contra scribentem actione mandati, sed non debet secum contrahere, vel sibi credere in aliquo, ex quo appropriaret sibi officium, vel aliquod commodum. Nam daretur via malignandi, pro hoc l. si vero non remunerandi. ff. manda. & no. bene hoc dictum. Simile no. Doct. in c. quoniam, de prob. ubi dicunt, q. si iudex aliquid commisit Notario curiæ non debet ille

ADDITIONES.

- a ¶ Aliena diocesi. Adde, quod ordinatus taliter præsumitur ordinatus de licentia proprii Episcopi, ut dicit Oldr. confil. 115. in tertia columna.
b S. E. B. S. A. P. ¶ An & qualiter. Vide Pet. de Anch. in confil. 318. incip. præmittit pro clariori. & Fely. in c. insinuante, col. 2. vers. Item no. quod literæ familiaritatis. supra de offic. deleg. vide de hoc Bart. Bal. & Z. A. C. H. ¶ Posset agi actione mandati. Vide de hoc Bart. Bal. & Raph. Fulg. in l. domino. C. quod cum eo. Bald. in l. si literas. C. mand. gl. in ele. i. de iure pa. & Spe. in tit. de cleri. peregr.

ille Notarius scribere, quia non adhiberetur sibi fides in attribuendo sibi officium. ² Ad idem, quod no. in c. in super, de rescri. per Legistas in l. deferre. ff. de iure fisci. & l. omnibus. C. de test. ibi t. no. habetur, quod procurator ad negocia non potest esse testis, quando aliquod commodum esset inde consequuturus, ut si vult perhibere testimonium, q. nomine domini mutauit sibi mille. Nunquid autem latiori literarum sit credendum sine iuramento concludit Bart. in dicto loco, quod sic, quia approbata est eius fides a scribente, quod facit ad materiam l. Theopompus, ff. de dote præg.

A D D I T I O.

¹ Officium. An autem credatur Notario, qui fecit quandam procuratorem, & ipsemet scripsit instrumentum. Bar. in l. 2. de stip. ser. distinguit, & concludit in vno casu quod non, quando cedit in commodum ipsius scribentis, vide ibi dom. Alexan. in addit. Aeneas de Falco.

ANT. FR. AN. ¶ C. de hoc, an notarius possit esse rogatus de instrumento mandati sui, vide etiam Bal. in l. iudices, in fi. C. de fid. instru. vbi dicit, quod non, neque etiam secundum Bald. ibi potest esse rogatus, quando ipse constituit alium procuratorem in causa sua. Ad quod etiam vide Bart. in l. pupillus in §. fi. ff. de auct. tu. & vide etiam Bar. in l. seruus. ff. de testa. & an Notarius posset conficere instrumentum pro se, & altero, vel contra se, & alterum, vide Bar. in l. filius, in §. sequens questio ff. de fal. & vide Ale. post Bart. in l. impuberem, in fi. ff. de fal. & in l. non putauit, in §. si quis sua. ff. de contrab.

S V M M A R I V M.

- ¹ Clericus non residens in beneficio etiam modica estimationis, debet illo priuari, nisi aliud dicat consuetudo. 3. Et tunc debet deferuere per Vicarium 7.
- ² Clericus non potest tenere plura beneficia quando unum de per se est sufficiens, etiam cum dispensatione quoad Deum, nisi hoc vertat in euidenter utilitatem beneficiorum, quia clericus sit multum industrius.
- ³ Exceptio, tu non fecisti residentiam in beneficio, non potest opponi nisi ab illo, a quo petuntur fructus dicti beneficii.
- ⁴ Beneficium non potest constitui de fructibus vnius ecclesie, nisi hoc fiat ex autoritate superioris, & ex iusta causa, & tunc debet remanere primo rectori tantum, ex quo possit honeste viuere, & consecutus tale beneficium non potest illo priuari, licet postea redditibus primus Rector non possit sustentari, & remoto illo, qui consecutus est, totum beneficium reintegratur, & num. 6.

C A P. VI.

- ¹ **Q**uonquerente. ¶ Qui non residet in beneficio, etiam modice estimationis, illo priuatur. h. d. Primo impetrantis querela, secundo commissionis forma, ibi, [Fraternitatis.] Casus liter. Quidam presbyter R. nomine, conquestus est D. Papæ, q. G. clericus requirebat ab ipso 20. solidos annuatim pro ecclesia sua, de qua idem presbyter vix necessaria percipere poterat, dicens beneficium in eadem ecclesia sibi fuisse collatum, cum alia beneficia sibi sufficientia obtineret, nec eidem ecclesie deferuisset; mandat Papa, quatenus, si constiterit q. dictus clericus habeat alia beneficia sufficientia, vel q. ipsi ecclesie non deferuiat d. G. super beneficio ipso silentium imponatur. Ber. No. 1. q. super redditibus vnius ecclesie potest constitui certum beneficium, assignando certam pensionem ex redditibus ecclesie pro temporalitate beneficii nouiter creati; & tene menti ad istum tex. vt j. dicam latius. Secundo not. q. dos alicuius beneficii potest consistere in quantitate 20. sol. & potest intelligi de solidis aureis, quorum 72. faciunt libram auri, vt l. quoties. C. de susce. & arca. lib. 10. & l. fi. ff. de in ius vo. Et ex hoc infero, q. habens certam pensionem ex aliquibus immobilibus, potest illam dare in dotem beneficii. ¶ Tertio not. vnum valde notabile, & non tradendum obliuioni, quod habens duo beneficia, quamuis simplicia, quorum alterum sufficit per se ad vitam beneficiati, potest legitime altero priuari. habes igitur casum solemnem priuandi quem beneficium suo, quamuis velit in illo residere; & pro hoc vide glo. not. in c. dudum, el. 2. in versi. intitulatam, de elec. quæ dicit, q. sine peccato mortali non potest quis tenere plura beneficia, qñ alterum per se sufficit. Et limita, vt no. per Inn. in cap. iam dudum, j. de præben. nisi fuerint sibi collata non ratione sui, sed p. utilitatem beneficiorum; vt quia est homo industrius, bonæ famæ, & conscientie. An autem excusetur p. dispensationem, credo q. non, quoad Deum, si fructus beneficiorum conuertit in causam non piam, per id q. dicam in c. de multa. j. de præb. ¶ Quarto no. q. quantumcumque beneficium sit modici valoris, requirit deferuientiam personalem, alias potest beneficiatus illo priuari. Excipe consuetudinem, vt in glo. ¶ Quinto no. aliud bonum dictum, q. contra clericum petentem redditus beneficii potest excipi, q. non facit in eo residentiam. Est ergo hæc legitima exceptio, & puto eam procedere, qñ opponitur ab ecclesia, seu nomine ipsius. Nam tertium non poterit, vt credo, per hanc exceptionem excludere clericum a petitione sua, quia ex quo non est priuatus, quoad istum tertium liberas ædes habet. l. loci corpus. §. competit. ff. si ser. ven. facit tex. cum glo. l. ita tamen. ff. si ager veſt. vide Inn. in simili in c. inter dilectos, de excess. præl. ¶ Sed opp. contra tex. de c. extirpandæ. in fi. j. titu. 1. vbi dicitur, q. de fructibus vnius beneficii non debet constitui pensio nomine alterius beneficii. Item beneficium non debet diuidi, vt in c. maioribus, j. de præben. Solut. credo hoc dupliciter posse intelligi. Primo, q. cum ista ecclesia abundaret redditibus, & careret suffragio ministri, fuit statutum autoritate superioris, vt ibi esset vnum beneficium pro clerico, & assignatum ibi esset vnum beneficium pro clerico, & iste intellectus fuit pro redditibus pensio 20. soli. & iste intellectus videtur literæ congruere. Et ad contraria dic, q. in fraudem non debet constitui talis pensio nomine beneficii, vt puta Episcopus habebat nepotem in minori ætate, cui non poterat prouidere de ecclesia curata, ipsam contulit alteri sacerdoti, & ferè omnes fructus ecclesie decreuit assignandos nepoti nomine beneficii simplicis. hoc enim fieri non potest, & ita loquitur dictum c. extirpandæ. Sed vbi ex causa licita, & honesta constituitur beneficium ex redditibus ecclesie, tunc valet talis constitutio, vt habes hic tex. apertum, & vide tex. cum gl. in c. ad audientiam. 2. de rescrip. & facit c. quamuis, de præb. lib. 6. Et intelligo, q. remanet tantum presbytero, vnde possit honeste viuere, alias secus, argum. c. vacante. j. de præb. & c. cum causam, eo. tit. Ex hoc habes vnum notabilem modum procedendi, vt vnuquisque

quisque curatus presbyter habeat clericum in ecclesia sua, iuxta no. in c. vt quisque. de vi. & honest. cler. 3. Secundus intellectus potest esse, quod iste clericus fuit ordinatus ad titulum huius ecclesie ad præsentationem rectoris, quo casu debet viuere, si non hæt aliunde, ex redditibus illius ecclesie, vt in c. per tuas 3. infra. de simo. debet tamen iste deferuere ecclesie vt hic. An autem præiudicet successori Rectoris presentatoris, dic vt not. Io. And. in d. c. per tuas; & ex his habes clarè intellectum huius cap. ¶ Sed quæro, quare Papa non habuit considerationem ad primam exceptionem oppositam per istum presbyterum, dum dicebat, quod vix vitæ necessaria poterat percipere ab ecclesia? Sol. dicunt Doct. q. hæc exceptio non erat legitima ad excludendum alium iure suo. Nam imputandum est sibi, si acceptauit beneficium tenue; quarat ergo sibi victum aliqua industria. ¶ 1. distin. c. clericus victum. & no. hic ad limitationem. Iest. prædictarum, vt consequutus beneficium ex redditibus vnius ecclesie non debeat eo priuari, licet ecclesia deuenerit ad eum statum, in quo vix potest p. curare proprium Rectorem. Credo tamen, q. isto remoto ex aliqua causa, illud beneficium debeat extinguere, & ecclesia remanere in sua pristina integritate, argum. hic, in fi. literæ, vbi illo priuato Papa mandat illud beneficium conferri alteri, sed Rector dimittitur in suo statu priori. In gl. in versicu. [Sufficientia,] not. bene istam glo. & vide glo. 20. q. 1. in c. 1. ¶ In glo. fi. ibi, [Nisi consuetudo &c.] intelligit tamen Hostien. & communiter Doct. hic, quod tunc deferuiat per Vicarium. hoc tamen dictum iure non probatur, potest tamen procedere, vbi ecclesia pateretur graue dispendium ex absentia ministro rum, quia tunc succederet c. 1. de consuet. alias autem secus, dummodo clericus honeste viuat. Nam licet non deferuiat illi ecclesie speciali, deferuit tamen ecclesie vniuersali. Pro hoc, quod no. Innoc. in d. c. cum iam dudum, dico plenè in d. c. cum omnes. de constitutio. & limita hanc glo. prout dixi in c. q. a nonnulli. sup. eo. & in c. fi. de refer. lib. 6. per Doct.

S V M M A R I V M.

- ¹ Clericus seruans Episcopo, recipit fructus beneficii, ac si resideret: distributiones vero quotidianas non recipit. 2. Et idem est, si seruiat alijs praelatis suis. 2.
- ² Relatum qui, vel quis, restringit precedentia.

C A P. VII.

- ¹ **D**e cetero. ¶ Qui est in seruitio Episcopi, percipit fructus beneficii tanquam residens præter distributiones quotidianas. Vel sic, Qui est in seruitio praelati, fingitur residere, hoc dicit. Ponit dictum, a quo excipit ibi, nisi. Casus literalis. Quidam Episcopus, quando ducebat secum aliquos de canonicis ecclesie suæ, alij canonici subtrahebant illis, qui cum Episcopo erant, q. consueuerant percipere de communitate. statuit Papa, ne canonicis illis, qui in seruitio Episcopi fuerint, aliquid subtrahi debeat, vel auferri, nisi forte victualia, quæ dari absentibus non consueuerunt. Ber. ¶ Primo not. q. Episcopus licet utitur seruitio aliquorum canonicorum suorum, etiã subtrahendo eos ab officio diuino quotidiano, & re

putantur isti præsentés respectu commoditatis percipiendæ. ¶ Sed quæritur, nunquid dispositio huius c. habeat locum in inferioribus praelatis citra Episcopum? Doc. hic communiter tenet, q. sic, quia ista litera loquitur generaliter, nec apparet, cui loquatur, & eadem ratio videtur in omnibus praelatis respectu subditorum. dixit tamen Host. notabile verbum, q. Episcopus potest ad seruicium suum habere duos canonicos, licet non probeat utilitatem ecclesie, sed ultra duos habere non potest, nisi probeatur voluntas capituli, vel necessitas, vel utilitas ecclesie, arg. c. ad audientiam. j. eod. tit. q. est no. quia aperto iure non probatur, sed optime faciunt in argu. illa litera, & ista. quid autem de alijs clericis, vide quod dicam in d. c. ad audientiam, & vide glo. in c. quia frater. 7. q. 1. & c. quid ergo. 1. q. 4. & ca. vos. 1. 6. q. 1. vbi gl. dicunt, Episcopum posse mittere vnu clericum ad certam legationem; & idem alibi dixit gl. de monachis, vt possint mitti ad certam legationem per Episcopum. 1. 6. q. 1. c. quidam monachi. Secundo quæritur, quid intèdat illa litera, ibi, [De cõtatis sibi beneficio &c.] & in fi. ipsius. Sol. considera, q. in aliquibus ecclesijs collegiatis sunt præbendæ canonicorum distinctæ, & ultra præbendas sunt quidam distributiones, quæ dantur quotidie interessentibus diuinis. qñq. consistunt in pecunia, quandoq. in victualibus. In aliquibus verò ecclesijs ultra alias præbendas, & distributiones quotidianas sunt quidam redditus communes, qui in fine anni diuiduntur inter canonicos, & in quibusdam locis appellantur mensa grossa. In aliquibus vero non sunt præbendæ distinctæ, sed omnes redditus capiuntur per ministrum capituli, & in fine anni dantur in portiones secundum numerum canonicorum. Fiunt etiam quidam distributiones quotidianæ, quæ solum dantur interessentibus diuinis. Intellige ergo istum tex. q. præter distributiones quotidianas alij redditus debent assignari istis, qui sunt in seruitio Episcopi, ac si residerent; & ideo dicit de communitatis beneficio, &c. Et quatenus dixit de victualibus, habuit respectum ad distributiones quotidianas ¶ per hoc relationem, quæ, quod restringit precedentia, a vn. no. in l. cunctos populos, C. de sum. Tri. & l. omnes populi, ff. de iust. & iur. & per Cal. in c. fi. infra eo. & hodie hæc dicta videntur approbari per tex. & glo. in c. vnico, eo. ti. lib. 6.

A D D I T I O.

¹ **ZACH.** ¶ Restringit precedentia. Limitabis, nisi absurditas resuaret, ita Bar. in l. Julianus. ff. de har. instit. & in l. hoc articulo in pen. col. eod. tit. gl. l. siue. de duo. reis. Io. de Imo. p. enè in l. si pater filio. ff. de vulg. & pup. & Car. in cle. 1. q. 9. de foro compet. & omnino in cle. 2. in prin. de sta. mona.

S V M M A R I V M.

- ¹ Clericus non residens in beneficio, & citatus non reuertens in termino, priuatur beneficio, nisi habuerit iustam causam non reuertendi, & idem est, si alio praelato, vt infra c. proximi in prin. & in cap. seq. in prin.
- ² Beneficium non habetur pro derelicto, licet, quis se absentauerit per decennium. 3. 6. & nisi fuerit intulatus in alio beneficio. 9.
- ³ Clericus non residens in beneficio, si citatus, vel requisitus non reuertitur, potest de facto spoliari illo beneficio. 7. In not.

C A P. XI.

EX tua deuotionis. ^a Si nescit, ubi sit clericus, trib. publicis edictis citabitur in ecclesia sua; & si intra sex menses non reuertitur, priuabitur ecclesia sua. h. d. vsque ad ver. contra eos. & ille ver. non summatur propter varietatē lec. & q. secundum vnum intellectum non facit ad rubricā, & duo sunt dicta. secundum ibi, Casus literalis. Qui dam prælatus ecclesiarū subditi Archiepiscopi Pan. absentauerunt se ab ecclesijs suis, ita q. citari non poterant, quēsiuit Archiepiscopus à Papa, qualiter cum illis esset agendum? Respondet Papa, q. edictū tring citationis faciat proponi apud ecclesias ipsorum, & si non venerint, & ultra sex menses ecclesias deseruerint, debent ecclesijs spoliari, sed prius procedatur contra eos per sententias suspensionis, & excommunicationis, vt ad obedientia ipsius Archiepiscopi redeant; & si eorum malitia sic compesci non poterit, Car. apo. sedis legatus remoueat eos ab administratione suarum ecclesiarum, & ecclesijs illis de psonis idoneis faciat prouideri; sed eos non deponat vt cum eis, si expedierit, misericorditer agi possit. B. [†] Primo no. ibi, [in ecclesijs eorum,] q. quando clericus absens est citandus, debet citatio affigi valuis ecclesie sue; de quo vide q. leg. & no. in c. causam, & c. fi. de dol. & contu. Secundo no. ibi, fraudulenter. q. contra absentem fraudulenter potest procedi etiam ad ea, quæ sunt grauis pręiudicij ex sola citatione domi facta. De quo per Inn. in c. fi. de eo qui mit. in pos. & in d. c. causam. [†] Tertio no. ibi, [nec ad ipsos valet citatio, &c.] quantumcunq. clericus sit absens iniuste, si potest personaliter citari, non debet citari per edictum. [†] Quarto not. ibi; Tring citationis. Jp. absens si nescitur, ubi est, debet citari tribus edictis, & dicit hic Ioā. And. q. non sufficeret vnum peremptorium, ^b & idē tenet in addi. Spec. eo. tit. super Rub. Et semper allegatur hoc dictum, q. ubi ius requirit trinam citationem per edictum contra absentem, non sufficit vna peremptoria. Nam facilius potest peruenire ad notitiam absentis, quando edictum fuit triplicatū, quam quādo fuit vnum, licet peremptorium, quod malē seruatur. Et vide gl. no. in cle. i. de vi. & ho. cle. in ver. uatur. Et vide gl. no. in cle. i. de vi. & ho. cle. in ver. 3. quē etiam sing. vult, q. ubi ad pœnam incurrendam requirit dispositio trinam citationem, non sufficit vna peremptoria, licet personalis. Quod no. p limitatione l. contumacia, ff. de re iud. & c. de illicita. 24. q. 3. Nam regulariter equiparantur tres distinctę citationes, & vnica peremptoria cum competentibus interuallis, vt leg. & no. in c. constitutio nem, de sent. excom. lib. 6. [†] Quinto not. ibi, [Vltra sex menses,] tex. no. & ferē singularem in materia, quod vbi eunq. nescitur, ubi sit absens clericus, debet post citationem per sex menses expectari. Præsumptio enim iuris est, vt intra hoc tempus citatio perducatur

A D D I T I O N E S.

- ^a Deuotionis. Ad materiam huius. vide oīno Affist. in deci. 289.
^b S. E. B. S. A. P. [†] Peremptorium. De veritate vnde latē per Fel. i. c. consiluit, col. 3. ver. in ead. gl. ibi, item fallit. suprà de of. deleg.

perducatur ad notitiam suam. Sexto no. ibi: [Spoliari,] q. p. absentem non requiritur solennis citatio priuatiua; dixi latius s. eo. c. ex parte. [†] Septimo not. in ver. [Contra eos] & tene menti text. q. absens potest compelli ad redeundum per excoicationem, & suspensionem. Licet enim pœna ordinaria non residentia sit priuatio beneficii, vt s. per totum tit. tñ pręlatus non poterit priuare incontinenti, sed incipere à suspensione, vel excoicatione, & hoc probō rōne. Nam beneficiatus nō pōt pro libito dimittere beneficium, ex quo semel ille se obligauit, in c. nisi, de renun. & c. quod in dubijs, & c. admonet. vñ si iste non vellet residere in beneficio, non hñet, ubi absentaret, vt sic eo priuaretur. si ergo superior contentatur de psona sua, quia est vtilis ecclesie, non priuabit eū, sed compellet eum ad residendū; & vide tex. not. 2. r. q. 2. c. placuit. qui dicit, q. potest superior istius clerici petere restitutionem ab eo Epō, cuius diocœsim intrauit, & eū habitum poterit punire de absentia aliter, quā priuare, & sic tempera omnia iura huius tituli. [†] Octauo not. quod excommunicatus remouetur ab administratione spiritualium. Ex quo infertur, quod excommunicatus non definit habere administrationem ecclesie sue. Contra quod opponitur de c. veritatis, de do. & cont. & c. pastoralis, de app. ubi dñ. q. merito redditus ecclesiastici illi subtrahuntur, cui ecclesie cōio denegatur. Inn. & Docto. variē hic loquuntur, sed vera so. quā etiam ipsi sentiunt, est, q. per suspensionem, seu excoicationem non ex toto priuatus, sed potius est suspensus ad tempus. Sed si durat pertinacia sua, debet remoueri ab administratione beneficii, & in totum excludi & priuari. ^a not. bene, quia Inno. & Doct. hic sentiunt apertē, q. excoicatus ipso facto, licet nihil dicatur in sententia, sit suspensus ab administratione beneficii sui: & faciunt pro eis, quæ latē dixi in d. c. pastoralis, & dic, vt ibi. Secundo opp. contra literam de contrarietate: nam in principio dicit, quod si expectati per sex menses nolint redire, spoliandi sunt ecclesijs suis, & in ver. si. contra, sentit oppositum. Sol. ille ver. contra, habet variōs intellectus. Nam primo secundum glo. in verb. Spoliari. debet ^b text. intelligi, vt ponat vnum casum, & principium intelligatur, quod debet spoliari, idest suspēdi ab administratione temporalium. Ver. contra, de eodem facto loquens, aggrauat pœnam, data contumacia in non redeundo, vt excommunicetur, seu suspendatur, & demum priuetur, & loquitur iste text. secundum glos. in prælato. Ille intellectus glo. cōiter non recipitur, quia impropriat literam: vnde datur secundus intellectus fm Inno. & alios, vt ver. contra, ponat casum separatū à primo, & loquatur de prælatis, scilicet Episcopis. vnde alia litera habet contra alios, &c. & ubi dicitur à spiritualium administratione, &c. In registro erat ab Episcopatus administratione, vt dicit Inn. s. in proce. vnde aduertendum est, q. istā decretalis dirigitur Archiepiscopo Panor. & videtur velle, vt contra subditos inferiores possit Archiepiscopus procedere, put dicitur in prin. usque ad uer. si. contra, &c. ibi uero loquens de episcopis suffraganeis istius Archiepiscopi, dat alium modum procedendi, & merito. [†] Quia Ar-

chiepiscopus licet possit suspēdere, & excoicare episcopos sibi suffraganeos, ut in c. sacro, de sen. excom. & no. in c. ut litigantes, de offic. ord. lib. 6. non tamen potest eos deponere, seu episcopatibus priuare, ut in c. inter corporalia, de transla. prælato. & 3. q. 7. accusatus, & c. quāuis. Et ideo saluando hunc intellectum, aduerte, quia quatenus text. facit mentionem de ferenda suspensionis, & excoicationis sententia, dirigit uerba sua ad Archiepiscopum: sed quatenus mandat priuationem fieri, dirigit uerba sua ad legatū. Et intelligo, q. legatus hoc faciet ex speciali mandato Papæ: quia nullus citra Papam potest priuare episcopum, nec ipsum transferre, ut in d. c. quod translationem, de offic. deleg. & in d. c. inter corporalia. [†] Et ex hoc intellectu habes modum coercendi Episcopos ad residentiam, ut per superiorem citra Papam compellantur per excoicationem, & suspensionem; & si sic non respuerint, hñ recursus ad Papam, qui solus priuare potest, & poterit ipse hoc committere legato, uel alteri, si uoluerit; & iste intellectus sic declaratus est uerus, & cōis. Tertius intellectus est, ut ner. contra, intelligatur de eodem facto cum principio; & pro hoc facit relatiuum eos; & tunc dico, q. tex. iste uoluit dare duplicem practicam procedendi p. absentes, ut possit procedi à primordio ad priuationem: uel si forte p. sentia est utilis ecclesie, poterit procedi per uiam excommunicationis, seu suspensionis, ut compellatur redire. Sed nunc ob. litera sequens in eo, quod dicit, quod legatus poterit illos remouere ab administratione. Nam hoc posset facere Archiepiscopus. Potest dici soluendo hunc intellectum, ut litera intelligatur de omnibus subditis Archiepiscopi. unde respectu inferiorum prælatorū citra Episcopos Archiepiscopus procederet ad priuationem, ut in princ. sed respectu Episcoporum habebitur recursus ad superiorem. Et pro hoc facit, quia consultatio erat generalis de omnibus clericis cuiuscunq. conditionis & gradus, & ista litera fuit nimis decisa. Non n. erat gñalis, in registro, & hñ intellectū multum adiuuat ista dictio copulatiua, etiā, uer. p. eos ēt procedatur. Illa n. copulatiua, etiam, in cludit præcedentia: quasi apertē innuat, q. p. p. dictos non solū potest procedi, ut s. dictum est, sed ēt, prout sequitur: & pro hac distinctione facit, quod no. j. in c. 1. de commod. Quartus intellectus, ut iste uer. p. non loquatur de clericis non residentib. sed de nolen-

tibus

A D D I T I O N E S.

^a ANT. FRAN. [†] Priuari. Adde, q. excommunicatus persequens in excommunicatione dicitur Ethnicus quasidignus igne infernali montis Aetna positi in Sicilia, secundum Ioan. And. & d. Abb. in c. nouit. de iud. & dicuntur gentiles, & infideles, vt in cap. nonne, s. q. 1. & adde q. excommunicatus contemnens excommunicationem potest priuari feudis, vt est glo. in c. præceptum, 32. q. 1. quæ etiam dicit, quod non valent geita ab ipso excommunicato, imò excommunicatus appellatur hereticus persequens in excommunicatione, vt in c. quod autem, 4. q. 1. vide Do. Card. in cle. men. 2. in s. ceterum, de elect. & vide Ioan. And. in c. non potest, de reg. iur. lib. 6. in Mer. ubi dicit, quod excommunicatus est incapax omnium priuilegiarum, & vide no. text. in c. venerabilem, & ibi per do. Abb. de elect. ubi dicitur, quod excommunicatus est incapax etiam ad dignitatem faculearem. Hoc uerbum ponderatur per O. S. E. B. S. A. P. [†] Spoliari debet. Incip. articuli, referi Fel. in c. 2. col. 2. suprà de re script. versic. sed proprio argumento.

Tomus Sextus.

E

eorum, quæ no. in c. querelam, de proc. [†] In gl. i. ibi, & sic non est arg. à cōtrario. JNo. gl. q. quāuis sub a sit iusta & necessaria causa recedendi ad tempus à loco beneficii, nihilominus debet peti licetia à prælato. Dicit tamen Hostien. q. propter necessitatem subito occurrentem potest se absentare sine licentia prælati, quod dixi in c. relatum. Item dic, ubi hoc habet consuetudo, ut licentia nō exquiratur; & hoc ultimum ponit Inn. in c. seq. quod est valde no. iure tamen apertē non probatur. sed ego argumentarer sic: Valet consuetudo. vt quis non teneatur facere residentiam, iuxta no. in cap. conquerente, suprà eo dem: ergo fortius potest induci consuetudo, vt ad tempus, & ex causa possit se absentare; & signanter dixi ex causa, quoniam non ualeret consuetudo, vt possit vagari, vt dicit Inn. in c. ex tuq.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus si ignoratur, ubi sit, est citandus in ecclesia sua tribus edictis: & si intra sex menses non redierit, priuatur ecclesia sua. 2. & s. nec sufficeret vnum peremptorium. 4
- 2 Clericus iniuste absens, debet personaliter citari, si potest fieri: alias sufficit in valuis ecclesia sua.
- 3 Citatio trina quotiescunq. requiritur contra absentem, vel ut aliquis incurrat panam, tunc non sufficit peremptoria.
- 4 Clericus non residens potest suspendi, excommunicari, & spoliari ad libitum superioris.
- 5 Clericus non potest dimittere beneficium ad libitum suum, quia semel se obligauit.
- 6 Clericus, qui se absentauit, potest repeti ab Episcopo suo.
- 7 Excommunicatus clericus si pertinaciter steterit in excommunicatione, remouetur ab administratione beneficii & in totum ab eo excluditur, & priuatur: alias suspenditur tantum. s. ab administratione.
- 8 Archiepiscopus licet possit suos suffraganeos excommunicare, tamen non potest eos deponere, nec priuare: quia nullus citra Papam potest hoc facere.
- 9 Episcopus potest se transferre cum licentia Papa tātum ad alium Episcopatum.
- 10 Clericus vel prælatus non residens, tunc demum citatur trina citatione, & cum expectatione sex mensium, quando ignoratur, ubi sit, vel adeo longē distat, quod commode personaliter citari non potest, alias sufficeret simplex requisitio.
- 11 Clericus, quando abest, præsuntur fraudulenter abesse, & est in magna culpa, & idem est in marito.
- 12 Absentia præsuntur fraudulenta, quando abest quis, qui ratione alicuius rei debet stare in certo loco.
- 13 Citatus, qui dicit nolo venire, vel qui facit, ne ad eum perueniat citatio, non est ulterius citandus, quia constat de sua contumacia.
- 14 Clericus beneficiatus absens si scitur ubi sit, & potest personaliter citari, debet citari semel, & præfigi terminus, quo transacto potest vel spoliari beneficio, vel excommunicari. Si uero nescitur ubi sit, debet trina citatione citari cum expectatione sex mensium, intra quos si non reuertitur, priuabitur.
- 15 Clericus, qui ex natura beneficii non tenetur residere, non potest per hoc vagari; alias priuabitur, licet habuerit licentiam vagandi: vel ita sit consuetudo.
- 16 Clericus depositus, & postea restitutus per uerba generalia ad statum suum, non recuperabit beneficium suum alteri collatum.
- 17 Clericus depositus an possit à Papa, vel ab epō restitui?

tibus obedire; pro hoc tex. ibi: Ad tuam obedientiam
venire compellas, &c.] forte enim iste Archiepiscopus
fuit conquestus, q̄ quidam clericorum suorum
nolebant residere in ecclesijs suis. quidam vero Epi-
scopi suffraganei sui nolebant sibi obedire; & ad v-
trumq; responderetur, vt in litera, & per hoc apparet
10 intellectus huius cap. † Tertio op. contra tex. in eo,
requirit edictum trine citationis. Nam vñ, q̄ vnica
citatio simpliciter sufficiat; & nedom citatio, sed sim-
plex requisitio, & reuocatio, vt in c. ex parte, 3. eod.
& ibi dixi. Item cum non residentia sit res notoria,
vt in c. quanto, de transla. prælatus. & in notorio non
debent requiri solennitates citationum, quia ordo iu-
ris non seruatur in eo: pro quo cle. sæpè, de verbo. si-
gnific. & tex. expressus in c. ad nostram, de iureiur. &
c. bonæ, de elec. Item in alio istud. c. dicit alijs iuri-
bus: quia hic præcisè requiritur expectatio sex men-
sium, & in c. præcedenti dñ, q̄ sufficit expectare con-
gruo tpe. Sol. intellige hunc text. qñ absens nescitur,
vbi est: seu ita longè distat, q̄ commodè personaliter
citari nō potest. Nam quia hoc casu recurritur ad ci-
tationem per edictum, inducuntur illa duo specialia,
vt citatio sit trina, & absens expectetur per sex men-
ses, vt sic suppleatur defectus personalis citationis.
Et aduerte, quia opi. sunt, qñ habet locum ista citatio
per edictum. Nam vñ hic tex. exigere fraudem absen-
tis, vt patet ibi: [Fraudulenter absentat.] Inn. intelle-
xit multum latè, vt procedat non solum, qñ fuit ab-
sensus in vera fraude, de qua constat, sed etiam in ficta
11 fraude, seu præsumpta. † Vnde dicit, q̄ eo ipso, q̄ ele-
ricus est absens sine iusta causa, præsumitur esse in
fraude. 2. Item absentando se est in magna culpa,
quæ æquiparatur fraudi, in l. quod Nerua, ff. de po. &
ff. de verb. sig. l. magna negligentia. vbi dñ, magna ne-
gligentia est culpa, seu dolus, & vide Inn. in c. fin. de
eo qui mit. in poss. vbi dicit, q̄ ubicunque quis tene-
tur adesse in certo loco, & ibi non reperitur, præsu-
mitur abesse in fraudem, & ponit exemplum in cle-
rico quoad ecclesiam suam, & in marito quoad vxo-
rem. Host. intellexit hic Inn. de fraude in occultando
se, ne citetur: & hanc opi. vñ tenere quo ad terminos
cap. seq. d. Ant. hic: quia tex. hic vñ requirere fraudem.
12 † Sed aduerte, quia hoc dictum non procedit. nam
si fraudulenter occultaret se, ne citaretur, non opor-
tet iterum citare, maximè trinis edictis, & maximè
expectando eum per sex menses, text. est in oppositū
in cap. quoniam. §. porro, vt lit. non contesta. vbi tex.
æquiparat citatum, qui noluit venire, & eum qui se
occultat, vel impedit, ne citatio ad eum perueniat, &
ideo dicit Innoc. in cap. ad petitionem, de accu. quòd
occultans se, vel impediens ne citetur, non est am-
plius citandus. Nam citatio fit, vt constet de sua con-
tumacia. non oportet ergo geminare citationem,
vbi est certum b de contumacia sua, quia in incertis
non in certis opus est cōiecturis, in regula, estote. in-
frà de regu. iur. Item glo. magistra est in contrarium
in d. cap. quoniam, §. porro, in ver. si verò, quam om-
nes Doctor. sequuntur, dantes regulam, quòd ubi-
cunque nescitur, vbi sit absens, vel ex qua causa se ab-
sentauerit, debet procedi, vt hic dicitur in princ. c.
& plenissimè vide ea, quæ dixi in dict. versic. si vero.

13 † Conclude ergo breuiter, cum quaeritur de modo
procedendi contra absentem beneficiatum. Aut. n.
scitur, ubi est, aut ignoratur. Primo casu, aut non po-
test commodè citari, & idem quod in sequenti mem-
bro secundum Innoc. hic. Si vero potest commodè
citari, tunc debet citari personaliter, & præfigi ter-
minus sibi congruus ad redeundum determinandus
per ipsum iudicem secundum viarum distantiam,
personæ, temporis, & qualitatē, & sic intellige capi.
præcedens, & similia iura; & si non redierit, potest
superior procedere ad priuationem, seu ad excom-
municationem, seu ad petendam restitutionem ip-
sius clerici, vt d. capitul. placuit. Si vero nescitur, ubi
est, tunc serua quod habetur hic. Debet enim citari
in ecclesia sua per edictum trinæ citationis, & expe-
ctari per sex menses; aliàs, si non redierit, poterit
procedi ad priuationem; planius tamen dixi in versi-
14 si vero. † Vltim. quaeritur, nunquid hoc cap. & simi-
lia habeant locum in absentibus habentibus benefi-
cia residentiam non exposcentia? & concludit hic
Innocent. quod non, nisi vagaretur, quod no. Ex quo
colloigo, quod licet beneficiatus non teneatur ex na-
tura beneficii ad residendum in eo; non tamen potest
vagari: imò solum vagationis delictum est sufficiens
ad istum priuandum secundum eum. Pro quo 7. qua-
estio. 1. cap. non oportet, cum sequent. nec valet con-
suetudo vt possit se absentare vagando, nec valeret
licentia Prælati; quod not. contra istos simpliciter
beneficiatos, qui vagantur per mundum, & quando-
que efficiuntur stipendiarij, & nihilominus tenent
beneficia in partibus, vt quantumcumque illa benefi-
cia sint simplicia, & non exigant residentiam, pos-
sunt priuari propter delictum vagationis; quod be-
15 ne not. † In glo. si ubi, [Si subrogati non remoueren-
tur.] hæc glo. verissima est respectu dispensationis.
Sed dubium fortius esset in restitutione, vt si per ver-
ba generalia restitueretur depositus ad statum suū,
nunquid recuperabit beneficium alteri collatum?
Et puto dicendum, quod non per ea, quæ not. in cap.
quamuis, de rescript. lib. 6. & quod not. Ioan. Andr.
in regula, sine culpa, in Merc. per legistas in l. si. C. de
16 bon. prosci. † Et in si. glo. dicit, quod in hac vltima
q. reperiuntur tres opi. Prima, quod si depositio fuit
verbalis, potest Eps restituere: secus si fuit actualis
degradatio, quod tenet glo. 2. quæst. 6. ideo. Secunda
opin. vt distinguatur inter depositum propter crimē
& propter contumaciam. Primo casu Papa restituit:
secundo inferior, quod tenet glo. 7. quæstio. 1. si quis
presbyter, & has duas opinion. referunt hic Doctor.
Sed vide tertiam opin. in capit. episcopus. 12. quæst.
3. vbi.

ADDITIONES.

A D D I T I O N E S.

a ¶ In fraude. Vide D. Abb. in cap. fi. suprà de co. qui mit. in pos. & in cap. quoniam, S. porò, col. pen. suprà vt lite non contest. vbi limitat hoc non procedere, quando à principio ponitur causa legitima, propter quam oportuit abesse.

b ¶ Vbi est certum. Adde Ale. consi. 52. lib.

c ¶ Stipendiarum. Adde tamen, quòd si monachus lenitatis causa dimittat habitum, & reuertatur, absolutus potest eligi in Abbatem, secundum Oldr. consi. 202.

ZACH. ¶ Adde Fely. in c. quoniam, S. porò, col. 7. ver. dum dicit Abbas, suprà vt lite non contest. vbi tenet, quòd possit priuari beneficio, etiam si non requirit residentiam.

3. vbi dicit glos. quòd si degradatio fuit iniusta , puta per falsos testes , & tunc potest Episcopus restituere , aliàs secus . Concordando has opiniones possumus sic dicere , quòd aut deposito fuit verbalis , & potest Episcopus dispensare , & hoc in casibus , in quibus à iure sibi conceditur dispensatio , vt in adulterio , & minoribus , vt in c. at si clerici . §. de adulterijs , de iud. Vnde intelligo istum tex. vt procedat etiam post depositionem verbalem , & vide quod ibi latius dico . In maioribus vero non poterit restituere , cum in eis dispensare non possit . Si vero depositio fuit actualis , aut allegatur causa legitima , vt puta , per falsos testes facta , & potest Episcopus restituere . Ita propriè loquitur tex. in d. cap. Episcopus . Aut non allegatur causa talis , vel similis , sed petitur restitutio ex sola gratia , tunc non poterit Episcopus dispensare : quia iste degradat⁹ actualiter est exutus omni priuilegio clericali , & relictus iudicio iudicis sècularis , vt in c. degradatio , de poenis , lib. 7.

S V M M A R I V M.

1. *Clericus absens causa studij tunc demum potest fructus sui beneficij recipere, si est in studio bono, secus si in loco, ubi est studium minus utile. 2. 4. de cuius facultatis studio loquatur, vide num. 5.*
 2. *Licentia, vel consensus non sufficit, quod petatur si non concedatur.*
 3. *Statutum, quod mulier non contrahat sine consensu propinquorum, si nolunt consentire non moti ex iusta causa, poterit iudex prestare consensum.*
 4. *Consuetudo, quod clericus absens causa studij etiam non petita venia, lucretur fructus sui beneficij, valet, nisi ex hoc sequatur magnum incommodum ecclesie.*
 5. *Episcopus potest dispensare, quod clericus absens causa studij lucretur fructus etiam de beneficio curato, etiam quod non sit promotor.*
 6. *Obtinens beneficium curatum tenetur facere se promovere ad sacerdotium intra annum, nisi se absente causa studij, & cum dispensatione Episcopi, dummodo relinquit ibi Vicarium, in simplicibus vero beneficijs non relinquitur.*

C A P. XII.

Væ fraternitatis. † Priuilegiatus, vt absens in studio fructus præbendæ recipiat, existens in villa, vel castello, vbi nullum est, vel minus competens studium, priuilegio non vtitur. h. d. Primo quæstio, secundo responsio, ibi; [ad quod.] Casus literalis. Quidam clerici obtinuerunt indulgentiam, vt causa studii beneficia sua perciperent in absentia, qui sic accepta licentia à suo prælatò transferunt se ad villas, vel castella, in quibus modicum sit studium, cum deberent venire Bononiam. Quærebatur vtrum deberent habere beneficia sua in huiusmodi studio? dicit Papa, quòd ex præfata indulgentia fructum habere non debent, cum fraus & dolus eis patrociniū non debeat impartiri. Ber. † Primo not. quòd causa studiorum præstat legitimam causam absentia ad fructus beneficij in absentia percipiendos. Nunquid autem sit necessaria indulgentia hominis infrà latius subijciam. Secundo no. quòd differentia est inter villam & castellum, nam villa propriè est pluralitas domorum sine muris, & dici-

tur villa quasi vallis vallata . castellum potest dici,
quando ibi sunt moenia . & not. quia dicit castella , &
non castra . nam castrum proprie est fortilitium , &
dicitur castra , quasi casa arcta , quia fortilitium non
debet esse nimis spatiosum , vt indigeat paucis ad cu-
stodiam . & de his , & si . vide Ioann. Andr. in cap. si ci-
uitas , de senten. excommunic. libr. 6. quod not. Not. 3.
bon. argum. ex text. quod in villa vel castello potest
esse studium literarum , & de hoc inf. No. quarto ibi,
exercitium studiorum , quod vbi non est exercitium
studij , non dicitur esse studium competens . Et ex illo
ver. exercitium . inferunt Doctores , quod ibi debent
esse scholares exercentes illam professionem . Ex
quo not. quod multum confert , quod in loco studij
sint multi , & valentes scholares , quia propter eorum
exercitium iuuenes recipiunt maximum incremen-
tum . Et not. quod paria sunt , nullum in loco esse stu-
dium , vel minus competens . Et not. quod dixi in sum-
mario , quod habens priuilegium , vel licentiam eun-
di ad studium , non potest se transferre ad locum , vbi
studium est minus competens . † Vltim. not. ibi , [ac-
cepta licentia ,] quod priuilegiatus vt possit ire ad
studium , debet habere licentiam a praelato suo , in
hoc tamen hic attendendam esse formam priuilegij ,
& ex illo ver. accepta . not. Doctor . quod non sufficit
petere , si non obtineatur ; si tamen superior sine cau-
sa contradicit , potest haberi recursus ad superiore ,
vt eum compellat dare licentiam , b arg. cap. nullus ,
de iure patron. secundum Host. & de hoc dixi in cap.
relatum , supra eodem , quod facit ad questionem .
c Statuto cauetur , c vt mulier non possit contrahere
sine licentia duorum agnatorum proximorum . illi
requisiti nolunt dare licentiam . dic , quod per prae-
dicta potest recurrere ad superiorem iudicem loci , vt
compellat eos dare licentiam , nisi aliàs allegent ius-
tam causam contradictionis : pro quo facit , quod
not. Bar. in l. locum non solum , C. de bon. qua. li. & l.
si cum dotem , §. eo autem tempore , ff. soluto matri.
In glo. 1. ibi . in ciuitatibus , idem not. glo. in cap. epi-
scopi . 80. distinct. sed Dom. Rich. Mal. vt refert Bart.
in proce. ff. forum . tenet , quod hodie possunt legi iura
vbicunque . non enim est timor , vt peruertatur , cum
volumina sint hodie notissima , & multum commen-
tata . Bartol. tenuit primam opinionem . per illum text.
sed audio , quod alibi tenuit contrarium . & satis pos-
set dici , quod iura ubique possunt legi : pro quo opti-
mè facit iste text. in arg. ubi solum damnatur , quod
in villa , vel castello nullum erat , vel minus compe-
tens studium , vel exercitium studiorum , sed talis lo-
cus non habet , ne habebit priuilegia studij genera-
lis , ut ibi possint aliqui doctorari : oportet enim q
huic

ADDITIONES.

A D D I T I O N E S.

a SEB. S. A. P. ¶ Inter villam. Vide. Fely. in c. Rodolphus, col. 13.
verfi. ceterum ad evitandum. sup. de refer.

b ¶ Dare licentiam. Adde eundem confi. 82. 2. lib.

c ¶ Statuto cauetur. Adde Bal. fornamtem istam q. & istam conclu.
in l. 1. verfi. fed quid statutum. C. qui admitt. & in l. 1. & in rubri. de
contrah. empt. q. 2. Imo. in d. l. eo autem tempore. per istum alle.
in vi. verfi. Bal. in l. coniunffione, verfi. quaro quid fi isti duo.
C. de nupt. & Bar. in l. fi. verfi. idem exemplum est, de app. l. ci.
C. de nupt. & Bar. in l. fi. verfi. cauetur. Vide qua: posui ad Abb. in c. quod

SEB. S. A. P. ¶ Statuto cauetur. Vide qua: posui ad Abb. in c. quod
Dei. in fi. infra de fita. mona.

Tertius Sexuag.

E 2

huic loco indulgetur à Principe, vel per consuetudinem tñt pñs, cuius memoria non est in pñm, sicut dñ de studio Paduano. & sic intelligo in cle. dudum, §. in studijs, de sepul. & sic pñt intelligi pñia opi. vide tñ gl. in cle. 2. de magi. quæ sentit, qd de iure cōi possit ep̄s constituere doc. & fuit opi. Host. sed cōiter teneatur oppositū, & ita hodie seruatur de consuetudine, vt habeat priuilegiū à Papa, vel Imperatore. In glo. secunda. † in fin. not. glo. & potest dubitari, nunquid teneatur iste se conferre ad studium generale, & dicitur generale modo prædicto per priuilegium, vel consuetudinem. aliqui tenuerunt quod sic, quia appellacione studij debemus intelligere de generali, argum. §. quoties. Instit. de iur. na. gent. Hostiens. hic dicit, quod si non in fraudem confert ille se ad villam vel castellum, vt quia ibi est summus Doctor, & competens exercitium studiorum, tunc satis gaudet priuilegio. pro hoc facit ista litera, vbi solum ponderatur, quod ibi nullum erat, vel minus competens exercitium studiorum, quod satis mihi placet, vt consideremus potius mentem priuilegiantis, quam verba. nam priuilegium est indultum, vt possit proficere in studio, & scientia, non autem ratione loci. nā cathedra non facit magistrum, sed magister cathedram. duodecima distinct. capitul. non loca. † Extra glo. quæritur de quo indulto loquitur iste text. Ioan. And. dicit, qd potest intelligi de indulto à statuto, vel consuetudine, seu speciali priuilegio iuris, vel hominis. ex quib. verbis no. qd valet statutum factum in ecclesia, vt absentes causa studij percipiant fructus beneficiorū suorū, & idem dicendum in consuetudine: & no. hoc vltimum, nam potes hoc coniungere cum his, quæ dixi in c. præcedenti, & c. qualiter. nam in multis locis de consuetudine beneficiatus confert se ad studiū non petita licentia à prælato, & percipit fructus in absentia: valet enim hæc consuetudo quo ad vtrumque. Intellige tñ qñ ecclesia non patitur graue detrimentum in diuino cultu; nam tunc posset reuocari absens non obstante statuto, vel consuetudine, vel priuilegio, vt dicitur in c. ad audientiam. & cap. seq. eo. sed quatenus dicit Ioan. And. de priuilegio iuris, vel hominis, est dubium, qui sunt à iure priuilegiati, seu qui oēs possunt hoc priuilegium conferre. Hostiens. in summ. de mag. §. fin. dixit, quod studentes cunctat in Theologia sunt priuilegiati à iure, vt per quinquennium studeant, & fructus percipiant in absentia. hoc probat per cap. fin. de magi. Archid. in capit. quibusdam. 37. distinct. & in capit. 2. de priuilegiis. lib. 6. tenuit, quod eodem priuilegio gaudeant etiam studentes in iure, in d. capit. 2. Aduerte, quia verba iuris propriè non adaptantur, nisi ad studentes in Theologia, vt d. cap. fin. nec vñ eadem ratio in studentibus in alijs scientijs, arg. opt. in c. super specula. de priuilegiis. vbi in fauorem Theologicæ facultatis prohibetur ne Parisijs, vel in locis vicinis legatur ius ciuile, vt magis ampliatur studiū Theologicæ: sed considerando mentem aliorum iurium, & quia ecclesia vniuersalis non potest regi sine iure, præsertim canonico. capit. 1. de consanguin. & affin. vbi voluit Host. & communiter Doctores, quod cæteris paribus canonista præferatur Theologo in prælatura, vbi non

sunt multi hæretici. potest dici maximè in fauorem studentium, quod gaudent tali priuilegio, quoniam promouent ad utilitatem vniuersalis ecclesiæ, quod probò apertissimè per capitul. cum ex eo, de elect. libr. 6. & seruans ecclesiæ vniuersali debet reputari residens, argum. capit. cum dilectus, infra eodem. † Et saltem puto, quod episcopus poterit dispensare, ut absens causa studij percipiat fructus in absentia, etiam si sit beneficium curatum, per text. not. in d. capitul. cum ex eo. nam ibi episcopus dispensat, ut promotus ad ecclesiam parochialem non teneatur facere se promoueri intra annum ad sacerdotium, sed causa studij possit differre usque ad septennium, & ponitur ibi Vicarius, cui datur tantum certa portio, & reliquos fructus percipit absens causa studij, & idem uidetur dicendum in docentibus, ut in dict. c. si. Si ergo episcopus dispensat ibi in grauiori casu, & ut ita dixerim, in duobus, fortius ubi beneficium est simplex. & facit c. relatum, §. eo. ubi est bon. text. & puto, qd in beneficijs simplicibus non tenetur quis ponere Vicarium, quia de eo nullā faciunt iura mentionem, ut hic, & d. c. si. secus ubi sit mentio de ecclesijs curatis, ut in d. c. cum ex eo.

ADDITIONES.

- 1 Paduano. Adde Bal. conf. 246. 2. lib. vbi dicit, quod impetrans beneficium asserens se studere in iure, non surreptit impetrat, si studet in ciuitate Mediolani, quia ibi legitur in iure ex antiqua consuetudine, & est ciuitas Metropolitana.
- 2 De consuetudine. Adde tamen, quod non valeret consuetudo, quod quis non faceret residentiam per substitutum, vt tenet Petr. de Anch. conf. 234.
- 3 Studentes. An studentes in iure canonico possint percipere fructus præbendæ, sicut studentes in Theologia, vide Card. in cle. 1. §. sanè in 6. qd de stat. mon. & Abb. in c. simili in conf. 89. incip. in ecclesia Catanensi. & Abb. in c. fin. in pen. no. inf. ne cle. vel mon.
- 4 Theologo. Adde Rom. conf. 233.

S V M M A R I V M.

- 1 Iurans stare in aliquo loco si pro interesse dicti loci aliquando se absentet, non incurrit periurium.
- 2 Clericus non potest compelli iurare facere continuam residentiam in ecclesia, nisi sit statutum, vel consuetudo. Iuramentum non est præstandum, quando timetur de contrauentione.
- 3 Iuramentum debet verificari in casu vero, & non ficto.
- 4 Iuramentum regulatur secundum naturam actus. vbi interponitur. Iuramentum extenditur ad connexa, non ad extranea. Absens qui habetur pro presente, an debeat gaudere omni priuilegio presentium, vide infra prox. c. in ult. no.

C A P. XIII.

Ex parte. † Qui iurauit in ecclesia residere pro seruitijs ecclesiæ licitè se absentat, hoc dicit. Communis diuino. Secunda ibi, [Postulationi]. Casus literalis. Quidam electus fuit in præpositum de Valerij, in receptione ipsius præposituræ præstitit iuramentum, quod faceret residere in eodem, postmodum uero quandoque absentabat se pro iuribus, & rationibus ipsius præposituræ prosequendis, siue procurandis: dubitabat præpositus, utrum pp huiusmodi absentiam periurium incurrisset. Consultus Papa respondet eisdem, qd si non absentet se in fraudem, dñ ipse prosequitur iura ecclesiæ suæ, non dñt dici absens, sed

sed residens, & periurium non incurrit. B. † Primo no. qd iuramentum præstandum tpe promotionis de residentia faciendum non est à iure improbatum. dñt tñ hic Docto. qd fortè in ista ecclesia erat statutum, vel consuetudo, vel erat ille suspectus de non residendo, quasi ex his verbis sentiant, qd cessantibus pñctis, nō sit exigendum dictū iuramentum, quod satis mihi placet. sed vbi cessat suspitio, & priuilegiū, vel statutum, vel consuetudo, non debet arctari ad iuramentum, ex quo iura hoc non introducunt, arg. c. dilecti, & c. legebat, de mai. & obe. facit c. clericos, §. de cohab. cle. & mu. vbi hñ, qd non est deferendum iuramentum suspecto de pñctione.

3 † No. 2. vnum dictū mirabile ex isto text. qd iuramentum verificatur in casu ficto: nam iste iurauit residere. & dñ, qd non minus seruat iuramentum se absentando pro negotijs ecclesiæ, qd censi debet residens. Et hoc vñ pñt. in c. ad nostrā, il. 1. de iureiur. vbi hñ fm cōm. lec.

2 qd iuramentum debet verificari in forma specifica, & nō in casu ficto. nam ibi iurauit debitor nō molestare creditore super pignore, donec soluerit sibi creditum. & concluditur non sufficere, qd sit creditori satisfactum ex fructibus pignoris, sed oportet, qd fiat prius solutio realis creditori, & inde satis fictè soluit ex quo percipit debitum ex fructibus pignoris. Itē facit l. Lucius, ff. de cond. & dem. vbi patet, qd pñdo debet adimpleri in forma specifica, & l. qui hæred. eo. ti. pñi vñ difficile, & pro nunc pñt dici, qd vbi obseruantia iuramentum in casu ficto non tendit in aliquam læsionem illius, cui fuit pñctum, imò subest causa largè intelligendi iuramentum, tunc debet iuramentum verificari et in casu ficto, vt hic, secus vbi iuramentum obseruantia tendit in fauorē alterius, nec verificatur ita in casu ficto, imò potius pñt intentionem, quo casu posset hñe locū pñi. b Sed quæro, qualiter teneatur quis ad residentiam? dñt hic Doctor. qd non debet hoc ita amare intelligi, vt nunquam inde discedat: satis n. est, qd temporalibus debitis ibi residet, arg. de conse. dist. 5. c. nunquā. 38. dist. de quibusdam. & quod leg. & not. in c. fin. de ver. sig. lib. 6. facit optimè l. si quis ita legauerit, ff. de cond. & dem. & l. quid sit fugitiuus, ff. de adi. edi. In gl. 1. ibi, in eadem prouincia. dic, qd propriè dñt pñs ille, qui intelligit ea, quæ geruntur ibi. r. q. 3. c. eorum. & l. diem proferre, §. coram, ff. de arb. sed alijs respectibus impropriatur istud verbū, & vario modo sumitur, vt in gl. † In gl. fin. ibi, [Ad ea, de quibus non fuit cogitatum,] gl. 3. hoc opponit, & non soluit. Host. dicit, qd ad connexa extenditur iuramentum, vt hic, sed ad extranea non, vt in pñio. Ioan. And. dicit, qd salua reuerentia gl. & Host. hoc non colligitur hic. fortè vult dicere, qd illud potuit cogitari. & dic, qd cum istud iuramentum sit præstitum in materia iuris, debet intelligi fm materiam subiectam, vt probatur in c. seq. & vide pulchrum dictum Inn. in c. per tuas, de arbit. vbi singulariter dicit, qd iuramentum simpliciter præstitum in materia sui naturæ alternatiua, debet intelligi alternatiuè. ita dicamus in proposito, qd cum ius non arctat ad residendum indifferenter, imò permittit absentiam ex causa legitima, ita debet intelligi iuramentum ex quo habes aliam rationem decidendi ad literam, & corroboratur dictum sequens, vt in glo. vt pro-

prio negotio possit se absentare, quia hæc est causa legitima, petita tamen licentia, vt in c. relatum. §. eo. † Sed extra glo. quæritur, nunquid is, qui hñ pro presente, debeat gaudere omni beneficio presentium? Arch. in c. fin. de consuetu. lib. 6. dicit, qd gaudet solum his, quæ competunt presentibus de iure communi, secus in competentibus de iure speciali, puta statuto, vel consuetudine, quia hæc iura specialia debent strictè intelligi. Ioan. And. dicit, qd si habetur pro residente, puta quia est in seruitio Papæ, vel episcopi, tunc habebitur pro presente quo ad omnia, secus si esset concessum priuilegium, vt possit percipere fructus in absentia: tunc enim dicendum, qd non habeatur pro presente, quo ad alios effectus. Et ex hoc esset inferendum, qd si ex priuilegio quis debet haberi pro presente, seu pro ciue, debet gaudere omni priuilegio presentium, vel ciuium, etiam in competentibus de iure speciali, quod satis placet.

ADDITIONES.

- a SEB. S. A. P. 4 Iuramentum. Vide l. fin. l. si pecuniam, in prin. ff. de con. ob. ca. faciunt no. per Bal. in l. 1. §. & post operis, ff. de ope. no. nunc. vbi tangit, an iuramentum de soluendo in termino duret pro rogato termino, de quo per Fely. in cap. ad aures, infra de simon.
- b Contrarium. Adde, qd iuramentum possit habere locum in casu ficto, facit quod voluit Ro. conf. 262. & seq. vbi consuluit, ff. de pñi. non dicitur, qui iurat se semper stitisse in ciuitate: si perius non dicitur, qui iurat se semper abstineret, quia iusta causa absentia, per 8. menses propter pñtem abstineret, quia iusta causa absentia, & animus reuertendi. ponderanda sunt, qd ille, qui est absens ex iusta causa dicatur pñs, dicit probari per text. in l. si quis ita, ff. de condi. & demonstr. alle. etiam hanc decr. & ibi vide d. q. si hic possum.
- c In materia iuris. Adde Rom. conf. 389. Ber.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus familiaris Papæ debet recipere fructus sui beneficii, licet sit constitutus in contrariū: intellige vt nu. 2. 3.
- 4 In rescriptis non est necesse facere mentionem de iure cōi.
- 5 Constitutio, vel statutum continens idem, quod continet ius cōe, excludit illos casus, quos extendit ius commune. Statutum pp. vel contra ius cōe, nunquam verificatur in casu ficto: aliàs aliquando sic. vide infra prox. c. in 2. no.
- 6 Clerici seruientes legato in prouincia sua, an gaudeant beneficio, vt possint, licet absentes recipere fructus suorum beneficiorum.
- 7 Clerici non canonici stantes in seruitio episcopi, an gaudeant illo priuilegio, quod quo ad perceptionem fructuum beneficiorum habeantur pro presentibus, vide de veritate infra cap. prox.
- 8 Familiares Cardinalium habentur pro presentibus, quo ad perceptionem fructuum suorum beneficiorum.
- 9 Clerici de dioecesi suffraganei seruientes Archiepiscopo, non habentur pro presentibus, quo ad perceptionem fructuum beneficiorum.

C A P. XIII.

Vm dilectus. † Familiares Papæ non obstantē pñtione absentia. bendē suę fructus percipiunt in absentia. h. d. Primo dictū. Secundo eius ratio ibi, [Cū familiares.] Casus lit. Canonici Metenses talē hil pciperent. Magister Otto ciuile ecclesiæ canonici existens in curia Romana in seruitio dñi Papæ, petebat ab eis beneficiū suū, sed ipsi occasione dictę pñtōnis illud denegabāt. Mādat Papa canonicis Metensibus illud denegabāt. Mādat Papa canonicis Me-

ten. quatenus non obstante illa constitutione, quæ facta est contra absentes, quod debeant eidem magistro assignare fructus præbendæ suæ existenti in seruitio domini Papæ, quia qui in seruitio domini Papæ commorantur, non debent gaudere minori privilegio, quam qui in ecclesia commorantur, quia per ipsorum præsentiam absentium negotia sæpius promouentur. Istud intelligo de gratia, quod mandat dare beneficium, non obstante illa constitutione. B. 1. Not. 1. ibi [In nostro seruitio] quod non omnes residentes in curia Romana gaudent prærogatiua percipiendi fructus in absentia, sed oportet, quod sint in seruitio Papæ, & an omnes in eius seruitio existentes gaudeant hoc privilegio, dicam in c. seq. Not. 2. ibi. [Familiaries] quod existentes in seruitio alicuius, dicuntur sui familiares, est tamen verbum valde latum, nam & domestici dicuntur familiares, de quo in c. in literis, de testi. No. 3. ibi, [Se obsequiales &c.] quod existentes in seruitio Papæ dicuntur seruire vniuersali ecclesie, & facta hæc littera in ar. quod seruitium ecclesie vniuersalis debeat facere quem reputari pro præsentem. Vlti. no. ibi, [Minori non debeant], quod isti absentes, qui cæsentur residere, debent in omnibus gaudere prærogatiua præsentium, & sic videtur, quod in his, quæ cõpetunt de iure speciali, debeant reputari præsentem. & facit pro Io. And. in eo, quod dicit contra Archi. in c. fi. de cõ. sue. lib. 6. tetigi aliquantulum in c. præcedenti. Sed quæritur pro declaratione prædictorum, nunquid omnes officiales curie gaudeant hoc privilegio? Docto. hic sentiunt quod non, & satis probat hæc littera, dum dicit, in seruitio nostro. Sunt enim in curia quidam notarii, qui stant principaliter propter lucrum, non ad seruiendum Papæ, nec vniuersali ecclesie, & dum ne gorum occurrit potius seruitur eis, quam econtra. Restringenda est ergo hæc littera ad existentes in seruitio Papæ, ut sunt capellani, vel similes, vel nisi essent officiales trahentes ibi moram ex præcepto Papæ: nam satis dicuntur abesse causa reipub. ut l. sed & si per prætorem. in fi. & l. reip. ff. ex qui. cau. maio. 1. In glo. 1. in fi. Idem tenet Host. sed Ioan. And. tenet contrarium, quia cum hæc constitutio tantum disponat id, quod ius commune, non est necesse in rescripto de ea facere mentionem quemadmodum nec de iure communi. tene menti hoc dictum, & vide glo. in d. c. 1. de consi. lib. 6. Et no. ex hoc, & ex tex. quod constitutio disponens in materia iuris, non includit in se casum aliis exceptum à iure cõmuni, seu casum fictum à iure communi. Nam de iure communi est, quod non residens fructus non percipiat, sed familiaris Papæ excipitur, seu censetur residere: unde constitutio simpliciter dictans, ut nemo habeat fructus in absentia, non includit casum à iure exceptum, imo verificatur in casu ficto à iure, qui habetur pro vero. Et sic habes casum, in quo statutum verificatur in casu ficto contra no. in l. 3. §. hæc verba. ff. de neg. gest. & c. in nostra, de iniur. & hoc ideo est, quia ius in hoc equiparat casum verum, & fictum. Unde constitutio disponens regulariter idem, quod ius, debet recipere omnes limitationes, & interpretationes iuris, quod perpetuo no. & clarius probatur in ca. seq. vbi tan-

gam. Secus dic, ubi statutum esset præter, vel contra ius, & odiosum; tunc non verificabitur in casu ficto, sed verba debent intelligi proprie, & in suo proprio significato, & sic intelligi illam l. 4. & c. in nostra. Facit ad materiam, quod no. Bart. in l. omnes pop. in 6. q. ff. de iust. & iur. vbi tractat, an statutum recipiat interpretationem restrictiuam, vel extensiuam, & optime facit l. 2. C. de noxa. & in c. ex parte 3. de verb. sig. In gl. 2. ibi, [Tanquam vni ex residentibus dicit Ioan. And. & bene, quod hæc verba non sufficerent, ut isti deberent consequi hæc victualia, quæ aliis appellantur quotidianæ distributiones. Ratio, quia distributiones non dantur residentibus, sed interessentibus diuinis, ut leg. & no. in c. 1. cod. tit. lib. 6. Ex quo no. quod verbum, residere, verificatur in eo, qui est loco beneficii, licet non semper intersit diuinis officiis. In gl. fi. in fi. aduerte, quia gl. solum vñ excipere existentes in seruitio Papæ, & episcopi, unde dubitatur, quod de existentibus in seruitio legati? Docto. cõter vñ sentire, quod idem sit in legato, quod in episcopo quantum ad prouinciam suam, argu. in c. 2. de offi. leg. lib. 6. Nec ob. c. sanè. de priu. vbi dñr, quod privilegiu non est extendendu ex idèitate rationis, quia istud non est privilegium, sed ius, & sic transeunt, ut dixi, cõter Docto. Sed ego dubito, vtrum hoc dictum sit veru. Primo, quia non est eadem ratio in legato, quæ in Papa, & maxime, quia aliqui possunt esse in seruitio Papæ, & aliqui in seruitio legati, & sic ecclesia patetur defectum ministroru. Nec est eadem ratio, quæ in Episcopo, quia episcopus facit vnum corpus cum canonicis, & est maior cõio inter eos, quam inter legatum, & canonicos, argum. c. requisisti. 2. de test. & c. quanto. de his, quæ fi. a præl. sine consensu cap. Et pro hoc, quod no. do. i. c. seq. vbi reuocant in dubiu, nunquid clerici non canonici existentes in seruitio episcopi gaudeant hac prærogatiua? & pro maiori parte videntur tenere, quod non, quia iure cautum est de canonicis, qui faciunt vnum corpus cum episcopo. Item potest argui i legato, sicut arguimus in clericis inferioribus ab episcopo, & tanto magis, quia potestas legatorum est superindicta, seu extraordinaria, ideo restringenda, ut dicit gl. no. in clem. 2. de offic. ord. Item hæc materia est damnosa ipsis ecclesijs, & diminuitur cultus diuinus, ergo potius est restringenda, quam relaxanda. Ex quibus inferitur, quid dicendum de familiaribus Cardinalium. sunt op. sed Ioan. And. dicit, quod hodie Papa concessit omnibus Cardinalibus hanc prærogatiua respectu familiarium: unde de iure possit attentari aliud prædictis rationibus. Sed ad vnum diligenter aduertat in pra-

ADDITIONES.

- a 1. Familiares. Quis dicatur familiaris, & qualiter differat à domestico. ponit Fely. in c. inuante, versu. & quæ differentia sit, supr. de offi. dele. col. 3.
- b 1. Hoc dictum. Adde Old. consi. 269.
- c 1. Perpetuo nota. Adde Rom. consi. 105. & in terminis Petr. de Ancha. consi. 17.
- d 1. Ad vnum. Vide Card. in consi. 27. incip. vacarunt, propè fin. & Fely. in c. in nostra, in 21. corollarie. supr. de rescrip. vbi inueniuntur, quæ dicit Abb. hic.

in practica. Nam multi impetrant literas familiaritatis Cardinaliū, qui non sunt veri familiares Cardinalium, sed faciunt, ut gaudeant privilegio familiarium. nam in nullo gaudent debent, pro quo tex. in c. præcedenti. & bon. tex. in c. fi. de verb. sig. lib. 6. 1. Dubitatur etiam in existentibus in seruitio Archiepiscopi Doc. dicunt, quod non habeat locum hoc in eis, argum. c. pastoralis, & c. duo simul, de offic. ordi. Sed intellige hoc respectu clericorum suffraganeorum suorum, quia in illis nullam habet potestatem ultra casus in iure concessos, ut in dictis iuribus, sed in clericis suæ diocesis idem dicendum, quod in episcopo, cum ipse sit episcopus in sua diocesi, nec debet gaudere minori prærogatiua, imò maiori, quam episcopus in sua propter excellentiam suæ dignitatis. An autem omnes canonici existentes in seruitio episcopi gaudeant hac prærogatiua, dic, quod non, sed restringe, ut dicam in c. seq.

ADDITIONES.

- a 1. Veri familiares. Adde, ut per Petr. de Ancha. consi. 399.

SYMMARIUM.

1. Canonici seruientes episcopo suo, percipiunt fructus. licet absentes, non obstante constitutione in contrarium, & quid de inferioribus non canonicis, an gaudeant hoc privilegio, si sunt in seruitio episcopi, & num. 8.
2. Statutum continens id, quod ius commune, excipiens plures casus, non per hoc includit alios casus à iure exceptos.
3. Casus exceptus à iure extenditur ad consimilem, ex idèitate rationis, ita & casus exceptus à statuto, quando statutum continet materiam iuris, secus si disponeret contra, vel præter ius.
4. Episcopus potest aliquos ex suis canonicis compellere ad sibi deseruiendum, vel associandum num. 7.
5. Episcopus cum maiori parte canonicorum, vel solus, an possit statuere, ut canonici faciant residentiam in ecclesia, tollendo consuetudinem contrariam.
6. Clericus infirmus debet habere fructus beneficiorum, & distributiones quotidianas si dum erat sanus solitus erat seruire, vel habere, aliis secus.
7. Quot debent esse clerici, vel canonici, qui ex ista causa absunt quo ad hoc, ut percipiant fructus suorum beneficiorum.
8. Statuentes, si faciunt scienter actum contrarium statuto, videntur illud statutum renouasse.

CAP. XV.

Audientiam. 1. Duo canonici absentes cū episcopo, seu in eius seruitio, fructus præbendarum suarum percipiunt in absentia, constitutione ecclesie pria non obstante. h. d. Duæ sunt partes. Secunda ibi, [Decernimus.] Casus literalis. Canonici Melden. quandam fecerunt constitutionem iuramento interposito confirmatam, quod canonici nihil perciperent, nisi cum in ecclesia residerent, illis exceptis, qui propter infirmitatem excusarentur, & qui essent in seruitio Apostolicæ sedis. Episcopus quod que habet aliquos de canonicis in seruitio suo, & capitulum occasione illius constitutionis subtrahebat illis fructus præbendarum suarum, & ita episcopus non poterat illos habere, quando volebat, vel sibi expediebat. Peruenit hoc ad notitiam domini Papæ, qui super hoc statuit, ut duo de canonicis existentes

in seruitio episcopi, integrè percipiant fructus præbendarum suarum, quia absentes dici non debent, qui in seruitio episcopi commorantur. Bern. Primo 1. no. vnum dictum satis notabile, quod statutum disponens in materia iuris, & excipiens duos casus aliis à iure exceptos non vñ includere alios casus prorsus consimiles à iure exceptos: & hoc ideo, quia ex quo disponit in materia iuris, & non agit specificè derogare iuri, recipit omnes limitationes iuris. Nā de iure non residentes priuantur fructibus, & excipiuntur infirmi, & existentes in seruitio Papæ, vel episcopi. statutum vero, de quo hic, excipiebat solum duos casus, nec per hoc excludit tertiu casum, imò intelligitur exceptus, sicut regulam, quod exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. 2. q. 7. c. dñs. Et facta hæc littera opt. in arg. quod sicut casus exceptus à iure extenditur ad similem casum pp idèitatem rationis, & probatur in c. cum dilecta, de confirm. vti no. gl. in l. 1. C. de cond. inde. ita & casus exceptus à statuto, ubi disponit statutum in materia iuris, ut probatur hic. Si autem disponderet præter ius, vel præter, foret dicere oppositum, quia casus expressè non prouisus in statuto, relinquitur dispositioni iuris cõis, argum. in l. commodissimè. ff. de lib. & posthu. & c. si scepri. de rescrip. lib. 6. & c. in nostra, de iniur. Secundo no. principaliter ex prædictis, & ex tex. ibi, [Cū absentes dici non debeant, &c.] quod statutum disponens in materia iuris, verificatur etiam in casu ficto, quod casus fictus est verus, vel æquiparatur à iure, quod est etiam bene no. & clarius probatur hic, quam in c. præcedenti. Et aduerte, quia Papa hic non intēdit indulgere episcopo, nec statutum de nouo facere, sed potius respondet de iure interpretando statutum. patet ex ver. decernimus. & ex ratione, quam alle. 1. Vlt. no. ex fi. ibi, [Commorantur] iuncta gl. in ver. ut duo, quod episcopus potest habere secum duos ex canonicis ecclesie suæ ad sibi deseruiendum, seu associandum. Et no. semper istam gl. quæ vñ velle, quod episcopus possit ad hoc cogere canonicos, quod non memini alibi, ita expressum. In gl. 1. in fi. potest dici, quod hoc statuerunt cum tanta solennitate, ut tollerent excusationes quorundam fundatum se fortè super consuetudine ecclesie, de non residendo: vel fortè fm Host. & Doct. consuetudo hic erat in oppositum unde noluerunt statuere præ consuetudinem. Sed circa hoc insurgit no. dubium, nunquid episcopus cum maiori parte canonicorum possit statuere tollendo consuetudinem in contrarium, ut canonici teneantur facere residentiam. & sentiunt Doct. quod sic, dummodo

ADDITIONES.

- a SEP. SAP. 1. Quod statutum. Vide remissum per Alex. in l. Gallus. §. & quid si tantum. col. 3. ff. de lib. & posthu. & in l. 1. §. lex Falci. ff. ad l. Falci. & in l. 1. §. hoc autem, & in §. seq. ff. ad Trebel. & in l. adoptiuum, de in ius voc. & in l. transigere. C. de trans. fa & in consi. 72. col. 1. in 2. vol. & in consi. 40. in 3. vol.
- b 1. Tollendo consuetudinem. Adde eundem consi. 67. 1. lib. 2. ACH. 1. Adde plenissimè de Fel. in c. postulasti. col. 3. versu. 4. de claratio. ff. de foro compet. quod facit ad limitationem. cap. 2. de consi. lib. 6. & operabitur tale statutum etiam in illo, qui consue-

modo hoc fiat principaliter propter utilitatem ecclesiarum, ut quia patitur defectum in ministris, & presumitur hoc, si convertunt fructus absentium in subrogandis, vel alias in utilitatem ecclesiarum, secus si vellent sibi lucrificare fructus absentium, quia tunc viderentur hoc facere propter propria commoda, & non valeret statutum, ut in c. cum omnes, de constit. Posset iudicio meo ista questio latius tractari, & extendi. Nam dicerem, quod ubi ecclesia ex tali consuetudine patitur enorme praeiudicium in diuinis, & etiam tunc solus episcopus requisito prius consilio capituli poterit hoc statuere, siue capitulum velit consentire, siue non. Ad hoc, quod not. in simili, in c. 2. de constit. lib. 6. in nouel. Nam consuetudo, quae incipit esse multum grauiosa ecclesijs, est reuocanda, arg. c. 1. de his, quae sunt a maiori parte cap. Nam & privilegium Apostolicum hoc casu reuocaretur, ut videbis in cap. seq. ubi non esset tantum praeiudicium, quia ecclesia bene habet multos ministros, & tunc posset dubitari, nunquid etiam cum maiori parte capituli possit episcopus in praeiudicium singulorum tollere consuetudinem. & crederem sufficere, quod maior pars consentiat, ex quo voluit hoc statuere non propter commoda propria, sed ad honorem cultus diuini, arg. c. si de his, quae fi. a ma. par. cap. & c. cum omnes, de constit. fm vnum intellectum. Canonici vero non consentientibus, forte non posset solus episcopus tollere consuetudinem ecclesiarum, ex quo necessitas non suggerit contrarium, quia consuetudo est seruanda, sicut ius, argum. not. in c. cum consuetudinis, de consuetu. & d. c. cum omnes, & c. in his. 1. 1. dist. 1. In gl. 2. ibi, [§. Stichus.] & facit ille tex. ad decisionem questionis, scilicet nunquid quilibet infirmus debeat habere fructus praebendae, seu distributiones quotidianas? Nam de iure cō infirmus debet habere etiam illas distributiones quotidianas, ut in c. 1. eo. tit. lib. 6. Dicunt hic Doct. & bene, quod non, sed si ille infirmus perciperet, qui impeditur residere, vel interesse ratione infirmitatis duntaxat. vnde si alias non residebat, vel non erat solitus residere, vel interesse diuinis, licet tunc infirmaretur, non habebit fructus in absentia, quia infirmitas non praestitit causam, argum. in d. §. Stichus. facit l. 2. ff. si quis cau. & quod ibi not. & quod in si. not. Inn. in c. ex transmissa. supra de praescrip. quod not. quia quotidianum est. 2. In glo. super versic. ut duo, no. hanc gl. ad duo. Primo, quod non omnes canonici existentes in seruitio episcopi gaudent hac prerogativa, sed non debent esse plures quam duo. & idem sentiunt Doct. hic in his, qui sunt in seruitio Papae, & in studentibus in Theologia, & sic videtur hic restringere cap. si. infra de magi. & no. hic perpetuo, quod ex eodem collegio non debent esse in studio ultra duos, si volunt gaudere privilegio studietium, ut habeant fructus in absentia. Dicit tamen hic Hostien. se putare numerum hunc arbitrium, ita ut potius utamur arbitrio in restringendo, quam in relaxando, argum. cap. 1. infra de deci. & cap. ex parte, de censu. Ego crederem animaduertendum qualitatem status ecclesiarum, & loci, vnde canonici profi-

ciscuntur. Nam si ecclesia multum abundaret ministris, & pateretur maximum defectum in viris scientificis, satis puto, quod iste numerus possit excedi, argum. cap. si. de magi. & capit. cum ex eo. de electio. lib. 6. Nam contrarium iure non probatur, nec debemus restringere istud cap. si. ita indistincte propter hoc cap. cum sit longe maior ratio, & fauor in studentibus in Theologia, maxime suggerente necessitate, quam existentibus in seruitio Episcopi. 1. Secundo no. perpetuo istam glo. in fin. dum dicit, quod ultra duos canonicos non potest Episcopus cogere, ut sint in seruitio suo. Et no. primo quod ad sensum directum, ut sic non possit cogere tres, vel quatuor, vel plures, ut associet eum. Item not. quoad sensum indirectum, seu contrarium, ut duos ex canonicis possit cogere, & non memini de aliquo tex. hoc probante, sed facit satis in argum. iste text. & iura alleg. in cap. de cetero. supra eodem titulo. 2. Ultimo hic queritur, quid in clericis inferioribus non canonicis: utrum gaudeant hoc privilegio, si sint in seruitio Episcopi. quidam tenuerunt, quod sic per identitatem rationis, aliqui disputando tenuerunt contrarium. Quod Ioan. And. hic concordando dicit posse dici, quod inferioribus sit necessaria dispensatio Episcopi, in proprijs vero canonicis sufficit dispensatio iuris communis. Dicerem, quod aut isti inferiores destinantur per Episcopum pro communi utilitate, quod fieri potest, ut in multis iuribus alleg. per me in d. cap. de cetero, & hoc casu habebunt isti fructus in absentia sine aliqua dispensatione, quia officium eorum non debet eis esse damnosum, ut in cap. cum non deceat, de elect. lib. 6. Aut destinantur pro seruitio ecclesiae cathedralis, & putato idem, ubi causa suggerit eos mittendos, ut quia reperitur vnus magis industrius, & magis aptus, quam alius ex canonicis cathedralis ecclesiae, arg. opt. in c. 1. ut eccle. benefic. & faciunt not. per Ioan. And. in cap. si propter tua debita, de rescrip. lib. 6. in nouella. Aut pro seruitio solius Episcopi, & tunc casus est dubius, & dubitatione inducit, quia iura ista loquuntur in canonicis, cum quibus est maior communio, quam cum alijs inferioribus, ut in capit. requisisti. de test. Satis posset dici, quod urgente causa gaudeant hoc privilegio, quia videntur promouere seruitium ecclesiae, cum Episcopus sit in ecclesia, & e contra. 7. quae. 1. cap. scire debes. Pro quo text. hic in si. ibi, [Pro tuo seruitio, & ipsius] & c. Et quia filij in necessitate debent subuenire parentibus, sed ubi necessitas non vrgeret, tenerem aliam opinionem. ut non possit Episcopus subtrahere debitum seruitium ecclesijs inferioribus assumendo ministros in familiares. Et facit illa ratio, quia haec iura loquuntur in canonicis ecclesiae suae, qui sunt membra corporis sui, ergo non debent extendi ad alios, cum materia sit damnosa ecclesijs, & non reperitur omni-

moda

A D D I T I O.

a 1 Quotidianum est. Adde Cald. consi. 1. cod. tit. ZACH. 1. Adde Fel. remissum in c. Apostolicam. col. 4. in versu. superius autem, supra de exceptio.

moda eadem ratio. Quid autem in subditis alterius praelati citra Episcopum? dic, ut dixi in d. cap. de cetero. 1. Ultimo queritur, quid si canonici fecerunt statutum super residentia, sed postmodum eo non vtuntur? dicit Ioan. And. quod illud tollit per contrauentionem, infra de praeben. c. pro illorum. & facit ca. cum accessissent. de consti. No. diligenter hoc dictum, nam ex eo, & iuribus statim alleg. potest colligi, quod si statuentes scienter fecerunt actum contrarium statuto, videntur tollere statutum, nec requiritur fluxus alicuius temporis. In lege vero Principum aliud est dicendum. Non enim tollitur, nisi consuetudo sit praescripta legitimo tempore, ut in c. si. de consue. & facit quod no. Cy. in l. 2. C. quae sit longa consue. & quod dixi in c. Ioan. de cler. coniug. Et secundum hoc limita no. in c. 1. de treu. & pa. & iura dicentia, quod per non usum tollitur lex, & c.

A D D I T I O.

a SEB. SAP. 1. Quod si statuentes. Vide Abb. in c. pro illorum, inf. de praeb. ubi per alios.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerici absentes, licet privilegiati, possunt compelli ad redendum, si ecclesia patitur detrimentum, & coguntur, quia interea fructus beneficiorum suorum dantur illis, qui pro eis seruiunt.
- 2 Privilegia & consuetudines, si inducunt damnum ecclesiae, reuocantur, sup. c. proxi. nu. 4. intellige, licet prius essent in fauorem ecclesiae.
- 3 Clerici debent residere in beneficijs, nisi ex licentia Episcopi cum iusta causa vel ex indulgentia Papae, etiam causa non subsistente.
- Beneficia etiam simplicia de iure communi requirunt residentiam, nec sufficit deferuire per alium. s. intellige, ut infra c. proxi. nu. 3.
- 4 Privilegium, quod incipit esse nociuum ecclesiae, vel tertio, an possit reuocari per inferiorem ipsius, qui concessit, an vero sit ipso facto nullum.
- 5 Privilegium Papae non potest interpretari inferior a Papa.
- 6 Privilegium nociuum alteri si de hoc nocumento non fiat mentio in eo, est surreptitium.
- 7 Privilegium, indulgentia, licentia, concessum, vel concessa alicui, an expirat morte concedentis, vel expirato eius officio. Sententia lata sub conditione expirat morte illius, qui illam dedit, si in vita non venit conditio.
- 8 Clerici vnus ecclesiae citra canonicos non faciunt collegium vel cap. 1. 1.

C A P. XVI.

Vm ad hoc. Si ecclesia patitur ministrorum defectum, privilegiati super absentia per subtractionem prouentuum redire coguntur. h. d. Primo narrat factum. Secundo prouidet, ibi, [Vnde mandamus.] & est bo. rex. & potest multum praeticari. Casus literalis. Antiochena ecclesia propter absentiam illorum, qui seruire debebant in ecclesia, destituta erat ministris, occasione quorundam indulgentiarum, quas super hoc habere dicebant. petijt Patriarcha ecclesiae suae super hoc prouideri. Vnde mandat Papa ipsi Patriarchae quatenus non obstantibus apostolicis indulgentijs, & licentia praedecessorum ipsius Patriarchae, quod reuocet canonicos absentes, & quosdam alios, qui appellantur Assijs, continuè residentes, & si non ve-

nerint, de beneficijs ipsorum faciant ecclesiae deferuire, dum fuerint absentes, & quod superfuerit, in utilitatem ecclesiae conuertatur. De iure tamen poterat priuari: sed in hoc eis voluit facere gratiam. Ber. 1. Primo no. quod si per privilegia concessa super non residentia, ecclesia patitur graue dispendium in cultu diuino, talia seruanda non sunt. Ex quo inferitur, quod quemadmodum tolluntur privilegia superioris, ne ecclesia patiatur defectum in diuino cultu, ita & fortius tollenda est consuetudo priora. 1. Secundo no. ex hoc, & ex tex. quod cum privilegium principis incipit esse ex post facto valde nociuum ecclesiae, est illud sine mora reuocandum. hoc non est de intentione principis privilegiare vnum cum graui dispendio alterius, maxime ecclesiae, pro quo bo. rex. in cap. suggestum. 7. de deci. l. 2. §. si quis a Principe. ff. ne quid i. loc. pu. & c. super eo. de off. dele. 4. Tertio no. quod respectu inferioris citra Papam appellatur hic facultas non residendi licentia: sed respectu Papae dicitur indulgentia. Ex hoc enim arguo, quod alius citra Papam non potest concedere indulgentiam super non residentia: quia cum hoc sit contra ius cōe, & in praeiudicium ecclesiae, non potest Episcopus indulgere, pro quo c. dilectus. de temp. or. & quod no. gl. de legato, in c. si. de haer. lib. 6. Sed licentia concedere potest, quia verbum, licentia, non importat nudam voluntatem, sed processionem ex causa facta, ut no. Bar. 1. extra. ad repri. & l. alio h. de. de ali. & ci. leg. licet Inn. aliud senserit in c. cum ad monasterium. in si. de sta. reg. Na verbum licentia, descendit a verbo licet, & verbum, licet, sonat arbitrium boni viri, ut no. in locis palles. potest ergo inferior citra Papam dare licentiam ex causa abstanti a beneficio, sed non potest dare indulgentiam, causa. si non existente. & ita intelligo istum tex. 1. eo, quod vti diuersis vocabulis. 1. Quarto no. & tene me, quod beneficia et simplicia requirunt residentiam de iure cōi, nec sufficit deferuire per alium, quod iudicio meo apertissime probat iste tex. na hic non solum canonici, sed et capellani & alij simplices beneficiati reuocantur ad residentiam in ecclesia, ubi sunt beneficia, nec releuantur ponendo ibi vicarium. Quod collige ex eo, quia eis non venientibus superior facit deferuire ecclesiae per vicarios, & residuum detracta portione vicariorum peruenit in utilitatem ecclesiae, ut hic. Si. n. posset licite per alios deferuire, residuum applicaret eis, et si esset ecclesia curata, ut not. probat tex. in c. cum ex eo. de elect. lib. 6. 1. In glo. 1. ibi: [Quia in eo manere debet, & c.] not. hanc rationem glo. & fuit originaliter dictum Ap. & transumptiuè, 2. 1. q. 1. c. 1. Et facit haec ratio pro his, quae dixi in not. ut quisque teneat per se deferuire in beneficio, quis simplici, nisi legitima causa eum excuset, ut in c. peruenit, de app. 1. Et aduerte, quia glo. dicit, quod defectus ministrorum fuit legitima causa reuocandi absentes. nec aperit, utrum potuisset iste inferior privilegium super-

A D D I T I O.

a 1 Reuocandum. Adde Cald. consi. 1. hoc. eo. ti. b ZACH. 1. Residentiam. Adde qualem residentiam requirant. Cald. in clem. 1. quae. 12. & 13. de foro. comp. & per spec. al. quid in tit. qui fil. sunt leg. in vlt. char. ver. quid si mater. SEB. SAP. 1. Residentiam, secundum generalem consuetudinem non requirunt residentiam secundum Card. & Imo. in c. n. inf. a eo. refert & sequitur Fely. in c. dilectus filius, 2. col. versu. prima conclusio. supra de rescript.

perioris reuocare absque autoritate superioris. sed a glo. sequens sentit, q non : 2 & non coniungendo ista gl. cum illa, vñ fuisse de mente gl. vt superior, qui priuilegium contulit, debeat reuocare, quia hæc est legitima causa reuocandi, & hoc tenuerunt quidam. Alij vero, vt Inno. tenuerunt loquendo alternatiue, dicentes, q hæc reuocatio fit de iure cōi, vel de gratia; sed hoc incidit in illam qōnem, nunquid priuilegium superioris, quod incipit esse valde nociuū tertio, ipso facto annulletur, an sit opus recurrere ad superiorem? & de hac qōne dicā plenē in d. c. suggestū, & vide gl. in regula, decet. de regu. iur. lib. 6. & 25. q. 2. c. rescrip. Et satis pōt dici, vt honestū & cautū sit recurrere ad superiorem, maximē vbi allegatur enormis læsio. Nam cum inferior non possit interpretari Papæ priuilegia, vt c. cum venissent. de iudi. fortius non pōt illa tollere, causam prætendendo: de quo tñ plenius in d. c. suggestū. & sic intellige gl. seq. ¶ In glo. 2. in fi. innuit gl. q hæc priuilegia non sint reuocata ipso facto, quia aliās non fuisset opus facere mentionem de priuilegijs. & intellige fm docto. qñ priuilegium tenuit a prin. quia enormiter nō lædebat, vel si lædebat, fuit facta mentio de hoc in priuilegio. Tene semper menti hoc dictum Doct. q priuilegiū valde nociuum ecclesie, vel alicui, non valet, nisi faciat mentionem de hac enormi læsione. Probo ratione. Princeps in dubio non intendit pcedere priuilegiū vni cū graui dispendio alterius. l. quoties. C. de prec. Imp. offe. & in d. §. si quis a Principe. ergo taciturnitas inducit surreptionem, vt in ca. postulasti. §. de rescri. Et per hoc dictum poteris infringere multa priuilegia, quæ emanant quotidie a Romana curia. ¶ In gl. in ver. prædecessorum tuorum. ibi, [Non extendatur post mortē illorum.] Pondera, & nō. semp hāc gl. quæ innuit in hac parte, quod licetia pcessa p præfidentem in aliquo officio, seu dignitate ad aliquid agendum, vel non agendum expirat ipso facto per mortem concedentis. vñ sentit gl. hic, q licentia concessa super non residentia expirat per mortē concedentis: sed prius sentit gl. hic in sequētibz, vt dum vñ requirere lēsonem ecclesie, & q successor reuocet. Pro primo dicto vide gl. quā etiā benē not. in c. a nobis, el primo, de sent. excom. quæ dicit, q idem in qualibet alia lata gñaliter sub conditione, quæ expirat per mortem proferentis, ex quo non habuit in vita effectum consummatum. ad idem potest adduci tex. in l. ff. de pēn. Et est valde not. vbi dicit, q si aliquis magistratus interdicat alicui ob suum delictum, ne exerceat certam artem, tollitur hoc interdictū, seu prohibitio ipso facto finito magistratu illius; sed qd licentia durat, nisi ex cā reuocetur postmodum per successorem, vide fin. Inn. in c. q translationem. in fi. de offi. leg. vbi vult, q indulgentia, vel licentia semel concessa non expirat per mortem concedentis. Nec ob. l. fi. quia procedit in pñali, nos sumus in beneficio, quod debet latē interpretari, vt in cap. olim. de verb. signifi. & l. fi. de consti. prin. Et ex hac responsione ad l. fi. collige aliud bonum dictum; q licentia, seu indulgentia durat, etiam si fuerit sine causæ cognitione, data. nam l. fi. loquitur, quando sine causæ

cognitione, & sine sententia magistratus interdicat alicui artem: secus autem, qñ cū cognitione causæ, vt l. fin. ff. de offi. procons. no. cōiter per legistas in d. l. fi. Et pro hoc vide gl. no. in c. cum ex eo. de ele. li. 6. in vers. septimo. quæ dicit, q ille, qui semel concessit licentiam eundi ad studiū, nō pōt illam sine causa reuocare: cum ergo ipse non possit expressē, nec tacitē post mortē, & notabis semper dñam inter concessio nem, indulgentiam, seu licentiam, & inter inhibitio nem. seu interdictū alicuius artis, vel alterius facultatis. In gl. in ver. assisios, quæ est pen. ibi: [Nec vocatur ad communes tractatus.] No. benē glo. q cadelani & alij beneficiati in ecclesijs collegiatis, nō sūt de corpore collegij canonicorum, & dic consequenter, q de per se non possunt facere capitulū, seu collegium. vide bo. tex. in c. cum dilecta. de excels. prela. & ibi no. facit, quod no. in cap. 2. de insti. & dicit Ioā. An. hic, q isti possunt vocari Assisij, qui portant onus ecclesie, vel etiam dñr quasi Assisij. Sicut enim illi se exponunt morti dominis obediendo, et in malū, de homi. c. pro humani. lib. 6. sic etiam isti dñr Assisij, quia occidunt animas canonicorum eis portādo mulierculas, quod no. ¶ In gl. in fi. q hanc conclusionem gl. insurgunt Doct. per id, quod gl. 2. dixit. nam cum iste Patriarcha reuocet istos absentes p̄textu huius mandati apostolici, non habet potestātē vltra contenta in mandato, sed hic non mandatur, vt eos priuet, sed cum licentia prædecessoris. pōt gl. verificari, quia successor potest reuocare ex causa licentiam concessam per prædecessorem, vt hic, & not. in d. c. cum ex eo. & totum hoc pendet ex illa quæstione, quam præmisit, vtrum ipso facto sint reuocata hæc priuilegia, & hodie sunt reuocata ipso facto, vt in c. fi. de rescrip. lib. 6. & dic vt ibi.

ADDITIONES.

- a Quod non. Adde quod voluit Rom. consi. 116. q statutum confirmatum per superiorem non potest per inferiorem, qui fecit statutum tolli.
- b An statutum confirmatum per superiorem possit tolli per ipsum inferiorem condentem statutum: adde, q confirmatio superioris tria operatur. Primo, quia maiorem auctoritatem tribuit. Secundo supplet, quod est inualidum. & 3. quia reuocari non potest cōfirmatum sine licentia confirmantis, vt est no. gl. in c. frater. 16. q. 3. Et adde, q istis exceptis cōfirmatio nihil noui tribuit: de quo plenius vide per Pau. de Cast. in consi. 132. & per Old. in consi. 163. & per Card. in cle. 1. in §. 2. in 20. no. de iureiu. & per Card. in cle. 1. in §. 2. in 20. no. de iureiu.
- c ZACH. q Capellani, & alij beneficiati. Adde Ludo. Roma. singu. suo 656. incip. an simplex capellanus, vbi tenet, qd non, pro quo alleg. tex. quem dicit esse sing. in c. fi. infra de statimona.
- d Reuocare. Adde Old. consi. 204. a quo habuit Ioan. And. vbi dicit, quod non potest reuocare, quia si vellet concedere, posset cogi per superiorem. Bern.

SUMMARY.

- 1 Clericus monitus non rediens, priuatur beneficio, nisi iustā causam absentie alleget.
- 2 Clericus absens ad hoc, vt excusetur, debet cum licentia Episcopi abesse, quæ sit ex causa concessa, quod in ecclesia sua seruiat per alium.
- 3 Beneficia simplicia si habentur in titulum, requirunt residentiam, aliās secus in casu, in quo requiritur residentia clericus non debet vagari.

Be-

- 4 Beneficia quibus modis habentur pro derelictis, adeo quod sine alia monitione possint conferri.
- 5 Habens unum beneficium curatum, vel simplex, quo casu per adeptionem alterius cadat a primo ipso iure.
- 6 In panalibus fit extensio ex identitate rationis.
- 7 Pena non imponitur ipso iure, nisi hoc expressē in iure canetur.

CAP. XVII.

- 1 **C**lericos. ¶ Priuatur bñficio clericus nō residēs, si monitus nō redeat, nec iustam excusationem alleget. Et non diuiditur, & est casus no. Casus lit. Quidā clerici affecuti sunt beneficia, quæ requirunt residentiam in ecclesijs diocesim. Isti clerici trāsibant ad aliam diocesim causa morandi sine licentia sui epi. cōsultus Papa, quid de talibus sit faciendum, rñdet, q si moniti nō redierint ad terminum sibi datum, spoliandi sint ecclesijs illis, nisi ostendant rationabilem cām, quare non possint redire. Ber. ¶ Not. 1. ibi [Absq; licentia,] q cum licentia prælati licitē beneficiatus transfert se ad aliam diocesim morandi cā, licet bñficio suum exeat residentiam. Ita colligitur hic a prius. Sed hoc dictum limitarem duobus modis. Primo, vt licentia sit concessa ex causa. Nam hoc importat hoc verbum, licentia nostra. Nam sine causa hoc Episcopus facere non pōt, vt dixi in præcedenti cap. Secundo, q deseruiat ibi per Vicarium ipse absens: quod procedit, vbi bñficio haberet solum vnum rectorem. Non. n. debet interim carere ministri suffragio, in c. ex eo, de elec. lib. 6. In collegiatis vero debemus animaduertere præiudiciū ecclesie, non legitimitatem causæ, & fm hoc quādoq; se poterit absentare absq; eo, q dimittat ibi Vicarium, arg. sup. in c. pxi. No. vltius ibi: [Si moniti, &c.] ibi: [Spoliare,] q contra non residentem non requiritur ordo iudiciarius, sed sufficit monitio præcedēs, & facit spoliatio subsequens, dixi latius in c. ex parte. §. eo. ¶ Quæritur in quibus ecclesijs, seu beneficijs hēt locum dispositio huius decre. Dicit Inn. q in ecclesijs curatis. Item in alijs beneficijs simplicibus, quæ requirunt residentiam ex priuilegio, statuto, vel consuetudine. in non exigentibus residentiam non habet locū, q a ex quo non tenentur residere, pñt se absentare, & hoc bene notabis. Sed adde dictum Inno. in c. ex tua. §. e. vt possit se absentare, non tñ vagando, quia ex hoc solo delicto vagationis pōt priuari. 7. q. 1. c. nō oportet. cum seq. & dicit postmodum Inn. q de iure communi omne bñficio requirit residentiam. Hostiē. & Io. And. & antiquiores apertius loquuntur. Dñt em oīa beneficia, quæ dātur in titulum, siue sint vicarij, siue modicæ æstimationis, vt 20. sol. requirunt residentiam de iure cōi, secus si non darētur in titulum, sed in stipendium, vt puta si alicui pauperi datur possessio ecclesie ad vitam, vel precariū, vt 12. q. 1. c. quia tua. Isti. n. non tenentur ad residentiam, & not. semp hanc regulam, & facit c. pñr. §. eo. & §. proxi. & c. ex parte. de offi. vica. & c. peruenit. de ap. & c. sanctorū.
- 2 70. dist. ¶ In gl. 2. in fi. no. ex gl. quatuor modos, quibz bñficio hñr pro derelicto, & statim conferri pōt absque alia monitione, & quatenus gl. loquatur de effe-

cto milite, dic, vt dixi in c. fi. §. de cle. coniu. sed pōde ra hoc vltimum dictum. Requirit. n. vt beneficium sit curatum ad hoc, vt vacet primū curatū, & sic videt velle ista gl. q in beneficijs non curatis non introdu citur vacatio primi per adeptionem secundi. Inn. hic distinguit, q aut beneficia non exposcunt residētā, aut sic. Primo casu non inducitur vacatio primi. Secundo casu, aduertenda est triplex species residentie. Quædam enim beneficia requirunt residentiam perpetuam, quædam vero ad tempus, quædam requirunt residentiam non simpliciter, sed causatiue, vt q a inducunt priuationē fructus, nisi resideatur. In prima qualitate, seu specie inducitur fm eum vacatio primi ipso facto per adeptionem secundi. 2. In secunda qualitate non inducitur vacatio, cum possit deserui re vtriq; ex quo ad tempus requirit residentiam. In tertia. n. non vacat primū, sed satis est, q careat fructibus, prout hēt statutum, seu consuetudo. Et no. benē hæc verba Inno. nō enim memini alicui legisse. Sed aduerte benē ad primū membrum. Nam videtur esse §. c. de multa. §. titu. proximo speciale est ibi in curatis, dignitatibus, & personatibus, vt per adeptionem secundi vacet primum ipso facto, ergo secus in simplicibus. ¶ Io. tñ Cal. sequitur dictum Inn. p p identitatem rationis. Nam ius penale extenditur hoc casu. facit c. quāuis, in fi. de elec. lib. 6. Nam ratio incompensabilitatis inducit priuationē primi in curatis: quæ ratio militat in non curatis ex quo exigunt residentiam continuā. hoc etiam dictū reperio secutum fuisse Fed. de Sen. consi. 115. in fi. nihil tñ adducit, sed bene allegat dictum Inn. pro hoc enim dicto vide glo. not. in c. gratia. de rescrip. & vñ approbare dictum Inno. sed Ioan. And. in addi. Spec. eo. tit. in fi. vñ reuocare illam gl. suam, & originaliter fuit dictum Old. cōfi. 175. vbi hoc dictum Inn. impugnat, idem sequit d. Car. ¶ Pet. de Anch. b. tit. prox. de multa, fundans se per illud c. de multa, quod specialiter loquitur in curatis. Concluserem sic istum articulum, q aut q s habet ius ad rem, aut in re. primo casu per adeptionem secundi beneficij requirentis residētiam, ad qd competebar ius, est incompatible cum secundo de iure, & ita propriē loquitur tex. in d. clem. gratie, & hoc casu pōt saluari gl. illius cle. nā facilius perditur ius ad rem, q in re, vt c. pe. de preben. lib. 6. sic etiam loquitur c. quamuis. prela. nec ex toto illud c. continet penam, pro cuius intellectu, vide Ioā. And. in regula, odia. de reg. iur. lib. 6. in fi. nec inducitur vacatio ex terminis c. de multa, sed ex tacita renūciatione, & sic loquitur tex. in d. cle. Secundo casu cū quæritur de iure in re, aut acceptat beneficium requirēs residentiam extra diocesim, & ibi commoratur, & tunc tacitē inducitur primi renūciatio, nisi aliud appareat expressē de mente ipsius, & sic intellige glo. in c. ex parte. §. eod. & Inno. in c. ex tua. eo. ti. aut ac-

- a Per adeptionem secundi. Adde quod notauit in apost. ad istū in c. quia nonnulli. nu. 4. in ver. non est priuatus primo sup. eo.
- b Pet. de Anch. ad eundem consi. 8. Lapum. alleg. 116.

tunc puto, q̄ quantumeunq; vtrunq; requirat residē-
tiam, non inducitur priuatio ipso facto, quia hoc iu-
re non cauetur. † & p̄na non est imponenda ipso iu-
re, nisi specificē cautā sit in iure, vt no. gl. in c. fin. de
iure pat. Non ob. c. de multa, quia non est eadem ra-
tio in simplicibus licet residentiam exigant, sicut in
curatis, quoniam in curatis subest periculum aiarū,
quia impossibile est vt vtriq; possit deferuire. & ideo
vbi maius periculum, ibi cautius, & celerius fuit p-
uidendum, vt in c. vbi periculum. de ele. lib. 6. sed in
simplicibus non est hoc periculum, merito non indu-
citur p̄na priuationis ipso iure, quinimo posset at-
tentari, vt præcisē non priuaretur altero; sed detur si-
bi arbitrium retinendi quod velit. argu. c. referente,
& ca. p̄pterea. j. tit. proxi. & hoc no. q̄a quotidianū.
ADDITIONO. In gl. si. not. benē istam glo. ex qua
habet, quæ sit excusatio rationalis, ex qua pos-
sent notari multa.

De præbendis & dignitatib. Rubr.

Continuatur, quia clerici non p̄nt ho-
nestē viuere, nisi habeant præbēdas, vñ
vitæ necessaria percipiant: merito post
rubricas præcedētes subiicitur ista. Et
quid sit præbēda, dic vt no. gl. in ca. cū
M. de consti. & vide qđ dr̄ in c. dilecto.
infra eod. quid autem sit dignitas, di-
cam in cap. de multa. infra eo.

ADDITIONO.

† Sit dignitas. Adde Do. d. Rot. deci. 173. inc. d. thesauraria. i. nouis.
ZACH. Adde Card. in cle. audito. num. 9. & ibi in apost. Celsi, in
ver. comprehendit dignitas. es. de rescri.

SVMMARIVM.

- 1 Dignitates ecclesie non vadunt per viā cōsanguinitatis. 3.
- 2 Appellatione populi non venit clericus.
- 3 Insuperatatus vadit per successionem sanguinis.
- 4 Filius episcopi etiam legitimus non potest habere ab episcopo beneficium paternum.

CAP. PRIMVM.

- 1 Nullus. † In bonis ecclesie non succe-
ditur iure cōsanguinitatis. h. d.
- 2 † No. 1. ibi [Clero, siue de populo] q̄ licet
appellatione populi veniant seculares, et
habentes dignitates, Insti. de iure natu. §. plebiscitū.
- 3 clerici tñ non veniunt. 2. alius ergo clerus, alius popu-
lus. duo enim sunt genera Christianorū. 1. 2. q. 1. cap.
duo sunt genera, & vide bo. tex. in ca. si sententia. de
sent. excom. lib. 6. Quid autem in priuilegijs, dic vt
legitur, & not. in c. dilecti. de fo. compe. † No. 2. vnam
regulam, q̄ in bonis ecclesie non hēt locum succe-
ssio iure sanguinis. substitutus ergo in bñficio nō cau-
sat ius a defuncto, sed a superiore illud conferente.
- 4 † Contra hoc opp. nam in patronatus est ecclesiasti-
cum, & spūalibus annexum, vt in c. quanto. §. de iud.
- 5 & tñ in eo succedit iure sanguinis, in c. qm̄, & ca. 1.
de iure pat. & 1. 6. quæst. 7. p̄a mentis. Soli ius patrona-
tus nō est mere ecclesiasticum, sed habet de tpalitate,
ratione cuius habet locū successio. sic sentiunt Doc.

hic, & vide gl. no. de hac m̄a in d. ca. p̄a mentis. hæc
solutio ex toto non placet: nam sequeretur q̄ de me-
ro iure laici possidentes succederent in iure patro. q̄
est falsum: nam gratiosē fuit laicis hoc cōcessum ab
ecclesia, vt inducerentur ad fundationem ecclesie. vt
probat in ca. 3. j. de iure patro. dic ergo, q̄ in iure
patro. succeditur de gr̄a sicut gratiosē possidet. Sed
ratio quare aliud in bñficijs est, q̄a bñficia sunt purē
spūalia, ideo noluit ita eccl. pingue ius conferre lai-
cis, sed ius patro. non est purē spirituale, ideo p̄p̄ vti-
litatem inde prouenientem voluit ecclesia dispensa-
re cum laicis. † In gl. 2. in fi. intellige text. in ipsis præ-
bendis, & dignitatibus, & hoc melius cōuenit rubri-
cæ. non enim debet quis habere necessario præbēdā,
vel dignitatem, quam hēt cōsanguineus defunctus;
quinimo vt successio in eccl. Dei non notetur, statu-
tum fuit, vt filius sacerdotis etiam legitimus nō pos-
sit hēre etiam ab ep̄o bñficiū paternum, vt in ca. ex
transmissa, quasi per totum, de fil. presbyt. & c.

ADDITIONES.

- 1 RACHAR. Clerici non veniunt. Adde quod no. plen. in apost.
ad istum post ali. 6 in c. intelleximus. nu. 1. in vers. non in aliis.
supra de vita, & hone. cler.
- 2 SEB. SAP. Clerici tamen non veniunt. Vide latē per Fel. in c. ec-
clesia. S. Mariz. vers. 3. quæro, supra de consti. Vbi Deci. & Fel. in c.
eam te. col. 12. supra de rescrip.
- 3 Iure sanguinis. Adde an transeat ad filios, qui non sunt hæredes.
Fede. consil. 111.
- 4 De gratia. Adde Pet. de Anch. consil. 112.

SVMMARIVM.

- 1 Episcopus non debet promouere aliquem, qui non habet vn-
de viuatur, & sic ordinare aliquem sine titulo.
- 2 Clericorum appellatione veniunt clerici cuiuscuq; ordi-
nis in fauorabilibus, in odiosis se remittit.
- 3 Clericus ordinatus asserens se habere sufficiens patrimo-
nium, si nullum habeat, an sit sibi interdicta executio sua
ordinationis.

CAP. II.

Non liceat. Non licet ep̄o aliquem ordi-
nare sine titu. h. d. Not. 1. ibi,
[Alimonias] quod hoc verbum importat
necessaria vitæ, vt patet in fi. litera, & dr̄

- 1 alimonia quasi subsidij elemos. † Not. 2. q̄ non oēs
debent admitti ad clericatum, nā non habentes vn-
de viuere possint, promoueri non debēt. Et hoc fuit
statutum, vt ordinati non mendicarent in opprobriū
clericatus, quia eēt valde vile seruare dispositionē
huius cap. & c. eps. in fi. j. eo. nam turba clericorū sa-
cit eos p̄emptibiles. 83. dist. ca. legimus. † In gl. 1. ibi,
oēs in minoribus, & c. no. gl. q̄ appellatione clerico-
rū veniunt oēs ordinati siue ad sacros ordines, siue
ad minores, quod indubiē p̄cedit in dispositione fa-
uorabili, vt probatur in ca. duo sunt genera. 1. 2. q. 1.
Quid in odiosis? dic vt dixi sup. rub. de vita & hone.
cler. in fi. gl. & pro hac consuetudine facit fm̄ Doct.
q̄ promoti ad non sacros ordines possint retrocede-
re, vt in cap. cum ex eo, de elect. lib. 6. ideo eccl. nō
tñ eis subuenit, sicut constitutis in sacris. puto tamē
q̄ a principio ep̄s debet seruare quod dicitur hic in
omnibus ordinibus, & pro gl. facit cap. eps. j. eodem.
In gl. si. in fi. dñt aliqui, vt do. Ant. q̄ iura antiqua p̄nt
remanere incorrecta, qñ solus ordinatus fuit in cul-
pa:

pa: vt quia asserit se habere sufficiens patrimonium,
cum tamen nullum haberet vel minus sufficiens: tūc
enim ipso iure est interdicta sibi executio. sed si ordi-
nator fuit in culpa, tunc habent locum iura hodie-
na, vt habeat executionem, sed ordinator compella-
tur sibi prouidere de suo, vt in c. cum secundum. j. eo.
Et no. hac solu. in practica, sed non credo eam verā,
quia illud c. 1. 70. dist. dicit, q̄ ad odium illius, qui eū
ordinauit, illud fuit statutum, ergo loquitur quando
ordinator fuit in culpa, & de hoc in d. ca. cum secun-
dum. vbi etiam hoc videtur probari, posset tamen il-
la ratio ponderari pro contraria, quia si in odium or-
dinantium illud fuit statutum, ergo vbi non est cul-
pa aliud esset dicendum: sed tunc esset inferendū cō-
trarium, vt remota culpa ordinatoris, non censere-
tur interdicta executio. Item potest dici, quod sem-
per ordinator videtur in culpa: quia debuit discute-
re & examinare, an haberet sufficiens patrimonium,
arg. in c. innouit. supra de elect.

SVMMARIVM.

- 1 Allegare rationem naturalem absque alia allegatione iu-
rium, licitum est.
- 2 Quod commune est, an dicatur meum.

CAP. III.

- 1 Atio nulla. Breue est, & pōt sic sum-
mari. Bona ecclesiarū cō-
munia sunt, nec dēt quisquam tanquā p-
pria sibi vendicare. h. d. † Not. 1. ex princi-
pio, q̄ licitum est arguere per rationem naturālē et
absque allegatione iurium, 2. pro hoc ca. 2. requiris. in
fi. de app. l. scire. §. sufficit. de exc. tuto. & vide bo. glo.
in c. consuetudo. 1. dist. nam lex est quicquid in ratio-
ne consistit, vt ibi. Not. 2. q̄ bona ecclesiarum debent
esse communia, id est omnibus indigentibus commu-
nicanda. intellige tamen, vt beneficiatus prius capiat
necessaria sua. debetur enim primo sibi victus ratio-
ne seruitij, adeo vt prius sit prouidendum sibi, q̄ pro
reparatione ecclesie, vt in c. de his. j. de eccl. adif. sed
de his, quæ supersunt, debent indigentes viuere, & sic
intellige tex. 1. 6. q. 1. c. fin. vbi dicitur, q̄ quicquid ha-
bent clerici, pauperum est. Item limita, prout habet
1. 2. q. 2. in c. quatuor & c. concessa. † Vlt. iste tex. addu-
citur ad quæstionem, nunquid de rebus cōibus possit
quis disponere tanquam de re propria b singulariter,
de quo vide glo. 2. 2. quæst. 1. in c. fin. & in c. præfenti.
de præben. lib. 6. sed distingue post Bart. in l. serui ele-
ctione. §. Labeo. ff. de leg. 1. quod aut bona sunt com-
munia vniuersis, aut singulis. primo casu, nemo pōt
dicere, hoc est meum; neq; disponere tanquam de re
propria. 2. 2. q. 2. ca. qui manumittit, & in l. in tm̄. ff. de
rerum diui. secundo casu quando sunt communia, vt
singulis, c aut quæritur quoad dispositionem partis,
& potest quis disponere, vt de proprio, & pōt dicere,
hoc est meum. C. de cōm. rer. alien. l. falso. aut quæ-
ritur quo ad dispositionem totius, & non pōt. Fallit
in principe, prout habetur in l. 2. C. eod. aut quæritur
quoad dispositionem super toto, & tūc quoad vsum
destinatum potest vti etiam inuitis socijs, vt in l. Sabi-
nus. ff. com. diui. sed quoad vsum non destinatum, me-

lior est conditio prohibētis, vt in regula, in re cōi. de
regu. iur. lib. 6. In gl. ibi, diuisioni præbendarum. item
secundum Doct. licet bona ecclesie diuidantur in præ-
bendas, non tamen per hoc definit ecclesia illa bona
possidere, vt in ca. relatum, & quod ibi habetur. j. de
test. vel dic formalius, præbenda datur canonico nō
vt illa sit sua p̄pria, sed vt inde viuatur, & qđ superest
puertat in pios vsus. 1. 2. q. 1. §. si. vbi bonus rex. & c.

ADDITIONES.

- 1 SEB. SAP. Absque allegatione iurium. Facit dist. And. de Iser.
in proce. feu. q̄ rationale dictum ita debet mouere iudicem ad
iudicandum, sicut si allegaretur text. refert & sequitur d. Ias. in l.
quoties, in fine septimæ limitationis. C. de rei vend. & in l. illa. C.
de col. vbi plura ad propositum.
- 2 De re propria. Adde eundem. consil. 3. 2. lib.
- 3 SEB. SAP. Vt singulis. Vide ad hæc Fely. in c. omnes leges. ver.
illud quod est commune. 1. distin.

SVMMARIVM.

- 1 Episcopus ordinans aliquem sine titulo, & sic non habet em-
p̄nde viuatur, debet sibi prouidere de suo, donec consequatur
aliquem titulum.
- 2 Clericus, qui habet sufficiens patrimonium & beneficium,
potest viuere de redditibus beneficii, & patrimonium con-
seruare suis hæredibus.
- 3 Clericus, gaudet in bonis patrimonialibus priuilegio clerica-
li, licet nullam habeat ecclesiam.
- 4 Bona patrimonialia clericorum sunt obligata pro mala ad-
ministracione super bonis ecclesie.

CAP. IIII.

Episcopus. † Qui ordinauit aliquē ad
sacros ordines sine titulo
nō habet em de suo vnde viuatur, de suo p-
uidere tenetur, donec aliquē titulum fue-
rit consecutus. h. d. primo ponit dictum, secūdo eius
exceptionem, ibi, [Nisi.] Casus literal. Statuit Late-
ranen. Concilium, q̄ episcopi nullum debent ordina-
re sine certo titulo in diaconum, vel presbyterū, &
idem intellige de subdiacono, quod si fecerit, tandiu
ministret sibi necessaria, donec in aliqua ecclesia sibi
cōueniens beneficium assignet, nisi de sua vel pater-
na hæreditate subsidium vitæ possit habere. B. Not. 1.
ibi, [Stipendia militie clericalis,] & cæt. primo enim
colligitur, q̄ beneficium datur clerico in stipendium.
Secundo q̄ quilibet clericus est miles Dei. vnde sicut
miles sæculi habet stipendium a dño temporali, ita
& miles Dei debet habere stipendium ab ecclesia, &
ex hoc etiam infertur, clericum debere gaudere pri-
uilegio militum, & intellige de priuilegijs congruen-
tibus ipsis clericis, scilicet vbi est eadem ratio vel ma-
ior in eis, quā in militibus sæculi. pro hoc est bona
gl. in l. miles. de re iudi. † Vlt. no. quod habens vnde vi-
uat, non habet ius contra episcopum ad petendū be-
neficium. † Sed circa hoc vertitur quæstio notabilis,
quid si gratiosē fuit sibi collatum beneficium nūquid
possit licitē viuere de beneficio, a & conseruare red-
ditus p̄moniales? Inn. tenet hic q̄ sic, & quotidie al-
legatur

ADDITIONO.

- 1 SEB. SAP. De beneficio. Vide latē per And. Siculum in trac. de
præstan. Car. in 6. q. basilicæ, & vnam extensionem ad hanc mate-
riam ponit d. Abbas ex dictis Ioan. And. in c. tuis. infra eod.

legatur hoc dictum, & tenetur cōter per omnes scribentes, & per Io. de Lig. in cle. gratia. de rescri. & per Archi. in c. statutum, de rescrip. lib. 6. nec ob. c. pasto. 1. q. 2. loquitur. n. fm Innoc. qñ clericus vellet viuere de bñficijs, & auarè thesaurizare de patrimonio, secus autem si vult conseruare patrimonium pro suis hæredibus. Item fm Host. potest intelligi cōtrarium, qñ non deseruit bñficio, & vult viuere de redditibus beneficij augēdo patrimonium proprium. Ego disputauit hunc articulum, & incipit, Titius clericus, & posui plurimas opi. quarum quatuor vide per gl. 1. 2. q. 1. c. illi. Item vide gl. 1. q. 3. c. n. Et aduertendū, q iura in hoc vario modo loquuntur: quædam enim vñ innuere, q clericus peccat tenēdo beneficium & patrimonium: quædam vero q potest tenere patrimoniu, sed non debet viuere de redditibus beneficij: quædam vero iura simpliciter permittunt clerico viuere de bonis bñficijs, & plenè videas in dicta disputatione. Sed pro clara decisione conclusiue est aduertendum, q olim in primitiua ecclesia erat valdè durum, q Christiani haberent proprium, vnde vnusquisq; cōuersus vendebat patrimoniu, & ponebat precium añ pedes Apostolorū: demū statutum fuit, vt bona nō venderentur, sed relinqueretur ecclesijs cathedralibus, vt ex eorum redditibus subueniretur indigētibus, vt in c. videntes. 1. 2. q. 1. Item præmitte, q quiescente illo feruore fidei, laici Christiani inceperunt possidere propria, clerici aut occulè possidebant: quapropter vt euitaretur hypocrisis fuit statutum, vt quisq; clericus posset possidere, vt in c. certè. 1. 2. q. 1. vñ pro concordantia iurium dicendum q iura, quæ dicunt clerici cum non posse possidere propria, loquuntur fm tempus primitiue ecclesiæ. Item antequam clerici haberent bñficia separata, non poterant viuere de redditibus ecclesiæ, ex quo habebant sufficiens patrimoniu, quia illa bona erant deputata solum pro indigentibus, vt in c. videntes. Et fm hoc tēpus procedūt iura, quæ dicunt habentem patrimoniu non debere viuere de redditibus ecclesiæ. sed cū hodie beneficia sint deputata principaliter pro clericis, de cōsec. dist. 1. c. nouo. ne sit horridum, q clericus possideat propria bona, emanarūt alia iura nouissima, quæ volunt, q clericus possit viuere de redditibus bñficij, ex quo seruiunt beneficio. Vñ pondera. c. fi. 1. q. 2. vbi datur clericis stipendium non propter indigentiam, sed pp seruitium. Non n. tenetur de suo patrimonio militare. Et in hoc multa possent dici, quæ in dicta disputatione reperies. Sed simpliciter concludo, q hodie licet secularis viuat de fructibus beneficij, & conseruat patrimoniu suis hæredibus dummodo non est viuat. In gl. in fi. notabis semper hanc gl. Ex qua collige, q licet clericus non habeat ecclesiam, nihilominus gaudet in bonis patrimonialibus priuilegio clericali, sicut in bonis ecclesiæ. Et per hoc patet, qd glos. in c. ex literis, de pig. non est vera, dum dicit, q iō bona patrimonialia clericorum sunt priuilegiata, quia sunt obligata beneficio pro mala administratione. Illa enim ratio non procedit: quia sequeretur, q nō habens beneficium non gauderet illo priuilegio. dic ergo, q priuilegium competit alia ratione, quia bona sunt accessoria personæ. Nam propter prærogatiuā

personæ sepè priuilegiantur in bonis. l. 3. C. de episc. & cle. & vide, quod dico in ca. si clericus laicum, de foro compe. hic non sunt alia.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus non debet obtinere plures ecclesias, nisi cum dispensatione procedente ex legitima causa, puta propter tenuitatem beneficiorum, vel dignitatem personarum, alias nō valeret dispensatio. nu. 2. & 3.
- 2 Dispensatio sine iusta, & legitima causa est potius quadam dissipatio, & iurium vulneratio, & ideo non valet.
- 3 Dispensatio facta super vna re, intelligitur facta super omni consecutiuo, & dependenti ex illa re.
- 4 Dispensatio facta cum minori, vt possit habere ecclesiā curatam, videtur dispensatum, vt non teneatur se promoueri facere intra annum.
- 5 Dispensatus vt habeat plura beneficia curata, videtur dispensatum, vt ad libitum suum possit vni ex illis interpolatim per se, vel per alium seruire.
- 6 Clericus sortitur forum ratione residentie, quam facit in suo beneficio.

C A P. V.

Via in tantum.

† Non debēt Epī pmittere, quem plures ecclesias obtinere. Et primo ponit excessus. Secundo prouiso ibi, [per fratres.] Casus lit. Quidam ambitione ducti, vt non duab. aut tribus ecclesijs sint contenti, licet * plures prohibeantur habere, cum duabus seruire non possint, præcipit cōcilium Lateran. q ambitio istorum corrigatur per Episcopos, in quorum iurisdictione clerici consistūt, & de beneficijs istorū, quæ obtinent contra canones, & periculum animarum inducunt, prouideant pauperibus clericis, qui ecclesijs valeant deseruire. Ber. No. 1. q. contra obtinentem plures ecclesias est psumptio ambitionis. Et ambitio propriè est aspiratio ad dignitatē procedēs ad actū. hęc tñ præsumptio quandoque cessat fm qualitatem beneficiorum, & personarum. Nam possent ecclesiæ esse ita tenues, vel psonæ ita notabiles, q licet, & sine omni ambitione possent tenere dispensatiue plures ecclesias, vt probat in c. de multa, in fi. j. e. 9. q. 3. in c. vnico. Not. 2. multas causas, quare prohibeatur pluralitas in ecclesijs. Et prima est pp delictum ambitionis. Secunda pp impotentiam pluribus seruiendi. Tertia, quia inducit materiam dissolutionis tam in vestibus, q in morib. iux. illud psal. pcedit ex adipe iniquitas. Quarta, quia inducit vagationem. Nam quantum homo magis exuberat, tanto facilius efficitur vagus. Quarta, quia cōtinet periculum animarum; & ex hoc aptè colligit Host. q peccatum est tenere plures ecclesias, & intellige qñ nō subest cā licita tenēdi. Et infertur ex hoc, & ex tex. q non valet cōsuetudo, vt quis sit pluralis in beneficijs, non subsistente causa legitima, quod bene no. quia consuetudo non valet contra periculum animarū, & qñ præbet causam tantorum malorū, in c. ex parte, & c. fi. de consue. nec valebit dispensatio: quia ut dicit B. Ber. Vbi non est legitima causa dispensandi, illa non est dispensatio, sed dissipatio; & idem Host. & cōter Doc. hic, & vide Inn. in c. cū ad monasterium, de sta. reg. probatur ex vi vocabuli. Nā dispēlare est diuersa pensare, & sic perferuari causam tollendi

lendi iura. vñ si nulla subest causa legitima, dicit dissipatio, & iurium vulneratio. Inde etiam Inno. in c. extuæ. 5. eo. tit. prox. dicit, non posse epm dispensare, vt sine causa quis habeat duas præbēdas, quia procedit hoc ex ambitione, quæ est peccatum, facit quod not. gl. in c. dudū, el. 2. de elec. In gl. 1. ubi, in omnibus accessorijs. notabis bene hoc dictum gl. Nec est obliuio ni tradendū, q licet dispensatio p ius sit stricti iuris, & stricta sit fienda interpretatio, vt in cap. dilecto, de consang. & aff. in c. 1. & 2. de fil. presby. lib. 6. nihilominus extenditur dispensatio ad necessaria consecutina, seu dependentia ex eo, super quo est dispensatū. Hinc dicit gl. in c. si quis in clero. 5. q. j. q ex quo dispēatur a cum aliquo super pluralitate beneficiorū, vñ etiam dispensatum super residentia. Et ex hoc etiam dispensatur cum minori, vt possit hñe ecclesiā curatam, vñ dispensatum, vt non teneatur se facere pmo uere ad sacerdotiū b intra annum, iuxta c. licet canō, & c. cōmissa. de elec. lib. 6. & circa hanc materiā dispensationis extendendæ, vide quod no. Host. in c. cum in cunctis, de ele. & quod no. in c. at si clerici, §. de adul. sup. de iniur. vbi latius dico. Adde tñ glo. no. in c. non pōt, de præben. lib. 6. quæ ponit quæstionem notabilem, nunquid dispensatus super duabus ecclesijs possit interpolatim vtriq; deseruire; an vero teneat vni deseruire per se, & alteri per vicarium? Et cōcludit, q est in elect. sua. Nam ex quo dispensatum est super principali, vñ dispensatum super accessorijs, & dic vt ibi latius dicam. † In ea gl. ibi, [Cōueniretur de illis.] Aduerte ad hanc dictionem taxatiuam, c. tñ. Nam vñ ex hoc inferendum, q super alijs rebus non possit cōueniri coram illo episcopo beneficij. Sed prius sentit gl. in fi. non aduertendo ad prædicta, dum dicit, q in vtroq; loco ecclesiarum sortitur domiciliū. Nam si hoc esset verum, sequeretur, q etiam super alijs rebus possit ibi conueniri, cum in loco domicilij possit quis conueniri de pñctu alibi gesto, & de delicto alibi perpetrato, & de alibi sito, vt probatur in ca. dilecti, de foro compe. no. in l. fi. C. vbi in rem act. no. Bart. in l. cunctos populos, C. de sum. trini. aliās superflueret domiciliij forus, dixi latè in c. fi. de fo. compe. Et ideo decisio huius qñis depēdet ex decisione illius quæstionis vltimæ, quam gl. tangit in fi. Vtrum ratione cuiuslibet beneficij sortitur quis ibi domiciliū, & de qua mā vide no. in c. dilectus, de rescri. & ibi dixi, per Inn. in c. ex ore, de priui. Et vera conclusio est, q si beneficium requirat residentiam, sortitur ibi domiciliū, dummodo teneatur ibi residere: hoc dico, quia si est dispensatum super pluralitate beneficiorū, vñ dispensatum super residentia, vt dixi, & per consequens, si ibi non residet, nec residere tenetur, non sortitur ibi domiciliū: aliās secus. Et per hoc dic glo. procedere, quando beneficium non requirit residentiam. Nā tunc, ex quo ibi non habet domiciliū, non potest corā illo epō pueniri, nisi sup spectatibus ad illud beneficiū. Et adde ad prædicta no. dictum Bart. in l. 1. ff. ad mun. vbi dicit, q i loco, vbi quis adipiscit dignitatē, efficit ciuis, & facit l. municipes, in §. miles, ff. eo. & c.

ADDITIONES.
SEB. SAP. Dispensatur, vide Car. in cle. 1. ad fi. prin. versic. nono quaro, de præben. cum multis alleg. per Fel. in c. postulasti, col. 13.

versu. limita tertiū, supra de rescrip. vbi accumulatur infinita in materia dispensationis.
Ad sacerdotiū. Adde videndum Pet. de Anch. consi. 205.
Taxatiuam. dictio taxatiua excludit, & intellige ex rancæ illa ve-
to quæ pertinent ad naturam actus, includit. tex. est in cle. exui, de verb. sig. in §. cum autem natura. quem tex. reputauit aureum, & peregrinum. Io. de Ana. in consi. 37. inci. vñ uide de hoc p. d. Arc. in l. si nota in 2. no. ff. sol. nat. & ibi Ias. in 4. n. ubi multa dicunt, an & quando taxatiua includat, vel excludat: & per Bar. in l. si constante, in 9. q. 1. partis, eo. tit. Et adde vñum casum, in quo taxatiua nō excludit, f. quando si excluderet, induceretur legem correctio, vide Ias. qui ponit exemplum, in l. 1. in 12. col. ver. 2. ff. de off. eius. & Do. Alex. 1. l. 1. C. de bo. possi. contra tab. Aen. de Fal. d. Domiciliū. Adde Rom. consi. 186.
Ciuis. Adde Ang. consi. 23.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus petens sibi prouideri de beneficio vigore cuiusdam mandati Papæ, non debet obtinere si ille clericus impetravit literas, non faciendo mentionem alterius beneficij, qd habebat. siue fuerit tenue, siue ab alio occupatum, aliās literæ sapienter surrptionem. s.
- 2 Scandalum si potest interuenire si obediunt literis Papæ, licet quis potest non obedire, etiam si Papa rescripserit, scādalo non obstante.

C A P. VI.

Vm teneamur.

† Ad mandatum Papæ nō tenetur quis prouidere illi, qui beneficium in literis tacuit, vel cui sine scandalo prouideri non potest. Et in hoc vltimo est iste tex. semper mēti tenēdus. Non recipit congruam diuisionem. Casus lit. Aliquis habens sufficiens beneficium, impetravit literas pro alio beneficio in alia ecclesia obtinendo, nec fecit mentionem de bñficio, quod habebat: quæsitū fuit à Papa, vtrum teneat ille, cui literæ diriguntur, prouidere illi auctoritate illarum literarū. Papa rñdet, si mandatu nostrum receperis super prouisione alicuius, qui habet aliud sufficiens bñficio, patienter sustinebimus si non feceris, quod mandamus, nisi de beneficio in literis nostris fiat mentio, vel si non potes ei prouidere sine scandalo. Ber. † Not. 1. vñam regulā gñalem, & notabilem, q in mā bñficiarum licitè non obtemperatur literis Papæ, si sine scādalo pareri nō potest. non n. est de mente Principis velle prouidere vni cum scandalo plurimorū. Ad hoc bon. tex. in c. nihil cum scandalo, 3. de præscri. & in c. 2. de no. oper. nunc. & vide gl. in c. qui scandalizauerit, j. de reg. iur. quam notabis. & aduerte, quia tex. iste pcedit in dubio quando. f. non appareret de expressa intentione Papæ in contrarium. Sed dubiū esset, quid si Papa præcisè præcipit, scandalo non obstante, suo mandato pareri? Circa hoc nihil scribitur, sed dicerem sic, q aut est tale, q non pōt sine peccato explicari: & tūc non est parendum. vnde dicit sing. Inno. in ca. inquisitionis, de sent. excom. q non est parendum mandato Papæ iniusto, ex quo multa mala, seu scandalum verisimiliter est futurum. Ad idem vide, quod no. Ioan. And. in d. c. adeo, de rescrip. vbi notanter dī, q si Pa-

ADDITIONES.
SEB. SAP. Pareri, q non fit in tali casu Papæ obediendum, vide Fel. in c. accepimus. col. 1. supra de fid. instu. & c. si quando, col. 1. supra de rescrip. vbi dicit non esse obediendum Papæ, vbi peccatum imminet.

pa scribit pro indigno tanta indignitate, ut salua conscientia illi prouideri non possit, q non est illi parendum. Ad idem vide Hostien. in c. significauit, de offic. a ordi. ubi dicit, q si superior non potest dispensare super mandato iniusto, non est illi parendum. Proban- 3 tur predicta ratione. Nam Papa non recipit a Deo potestatem peccandi, sed iuste, & licite ligandi, & soluendi, ut dicit tex. in cap. 1. 60. dist. sed Deus, qui est superior, precepit malum vitandum; ergo potius parendum est Deo, quam Papae. quia Papa non potest contra legem Dei; unde dicitur potius errare, quam legem facere, 2 s. quast. 1. sunt quidam, & 11. q. 3. c. qui resistit, & hac not. quia quotidiana. In gl. 1. in fin. de hoc dic, ut dixi in illo cap. cum ecclesiasticis. In gl. 2. in fi. hodie est tex. in cap. si motu proprio, infra eo. tit. li. 6. ubi habetur, quod quantumcunq; tenue sit beneficiu obtentum, est semper de illo facienda mentio, alias rescriptum est surreptitium. Sed hic doct. querrunt, nu quid de beneficio sibi subtracto, seu occupato sit fien da mentio? Et concludunt, quod sic, alias posset via aperiri fraudibus, quia faceret se qs spoliari, ut posset impetrare aliud beneficium, & demum repetere primum. Item ex quo habet actionem ad beneficium repetendum, videtur ipsum beneficium obtinere, ff. de reg. iur. l. qui actionem habet, facit ad hoc c. in no stra, supra de rescrip. Nam si Papa sciuisset, forte non contulisset secundum, sed dixisset, q repeteret suum beneficium, & hoc videtur verissimum. Et alia glossa non habent aliquid.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus habens duas ecclesias, debet vnam eligere, & aliam dimittere, an autem priuatur vna ipso iure, vide nu. 4.
- 2 Prelatus inferior Episcopo habet ius instituendi, priuandi, & excommunicandi.
- 3 Consuetudo, ut appellatur ad Papam omisso medio valet. Item valet circa ea, quae sunt accidentalia alicuius actus, contra naturam & substantiam actus non valet consuetudo.
- 4 Constitutio odiosa prouidens contra Episcopum non extenditur ad alios sacerdotes.

C A P. VII.

Eferente. Habes plures ecclesias, alteram eligere, & alteram dimittere compellitur. h. d. In prima ponitur impetrantis conquestio. In secunda ipsius absolutio, & causae cognitio, ibi: [Nos autem.] Casus literalis. Quidam presbyter in Archidiaconatu cuiusdam Archidiaconi habebat duas ecclesias. Archidiaconus spoliavit illum, & cuida alij presbytero G. noie, pcessit propter quod presbyter ille appellauit ad Metropolitanum suum. f. Rhemesum Archiepiscopum, & sic Archiepiscopus restituit illi ecclesiam: post hoc Archidiaconus vocauit illum presbyterum ad pntiam suam, & quia ille non venit, Archidiaconus excommunicauit eundem. Sacerdos conquestus est domino Papae. vñ Papa fecit illum absolui in sententia, qua tenebatur. Mandat Papa Episcopo dicecesano, ut ille presbyter vna de pdictis ecclesijs eligat, quam voluerit, & altera assignet pdicto G. cui Archid. eam pulerat. si non habeat aliud beneficium: alioquin pcedat illa alij personae idoneae bnficium non habenti. Ber. 2 Not. 1. Archidiaconu, & sic inferiorem platum Episcopum

posse de iure speciali habere ius instituendi. Item priuadi & excōicandi. Potest ergo inferior Episcopo acquirere ecclesiam pleno iure, a de quo in c. vnico, de ca. mo. lib. 6. facit c. auditis, & c. olim, de rescrip. & vide latius in c. cū satis, de off. Arch. f. No. 2. tex. no. q ha bens plures ecclesias non pōt vtraq; vel altera prae cisē priuari, sed dēt dari optio eligendi alterā, quam velit. p hoc apertē facit c. quia nonnulli, s. tit. proxi. ubi priuatur secunda, & hodie vñ tex. iste correctus p c. de multa, j. eod. ubi ipso facto est priuatus prima. Doct. instant pro solutione, & maximē ad c. quia nonnulli, & cōiter videntur velle, q istud c. pcessit ca. quia nonnulli. vñ ante illud conciliū dabatur optio, tempore illius priuabatur secunda, superueniente c. de multa, priuabitur ipso facto primo, & sic istud ca. remanet hodie correctum. Sed contra hūc cōem intellectum facit, quod habetur in proemio. Ad quid enim fuit positum hoc c. cum de aliquo non seruiat? Ideo, ut alias dixi, potest iste tex. ēt hodie procedere in ecclesijs non curatis, vel in vno curato, & alio simplici. Ex quo enim requirunt residentiam, & non pnt simul de iure teneri, debet dari optio, ut alterum eligat, non obstantibus cap. superius alle. quia loquunt in dignitatib. & ecclesijs curatis. Istud c. loquitur indistinctē: ergo debemus recedere de iure antiquo, nisi quatenus reperitur in nouo prouisum, l. pcepimus, in fi. C. de app. & debemus semper niti ad saluandum iura, quatenus pōt fieri congruē, ut c. cū expediat, de elec. lib. 6. & pro hoc vide quod no. Old. consi. 220. & hoc semper notabis. & facit quod dixi in c. fi. s. ti. px. In gl. 2. in fin. vult glo. q ratione consuetudinis hic valuit appellatio, omisso medio, & sic no. q cōsuetudo potest operari circa ea, quae sunt de circumstantijs, seu de accidentibus alicuius actus, ut est text. cum gl. in c. 2. de consuet. lib. 6. & vide tex. in ca. Romana, de app. eo. lib. ubi probatur dictū gl. Sed aduerte, q hoc est diuinare, q hic esset p̄suetudo, iō hic potes dicere, q hoc non fuit exceptū; & non diuinando habes hic casum, q valet appellatio omisso medio, si non excipitur, & dixi latius in c. dilecti. s. de app. & ad hoc scias allegare istum text. In gl. in verb. quā maluerit. ibi, quod non credo, nota benē hoc dictum gl. q constitutio odiosa specificē prouidens p̄ Ep̄m nō dēt extendi ad alios sacerdotes. Idem dic p̄, arg. c. quia periculofum, de sent. excō. lib. 6. & facit qd dixi sup rub. de vita, & hone. cler. & c. statutū, de elec. li. 6. Et in fi. gl. pondera hoc dictū gl. quia pōt adduci ad id, quod supra dixi, q hac constitutio non sit mutata, nisi respectu rerum ecclesiasticarum curatarum.

A D D I T I O N E S.

- 1 Pleno iure. Adde Cald. consi. 2. de p̄scrip. Ber. SFB. SAP. Ratione consuetudinis. Vide latē per Deci. post Abb. in rub. supra de app. col. 2.
- 2 ZACH. Excipitur. Adde q pro hoc est glo. sing. in c. dilecti per istum alle. in ver. appellationem secundum Phil. Fran. But. istū, & istum alle. in ver. appellationem secundum Phil. Fran. But. istū, & Doct. sup. de app. licet Arch. in c. si delegatus, de offi. deleg. lib. 6. di cat Inno. & Hostien. tenere contrarium in isto casu alleg per d. gl. cui ist gl. opt. docet non esse credendum Io. An. in p̄al. c. dilecti.

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficia, & dignitates non possunt nec diuidi, nec permutari sine superioris auctoritate. 23.
- 2 Laici

- 4 Laicus potest habere præbendam, quando non est annexa canonici, canonici vero non potest esse. Præbenda annexa canonici, est quid spirituale, separata vero non.
- 5 Si duo recipiuntur ad vnum canonicatum, efficiuntur duo canonici, etiam si superent numerum; secus si ad vnam præbendam.

C A P. VII.

Maioribus. Prohibetur etiam diuisio præbendarum, & permutatio dignitatum. vel sic: Præbendæ, & dignitates non debent diuidi, nec etiam permutari. hoc dicit. In prima ponitur causa prohibitionis. In secunda prohibitio ibi, [Idcirco] Casus literalis. Quidam prælati beneficia minorum clericorum diuidebant in plura beneficia, maioribus in sua integritate manentibus. Concilium Turonen. videns, quod erat iniquum, statuit quod ecclesia seruet unitatem sine aliqua sectione in minoribus beneficijs, sicut in maioribus, ut de cetero nulla diuisio fiat præbendarum, aut etiam dignitatum. Ber. Not. f. primò, quod quædam beneficia dicuntur minora, & quædam maiora. Appellat quædam maiora Episcopatus: minora præbendas. Io. Andr. dicit posse dici, q quædam sunt maiora, quædam media, & quædam minora. maiora sunt episcopatus: media Abbatia, & alij personatus: minora, præbendæ. No. 2. hic vnam regulam negatiuam, quod dignitates, seu beneficia non debent permutari; intellige, nisi ex causa, & superiorum auctoritate, ut in glo. nec præbendæ, seu alia beneficia debent diuidi. In 2. glo. in fi. Ex hac glo. colliguntur duæ solutiones, & per p̄s duo intellectus ad hoc ca. Primus est, ut non fiat diuisio præbendæ sine causa: unde causa non existente ex vna præbenda nō debet fieri duæ, ut hic: sed ex legitima causa sic; & sic intelligitur c. vacante. infra eo. Et secundum hunc intellectum intelligitur iste text. ut non fiat diuisio, s. v. ex vna fiant plures. Secundus intellectus, q primo prohibetur, ne duo recipiantur ad vnam præbendam; quia cum sit vnicum ius, & indiuisibile, non debet esse titulus duorum, in c. tū. infra eo. sed ex causa bene posset vna diuidi in plures, ut sic sint plures tituli. & hac solutionem tenet Inno. qui dicit præbendam non diuidi, licet aliqua de temporalitate sibi retineat, & aliter præbendæ indigenti tribuat: pro hoc c. cum oēs, de consti. ubi mandatur, q præbendæ equiparentur. Nam secundum Inno. præbenda est nomen iuris: quia non solum consistit in temporalitate, sed inheret iuri canonici; & sic remanet vnum ius, licet aliquid de temporalibus sibi detrahatur, & notabis semper hoc dictum, & vñ velle, q præbenda sit ius spirituale. Et pro hoc videtur text. in d. cap. dilecto. infra eod. ubi appellat præbendam ius spirituale vnicum, & indiuisibile. f. Sed aduerte, quia malè intelligitur hoc dictum, & videtur glo. in contrarium in cap. cum M. de consti. quæ dicit, q præbenda potest conferri laico, cum consistat in temporalitate. unde potest laicus esse præbendatus, sed non canonicus; & sic transeūt ibi Doct. ergo non est ius spirituale, sicut hic dicit Inno. & videtur tex. in d. c. dilecto. Sed pro concordantia debet animaduertere, quod quandoq; in ecclesia præ-

bendæ non sunt distinctæ, sed omnia bona sunt communia. Et per capitulum assignatur isti vnum pdium in præbenda, & alteri aliud, vel quid simile: vel etiā sunt præbendæ distinctæ, sed non sunt annexæ canonicatibus, quia non est ibi numerus canonicorum: & istis casibus, & similibus præbenda est quid merè temporale, & dicitur a præbeo præbes: talis præbenda potest dari etiam laico. & sic intellige no. in d. c. cum M. Quandoque præbendæ sunt distinctæ, & annexæ canonicatibus: ut quia certus est numerus canonicorum, & præbendarum, & quilibet præbenda inheret suo canonicatui: & hoc casu intellige d. c. dilecto, & dictum Innoc. hic. Nam canonici ex receptione sua. Nam ratione connexitatis præbenda dicitur ius spirituale, quia habetur respectus non solum ad temporalitatem, sed ad ius canonicum connexum, quod est spirituale, & hac talis præbenda non potest conferri laico, nisi separatur prius a iure canonici. Et ex istis inferitur ad decisionem quæstionis, quam ponit hic Inno. Quæritur. n. quid si duo recipiatur ad vnam præbendam simpliciter, seu ad vnam canoniam? & dicit, quod si duo recipiantur ad vnam canoniam, seu canonicatum, multiplicatur ipso facto ius canonice, ita quod sunt duo canonici, & habent ius canonice distinctum, ita quod si erat ibi numerus canonicorum, est ruptus: quia ex quo vacante numero receperunt duos, videntur creasse aliud ius de nouo, & de hoc videtur tex. in d. c. dilecto. infra eod. & dic, ut ibi. Si autem duo recipiuntur ad vnam præbendam, non tenet receptio quo ad præbendam, quia cum præbenda etiam consistat in temporalitate modo predicto, non videtur facta diuisio præbendarum, quia opus est facto, sicut consistit in facto. facit l. quod in rerum. s. f. de legat. 1. In istis enim, quæ sunt facti, non sufficit animi destinatio ad diuisionem, sed oportet, quod interueniat contrarium factum, quia nil tā naturale, quā quod vnumquodque vinculum soluitur eo modo, quo ligatum est, ut l. nihil tam naturale, ff. de reg. iur. secus est, ut dixi, in iure canonicato, quia est incorporale. Unde sola animi destinatione potest multiplicari.

A D D I T I O.

- 1 SFB. SAP. Maioribus. Vide quod per istum tex. dicit signanter in clem. fi. s. fi. in antepen. quast. de iur. patr. & ad materiam videtur dictum Io. de Ana. in c. audiui us. in 3. col. infra de collu. d. teg. quod refert Fely. in c. ad audientiam, secundo. in 2. col. supra de rescrip. uidelicet, q Episcopus potest pro bono pacis ordinare, ut detur aliquid alteri parti, debet tamen istud ordinare prout quantitas pecunie, uel bladi, non autem per modum quorūputa ut des sibi tertiam, uel quartam partem, quia esset scindere beneficium contra hanc Decr.

S V M M A R I V M.

- 1 Receptus in canonicum debet habere præbendam, ex qua possit viuere, & sic videtur, quod canonicus potest quæ esse, licet non sit beneficiatus, de quo debet sibi posse prouideri. 2. & interim habet vocem in capitulo, & facit omnia, sicut alij. 3.
- 2 Conferre beneficia non est propriè donare, vide infra eo. c. inter cetera. num. 3. & 8.
- 3 Canonicus potest esse quis in vna ecclesia sine præbenda, quando habet in alia ecclesia præbendam, in monachis non potest habere duas præbendas etiam ex dispensatione episcopi. Temus Sextus.

Beneficia vacatura nullo modo possunt conferri ab inferioribus a Papa propter votum captanda mortis.
 Canonici si unus fuit primo receptus a capitulo, alter postea a Papa, uterque sine prabenda, primo vacatura est dāda secundo recepto, quia a Papa.
 Canonici receptus auctoritate capituli non potest excipere contra receptum auctoritate Papa, q. non fecerit mentionem de receptione sua, & sic surreptitiam impetrasse.

C A P. I X.

Elatum. Receptus in canonicū ex pñsione capituli debet, quādo facultas se obtulerit, habere prabendam. Premitit, & submittit causas mandati, ipsum mandatum interfecundo. Casus lite. Archiepiscopus Cantuariensis instituit in ecclesia sua magistrum Iacobum in canonicum, & in fratre, & promisit eidem conferre primam prabendā, quā in ecclesia ipsa vacaret, & assignauit eidem aliquam portionem quousque prabendam aliquā integram conferret eidē. sed cum postmodū in ecclesia ipsa prabenda vacasset, Archiepiscopus nō adimpleuit suam promissionem, vnde Iacobus accessit ad Papam, & exposuit ei qualiter Archiepiscopus se habuerat erga eum. Scribit Papa Archiepiscopo dicens, quod postquā dictus Iaco. est institutus canonicus in ipsa ecclesia, & promissa est ei prabenda primo vacatura, dignum est, vt integram habeat prabendā, vnde mandat ipsi Archiepiscopo, quatenus si d. Iacob. est in ecclesia canonicus institutus, & in choro, capitulo, & alijs, quorū communis est vsus, habeat sicut canonicus potestatem, ei prabendam, si qua vacet, vel quam primo vacare contigerit, assignet, secundum, q. ipse promisit, quia inconueniens est, vt prabenda careat, qui in canoniceum est receptus. B. ¶ No. primo, q. quis potest esse canonicus absque eo, quod habeat prabendam, & maximē hoc procedit, vbi non est numerus canonicorū, sed prabende sunt certæ, & distinctæ. ¶ No. 2. ibi [Capitulum &c.] q. ius interessendi in capitulo, & dandi ibi vocem non causatur ex collatione prabende, sed ex iure canonice: canonicus verō sine prabenda licet edat vocem in capitulo, & ita facit tanquam canonicus; & hoc indubiē procedit, vbi nō est certus numerus: nam potest quis dici supernumerarius, sed omnes habēt æquale ius. De supernumerarijs verō vtrū habeant vocem in capitulo, dic, vt no. in c. cum M. de constitutionibus, & c. dilectus. infra eo. Not. 3. ibi, prabendam, si qua vacat &c. q. in ista ecclesia erat determinatus numerus prabendarū: aliās prabenda non posset vacare, vt in d. c. dilectus. j. eo. Et ex hoc colligitur, quod possibile est numerum prabendarum determinatum esse in ecclesia, & nō numerū canonicorum. ¶ Not. ibi [Concedas liberaliter] iunct. gl. fi. q. p. latus in conferendo bñficiū isti, vel illi, d. vt liberalitate quadā. Licet teneatur conferre, & non tñ isti, vel illi. vnde liberalitas est in alicui conferendo. Nā proprie, ut dixi, in se non est liberalitas; & vide text. in c. fi. de offi. vic. quia appellat collationem donationē: nō tñ est vera donatio simpliciter. Et ideo dicit gl. 23. q. 6. c. fi. quod eps dicitur dare prabendam nō autē donare. Nam pprie donatio est, qñ nulla necessitas vrget donādī, sed solum liberalitas, l. i. ff. de dona. hic autē est necessitas in conferendo, licet non subsit re-

spectus certę psonę. ¶ Vltimō nō ibi, nō est agruū, & c. extra recipiētes aliquos in canonicos sine assignatione prabendarū: vñ enim hoc incongruum, licet receptio teneat: sed intellige hunc text. qñ canonicus iste receptus nouiter non haberet alibi pñendā: aliās hic licet esset canonicus sine aliqua prabenda: imō esset iuri exosum, qđ in diuersis ecclesijs haberet duas prabendas; & idem Inno. in c. fi. tit. proxi. vbi notabiliter dixit, quod episcopus dispensare potest, quod canonicus prabendatus in vna ecclesia, sit canonicus sine prabenda in alia ecclesia: sed nō potest dispensare, vt sit ibi prabendatus, ex quo sibi prima prabenda sufficit: sed respectu canonicatus potest, quia est utile ecclesie habere plures consiliarios, & sic intelligit cap. sanctorum. 70. dist. & hoc not. semper. ¶ In gl. 1. in fin. An autē hodie sit correctum hoc c. per c. 2. de concess. prabē. lib. 6. vbi dicitur, q. nec directē, nec indirectē valet prouisio ad vacatura beneficia dic, quod nō, vt ibi no. in gl. quam uide. Dic ergo, quod prouisio, siue receptio in canonicū qualitercumq; facta non valet, quia præstat votum captandę mortis, sed si recipitur in canonicum, siue sit facta prouisio prabende, vel non; debet semper habere prabendam non ex vi promissionis, quia est nulla, sed ratione canonice, seu canonicatus: quia, ex quo est canonicus, incōgruum est, vt sit sine prabēda. An autē iste receptus auctoritate Episcopi, seu capituli habeat ius affectiue ad prabendam vacaturam? dic q. non: quia ut dixi, inferior a Papa non potest dare ius, maximē affectum ad prabendam, seu beneficium vacaturū, & pro hoc iste text. nam hic vacauerat prabenda, & fuerat alij collata: aliās iste non esset conquestus Papę, & de hoc p. Inno. plenius in c. inter cetera. j. eo. ¶ Et ex hoc determinatur quæstio: pone quod Titius fuit receptus in canonicum ex prouisione capituli, postmodum fuit receptus Sempronius ex mandato Papę; quæritur, cui debeat prabenda primo vacatura? videtur qđ primo recepto, argu. c. eum qui, de rescrip. lib. 6. sed contrarium est verum, & quia illud c. procedit, quando primo & secūdo receptus habēt ius pariter affectū, sed

A D D I T I O N E S.

SE B. S A P. ¶ Canonice. Vide Abb. in c. dilectus, primo. infra eo. & in c. pro illorum, in 4. not. infra eo.
 ¶ Vocem in capitulo. Adde Fede consi. 209. Bern.
 Z A C H A R. ¶ Adde Iaco. Rebu. in l. vnicuique, nu. 1. & quod ibi posuit Cal. in apo. ad ipsum, in ver. vltra numerum statutum. C. de proxi. fa. scri. lib. 12. pro quo casus ad literā in l. i. §. quod afit. C. de col. illic. lib. 11. quem ad hoc allegat Ant. Cor. sing. ius, in vers. super numerariis, incip. qui est super numerarius.
 SE B. S A P. Conferre. Limita, & declara, vt colligitur ex no. per Abb. in c. suis, infra eod.
 ¶ Prouisio. Limita hoc non procedere, quādo alicui collegio prouideretur de beneficio vacaturo, quia cessat in eo votum captandę mortis. Ita D. Abb. in c. cum venissent, in 2. col. in ver. oppo. & videtur, suprà de rescrip. spol. Aenzas de Fale.
 SE B. S A P. ¶ Prouisio. Vide Bar. & Mod. in l. fin. C. de pac. Dec. in c. ex parte. i. in l. no. sup. de offi. deleg. & Fel. in c. nonnulli. col. 10. c. ex parte. i. in l. no. sup. de offi. deleg. & ad hoc, vt valeat cōcessio, fallit, quarto. suprà de rescrip. vbi dicit, q. ad hoc, q. Papa vtatur clausula de plenitudine potestatis. & nota casum, in quo inferiores a Papa possunt concedere prabendam vacaturam, videlicet quando Papa possunt concedere canonicatum, quia si conferant, debet illi, habent ius conferendi canonicatum, quia si conferant, debet illi, cui est collatus, prouideri de prabenda proxima vacatura, ita not. Abb. in c. cum M. Ferra. col. pe. sup. de consi. aliter tñ sentit Dec. ¶ Contrarium est verum. Adde, quod voluit Cal. consi. 2. eo. tit.

in casu nostro receptus auctoritate capituli non habet ius ad prabendam vacaturam, sed solum ad petendum, vt sibi prouideatur de prabenda; & hodie est text. in c. hi qui, eod. tit. lib. 6. Nunquid autem receptus auctoritate capituli possit excipere contra impetrantem apostolicum, ne recipiatur? Innoc. hic infat, & concludit, q. potest excipere de surreptione literarum; quia si Papa sciisset, non cōtulisset, seu nō scripsisset, nisi prius foret isti prouisum, sed post receptionem non potest excipere. Hostien. & communiter Doct. tenent opp. dicentes non esse necesse facere mentionem in literis apostolicis de recepto auctoritate capituli, aliās possent canonici facere illudere Papam & euacuare eius potestatem, & hoc communiter obseruatur. Et ideo amplius non insisto, & maximē hodie, cum inoleuit clausula tollens ius requisitum ad rem, sed dictum Inno. posset fortē procedere in casu huius capituli.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerici non possunt redditus ecclesiarū suarum debitos quibusdam rectoribus nec diuidere, nec minuire. 2. 4.
- 2 Eleemosyna quando sit danda sub precepto peccati.
- 3 Auaritia dicitur quadam idololatria, & mater omnium malorum.
- 4 Monachus est antiquior, quā institutio aliorum religiosorum.
- 5 Pensio alicuius beneficii si queritur augmentari, & clerici nolunt, quo casu potest superior sine eis facere augmentum.
- 6 Consensus si non præstatur a b. illo, qui habet præstare sine ista causa, aditur superior.

C A P. X.

Auaritia. Religiosi redditus ecclesiarū suarum diminuerenō possunt respectu portionis, quæ debetur rectorib; seu Vicarijs, nec parochias diuidere. hoc dicit. Primo ponitur excessus, secundo correctio. Secunda ibi, Ideoq; Casus literalis. Quidam monachi canonici regulares certas pensiones de ecclesijs suis percipere annuatim consueuerūt, sed ipsi portiones & antiquos redditus, quos clerici ipsarum ecclesiarū percipiebant, diminuebant, & parochias suas diuidebāt sine consensu Archiepiscopi sui: vnde mandat Papa prædictis regularibus, quatenus si quas portiones, vel antiquos redditus clericorum sine consensu Archiepiscopi diminuebant, vel parochias diuiderent, ad integritatem pristinam debeant reuocare. B. ¶ Not. 1. q. licet ecclesia sit subiecta religiosi quo ad temporalia; non tamen possunt religiosi ad libitum alterare statum antiquum ecclesie: sed tenentur conseruare rectores, seu vicarios illarum in antiquo statu; & sic sibi non possunt augere pensionem, vbi certam pensionem a principio erant soliti recipere, nec possunt diminuerē portionem solitam dari illis rectoribus. Quando autem religiosi habent ecclesias subiectas quo ad temporalia, dicam latē in d. c. de monachis. j. eodem. & intellige hoc c. prout ibi dicitur. ¶ Not. 2. q. auaritia est idololorum seruitus. avarus enim videtur committere idololatriā, & seruire quodāmodo idolis, quia avarus magis diligit nummum, quā Deum. vnde maiorem reuerentiam adhibet auro, quā ipsi creatori. 47. distin. c. sicut. vide ibi pulcherrimum text.

an & quando quis peccet non elargiendo eleemosynam, & vide glo. i. q. 2. cap. cum omnes, & alibi dicit text. q. auaritia est mater cunctorum malorum. 23. distin. c. his igitur, & alibi appellatur cecitas, vt in cap. auaritię cecitas, de elect. lib. 6. nam excæcat mētem hominis, ut agenda non uideat, & pro hoc c. quorundam. eod. tit. lib. 6. & dicit Tullius, q. nil deterius auaritia, præsertim in Principibus, & Republicam gubernantibus, & in senibus videtur quoddā monstrū. vnde multum notabiliter dicit Seneca, quod nil est turpius auaritia senili. est enim quasi monstrum deficiente uia augere uaticum, id est deficiente uia augere patrimonium. ¶ Not. quod licet ecclesia sit subiecta prælato inferiori quo ad temporalia, non tamen potest inferior ipsam ecclesiam diuidere, id est eius parochiani, sed diuisio pertinet ad episcopum, in casu cut unire. de exce. prælat. & in clemen. ne in agro. in §. ad hoc. de stat. reg. ¶ Vltimō ponderant hic Doct. in supra scriptione, quod canonici regulares a præferruntur monachis. Sed dicit Abb. hoc procedere, quia hic tractatur de uitio auaritię. quasi velit dicere, secus esse vbi nominarentur aliqui ad aliquod laudabile exercitium. nihil allegat, sed uide bo. text. in capit. Deus qui. supra de uit. & hone. cle. vbi prius nominantur monachi, secundo canonici regulares, tertio alij religiosi, & ex ordine illius text. habes arguere prærogatiuam in alijs. pro hoc facit, quod monachi, seu monachorum institutio fuit antiquior, quā institutio canonicorum regularium, uel aliorum religiosorum, & vide pro hac ratione bonam glo. in cap. quorundam, præalleg. Tene menti ex hoc dicto Abbatis, quod cum aliqui notantur de aliquo uitio, debet prius nominari, nō dignior, sed ille qui magis est infectus, secus in actu uirtuoso, & sic limita glo. in dicto capit. quorundam. ¶ In gl. 2. in fi. Circa hanc ultimam quæstionem instant Doct. circa duo. Primo quid si clerici ecclesie contradicunt diuisioni, seu augmentationi pensionis. Secundo quid si Archiepiscopus talis ecclesie, seu episcopus diocesis non vult consentire? Et dimittendo opin. veritas est hæc, si clerici contra dicunt causa legitima non subsistat, non obstat eorum contradictio, vnde superior poterit hoc facere sine eis, ut in cap. 3. infra de eccles. edific. & not. in cap. constitutus, de relig. dom. secus ubi subesset causa legitima, argu. in cap. 1. de rebus eccles. non alien. lib. 6. Quo ad secundum dic, quod si superior nō vult consentire, potest adiri eius superior, ut eam ex causa legitima compellat ad consentiendum. infra de iure patro. in cap. nullus. Et nō ex hoc, quod Archiepiscopus non succedit episcopo nolenti consentire, sed debet eum compellere ad consentiendum, non tamen debet aliquid acceptari in præiudicium ecclesie vacantis defensore legitimo sibi non dato, ut in dicto capit. 1. &c.

A D D I T I O.

¶ Canonici regulares. De hac materia copiose tradit Fel. in rub. supra de n. aio. & obe. ver. n. onachi: præcedunt. vide tamē etiam text. præferentem canonicos regulares. in c. vi lex continentia. 27. q. 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Prælatus, & capitulum possunt beneficio vacanti certum onus imponere, quod habeat subire illi, cui beneficium censetur.

F 2

feratur, & ista oneris impositio debet confirmari à Papa. num. 2.

3 Clericus non debet compelli ad celebrandum missam unius anni in toto anno, quia per hoc dimitteret missas in feriis consuetas.

4 Clericus non debet institui in aliquo beneficio cū hoc, quod quotidie celebret, quia non semper potest se reperire dispositum ad celebrandum, sed si fuerit aliter institutus, recipit determinationem, ut celebret quanto frequentius potest salua honestate sua.

Sacerdos pollutus in somnio non debet celebrare pro illa vice.

5 Clericus institutus in beneficio, ut semper in eo faciat residentiam, potest hoc non obstante ingredi religionem, & se propter necessaria absentare.

6 Beneficiarius non potest resignare beneficium sine licentia episcopi, vel consensu patroni. 7.

8 Sacerdos recipiens pecuniam, quia celebravit ad instantiā alicuius peccat, non tamen committit simoniam.

Canonici, qui vadit ad seruendum cum hac intentione, ut recipiat portiones quotidianas committit simoniam mentaliter.

Sacerdos non potest licite à suis Parochianis pecuniam accipere pro spiritualibus etiam in casu necessitatis, in qua maneret ipse sacerdos.

Parochiani compelluntur subuenire presbytero, si aliter non habet unde viuat.

CAP. XI.

Significatum. Possunt prælati, & capitulum præbende uacanti honestum onus imponere, ad quod præbendarius teneatur. h. d. Primo ponitur ordinatio tria continens. Secundo confirmatio cū limitatione. ibi, [Quoniam.] casus lit. Quædam præbenda sacerdotalis uacauit in quadam ecclesia, præpositus, & capitulum illius ecclesie communi consensu, & uoluntate statuerunt, ut quicumque ad ipsam præbendam eligeretur, missam de S. Maria quotidie celebraret, nisi esset corporis infirmitate grauatus, nec ecclesiam dimitteret sine consensu præpositi, & capituli, & iura illius præbende non alienaret; quo facto electus est quidam sacerdos ad ipsam præbendam, præpositus, & capitulum petierunt à Papa, ut institutione ipsius deberet confirmare, & D. Papa ipsum confirmauit, ita quod sacerdos ille assidue debeat officium suum impedire ipsi ecclesie, nisi fuerit infirmitate grauatus, & quanto frequentius poterit salua honestate sua missarum solēnia celebrare, nec liceat illi officium subtrahere illi ecclesie, nec ad aliam se trāsferre. B. ¶ No. 1. q. p. r. o. n. u. s. et ecclesiasticus non potest in institutione beneficii apponere certum modum celebrandi diuina, nec restringere aliter instituendum in illo beneficio, sed hoc explicare, & instituere pertinet ad superiorem, ideo isti petierunt confirmationem a Papa, & allego tibi tex. magis expressum in c. dilect. de consue. & Innoc. in c. 3. ne pl. uic. suas. ¶ No. 2. ar. opt. & quasi exp. sum, quod sacerdos non debet arctari ad dicendum missam de uno sancto a per totum annum, nec v. q. p. p. has missas peculiaris, seu priuatas, deat omitti missa de feria, p. fer. tim per totum annum; ad hoc c. quidam, de cele. miss. unde Papa hic noluit confirmare illā institutionem, quo ad istum articulum, sed simpliciter dicit, ut teneat celebrare missarū solēnia, & idē dic si hodie cōtinge ret. ¶ No. 3. q. illicita est instō beneficii, si beneficiatus

arctat ad celebrandum quotidie missam, quia sepe daret materiam peccandi, cum facile non cōtingat sacerdotem quotidie deuotum existere ad celebrationem, nam satis est felix, qui potest dignē unam missam quotidie celebrare. unde Aug. talem celebrantē quotidie, non laudat, nec vituperat, de conse. dist. 1. in c. i. sufficit, & iō si contingeret hodie hoc mō beneficiū institui, dēt talis institutus recipere interpretationē ab isto tex. ut celebret quātum frequentius potest salua honestate sua, ac debita deuotione. Quid. n. si pollutus in somnio est? dēt. n. abstinere, de quo dic, ut hēs bo. tex. cum gl. 6. dist. c. testm. Item qd si non hēt uestimēta, uel calicem honestum, uel qd simile? certē honestas p. dicit, & idem dic de similib. impedimētis, q. pāt occurrere. Et ex hoc, & ex tex. pōt colligi pro & q. q. hīs beneficium sacerdotale tenetur celebrare quanto frequentius potest salua honestate, & c. Vltimō no. q. t. non ualet instō beneficii arctans beneficiatū ad nō dimittendum unq. illud beneficium, sed dēt intelligi, q. non dimittet cā uoluntatis, uel cā trāsferendi se ad aliam ecclesiam; nam primo illa instō impediret propositum religionis, nam sacerdos pōt petita licētia, licet nō obtenta intrare religionem, ut in c. licet, de reg. Item dēt posse se absentare p. utilitatem, seu necessitatem ecclesie, ac propriam, ut in c. ex parte. 3. de cler. non resi. Et ex p. dictis inferē ad solutionem oppositionis, q. pōt formari p. istum tex. in eo, q. Papa in confirmatione mutauit conuentionem partiū; seu instōnem factam per istos clericos: nam v. q. quod hoc non debuit fieri, quia p. t. uincunt legem, in regula, p. t. de reg. iur. li. 6. & in l. 1. §. conueniat. ff. de pos. Sol. dicit Inno. quod Papa fuit hic potius interpretatus hanc constitutionem, q. mutauerit, uel secundum alios, quos ipse refert, respiciētia religionē, uel celebrationem & similia, pōt superior in confirmatione mutare, et si illa alias sint licita, unq. hic Papa mutauit tria, s. respū celebrandi missam de S. Maria & c. Item respū celebrandi quotidie, & respectu non recedendi de ecclesia, ut patet ex prædictis, hoc fecit cā honestatis, ut colligit ex p. dictis; sed ubi conuētiō concerneret temporalia, & esset alias licita, nō dēt superior eam immutare, ex quo legitime facta est. Ex prædictis potes colligere modum, & practicam pcedendi in instōnibus beneficiorum, quæ disponuntur in testamentis quotidie, uel inter uiuos, nam patronus pōt ordinare, prout sibi uidetur, uel Papæ, uel et sup. porrigere postmodum episcopo, & apponet illa onera, perior instituet beneficium, & apponet illa onera, uel modos, q. sibi legitime uidebātur, ut patet hic, & in d. c. cum dilect. ¶ Et ex prædictis etiam soluitur alia opposi-

A D D I T I O.

¶ De uno sancto. Adde Ro. cons. 339. ubi ponit, an capellanus teneatur quotidie dicere missam specialem pro mortuo, qui fundatur capellam. ¶ Circa hoc, q. hic dicitur, an Capellanus teneatur celebrare missam pro anima construētis capellam quotidie, tur celebrandum esse per Do. Car. in clem. 1. in §. si de reli. do. & in clem. 2. de re iudi. ubi ponit in quibus locis oratoris, uel Capell. dicas uidendum esse missam celebrari, & quæ missa debeant celebrari, & debeant missa in altari hospitalis non potest celebrari in festiuitatibus solēnibus. dicit etiam quod missa mortuorum debet celebrari sine pace. ad quod etiam uide glo. in c. p. cem, de consecra. dist. 2.

oppositio, nam non uidet, q. sine episcopo possit iste beneficiatus dimittere beneficium, ut in c. admonet, & c. quod in dubijs, de renun. nec etiam se absentare potest sine licentia superioris, ut in c. relatum. §. titu. proxi. sed iste præpositus, & capitulum licet fuerint patroni, non tamen erant superiores, ergo non sufficit eorū licentia, nec in dimittēdo in perpetuum, nec ad tempus. Sol. dicunt Doct. q. ideo fuit necessaria cōfirmatio hæc Papæ. Et no. hoc dictum, q. licet canonici constituant certum beneficium, non tollitur in reliquis iurisdicō episcopi; & intellige hoc dictum Doc. quando ipsi volebant excludere episcopū; sed si ipsi intendebant, q. eorum licentia requireretur accumulatū cum licentia episcopi, tūc non esset cōtra ius, quia istorum interest, ut beneficiati non dimittāt eorum beneficia. ita no. dicit Inn. in c. fin. de renun. & tene menti illud dictum in resignatione beneficii, ut requiratur consensus patroni, & sic limita d. c. q. in du. bijs. ¶ In glo. 1. ibi, [Quidam etiam dicunt & c.] no. primo ex principio gl. bonam cautelam ad euitandam simoniam, ut onera diuinorum celebrandorum apponatur rei, & postmodum res tradatur simpliciter, tūc enim transibit res cum illis oneribus. Sed aduerte, q. posset hoc cauillari: non enim v. q. res temporalis, & inanimata sit capax horum onerum, ut sic onera dicantur annexa rei; nam in effectu uerba uidentur esse prolata causa instituendi, nam debemus inspicere ad quem uerborum effectus dirigitur, argu. in l. cum pater. ff. de leg. 1. licet fatendum sit hanc uiam esse honestiorem, ut non videatur conuentio expressa inter tradentem, & recipientem. fateor tamen beneficium posse institui cum illis oneribus, quia beneficium est satis capax, cum sit quoddam ius spirituale & uniuersum, sicut dicimus de hereditate, iuxta no. in c. cū ad sedem, de restit. spol. ubi bo. glo. & in c. quia V. de iudici. ubi dixi. sed q. apponatur rei prophanæ modo prædicto non uidetur vsquequaq. posse sustineri, & pro hoc, quod j. dicitur. Secundo no. in alio hac gl. in isto uer. si quidem. inquit dicit, q. cum opinio quorūdam fuit, ut licite hæc onera possint deduci in pactū, & hanc opin. tenuit Goffr. quasi esset modus spiritualis, & non temporalis. Sed tu considera, q. licet iste modus contineat in se spiritualitatem, tūc res quæ tradit, est merè temporalis, ergo nō v. licitum hoc pactum, ut unus det temporale, & alius expresse p. mittat spirituale, pro hoc c. 1. de simo. & per totum. sed si esset beneficium spirituale, quod daretur cum cōditione, seu modo diuinorum dicendorū, tūc posset sustineri opi. istorū, scilicet ut simonia non committatur, quia non interuenit hic aliquid temporale, sed spirituale cum spirituali, in ca. ad quæstiones. de rer. permu. Sed ex alio posset ista pactio impugnari, quia beneficium spirituale debet conferri purè, uide tex. cum gl. bo. in c. 2. de elect. lib. 6. In ca. glo. ibi, [Arg. q. sacerdos] tno. istam gl. v. q. ad si. & uide aliam bon. gl. 2. 1. q. 2. c. fi. & c. suam. j. de simo. & Taner. tenuit istam gl. dicit tūc, q. sacerdos non debet celebrare hac intentione, ut recipiat pecuniam, quod si faceret, peccaret, non tamen committit simoniam, ex quo licite operas suas locat in necessitate, sed uide glo. in ca. unico. de cle. non res. iden. ubi. q. dicit, q. si canonicus vadit principali-

ter ad officium propter distributiones, committit simoniam mentalem, & de hac materia uide latius per Inno. & Host. in ca. 3. ne præla. vi. suas. quorum dicta trāsulit Ioan. And. hic, nihil tamen addendo: nam dicit ibi Inn. q. sacerdos nō potest licite suis parochianis vendere sibi spiritualia, ut in c. non satis, de simo. sed etiam si indigeret, sed in casu indigentia compelli debent parochiani ad subueniendum presbytero, seu ad offerendum, ut habeat, unde possit uiuere, iuxta no. in c. ut dominis. j. de paroc. & super rub. illius titu. & uide glo. de consec. dist. 1. c. omnis Christianus. sed parochianis non suis licite locat operas suas corporales, ex quo indiget, sed nō spirituales; sed caueat, q. isti contractus non misceantur, nec quoad intentionem, nec quoad uerba, & sic sentit Inn. & Hostien. q. non sit licitum etiam pauperi pacisci, ut aliquid temporale recipiat pro obsequio spirituali, sed mihi plus placet dictum illius glo. dummodo non intendat vendere spirituale, seu recipere pecuniā pro spiritualibus, sed potius pro seruitio, & recompensatione damnorum, quæ sustinet trahendo moram ibi, nam uideo, q. Vicario episcopi constituitur certa portio, quæ profecto non constituitur pro seruitijs temporalibus, ut patet in c. cum ex eo. de elect. lib. 6. & in c. peruenit. de appel. & c. pen. §. titu. prox. Idem uideamus in mansionarijs, qui solum habent meram temporalitatem pro seruitio spirituali dūtaxat. Item uideamus, q. beneficia dantur propter officia, ut dicit text. in ca. fin. de rescript. lib. 6. & alibi dicit, q. beneficium est stipendium clerici, ut in c. episcopus. supra eo. eodem modo potest clericus nō beneficiatus licite pacisci, ut pro obsequijs spiritualibus debeat recipere certam mercedem, ut habeat, unde uiuat, & pro hoc 1. quæst. 2. c. fin. ubi dicitur, quod stipendium est satis laboribus debitum, & c.

A D D I T I O.

¶ Ad offerendum. Adde quod pulchre uoluit Rom. cons. 344. ZACHAR. ¶ Adde Card. Alexan. in ca. statuimus. 16. q. 1. Host. in c. cum sicut, infra de consec. eccl. & Card. in c. relatum. supra eod. SEB. S. A. P. ¶ Ad offerendum. Vide Lapum allegatione 67. cum al. legatis per Fel. post Abb. in c. ueniens. primo. no. 4. ibi. consueuerunt, supra de restit. ubi dicit, q. potest sacerdos con. pellerē suos parochianos ad soluendum sibi omni anno aliquid, & hoc propter sustentationem sacramentorum.

S V M M A R I V M.

- 1 Monachi possunt licite habere ecclesias parochiales eis subiectas quoad temporalia, super quibus non habent ius instituendi, sed tantum presentandi, institutio uero pertinet ad episcopum. nu. 2. 18.
- 2 Commendatarij, ad est illi, qui habent in commendā aliquā ecclesiam, debent tantū lucrifacere fructus superfluos, & conseruare ecclesiam in statu suo, ut in ea seruiat numerus consuetus clericorum, & similia 8.
- 3 Eleemosina est in precepto etiam laicis, quando est tanta necessitas pauperis, quod fame moreretur.
- 4 Ecclesia secularis quinque modis potest speciare ad religiosos, & quo iure possit pertinere talis ecclesia istis religiosis, uide infra nu. 10.
- 5 Religiosi, qui habent ius pat. in aliqua eccl. nihil aliud habent plus, quam si forent laici, nisi quod habent cusodiā ecclesie uacantis, & exigunt rationem de fructibus ecclesie.
- 6 Monachi, uel alij religiosi, qui habent eccl. saculares quoad titulum collatorum, possunt in eis instituere Rectores, non Titulos.

autem aliquid de fructibus percipere, idem si haberent quo ad titulum.

8 Episcopus non potest recipere aliquid de ecclesiis subiectis nisi si quo ad iura episcopalia.

9 Monachi, vel alij religiosi, qui habent ecclesias saculares quoad temporalia, & spiritualia quam iurisdictionem in his habeant. 12.

11 Iuspatronatus si fuerit donatum à patrono, siue etiam ecclesia cum consensu episcopi, an videatur donatum, non solum respectu presentandi, sed etiam temporalia percipiendi.

13 Iuspatronatus non potest concedi laico sine consensu episcopi, si vero concedatur loco religioso, tunc non requiritur consensus episcopi.

14 Iuspatronatus laicorum datum ecclesia, vel alicui religioso, assumit naturam iuspatronatus. quod habent religiosi, de quo supra nu. 6.

15 Episcopus, an, & quomodo, & quo iure potest concedere ecclesiam sacularem religiosi, vel monachi.

16 Monachi, vel religiosi fundantes aliquam ecclesiam, quo iure habuerunt illam.

CAP. XII.

De Monachis. Reputatur materia huius ca. difficilis propter

iura vario modo loquentia, sed infra Deo propitio clarè explicabitur. Et hoc dicit

in summa: Ad præsentationem religiosorum, in quorum ecclesiis nullus debet institui per episcopum, nisi

si prius ei congrua portio redditu assignetur, & hodie hoc c. extenditur etiam ad religiosos exemptos,

ut in c. 1. j. eo. tit. lib. 6. & adde nouam prouisionem, quæ circa hoc habetur in cle. 1. de iure pat. & vide de

ecclesiis istorum regulariū tex. in cle. quia regulares, de sup. neg. præl. Casus lit. Quidā Monachi habent ec-

clesias suas, in quibus ponunt vicarios, & eos in tantum grauant, qd hospitalitatē seruare non pnt, nec e-

piscopalia iura persolvere, mādāt Papa Vigoren. episcopo, in cuius iurisdictione sunt isti Monachi, qd nul-

lum recipiāt ad præsentationē Monachorum, nisi tñ ei de prouentibus ecclesiæ coram ipso fuerit assigna-

tum, vñ possit hospitalitatem seruare, & episcopalia iura persolvere, hanc portionem non poterunt Mo-

nachi diminuere sine consensu capituli, & sic potest intelligi 3. c. auaritiæ. B. 1. No. 1. qd Monachi possunt ha-

bere licite ecclesias parochiales sibi subiectas quoad temporalia, & quo iure istæ ecclesiæ pnt eis compete-

re, statim dicam post gl. 1. Not. 2. qd religiosi habentes ecclesias seculares subiectas quoad temporalia, non

habent per hoc potestatem instituēdi eos, sed solum præsentationem, institutio vero pertinet ad episcopū

loci. 1. No. 3. qd habentes ecclesiam quoad temporalia non pnt sibi appropriare oēs redditus ecclesiæ, sed

redditus duntaxat superfluos, detracta prius cōgrua portione pro vicario, seu rectore ibideu instituēdo,

& pro iuribus episcopalibus persolueudis. ex hoc infertur, qd habens ecclesiam commendatam, seu sibi

traditam, ut percipiat temporalia ad sustentationem sui, non potest immutare statum ecclesiæ, vnde debet

facere deseruiri per clericos, seu numerum clericorū consuetū, & hospitalitatem more solito ibi tenere, &

consimilia onera explicare, qd clarius tenet Inno. in c. Lateranen. j. eo. tit. & c. pastoralis, infra de priui. & hoc multū facit contra dominos Cardinales, & alios

habentes ecclesias commendatas, nam præsupposito, qd eis commendatæ fuerint, ut temporalia recipiāt, tenentur ecclesias conseruare in statu solito, & tantū percipere, & lucrifacere redditus superfluos, & sic debet intelligi concessio ex facto, & hoc probatur apertissime per locum à maiori: nam si isti religiosi, quib. conceduntur ecclesiæ expresse, ut redditus conuertant in proprios vsus, nō possunt subuertere, nec mutare statum antiquū ecclesiæ, multo fortius isti, quib. ecclesiæ commendantur, cum dubium sit à iure, vtrum commendatarij ecclesiarum faciant fructus suos, etiam superfluos. Vltimo ibi, congruam sustentationem & c. qd rector, seu vicarius ecclesiæ licite capit ex facultatibus ecclesiæ cōgruam sustentationē, nec distinguitur hic, an habeat patrimonium, vel non, nā ex quo seruit altari, licite capit sustentationem ex altari. j. eo. c. cum secundum Apostolum. & facit ad id, quod dixi in c. episcopus, 3. eod. In gl. 1. in fi. not. ex gl. iuncto tex. qd etiam clerici seculares tenentur ad hospitalitatem, & intellige secundum Inno. ad solitam, & iuxta vires facultatum: non enim tenentur omnes recipere, & postea mendicare, sed primo subueniendum est seruitoribus, in c. de his, de eccl. & dif. Item reparanda est prius ecclesia, ut in c. pastoralis, de his, qd fi. à præl. vbi bon. tex. in prin. & ex alijs redditibus poterit teneri hospitalitas. 1. & intellige nisi tāta sit necessitas proximi, qd fame moreret, tūc eidem est subueniendum, nam tunc ecclesia tenetur etiā vendere bona mobilia, & immobilia, & etiā vasa ecclesiæ. 12. q. 2. c. aurum habet ecclesia. Et hoc casu ēt quoad laicos elemosina est in præcepto. 86. dist. c. pasce, & in c. sicut. 67. dist. Sed diceres tu, in assignanda portione huic rectori, seu vicario, de quo in text. quō cōsiderabitur hospitalitas tenenda? dic, qd habebit respectus ad situm ecclesiæ, nam magis indiget quādo est extra vias communes. Item considerabitur consuetudo loci, & vbi religiosi omnia onera subirent, cessaret hæc prouisio in ecclesijs inferioribus, de quo dic vt latius habetur in d. cle. 1. de iure pa. 1. In glo. in ver. [De prouentibus ecclesiæ] no. glo. ad quam quotidie fit remissio, cum quæritur de iure competēti religiosi quoad ecclesias eis subiectas, & vide gl. quasi cōsimilem, 12. q. 2. in summa. Et vt clarius habeatur hæc materia, primo est aduertendum, qd quinq; modis possunt ecclesiæ seculares spectare ad religiosos. Primo quoad ius patronatus duntaxat. Secundo quoad collationem, seu quoad institutionem tituli collatiuā. Tercio quoad institutionem authorizabilem. 1. vt possint instituere presbyterum, etiam quoad curam populi. Quarto quoad temporalia tñ. Quinto quoad temporalia, & spiritualia. 1. Primo casu quando habent iuspatronatus tantū, non possunt capere aliquid de redditibus, sed tantum consequuntur id, quod consequitur quilibet laicus ratione iuspatronatus, ut in c. cum seculari.

ADDITIONO.

1. Dubium sit. Adde Rom. cons. 350. Cal. cons. 6. eod. tit. 2. A. C. H. A. 1. Adde, qd potius videtur eos non facere fructus suos, hæc ratio, quæ meo iudicio militare videtur, sunt. n. cōmendarii nudi ministri, vel custodes secundum Alex. in l. Lucius, ff. de pos. & Ang. in cons. 53. incip. quidam nobilis homo.

lum. j. de iure patron. nam eps habens iuspatronatus in diocesi alterius, aliquid ultra non consequitur, ut 1. 6. q. 5. c. 1. habent tamen religiosi vnam prærogatiuam præ laicis, quia pnt exigere rationem 2. de temporalibus ecclesiæ, ut in c. cū & plātare, §. in ecclesijs. j. de priuil. & habent custodiam ecclesiæ vacantis. & in c. bon. §. de appel. & ibi plenè dixi & isto casu non hēt locum; quod dī in isto cap. quia non pnt aliquid capere de redditibus ecclesiæ, ad hoc clem. quia regulares, præ alleg. sed habent duntaxat præsentare rectorem, & respectu præsentationis seruabitur qd dicitur hic, non aut respectu augmentationis portionis. 1. In secundo casu, quando pertinet ecclesia ad eos quoad iustum titulum collatorū, & non habet locum quod dī hic, tum quia non sit præsentatio episcopo, cū ipsi instituunt rectorem, tum quia cum sit subiecta solum quoad collationem, non pnt extendere manus ad temporalia ecclesiæ, ut in d. clem. quia regulares. Item dic in tertio modo, qñ est subiecta ad institutionem tituli collatorum, & authorizabilem quoad curā populi, nam episcopus habet ecclesias subiectas quoad vtrāq; institutionem, ut c. cū ex iniuncto, in fi. de hēre. 1. 6. q. 7. c. oēs basilicę, nec tñ potest extendere manus ad temporalia ecclesiæ, nisi quoad iura episcopalia, in c. præsentis, de offic. ord. lid. 6. 10. q. 3. c. quia cognouimus, de offic. ord. c. conquerente. multo fortius hoc non poterit facere, inferior habēs hæc iura de iure speciali. 1. In quarto modo, s. cū ecclesia subest eis quoad temporalia, habet propriè locum qd hic dicitur, & in c. auaritię. 3. eod. nam propter religiosorum inopiam quandoq; Papa, vel episcopus cōcedit eis ecclesiam quoad temporalia, & talis concessio intelligitur vt possint percipere redditus & cōuertere in vtilitatem propriam: intellige tamen conseruata ecclesia in statu suo pristino, ut supra dixi, & pro hoc vide tex. bon. in c. pastoralis, & ibi per Inn. infra de priuil. & in cap. pastoralis, infra de dona. habebunt enim præsentationem rectoris ex tali concessione, ut hic dī Quinto & vltimo, qñ ecclesia est eis subiecta quoad temporalia & spiritualia, & tunc considera, qd si est subiecta pleno iure, non habet locum formalitas huius tex. quia in tali ecclesia habent ipsi plenam institutionem, vnde non est necesse recurrere ad episcopum pro institutione, ut in ca. vnico, de capel. mona. lib. 6. facit c. quoniam, de priuil. ipsi enim isto casu ponunt ibi Vicarium, & deponunt, de quo vide bo. gl. & no. in clem. 1. de excess. præla. super ver. ad mensam, quæ multum notabiliter declarat, qñ & quibus modis ecclesia dicitur pertinere ad mensam religiosorum, vel alterius. Aut est subiecta in spiritualibus, & temporalibus, id est, qd religiosi habent ibi temporalia, & etiam institutionem collatoriam tituli non authorizabilem quoad populum; & tunc habet locum qd dicitur hic; quia pro cura populi debet recurri ad episcopum, ex quo eis non est subiecta pleno iure, ut in d. c. vnico, de capel. mon. & ex his clarè habes quibus modis ecclesia secularis potest pertinere ad religiosos, & in quibus casibus debet seruari istud capit.

10 Sed nunc restat examinare quo iure ecclesiæ seculares possunt pertinere ad religiosos modis prædictis, & examinabimus glo. in singulis suis partibus. Nam e

ponit glo. quatuor modos: quandoq; pertinet ad eos ex donatione laici, quandoq; ex donatione episcopi, quandoq; ex propria fundatione, quæ ex translatione iuspatronatus duntaxat, ut quia fortè acquisierunt villam, vbi erat iuspatronatus, vel quia patronus laicus cōcessit eis solum iuspatronatus. 1. Ad primum dicit glo. hic, qd ex concessione laici, intellige patroni, & consensu episcopi transfertur ius in religiosos, non solum respectu præsentandi, sed quoad temporalia, alleg. 1. 6. q. 1. c. vlt. & idem videtur velle glo. 1. 6. q. 2. in summa, mihi nunquam placuit hoc dictum glo. nam cum laicus patronus non habeat nisi ius patronatus, nec possit disponere aliquatenus de temporalibus ecclesiæ, ut probatur 10. q. 1. c. nouerint, non potest plus iuris transferre in religiosos, qd ipse habeat, ut in regula, nemo potest, de reg. iur. li. 6. Nec obst. confirmatio episcopi, quia confirmans non donat aliquid de nouo, sed tantum authorizat donationem factam, c. inter dilectos, de fide instr. Nec ob. c. pastoralis, de donat. quia illud cap. loquitur qñ episcopus donauit simpliciter ecclesiam cōsentiente patrono, sed in casu nostro non donat episcopus qui habet ius disponēdi de temporalibus, sed donat laicus, licet pro glo. faciat, quia laicus donādo ecclesiam, videtur donasse non solum iuspatronatus, sed etiam ecclesiam, quia verba sunt concepta in ecclesiam, non in iuspatronatus, sed per hoc non recederem à priori dicto, quia videtur donare quod suū est, argu. in l. ferui electione. §. Labeo. ff. de leg. 1. secus fortè si patronus dixisset consentiente episcopo, donamus vobis talem ecclesiam, ita vt verbum dono, etiam referatur ad episcopum, quo casu loquitur in ca. pastoralis, & in hoc casu fortè posset saluari hoc dictum glo. & reperij qd do. Anto. etiā impugnatur hoc dictum glo. sed saluat in duobus casibus. Primus, quando laicus de facto possidebat totam ecclesiā respectu reddituum, & eam post contulit religiosi de consensu episcopi, & sic dicit loqui c. vlt. allegatum in glo. & facit cap. cum apostolica, de his, quæ fiunt à præla. Posset de hoc dubitari ratione prædicta, qd nemo plus iuris, & c. Nec obst. iura alleg. per eum, quia loquuntur quando laici habent decimas cum titulo, & non poterat donatio verificari, nisi quoad totum ius, sed in casu nostro nō potest verificari respectu iuspatronatus. Secundus casus est, quando patronus tempore fundationis contulit dotem ecclesiæ, & eam subiecit religiosi de consensu episcopi: hunc casum non admitterem in præiudicium episcopi, & rectoris ecclesiæ, nam potest esse subiecta religiosi, non tamen quo ad redditus: cum ergo verba hoc non sonent, non debet plus operari ista subiectio simpliciter facta, quam illa quam facit ius commune quo ad episcopum, 1. & p hoc vide gl. præ alleg. in d. clem. 1. de excess. præla. quæ dicit, qd licet

ADDITIONES.

1. Rationem. Adde qd Fede. cons. 95. dicit qd laicus potest petere vt amoueatur propter dilapidationem. Quandoque Papa. Nunquid autem religiosi translati ad ecclesias seculares, veniant appellatione religiosorum. 10. q. 1. c. vlt. in cap. tua nos. col. 2. ver. an autē appellatione religiosorum. 1. p. de iur. iur. 177.

set ecclesia sit subiecta etiam pleno iure religiosis,
non tamen per hoc possunt extendere manus ad red-
ditus, nisi sit subiecta quoad temporalia, & facit d. cle.
13 quia regulares. ¶ Quandoq; secundum glo. laicus do-
nat ecclesiam sine consensu episcopi, & non valet cō-
cessio per cap. illud, de iure patrona. Aduerte si con-
cessio fieret laico, clarum est qd non valet etiam res-
pectu iurispatronatus sine consensu episcopi, vt proba-
tur in c. 1. de iur. patro. lib. 6. sed vbi concessio ecclesie
fieret loco religioso, tunc necessario nō requiritur cō-
sensus episcopi quoad iurpatro. vt communiter not.
Doct. in d. ca. 1. & tenuit Ioan. And. 1. 6. q. 2. in sum. &
puto qd licet patronus dixerit, concedo vobis eccle-
siam hanc, qd valet concessio respectu iuris patrona-
tus, quia si non valet, quod ago vt ago, debet valere
vt potest, ex quo peccatur in materia, & non in for-
ma, vt probatur in c. vno, de spon. lib. 6. Nec ob iura
alleg. in glo. quia loquuntur quando patroni conce-
dunt ecclesiam clerico seculari, nam tunc non habebunt
licentiam concedendi iurpatrona. nec proprietatem
ecclesie, sed donare titulum in ecclesia, & hoc
non potest laicus, ideo ex toto concessio non valet:
sed quando donauit loco religioso, videtur voluisse
donare aut ex toto, aut respectu iuris patronatus; qd
habebat, ideo omni casu debet valere saltem res-
pectu iurispatronatus. Et ex his habes qd ius potest com-
petere loco religioso ex donatione laici. ¶ Vnum tamen
aduerte, qd ex translatione iuris patronatus in
personam ecclesiasticam, assumit tale ius patronatus
naturam patronatus ecclesie, vt probatur in tex. iu-
cta glo. in c. 1. vnde religiosi habent quatuor menses
ad presentandum, & poterunt exigere administra-
tionem de temporalibus, licet laici non potuissent.
¶ Quandoq; & secundo modo ecclesia pertinet ad re-
ligiosos ex donatione episcopi, & tūc aduerte ad for-
mam concessionis: si enim donauit quoad tempora-
lia, habebit locum quod supra dixi, & intellige quod
hæc donatio fiat ex causa, & cum consensu capituli,
aliàs non valet, in d. cap. pastoralis. de donatio. & in
clem. 2. de reb. eccle. non alien. idem dicit, quando do-
natio talis fit per Papam quoad temporalia, vt proba-
tur in d. c. pastoralis. de priuilegiis. Aut episcopus donauit
pleno iure vtendo hac generalitate verborum, & gl.
hic sentit, qd etiam operatur concessio respectu tem-
poralium, sed glo. sentit contrarium in d. clem. 1. de
excess. præl. nam ecclesia est subiecta episcopo pleno
iure, & tamen non habet temporalia ecclesie. sed pu-
to qd habito respectu ad personas religiosorum, quia
concessio eis fit, vt habeant vnde viuant, qd tunc intel-
ligitur pleno iure, id est quo ad temporalia, & spiri-
tualia, & hoc casu poterit saluari dictum huius gl. se-
cus putarem vbi concessio fieret alijs personis, & vbi
Papa concessisset ius non religiosis, quia tunc priuile-
gium debet restringi propter præiudicium episcoporum.
Quandoq; fit concessio simpliciter per episcopum,
vt quia dicit, donamus vobis talem ecclesiam, & tūc
serua cap. pastoralis, de donat. & quod talia iura cō-
petant religiosis ex talibus concessionibus prælato-
rum ultra redditus temporales, vide Inno. in c. in La-
teran. 7. eodem, & Ioan. And. hic post eum. ¶ Quando-
que & tertio religiosi habent ecclesiam ex fundatio-

ne propria, & tenet hic glo. q. habent eam quo ad temporalia. allegat iura quæ hoc non probant, nec video quo iure probetur hoc dictum gl. nam iura dicunt, q. immediatè dum ecclesia est consecrata, pertinet ad episcopum, & succedunt iura quæ volunt rectore ponendum in qualibet ecclesia, in c. cum non ignores. j. eod. r. 6. q. 7. c. omnes Basilicæ, nam vt suprà dixi, etiā episcopus edificans ecclesiam in alieno territorio; nō habet nisi solum ius patr. ergo idē dic in religiosis, cū totum territorium sit episcopi de iure, concordat c. j. de offi. ord. Inno. tamen in d. c. Lateran. j. eod. videtur prima fronte sibi contrariari: nam primo dicit q. si religiosi edificarent ecclesiam, retinent sibi dominium temporale, & possunt ibi ponere Vicarium & deponere; & in alia glo. dicit, q. non possunt religiosi edificare ecclesiam cum protestatione, vt sit eis pro grangia, seu pro prioratu, seu pro proprietate quadā, quā non possunt diminuere iura episcoporum, & ibi videtur latius. sed posset gl. ista sustineri, quando religiosi in auxilium ecclesiæ propriæ edificant ecclesiam in loco vicino, tunc videtur ambæ vna ecclesia in effectu. sic potest saluari gl. in c. eam te. de etate, & qualita. & quod nō ibi Doct. tamen not. hanc gl. propter ipsius autoritatē. Vltimo modo potest spectare ad religiosos ius patronatus varijs modis, vt quia dotauerunt ecclesiam tanquam laici, vel acquisiuerunt cum vniuersitate, vel patronus laicus dedit eis tantum ius pa. & quod ius habeant dictum est superius, & ista superficialiter sufficiant, quia multa dici possent, quæ causa breuitatis omitto.

A D D I T I O.

2 SEB. S. A. P. ¶ Cum consensu capituli. Ad hæc vide Feli. in c. in nostra. ver. 6. no. vbi dicit, qd si religiosus habuit beneficium sæculare ab episcopo, quod spoliatur, licet sit inhabilis respectu tituli, tñ competit sibi possessorium, & consequenter facit fructus suos.

S V M M A R I V M.

Clericus non potest habere plures dignitates, nec in una, nec in diuersis ecclesiis, quia omnia iura prohibent, & consuetudo in contrarium non valeret.

2 Nec dispensatio Papa valet, nisi ex legitima causa. 3.

C A P. XIII.

A Dhæc. † Plures dignitates, vel personatus, vel in diuersis ecclesijs quis habere non potest. hoc dicit. ponit dictum, & eius rationem subdit ibi, [Cū regula.] No. primo ibi, omni ratione, q̄ omnis ratio resistit, vt quis habeat plures dignitates vel psonatus. Est enim primo contra naturam recti sermonis. nam de eo, qui habet duos canonicatus oportet dicere, ecce P. canonici venit. Item est cōtra ius naturale, & diuinum, quod requirit, q̄ vna sit p̄iunx carnalis, ita & vna debet esse cōiunx spiritalis. Item & contra rationem iuris canonici, quod patet per se. Quarto cōtra ius ciuile secundum q̄ nemo potest esse de duob. collegijs. l. i. ff. de colle. illi. nec habere duas militias. l. 4. C. qui mili. non pos. & de hoc latius in glo. ca. seq. † Et ex his infero consuetudinem non valere cōtra dispositionem huius iuris, ad hoc, quòd leg. & no. in ca. ad nostram, de probatio. † Infero etiam q̄ vbi dispensandum esset per Papam, nisi fiat ex legitima causa, non

non valet quo ad Deum, quia non potest dispensare, seu melius dispere vniuersum ius non solum huminum, sed etiam diuinum, & sic tempera secundā glo. hic, & vide bo. glo. in c. non est, de voto. Secundo no. ibi, assiduitatem, q̄ oēs dignitates, seu personatus exigunt assiduitatem, id est continuam residentiā in ecclesijs, nec v̄ q̄ quis possit per alium in eis deferuire, aliās ratio huius c. non cōcluderet, facit sup̄ de clericis non residentibus, in c. ex parte, cum c. sequen.

S V M M A R I V M.

1 Clericus habens plures dignitates cogitur unam dimittere.
2 Monachus per professionem factam in uno monasterio desinit esse monachus primi, nam nemo potest esse monachus plurium monasteriorum, etiam consentientibus praelatis, num. 3.

Collegiatus quis non potest esse in duobus collegijs quando exercitium unius impedit exercitium alterius, aliàs secus.

C A P. XIII.

Raterea. † Habens plures dignitates alteram dimittere compellitur. h. d. Primo narrat calum, quem secundo corrigi mandat ibi, [Mandamus.] No. 1. q. quis non potest esse Archidiaconus in diuersis eccl. Item no. arg. q. regularis potest esse Archidiaconus. Sed ꝑ hoc opp. de c. super eo. infra de regula. Sol. hæc litera potest intelligi dupliciter. Primo, q. istæ eccl. siæ erant sæculares, & iste erat clericus sæcularis. Sed tunc expone literam ibi, [Regulariter professus,] id est canonicè promisit obedientiam prælato vtriusq. ecclesiæ, nam canon Græcè, idem est, quod regula. clericus enim sæcularis promittendo obedientiam prælato suo, dī profiteri, facit c. legebatur. & c. ego N. supra de iureiur. & sic non obstat, ꝑrium, & hanc lectur. sentit hic Goffr. Secundo potest legi, vtraque ecclesia erat regularis, & cathedralis. & hanc sentit Hostien. & tunc ad ꝑrium responde, quod talis non potest esse Archidiaconus in ecclesia sæculari, sed in ecclesia regulari sic, & ita potest intelligi text. Et s̄m hunc intellectum no. hunc text. q. in ecclesijs cathedralibus regularibus regulares possunt hñe dignitates inferiores, & sic vidi pluries obseruari. † Sed contra hanc lect. seu text. sic intellectum, opp. ex quo iste fuit professus in alia ecclesia, desinit esse professus alterius ecclesiæ, quia non potest esse canonicus regularis, vel monachus duarum ecclesiarum etiam consentientibus prælatis, vt in c. constitutus, de elec. ergo eo ipso, quod fuit professus in secunda ecclesia de licentia prælati prioris ecclesiæ. desinit esse monachus, vel canonicus primæ, ar. in iuribus præall. & in c. si quis iam translatus, 2 i. q. 2. Sol. Inn. fatetur ꝑ, & dicit hoc processisse ex gratia, sic etiam s̄m eum processit ex gratia, vt isti darētur optio, cum non habeat propriam voluntatem. 1. 2. q. 1. c. non dicatis. In hoc tamen vltimo potest dici, q. ex quo habebat dignitatem, poterat explicare votum suum in spectantibus ad illam dignitatem, quia ex quo vnum conceditur, omnia pertinentia concessa esse videntur, in c. præterea, & in c. prudentiam, de offic. deleg. l. ad legatum, & l. ad rem mobilem, ff. de proc. † Vlti. nota ex prædictis, & ex tex. quod regularis, qui legitime trās-

fertur ad aliam ecclesiam regularem, iterum ibi pro
fitetur, pro hoc text. in c. Abbate. 7. de verb. signifi. in
verbo professione facta, & vide quod not. Ioan. de
Lign. in cle. ne in agro, de stat. re. † In glo. fi. ibi, ff. de
colle. illic. l. 1. r. nota tu canonista gl. q. quis non potest
aggregatus esse duobus collegijs: a & hoc intellige
qñ collegia habent talia exercitia, seu studia, quod
exercitium vnus præstat impedimentum exercitio
alterius. nam posset contingere, q. eodem tempore
vocaretur ad diuersa collegia, & non posset vtrique
deseruere, vt not. in l. 1. & ibi per Bart. & vide de his
collegijs per Inno. in c. dilecta, de excess. prælat. Item
intellige glo. qñ diuersa collegia non essent subordi-
nata, nam quando duo se habent, vt totum, & pars,
sicut est in collegijs Doctorum, & vniuersitate scho-
larium: nam qñque faciunt tantum vnum corpus, vt
in rebus pertinentibus ad ipsum corpus vniuersali-
ter consideratum, sicut etiam est in vniuersitate Bo-
noniæ, vbi scholares vltromontani faciunt vniuersi-
tatem de per se, & artistar. de per se, & tamen nihilominus
in certis actibus conueniunt, & faciunt vnam
vniuersitatem, nam tunc quis est de vniuersitate par-
ticulari, & vniuersali. non habetis hic alia utilia.

A D D I T I O .

a Z A C H. ¶ Duobus collegiis. Adde Fely. in c. cum M. Ferrariensis.
de confite. & melius in c. cum omnes. ver. 3. fallit. suprà de confi.
facit quod no. Rom. sing. 72. incip. an scholarius.
S E B. S A P. ¶ Duobus collegiis. Vide Abb. in repet. c. extirpand.
§. qui vero. ver. confirmatur iure civili. infra hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Electus ad unam dignitatem, vel ecclesiam cogitur dimittere aliam quàm habebat, aliàs non recipitur, 2. 4.
- 3 Clericus non potest habere plura beneficia in duabus ecclesiis, nisi dispensatiùe, vel de consuetudine, in beneficijs non requirèntibus residentiam, vel in uno curato, & alio non.
- 5 Ecclesia potest dici collegiata etiam quod in ea non sit prelatus.
- 6 Collegium ad sui essentiam non requirit rectorem, sed omnis potestas rectoris est penes collegium, cuius vices possunt dari uni ex collegiatis.
- 7 Vicarius episcopi potest ad libitum remoueri.
- 8 Beneficiatus electus in canonicum à capitulo an capitulum videatur, renuncians iuri residentis, an ille electus habeat primum beneficium renunciare.

C A P. XV.

Cum non ignores. † Si electus ad se-
cundam ecclesiā
noluerit dimittere primam, eligentes p̄
resilire, & electum non acceptare. Et ho-
poteris seruare hoc c. in beneficijs residentiam requi-
rentibus, & ē in curatis, si de facto nollēt dimittere
primā ecclesiā. Primo ponitur causa mandati. secun-
do mandatū, ibi, [Cum igitur.] tertio soluitur obsta-
culū, ibi, [Quod si.] Casus lit. Archipresbyter, & cle-
rici cuiusdam plebis elegerunt quendam presbyterum
rectorem cuiusdam ecclesię, in suū presbyterū, siue
in capella sua, & ipse consensit electioni, volebat tñ
locum h̄re in utraque eccl. Archipresbyter, & clerici
contradicebant, volentes q̄ in sua ecclesia resideret,
& sic orta fuit super hoc quæstio inter ipsos, vnde
nuncius presbyteri, & quidam clerici alterius eccle-
się ad sedem Apostolicam accesserunt. Dominus Pa-
pa au-

pa auditis hinc inde propositis, considerans, qd est in-
conueniens, vt idem presbyter locum habeat in dua-
bus ecclesijs, mandat Archiepiscopo Cantuariensi,
vt dictum presbyterum beneficio quod habet, faciat
manere contentum, quod si fortè archipresbyter, &
clerici alterius ecclesiæ in eum consenserint, & mo-
do dissentiant, non debet cum ipsorum scandalo in
eorum ecclesia locum hñe. B. † No. 1. principium cum
sua decisione, qd vna eccle. debet esse vnus sacerdos,
non plurium. sic è cōtra sacerdos debet esse vnus
ecclesiæ, & non plurium, & in hoc facit ad decisio-
nem huius tex. † Not. 2. ibi, [In duabus ecclesijs &c.]
qd de iure cōi nō potest quis habere beneficia in dua-
bus ecclesijs, quia habere locum in duabus ecclesijs
esset p̄ istum text. dispensatiue tamen posset habere,
vt in c. de multa, j. eo. in fin. etiam de consuetudine in
simplicibus non requirentibus residentiā, vel in vno
curato, & simplici. de quo dic, vt not. in c. gratia, de
rescrip. lib. 6. & in clem. gratia, eo. tit. & in c. 1. de con-
sue. lib. 6. dicam in c. cum iam dudum, j. eo. † Not. 3. qd
si clericus, vel prouisus non vult dimittere primum
beneficium, quod requirit residentiā, non tenentur
electores ipsum acceptare, quod bene notabis. vide
tamen ad hoc omnino per Inn. in c. fi. suprà de cleri.
non resi. Sed contra principium opp. nam in multis
ecclesijs sunt multi clerici, vt canonici habentes di-
uersas dignitates, sicut Archidiaconus, Archipresby-
ter, prap̄positus, & similes, & sic ecclesia non est vnus
sacerdotis. Sol. dicit Inn. qd ibi est Episcopus, qui est
sponsus ecclesiæ. Nec ob̄st. qd sint ibi hñtes dignitates,
quia hñt officia discreta, & nemo pōt dici sponsus ec-
clesiæ, nisi ecclesiā sit sua, sed vt dixi Ep̄s est sponsus,
ad quod significandū defert annullum, vt in c. clerici.
3. de vita & honest. cler. & in c. ne pro defectu pasto-
ris. 3. de elec. † Item p̄supposito, qd in ecclesia sint plu-
res clerici, & ibi nullus sit prælatus, non tñ singuli
sunt prælati, nec ecclesia dñ esse singulorū, sed colle-
gium, & platus habet iurisdictionem in singulos, &
pōt cōmittere, cui vult curā animarū, vt in c. irrefra-
gabili. in §. excessus. 3. de offic. ordi. & dicit Inn. singu-
lare dictum, qd quotidie allegatur, videlicet qd ad esse
collegij non requirit, qd ibi sit platus, vel rector, qd
semper notabis, pro hoc l. 1. ff. qd cuiusq; vni. no. † Ex
quo infer̄, qd facientes collegiū non tenent sibi elige-
re rectorem, sed ipsum corpus habebit oēm potesta-
tem quā solitus est hñe rector, & poterit committere
iurisdictionem contentiosā, vel poenitentialē ali-
cui de collegio ad tps, vel ad vitā, & eo casu quo cō-
mittit ad libitū non censetur cōmissarius hñe curam,
vt sic incidat in c. de multa. j. eo. secus aut vbi statu-
to, vel consuetudine non posset remoueri, quia tunc
incideret in poenā illius c. quia vacare prima digni-
tas, vel primū curatū acceptando hoc fm officium,
qd notabis, nam saltem est vicaria perpetua, & de his
idem est iudiciū, vt in clem. 1. de offic. vicar. & limita
prædicta fm no. per Inn. 3. de consi. in c. cum acces-
sissent. † Et ex his pōt inferri ad solutionem qōnis,
nūquid Vicarius Ep̄i, vel alterius prælati hñtis iuri-
dictionem censeatur hñe dignitatem, seu curam, quo
ad hoc, vt incidat in poenam, c. de multa. & fm hanc
glo. Inn. videretur dicendum qd non, c quia Vicarius

pōt ad libitū remoueri, d vt not. in clem. & si princi-
palis, de rescr. & idem sentit Inn. in d. c. de multa. † In
glo. in ver. consenserint in fi. no. hanc lect. glo. Inn. tñ
in c. fi. de cler. non resi. dicit, qd si canonici eligūt scien-
ter clericum hñtem beneficium in eorū concanoniciū
vñ renunciaſſe iuri residentiæ, si scienter fecerunt;
sed si ignoranter, pñt recedere ab electione, prout
dñ hic, & vñ restringere ad electores ignorantes, sed
rationes glo. vrgent vtroque casu, ideo possumus di-
cere saluando vtrunq; dictū, qd aut clericus habebat
beneficium, quod verisimilr non dimisisset pp fm, &
tunc procedit dictum Inn. in d. c. fi. & limita prout ip-
se ibi no. si autem beneficium fm erat melius, tunc in
scientibus procedere pōt dispositio huius text. pote-
rant. n. verisimilr prælumere illum dimissurum pri-
mum pp fm, sic videmus in eligentibus aliquem in
ep̄m, 3. de elec. c. cum in cunctis, ex quo ergo iste non
vult facere residentiā in beneficio, prout debet, nō
tenentur electores ipsum admittere. Et ex his habes
vnam lec. sed huic ob. tex. in fi. dum ponderat scanda-
lum electorū, nam cessante omni scandalo seruari de-
bet, quod dñ in gl. arg. in iuribus alleg. in ea. & fortè
metu huius p̄rij Inno. ponit secundam lect. qd iste ele-
ctus à principio nolebat dimittere primū, nec cano-
nici volebant acceptare eum ad fm, postmodū mu-
tauit propositum, & volebat dimittere primum, sed
canonici indignati nolebant eum acceptare, nec po-
terant illum promouere sine scādalo, ideo fuit pro-
uissum, prout hic dñ, & hac ratione ponderat hoc scan-
dalum imminens: nam arbitror, qd re integra locus
erat poenitentia, arg. c. si tibi absenti, de prap̄b. lib. 6.
vnde cessante scandalo cui iste causam dederat, de-
bebat consequi fm, ex quo re integra volebat dimit-
tere primū, & utraq; lectura est bona, sed secūda ma-
gis consentanea literæ. Sunt & alij intellectus huius
literæ, de quibus non est curandum, quia diuinant.

A D D I T I O N E S.

a S E B. S A P. 1. Vnius ecclesiæ. Vide quod per istum text. scribit
Abb. in c. 2. infra de iure patron. vbi dicit, quod ecclesia debet esse
vnius rectoris.

b S E B. S A P. 1. Adesse collegii. De veritate huius dicti, vide ple-
nè per Fel. in c. ex literis. de consi.

c Quod non. Adde quod voluit Old. consi. 227.

d Z A C H. 1. Ad libitum remoueri. Adde quod notauit in apost. ad
litum in c. pen. in ver. et si interuenisset iuramentū. sup. de off. vic.

S V M M A R I V M.

1 Clericus si fuerit ordinatus ad sacros ordines per Episco-
pum sine titulo alicuius beneficij debet sustentari, & sibi
provideri in omnibus necessarijs à dicto Episcopo, vel eius
successore, donec sibi de beneficio provideatur, nisi ad pre-
ces alterius fuerit ordinatus: tunc enim presentator debet
sibi providere. 6. 1. 5.

2 Clericus si luxuriosus, & inhonestè dissipauerit fructus bene-
ficij sui, tenetur de suo patrimonio rescire.

3 Clericus pauper licitè locat operas suas spirituales, nec com-
mittit simoniam, quia non principaliter vendit, sed quia
vult viuere.

4 Bona ecclesiastica dicuntur esse de patrimonio Dei.

5 Argumentum ab ethymologia semper procedit negatiue, af-
firmatiue non, nisi diffinitioni non contradicat.

7 Episcopus ordinando aliquem clericum ad preces alterius
episcopi, non debet, vel tenetur illum examinare, quia prae-
sumitur examinatus à presentante. 13.

Li

8 Lis non contestatur, quando examinatur aliquis clericus.

10 Episcopus tenetur providere indigentibus, & maxime cle-
ricis.

11 Clericus sine titulo ordinatus debet sustentari prius ab ha-
redibus ordinantis, quam eius successore.

Heres tenetur ex delicto defuncti de iure canonico.
Delictum praelati, an noceat ecclesia.

12 Doctor si post gradum Doctoratus reperitur insufficiens po-
test reprobari, & gradu Doctoratus priuari.

14 Licentiatius potest dum assumit gradum Doctoratus repro-
bari, etiam si paruo intervallo post licentiam doctoretur,
per variationes hic positas.

Scholaris antequam doctoretur, debet ter examinari, pri-
mo à promotoribus, secundo priuatis, tertio publicè.

C A P. XVI.

1 Vm secundum. † Ordinato ad sa-
cros per ep̄m sine
titulo nemine presentante, ordinator, vel
successor cōpellitur in necessarijs provi-
dere, donec titulu habuerit. Primo ponitur causa con-
stitutionis, & correctionis iuris antiqui, & noui pro-
mulgatio. Secundo determinatio casus propositi spe-
cialiter. secunda ibi, [Inde est.] Casus liter. Sume ca-
sum ad medium capituli, ibi, [Inde est &c.] Ep̄s Za-
moren. ordinauit in subdiaconū quendam clericū G.
nomine sine aliquo titulo, tandem morte prauetus
eidē clerico de beneficio ecclesiastico non prouidit,
postmodū successor illius requisitus non prouidebat
eidem, accessit ad Papam exponens eidem quā prae-
decessor illius ordinauerat ipsum in subdiaconū nul-
lo pñtante. Scripsit Papa quibusdam, vt illū subdiaco-
num examinarent, si dignus esset ad ecclesiast. benefi-
cium obtinendū, Zamoren. ep̄o citato, vt examina-
tioni interfir. vñ scribit Papa ep̄o Zamoren. quod cū
clericus ille à praedecessore suo ordinatus fuerit sine
certo titulo, si examinatores p̄dicti eo citato, vt exa-
minationi interfir per se, vel per aliū, vt liceat sibi p-
ponere quicquid rōnabit duxerit proponendū, tam
super idoneitate psonæ, quam et super quantitate, &
qualitate beneficij. quo illū inuenerit esse dignū, tam
dñi necessaria vitæ sibi ministraret, donec eccl. Zamo-
ren. vel alia p ipsum beneficiū competens affecutus
fuerit, sciturus pro certo, qd si dignus rebus fuerit, &
ipse ep̄s ei neglexerit prouidere, cū Papa sup hoc fue-
rit requisitus, cōpelleret ipsum p distinctionē ecclesi-
asticā ad prouisionem ipsius. Occasione huius negotij
p̄mittit Papa illa, quæ pcedunt hoc modo, hoc dicit
Apostolus, Qui altari seruit, viuere debet de altari,
& qd ad onus assumit, emolumentū inde dñ hñe, ergo
patet, qd clerici, qui deputati sunt obsequio Iesu Chri-
sti, de ipsius patrimonio viuere debent, clerici. n. à cle-
ros, qd est sors, vel hæreditas appellant, & ideo dum
ordinant, vel assumunt in hæreditatem dñi, vel asse-
quunt hæreditatem in ipso, dignū est, vt ecclesiasticis
stipendijs sustentent, in qua, & p quā diuinis obseqjs
ascribunt. Licet aut pdecessores Inn. ordinationes eo-
rū, qui sine titulo promouent quantū ad executionē
irritas esse, voluerint, & inanes in iniuriā ordinantiū,
Inn. volens benignius agere, cū tñ ordinatis statuit,
qd per ipsos ordinator, vel successores eorū tamdiu
prouideatur ordinatis, donec per eos beneficia eccle-

siastica fuerint consecuti. B. † No. 1. qd fm Apostolum
licitū est clerico viuere de rebus ecclesiæ. licet. n. ip-
se Apostolus abstinerit qrendo sibi victū manibus,
vt non daret falsis Apostolis materiā exercendi que-
stū, non tñ p hoc imposuit legem alijs, vt sic teneant
facere, imò expresse p̄misit, vt hic patet, & Hieron.
ponderauit illud verbū viuere, quasi licitū sit de bñfi-
cio pcipere necessaria vitæ, non aut luxuriari, vnde
dicit ibi, qd sacerdoti de altari viuere non luxuriari
p̄mittit. 4. diff. in prin. & ponit luxuria pro omni lu-
xuria, seu illicita concupiscentia. Ex quo no. 3. benefi-
ciatos conuertentes redditus in vsus inhonestos, &
crederem, qd si hñent patrimoniū, tenerentur de suo
reddere ecclesiæ, qd malè expenderunt. 1. 2. q. 4. in c.
1. & 2. No. 2. ibi, [Ad onus eligi &c.] qd clericus dñ de
putari ad onus. non. n. est facile dignè gerere clerica-
tū, imò difficillimū pp onera annexa, & vide 40. diff.
ferè per totū, & pondera, qd verbū altare, largo mo-
do cōprehendit oēm ecclesiā. Item no. ibi, [A merce
de] qd stipendiū clerici, seu beneficiū est sibi quædam
merces rōne oneris. † Et ex hoc infero, qd licitè pau-
locat operas suas spirituales, nec cōmittit simoniā,
ex quo non principat̄ intendit videri diuina, sed vt
viuat, facit ad ea, qd dixi in c. significatū. 3. e. Not. ibi,
patet, à simili, qd Princeps arguit à similitudine ratio-
nis, ergo fortius, & subiecti pñt causas decidere per
identitatem rōnis, pro hoc l. non pñt, ff. de legi. cum
fi. † No. ibi, [De primonio Iesu Christi] qd bona eccle-
siarū non sunt platorū, sed primoniū Iesu Christi suo
sanguine acquisitū: dñum ergo rerū ecclesiā perti-
net ad Deū, pro hoc c. cū ex eo. de elec. lib. 6. ibi, [De
patrimonio Iesu Christi ditari &c.] & vide Inn. in c.
cū super, de cau. pos. & propr. & gl. in c. causa Carpē.
j. de verb. sig. & est p̄ praelatos reputates se dominos.
† No. ibi, [Vt ipsa nominis ratio &c.] qd licitū est ar-
guere ab allusione, seu ab ethymologia vocabuli,
& dic, qd argū à vi vocabuli, semper est validū in iure,
cū negatiue sumit, sed affirmatiue valet, dummodo
non p̄dicat diffinitioni rei. l. 2. ff. si cert. pet. & not. in l.
1. ff. de test. Declaro: mutuū dñ, quia de meo fit tuum,
vñ vbicumq; de meo non fit tuū, non est mutuū, sed
affirmatiue non valet, quia non semper vbi de meo fit
tuū, est mutuū, nam hoc cōtingit in donatione, sic &
in testamento, dñ testm fm ethymologiā quasi mētis
testatio, verū est dicere negatiue, qd vbi non est men-
tis testatio, non est testm, sed affirmatiue non semper
valet, quia codicillus est mentis testatio, & tñ nō est
testm. l. si idem. C. de cod. vbi vero diffinitioni non p̄-
dicat, valet argū affirmatiue sumptū, vt hic, & in c.
clericos. 2. 1. diff. cū multis fi. Not. quare ordinati dñr
clerici, nam si appellant pp significatū vocabuli, qd
sunt electi in sortem, seu partem Dei, & deputati ip-
sius

A D D I T I O N E S.

a S E B. S A P. 1. De suo. Vide Fel. in c. accepimus, vers. tertio de
clara. suprà de fide instrum. vbi dicit, qd praelatus cogitur soluere de
suo patrimonio, omittendo ea, quæ sunt vilia ecclesiæ, & qd te-
neatur ad restitutionem si conuenit redditus in vsus inhonestos,
tradit Fel. in c. postulasti. vers. & scias, sup. de rescr.

b S E B. S A P. 1. Vocabuli. Vide Abb. in c. 1. in fi. sup. de iudic. & in
consi. 3. 1. in c. quamquam. 1. vol.

q Vocabuli. Adde Raph. Fulg. consi. 51. & 104. & Cum consi. 17.

suu obsequijs, & sic sunt stipendiarij Dei, ideo aduer-
tant ne sint proditores. Item no. ex hoc, & ex tex. bo-
nū esse hñe nomen bonum, quia sapē hoīes assumunt
a argm ab ethymologia vocabuli, & q̄q non valeat a
argm ab ethymologia nominis proprii, quia non se-
quitur, vocat Angelus, ergo est vir bonus, ergo est, ex
hoc, quia nomina propria ad placitū sunt inuenta, tñ
b ex horrido b noīe sapē hoīes suspicant sinistrū, putan-
tes a prauo cuentu illud fuisse impositū. pro hoc vide
bo. tex. cū gl. in l. facta, §. in danda, ff. ad Treb. & ideo
dicebat Ioan. An. q̄ si noīa venderentur, deberēt cū
magno pretio bona emi, vñ detestandi sunt qui hñt
noīa ad libitum, & recipiunt noīa horrida, & hñc est
vñ de causis quare in coronatione Papæ mutat no-
men, vt no. in pro. 6. Item not. q̄ Papa solus potest
mutare p̄sonem Concilij, nam Conciliū Nice. fecit
illā ordinationem, vt ordinatio sine titul. esset irrita,
vt patet 80. dist. c. i. vñ solus Inn. hoc mutauit, vñ hic,
6 facit c. significasti, de elec. vide q̄ ibi dixi. Item not.
ibi, [Nullo p̄tante &c.] q̄ vbi quis fuit ordinatus si-
ne titulo ad preces alterius non tenet ordinatio, p̄-
uidere ordinato, sed p̄sentator: fortē. n. archieps p̄-
sentans ordinandū, dixit ep̄o utiq; illū esse idoneum,
vel vnus ep̄s ordinauit clericum alterius ad p̄tationem
12 illius: distingue tñ inter cōmissionē generalē, &
7 specialem, prout habes gl. in c. si ep̄s. j. co. ti. lib. 6. Et c
ex hoc infert Inn. q̄ ep̄s nō tenet examinare clericū
p̄tatu per aliū ep̄m, si tñ sciat eū indignū peccat or-
dinando, qd̄ no. quia non debet cōmittere rem illicitam
ad petitionem illius, qui dispensare non potest.
8 † No. casum, in quo procedit lit. non cont. vt qñ pro-
9 cedit super examinatione cler. No. tibi, [Vide neces-
saria] q̄ ordinato, seu successor tenet providere or-
dinato in oībus vitæ necessarijs, & sic in vestibus ci-
bis, & medicinis, & similibus, sicut dicimus de alimen-
tis. l. legatis. ff. de ali. & cib. leg. Oēs gl. sunt faciles, &
expositivæ, & satis cū declaratione tex. fuerunt expe-
ditæ, quare capio glo. in verbo successores, ibi, ne in
cleri opprobriū. Inno. & Host. addunt aliās rationes,
10 tñ nam ep̄s tenetur ex generali officio omnib. provi-
dere indigentibus, maximē clericis. i. 6. q. 1. c. posses-
siones, & c. si. & 10. q. 1. per totū. vñ fortius debet pro-
uidere isti ordinato sine titulo. Item opprobriū est ip-
si Deo, vt assumpti in eius patrimoniu mendicet, nec
procedit dictū gl. sequenti, q̄ hic puniatur ecclesia,
cū ep̄s provideat de mensa sua, pōt. n. dici, q̄ nullum
subest peccatū, nec rōne peccati tenetur successor,
sed potius ex quadam alia obligatione tacitē p̄cta p̄
p̄decessorē noīe ecclesiæ, ideo tenet successor, arg.
in c. dilecti, de for. cōp. & hñc rō magis stringit, quā
p̄cedentes, fuit. n. fauorabile ipsi ecclesiæ, vt augeat
numerus clericorū p̄ cultū diuinū, vñ de non potest
11 dici, q̄ in damnū ecclesiæ p̄xit. Sed circa istā partem
gl. pōt dubitari, quid si iste ordinator habet hāredes
respectu p̄rimonij sui, nunquid prius sint cōpellendi
hāredes, quam successor in dignitate? Host. & cōiter
Doc. seq. dñt q̄ sic, siue dicamus ordinatorem fuisse
obligatū ex quasi p̄ctu, siue ex delicto, nam obligatio
descendens ex p̄ctu transit in hāredem. l. veteris. C.
de p̄hen. & cōm. stip. de iure can. tenet hāres ex de-
licto, vt in c. si. de sepul. dicit et Host. q̄ si iste ordina-

tor viueret, & hñt patrimoniu, compelleret ipse de
suo providere, & tñ assignare ordinato pro se, vñ de
viuere posset, qd̄ dicit procedere et si ordinator esset
depositus, vel quācumq; amotus ab Ep̄atu. Ego du-
bito vtrū hñc dicta sint indistinctē vera, nā iste text.
p̄bet arg. in p̄riū, dū dicit, huic ordinato providendū
per ordinatorē, vel successores, & indistinctē man-
dat cōpelli successorē, nec p̄cipit, vt discutiāt prius
hāredes ordinatoris. Et ideo pro sōtione vera p̄adi-
ctarū qōnū esset considerandū, vtrū ista obligatio q̄
p̄hitur ex ordinatione sine titulo sit realis an p̄sona-
lis, nā si est realis, vt quia obligat ecclesia, dicta Hof.
non procederet, vt in d. c. dilecti. si esset p̄sonalis ad-
huc posset impugnari dicta sua, q̄a non debet hñ re-
cursus ad ecclesiā p̄ impotentia p̄sonæ, q̄a delictū
plati non debet nocere ecclesiæ, ideo dicerem, q̄ vbi
ecclesia cathedralis est potens, tunc obfo vñ realis,
nam quemadmodū pōt sacerdos p̄ntare aliquē ad ti-
tulū suū, vt in c. p. tuas, de sim. ita ep̄s pōt ordinare,
vt ordinati viuant ex redditib. ecclesiæ cathedralis,
& ideo text. fecit mentionem de ordinatore tñ, vel
successore, sed vbi ecclesia esset impotens, tunc cum
ep̄s deliquerit, teneat ipse, vel hāres suus, per regulā
12 delictū personæ. † In gl. in ver. proponere. ibi, [Sicut
medicus.] nā medicus quantumcumq; probatus si po-
stea reperit non idoneus pōt reprobari. vt in §. c. re-
probari, alle. in gl. & vñ velle Ioan. An. q̄ sit speciale
in medico fauore publicæ utilitatis, sed tu dic idē es-
se in quolibet docente, licet. n. quis fuerit in doctorē
tanquā sufficiens promotus, si tñ post reperit insuffi-
ciens, debet reprobari, & insignijs doctoratus pri-
uari, pro hoc bo. tex. in l. gramaticos. C. de profes. &
medi. lib. 10. & de hoc et no. in d. §. reprobari. nam in
eis subest utilitas publica, cū p̄ p̄sumptionē gra-
dus

ADDITIONES.

a ANT. FRAN. † An, & quando valeat argumētum ab ethymo-
logia vocabuli, siue a vi nominis, quod idem est dicendum, q̄ re-
gulariter valet, vt in l. i. ff. de hñe instrum. in l. 2. §. appellatū. ff. si
cert. per. vbi per Bar. & Doct. & per Bar. & Ale. in l. i. ff. de fur. & in
l. 2. ff. de acquir. poss. & in l. omnes populi, ff. de iust. & iur. & in ru-
bric. sol. matr. & habetur in §. non autem. Instit. de legi. agn. suc.
& in §. item vetustas. Instit. de hñ. quæ ab intest. quod intellige ve-
rum in nomine appellatio, secus autem est in nomine proprio,
quia non sequitur, ut appellatur bonus ergo est bonus, vel Pa-
duanus, ergo est de Padua, vt plenē per Bar. in rubr. ff. sol. matr. in
col. 2. item hoc verum, nisi repugnaret diffinitioni, vt per Bar. ibi.
& per Alex. in l. 3. de iur. om. n. iud.
b SEB. S. A. P. † Ex horrido. Vide Andr. Sic. in c. 2. infra de po. vbi
hoc notat ex illo tex. in ver. vir Belial, subdit, q̄ in purandum est
illi, qui contraxit cum habente simile nomen. de quo etiam per
D. Ias. in l. cunctos populos, in 2. lect. C. de sum. Trin. & hñc catho.
c Reprobati. Adde, quod cōdr. consi. 18. ideo consuluit, q̄ admissi-
sus succi. siue ad duas ecclesias parochiales, si ad tertiam fuerit re-
p̄tus insufficiens, quod potest reprobari, quā maior diligentia
est adhibenda in remedio animarum, quā corporum.
d Reprobati. idem tenet Bar. in d. l. Grammaticos, per illum text.
& Bal. in l. 2. in fi. C. de lib. & eorum lib. qui dicit, q̄ Doctor re-
probatus p̄pter delictum non potest an. plius approbari, sequi-
tur d. Alex. in addi. in d. l. Grammaticos. & idem d. Alex. 3. addi-
tur ad Bar. in l. 1. C. de dig. lib. 12. in add. mag. & ad p̄dicta vide nul-
ad Bar. in l. 1. C. de dig. lib. 12. in add. mag. in c. 2. 11. not. supra de
ta similia per d. Ant. COR. in addi. ad Abb. in c. 2. 11. not. supra de
postul. p̄ alar item dicit sing. Host. in tit. de decu. §. qui consi. n.
qum, q̄ Cardinalis semel reprobat. non potest an. plius restitui,
sequitur Andr. Sic. in add. ad Bal. in d. l. 2. in fi. caueat d. Ant. de Sa-
uona, Cardinalis Sancti Vitalis, qui fuit legatus Vñbria totius, &
uona, Cardinalis Sancti Vitalis, quem nunc tenet in carceribus
postea Bononia, & Romandiolæ, quem nunc tenet in carceribus
Iulius I. Pōr. Max. de cuius depositione, & vita dubitatur. Aen. F.

23 dus doctoratus ad multa publica officia assumuntur,
& per imperitiam multos lādunt. † In ea. glo. ibi, totū
fit de gratia. potest dici, q̄ non vsquequaq; contineat
grām, quia vbi promoueretur ad beneficium, debet
superior esse cautus, vtrum sit idoneus, maximē cum
tpe ordinationis multa possunt latere: sed sequēs sol.
14 gl. est tutior, vt fiat examinatio p̄ nouā cām. Et ha-
2 bes ex hoc & ex gl. q̄ examinatus & approbatus in
licentia, potest in examine Doct. reprobari, cū ex no-
ua causa potuit inutilē se reddere, vt si fuit interual-
lum magnū inter licentiam, & doctoratū: posset etiā
dici, q̄ non dato interuallo adhuc licitē potest repro-
bari in examine publico, nā antequā aliquis adipisca-
tur gradū doctoratus, debet ter examinari, & trinam
approbatoriam reportare, primo. n. debet examinari
a doctoribus p̄stantibus, vt l. nemini. C. de aduo. di-
uer. iu. secūdo debet examinari a Doc. in priuato exa-
mine, tertio in publico. ad hoc facit l. magistros. C. de
profess. & medi. iuncta elem. 2. de magi. & ita habet
consuetudo, & hñc consuetudo vñ satis probata. l. vñ
ca. C. de athle. lib. 10. vbi dñ, q̄ debet approbari seu
reportare trinā victoriam in bello antequam promo-
ueatur, vt ibi dñ, non. n. potest in vnico examine de-
prehendi tota scientia vnus, fortē fuit punctuatus in
materia sibi familiari, & ita no. Bart. in d. l. vnica. &
Archid. in c. de quibusdam. 37. dist. & hoc no. contra
scholares qui faciunt se promoueri tantum per vñ-
15 cum examen. † In glo. si. ibi, Hoc ignorauit, vñ gl. vel-
le q̄ ep̄s sciebat titulum alteri debitum, & ordinatus
ignorabat, tunc tenetur sibi providere de alio, & in
hoc bene loquitur arg. in c. si beneficia. eo. tit. lib. 6. Si
autem vterque sciuerit, ordinato scilicet & ordina-
tus, tunc sentit glo. vt ep̄s non teneatur, quasi dolus
cum dolo compensandus sit. l. cum ambo. ff. de com-
pens. hoc dictum glo. non placet mihi simpliciter, sed
restringerem quando ep̄s a principio non tenebatur
providere, vt in casu c. sequenti. sed in casu nostro cū
episcopus teneatur isti providere p̄ rationes supra
assignatas, non videtur q̄ fraus vtriusque habeat elu-
dere prouisionem huius c. nam alias de facili circum-
ueniretur dispositio huius c. quia episcopus ordinans
aliquem sine titulo, & nolens obligare se ad necessa-
ria vitæ, conueniret cum ordinando, vt promoueret
ad titulum alteri debitum, & sic releuaret se ab hac
obligatione, quod non est dicendum, cum dispositio
c. sit fundata super publica honestate, vt patet ex ra-
tionibus p̄dictis, ideo nec directē nec indirectē po-
test ordinatus huic fauori renunciare, arg. c. si diligen-
ti. de foro comp. sed si ep̄s ordinasset bona fide ad ti-
tulū quem non credebatur alteri debitum, & tunc po-
terit conueniri non ex dispositione huius c. sed ex ge-
nerali obligatione qua tenetur omnibus indigentibus.

ADDITIONES.

a SEB. S. A. P. † Examinatus. Multa circa hoc congerit Feli. c. cum
venerabilis. col. vlt. supra de excep. & ibi etiam Dec. col. vlt.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopus vel alius praelatus conferens alicui beneficium q̄
conferre nō poterat, illo euicto debet sibi de alio p̄uidere. 39.
- 2 Collatio beneficii vacantis causa permutationis si fiat alteri
quā permutare volenti, est ipso iure nulla.
- 3 Beneficia debent purē renunciari.

5 In spiritualibus acquiritur ius in re ex solo titulo citra ali-
quam traditionem.

6 Canonicus receptus sine prabenda non habet aliquod ius
ad prabendam vacaturam, adeo q̄ poterit alteri conferri,
sed debet ipse canonico a recipiente prouideri.

Patronus si semel præsens aut vnus, nō potest postea alium
præsens ad beneficium vacans, ad vacaturam, immutur
quod sic.

Beneficia vacatura nullus citra Papam potest conferre.

7 Beneficium vacaturum alicui collatum a Papa, adeo sibi
debetur, vt si postea conferatur alteri sit nulla collatio.

8 Donator an & quando teneatur de euictione, vide remissiuā.

CAP. XVII.

Inter cetera. † Qui ignorantī scien-
ter contulit prabendam
quam non potuit, illa euicta, aliam, quam
pōt, cōferre tenetur. & est singularis dispo-
sicio. narrat primo factum. scd̄o mandatū decernit, &
causam exprimit. ibi, [Supradicto ep̄o.] & nō est ali-
bi. Casus lit. V. & Hug. permutationem suarū praben-
darum affectantes, eas in manus ep̄i renunciauerunt,
postmodū mandauit Papa decano Remensi, vt de p̄-
benda V. inuestiret Hug. Sed ep̄s loci hoc intelligens
contulit eam magistro P. vñ de orta lite inter magi-
strū P. & Hug. D. Papa reuocauit prafatam renuncia-
tionem, & vtriq; restituit bñficiū suū, & ne magister
P. remaneret frustratus spe sua, mandat Papa ep̄o vt
prabendā alicui non conferat donec assignauerit ma-
gistro P. prabendale bñficiū in eadem ecclesia, & si
p̄ illud fecerit, illud cassat, ne fraudulenter visus sit il-
li contulisse prabendā. Ber. No. i. ibi, [Per commuta-
tionē,] q̄ in p̄mutatione bñficioꝝ interuenit renun-
ciatio, & p̄ bñficioꝝ vacatio, de quo vide bo. glo.
in clem. 1. de rer. permu. & in c. si p̄ tua debita. de re-
fer. lib. 6. † No. 2. q̄ prabenda vacans ex causa permu-
tationis non debet conferri alteri, q̄ p̄mutare volen-
ti, & hodie collatio est ipso iure nulla, vt in d. clem.
vñ, nec expectans Apostolicus pōt tale bñficiū acce-
ptare, vt in c. 1. de rer. permu. lib. 6. & sic hodie dispo-
sicio huius c. in prima parte, non habet dubium. † Vlt.
no. & tene menti casum mirabilē, q̄ confers sciēter
bñficiū alteri debitū tenetur illo euicto illi provide-
re de equiualehti bñficio, & sic est casus in quo dona-
tor tenetur de euictione sciēter conferendo alienā
rem, vel alteri debitam: de hac tñ materia dic latius,
vt dicetur in glo. si. † In gl. 2. in fi. sed glo. non rñdet ad
p̄riū supra formatum, Doct. sentiunt q̄ p̄riū proce-
dit in rebus prophanis, secus in rebus spiritualibus,
vt sunt beneficia, debent enim purē renunciari, & nō
sua conditione, facit quod leg. & no. in c. ex parte, de
offic. deleg. Sed opp. extra gl. alio modo, ex quo enim
hñc prabenda vacabat debuit valere collatio illi ma-
gistro P. facta, nec debebat retractari, ar. in cap. dile-
ctus, el. 2. inf. eo. Inno. vario modo soluit. Primo q̄ p̄-
fraudem hic adhibita, saltem re ipsa Papa ex officio
suo retractauit illā collationem, quā collatio prima
fronte vñ improbari per d. c. dilectus. & per id qd̄ se-
quitur in sequenti gl. nam ibi patet, q̄ p̄ si mādum
Papæ ep̄s confert alicui bñficiū, tenet collatio, nec
retractatur, licet episcopus aliter veniat puniendus.
Sed potest dici saluando hanc solutionē, q̄ nō solum
hic

hic continebatur prouiso Papæ, sed supplantabatur is qui ex causa permutationis præbendam resignauit, ideo voluit Papa prouidere huic decepto, & intantū equitas hoc suadebat, vt hodie sit editum ius de nouo annullans collationem talem ipso facto, vt in dicta clem. vnica. † Secundo soluit, q̄ in istis spiritualib. est sp̄ale, vt interueniente autoritate superioris, absq; alia traditione acquiratur ius permutare volentibus in rebus permutatis, & no. bene hanc solutionē, quod a tidie. n. allegatur, & pro ea facit c. si tibi absent. eod. tit. lib. 6. vbi patet, q̄ ex solo titulo in istis spiritualib. absque alia traditione acquiratur ius in re. hæc tñ solutio licet sit vera, & no. in se, tñ non congruit huic li teræ, quia Papa nō interposuerat autoritatē suam, sed mandauerat tertio vt collationem illam faceret. Tertia sol. q̄ Papa acceptando renunciationē & mādando alteri collationem, aduocauit ad se totū negotium, & sic eripuit potestatem ordinario, arg. c. vt no strum, de appel. & hæc solutio satis potuit sustineri. Soluitur & aliter hodie, sed nō est instandū p̄ dictam clem. vnica. † Sed hic quæritur quid si capitulum recipit aliquem in canonicum autoritate propria, deum præbendam vacantem contulit alteri, nunquid teneat talis collatio? Inno. & cōter Doct. dñt q̄ sic, non poterunt dare ius ad præbendam vacaturam, & sic ex illa receptione in canonicum non habuit ille ius efficiens præbendam p̄ imo vacaturam, merito collatio illius tāquam libere alteri facta, tenuit. Nec obstat si dicatur, q̄ persona ecclesiastica non potest variare, vt in c. cum autem, de iure patr. vbi dicitur, q̄ si patronus ecclesiasticus semel præsentat, non potest amplius variare, & præsentare alium: illud enim loquitur secundum Innoc. quando præsentatio fuit facta ad beneficium vacans, non autē loquimur de beneficio vacaturo, ad quod obtinendum non pōt inferior citra Papam dare ius. Nec obstat c. relatum, supra eo. nam vt ibi dixi, fatendum est q̄ capitulum obligatur ad prouidendum illi, non tamen sequitur, q̄ præbenda primo vacatura sit affecta pro eo, & tene men ti hoc cōe dictum Doct. Sed ego limito per vnum peregrinum & singulare dictum Innoc. in extraneo loco supra de maio. & obed. in c. statuimus, vbi dicit, q̄ capitulum prouidendo alteri extraneo, vel alicui de collegio postea recepto, tenetur prouidere illi primo recepto, quem illi sit, de redditibus cōibus, iuxta formam c. dilectus, el. ij. infra eo. & opt. facit ille tex. nam capitulum illud obligatur ad illā prouisionem propter transgressionem mandati Papæ, ita debet hic obligari per transgressionē mandati legalis, vt in d. c. relatum. in fi. † Quid autem in recepto autoritate Papæ sub expectatione præbendæ? prolixè tractauit hic Innoc. sed hodie habes tex. clarum, in c. non pōt. infra eo. tit. lib. 6. vbi patet, q̄ præbenda primo vacās adeo est affecta pro isto recepto autoritate Apostolica, vt non valeat collatio alteri facta, & vide de materia quod no. in c. si capitulo. & in c. si soli. de cōcess. præben. lib. 6. Et habes ex prædictis bonam diuersitatem & quotidianam inter receptum autoritate Papæ, & receptum autoritate capituli. † In glo. si ibi, [In veritate non dicitur donare] no. q̄ collatio beneficiorum non est propriè donatio, & pro hoc vide

glo. in c. iam vero. §. ex his. 23. q. 6. Sed contra hoc facit, quia respectu illius cui confertur, est vera liberalitas, vt in c. relatum. supra eo. ergo non debent isti teneri de euictione, sicut nec alius donator: credo q̄ hoc fuit statutum in odium collatorum, ne iura spiritualia tractentur ita fraudulenter, & ne inducatur ad conferendum beneficia alijs debita, arg. in clem. vna. in prin. de renunc. Et an & qñ donator teneatur de euictione in rebus prophanis, dic vt le. & no. in l. 2. C. de euic. & in l. 1. Aristo. ff. de don. Et no. istam glo. iuxta tex. † Et in fi. glo. conclude clarius intellectum huius cap. vt colligitur ex dictis Doct. & ex glo. aut enim vterque sciuit, scilicet collator, & is cui facta fuit collatio, & tunc non tenetur prouidere sibi de æquivalente beneficio, quia dolus cum dolo compensatur, in c. intelleximus, de adul. nec fuit iste deceptus per collationem, sed seipsum decepit: hoc verum, qñ episcopus ex mera liberalitate contulit, secus enim si tenebatur cōferre ratione ordinis collati, prout dixi supra in c. præcedenti. Aut vterque ignorauit, & tunc nō tenetur isti prouidere, quia cessat fraus super qua fundare se videtur iste tex. & intellige vt dixi in collatione facta ex mera liberalitate, secus si ex necessitate de qua in cap. præcedenti. Aut ep̄s sciuit, & alter ignorauit, & habet propriè locum iste text. si autem econtra episcopus ignorauit, & alter sciuit, & tunc cessat ista prouiso, quia collator non fuit in fraude, immo alius qui scienter beneficium acceptauit.

A D D I T I O.

- ZACHAR. ¶ Quando donator teneatur de euictione, adde Bar in l. Iulianus. §. ff. de verb. obl. & omnino in l. si pro re. §. 1. & ibi Alex. ff. de euic. ANTON. FR. AN. ¶ De hoc an donator teneatur de euic. & qñ, vide in l. Aristo. in §. labeo. ff. de dona. & in l. 2. C. de euic. vbi p̄ Bal. & adde q̄ donans rem alienā, & tradens, si cauit de euictione, liberatus est à prima actione, licet dñum non transulerit, vt plenè p̄ Io. de Imo in d. §. labeo. & p̄ Alex. in l. si. in §. ff. de verb. oblig. adde tamen quod donator non tenetur ultra quam facere possit, l. inter eos. in fi. ff. de fideicom. li. & vide Ang. in l. sunt autem. ff. de re iud. & ibi plenè per Alex.

S V M M A R I V M.

- 1 Electus cassatur si vnum ex pluribus oppositis contra eum probatur, quod tamen sufficiat ad eius cassationem.
- 2 Electio alicuius ad dignitatem ecclesiasticam ex quot. & quibus causis possit cassari.
- 3 Beneficium in quo quis erat minus canonicè intrusus, si impetretur à Papa, non facta mentione de tali intrusione, talis impetratio est surreptitia.
- 4 Intrusus dñr ille qui sine legitimo titulo, licet sit electus, administrat, vel titulo legitimo fuit priuatus, & tñ ministrat.
- 5 Tolerantia superioris non inducit dispositionem in his quæ sunt contra ius. 10.
- 6 Clericus an possit licitè sine dispensatione obtinere plures præbendas vel plura beneficia simplicia, & casu quo non possit, an Episcopus possit dispensare. nu. 2.
- 7 Episcopus non potest recipere clericos alienos quo ad ordinem eis dādos, sed quo ad beneficia sic, & postquā eis dedit beneficia, poterit eos ordinare, quia incipiunt esse sui subditi.
- 8 Valet consuetudo quod in simplicibus beneficijs non sit opus residere.

C A P. X V I I I.

Vm iam dudum. † Opponēti plura p̄ electū, sufficit aliterum, phare quod ad cassationē eius sufficiat. vel specialius sic: Cassat electio illius qui possidet plures

plures dignitates atque præbendas, & idem si decine ret aliquo vitio hic scripto, hoc dicit. Et primo ponit sex quæ opponebatur p̄ electum. Scdo diffinitionem quæstionis conditionale. Tertio rñdet tacite quæstioni vel obiectioni. scda ibi, [Mandamus.] tertia ibi, [Cum multa.] Casus liter. Vacante præpositura Siclun. à quibusdam canonicis ecclesiæ Siclun. electus fuit quidam nomine Ioan. de Bitunia, maiore parte capituli prius appellante, & quibusdā canonicis absentibus, & non vocatis, ad petitionē istius Ioan. commissa fuit causa quibusdam iudicibus: iudices illi confirmauerunt electionem ipsius Io. Tandem commissa fuit alijs iudicibus ad petitionem partis aduersæ; illi cassauerunt confirmationem priorum iudicum, demū Papa cassauit processum priorum, & scdorum iudicum, reducens causam ad eū statum in quo erat ante primam commissionem. istis oibus sic peractis R. Siclun. canonicus opposuit se isti Ioan. proponens multa p̄ ipsum, scilicet pluralitatem dignitatum, & beneficiorum p̄ conciliū. Lateran. & q̄ die intrusionis suæ ante confirmationē administrare presumpsit, & post cassationem confirmationis electionis suæ ministravit. His, & alijs auditis mandat dñs Papa quibusdam iudicibus, q̄ si inuenerint prædictum Ioan. habere plures dignitates, atque præbendas, aut aliquod aliud de præmissis, qd sufficiat, inuenerint esse verum, eidem Ioan. super ipsa præpositura silentiū imponant, ab im petitione ipsius Siclun. ecclesiæ absoluentes. In fi. rñdet Papa quasi tacite posset quis opponere Domino Papæ, quare vos istum repellitis? multi sunt, qui habent pluralitatem dignitatum, & beneficiorum. Multa per patientiam tolerantur, quæ si in iudicium deducerentur exigente iustitia cassaretur. B. † No. 1. sex vitia, seu defectus, quæ opponi possunt p̄ electum ad dignitatem ecclesiasticam. Primo multitudo dignitatum. Scdo pluralitas præbendarum. Tertio ambitionis vitium. Quarto delictum avaritiæ. Quinto, q̄ se ingessit ad dignitatem obtinendam, de qua quæritur. Sexto, quia intrusit se administrando ante confirmationem obtentam, vel postea cassatam. Sed antequam procedam ad vteriora, quæro nunquid quodlibet prædictorum de per se sufficiat ad cassationem electionis? Concludere prout colligit ex dictis Doc. q̄ primū, scilicet multitudo dignitatum sufficiat, probatur in c. dudum, el. 2. supra de elec. & clarius hodie in extrauag. execrabilis, Ioan. xxii. vbi patet, q̄ tenens de facto plures dignitates, vel ecclesias curatas sit intelligibilis. a Circa scdm, videlicet præbendarū pluralitatem, dissensio est inter Doc. nam quidā tenent hoc non sufficere, ar. illius c. dudum, vbi tex. tantum se fundat super multitudine dignitatum, seu ecclesiarum curatarum, & pro hoc facit iste tex. in ver. mandamus, vbi Papa videtur multitudinem præbendarum copulare ad multitudinem dignitatum, quasi pluralitas sola præbendarum non sufficiat. Alij teneunt contrarium exponentes dictionem atque, pro vel, nam sæpè copulatiua resoluitur in disiunctiuam, b vt in l. sæpè. ff. de verb. signific. & no. in cap. 2. de rescrip. & certè hæc quæstio pendet ab alia, nunquid sit licitum obtinere plures præbendas, & de hac latius infra subiiciam. Tertium obiectum, scilicet am

bitionis vitium sufficit de per se, est enim peccatum mortale, pro hoc cap. quia in tantum. sup. eo. & vide bo. tex. 8. quæst. 1. c. in scripturis, vbi patet, q̄ dignitas non est conferenda ambientibus, sed potius fugientibus. Et est ambitio, quædam aspiratio ad dignitatem procedens ad actum. Quartum, scilicet avaritiæ delictum per se sufficit. 85. distinc. c. florentinum, & no. hic in gl. Quintum, q̄ se ingessit, sufficit ad cassationem, quia nemo debet se ingerere, vt in cap. qualiter. sup. de elect. Sextū, quia administravit ante confirmationem, c vel post cassatam, p̄ se sufficit, vt in c. avaritiæ, de elect. libr. 6. & in dicto cap. qualiter, & qñ. † Et ex isto sexto, & quinto collige vnum, q̄ intrudens d se in beneficiū forte autoritate Principis secularis, & postea impetrat illud à Papa non facta mentione de intrusione, est repellendus; talis enim promotio fuit surreptitia, nā si Papa sciuisset, de facili sibi non prouidisset p̄ ambitionis vitium; & quia ingessit se administrationi ante oēm prouisionem, nā si repellitur ille, qui habuit electionē, & non expectata confirmatione administravit, potius est repellendus, qui ante oēm electionē, & vacationē se intrusit in beneficiū, & notabis hoc, q̄ multi errāt, & iniuste possident beneficia, & vide qd no. i. c. si apostolica, de præben. lib. 6. in nouel. † No. q̄ intrusus c dñr, q̄ titulo legitimo nō præcedente ingerit se administrationi, et si præcessit electio, qd notabis. Idem est, si priuatus fuit titulo legitime prius habito, vt no. Inn. in c. qualiter, & qñ. el. scdo, de accu. † Vltimo no. & tene menti fi. tex. qui quotidie allegatur, q̄ p̄ tolerantiam superioris non vñ dispensatio inducitur in his, quæ sunt p̄ ius, & circa hoc vide de pulchrā glo. 3. distinc. in c. si. In priū vide tex. cum glo. in c. quia circa, de consan. & affi. † Vltimo quæritur, q̄ supra dixi opinionem esse, an pluralitas pben darum repellat quē a beneficio obtinendo, nunquid de iure cōi possit quis habere plures pben das, vel plura beneficia simplicia, nam de curatis dignitatibus, & personatibus decisum est, infra eod. cap. de multa, & in hoc multum instat hic Innoc. sed referam principaliores opiniones, quæ colliguntur ex glo. sua. Prima opinio, q̄ quia inspectis iuribus antiquis non est licitum, nisi in vnico beneficio intulit, nā debet esse quisquis contentus ea vocatione, qua vocatus est, & si non sufficit sibi illud beneficium, quærat sibi victum industria sua, seu manibus, ad hoc. 2. i. quæst. 1. c. 1. & facit c. clericus victum. 9. i. distinc. cap. cum non ignores, supra eod. & 89. distinc. in cap. singula, cum multis sim. sed inspectis iuribus postea sequentibus, vñ liceat plura obtinere. pro hoc cap. cum ecclesiasticæ, de ex-

A D D I T I O N E S.

- a ¶ Intelligibilis. Adde D. Car. conf. 3. Oldr. conf. 67. b ¶ In disiunctiuam. Adde Oldr. conf. 161. c ¶ Ante confirmationem. Adde Oldr. conf. 191. & 356. & Rom. conf. 333. Cal. conf. 9. de elec. d SEB. S. A. P. ¶ Quod intrudens. Multa ad hoc accumulata Fel. in c. in nostra, in 2. correlario, supra de rescrip. & in c. postulasti eod. tit. Adde Abb. in c. 1. infra de concess. præb. e ¶ Intrusus. Adde quis dicatur intrusus, Car. conf. 13. de verb. sig. Ioan. de Imo. conf. 127. f SEB. S. A. P. ¶ In contrarium. Pro solutione huius contrarij, v de Abb. in c. nisi cum essent, infra eo. Abb. & Fel. in cap. 1. supra de treug. & pace. g ¶ Prima opinio. Adde Do. Car. conf. supra alleg. 3.

Dilectus filius. [†]Recepto in canonicum q̄ citò facultas se obtulerit, debetur præbenda, & interim habebit quotidianas distributiones. h. d. Cōtinet quatuor dicta. Primò mandatum Aplicum. Secundò ibi, [Ad instantiam,] iustū & iniustū p̄ceptū legati. Tertiò ibi, [Cum ergo iusti processus p̄firmationē, & iniusti reprobationē. Quartò ibi, [Facietes Papalem subiunctionem.] Casus lit. Eps Liconiēsis de mādato Dñi Celestini Papæ cuidam clerico G. noīe, quandā p̄bendam in ecclā Liconiensi assignauit, sed cap̄m noluit ipsum recipere ad eandē. tandē ad instantiā Remēsis Archiepi, tunc epi Prænēstini aplice sedis legati, talis compositio inter cap̄m, & ipsum G. intercessit, q̄ receptus fuit in canonicū, & fratrē cōcessō sibi stallō in choro, & loco i caplo, & participatione diuinorū, ita tñ, q̄ fructus p̄bendæ recipere nō deberet, nisi loco p̄ximē vacaturā. Sed q̄a plures p̄bendæ postmodū vacauerunt, nec eidē G. aliquā assignauerunt, accessit ad Papā, proponens eidem oīa s̄. dicta. Scribit Papa iudicibus dicens, dictū G. in canonicū recipi canonicis nō obuiat institutis, sed vacaturam expectare p̄bendam est contra Lateranen. p̄cilium. Vñ Papa fāctū legatū in eo, qd̄ dictū G. recipi fecit in canonicū, & in fratrem, approbavit: sed qd̄ nihil recipere in simili loco p̄ximē vacaturā, reprobavit; quia verò indignum est, vt receptus in canonicum bñficio careat, mandat iudicibus, vt ep̄m, & cap̄m prædictos compellant, vt ei præbendā cum se facultas obtulerit, assignēt, & portiones quotidianas, quæ fiunt in ecclā memorata sine diminutione faciāt assignari eidem. Ber. [†] Not. i. q̄ in spūalibus licitè intercedit compositio, maximè autoritate superioris, pro hoc c. statuimus, de transa. [†] No. 3. q̄ legatus etiā de latere, prout erat iste eps Prænēstinus, qui erat Cardinalis, non pōt dare ius ad uacaturū abe neficium: licet ergo legatus de latere possit bñficiū reseruare uacaturū suæ collationi, etiā pro certa persona, ut in c. cū dilectus, de iure par. in ca. pen. de off. leg. lib. 6. non tñ potest dare ius ad beneficium uacaturū, vt hic, & pōt esse diuersitatis ratio, q̄a per reseruatiōnem nullum ius acquiritur personæ. potest. n. variare legatus, & alteri p̄ferre bñficiū reseruati, & sic non datur tanta mā captandi mortem proximi; sed si posset dari ius ad bñficiū uacaturum, acquireretur ius personæ, & de facili desideraret mortem alterius, ut eius bñficiū posset obtinere. No. vltius, q̄ receptio in canonicum vltra numerū præbendarum, nō dissoluit illarum numerū, sed præbendæ remanent in pristino numero, & solū ampliatur numerus canonicorū. Item no. ibi, [Non obtinet institutus,] q̄ sine peccato recipit q̄s i canonicū etiā sine p̄bēda. [†] Vlt. no. q̄ receptus in canonicum sine præbenda, debet accipere distributiones quotidianas, & in hoc est iste bo. tex. Sed Io. An. cauillando dicit hoc posse p̄cedere in receptis auctoritate capli, non aut in receptis de necemate auctoritate

A D D I T I O.

^a Ad uacaturum. Adde Fede. consi. 68. S. E. B. S. A. P. [†] Vacaturum. Idem tenet Ias. in l. si. in gl. in verbo, obseruari, C. de pac. Dec. in d. c. ex parte, i. in prim. o. no. sup. de off. de leg. vbi alia allegat. [†] Tomus Sextus.

G

curato, sed principaliter, vt populum regat. ideo ex quo quis habet vnam præbendam, non est licitum, vt habeat secundam. intellige si prima sufficit, nō sic est in ecclesia, quia ut dixi ibi, notat utilitas publica, ideo limitarem dictū Ioan. And. vt possit disp̄sare in duabus præbendis, qñ vna non sufficit, aliās procedat illud c. sanctorū, qd̄ sic intellige, licet ibi gl. diuinando aliter dicat. Et plenē circa hanc mām vide quod dixi in repe. §. qui vero, in cap. extirpandæ. j. eo. ti. Et quod possit eps in casibus prædictis dispensare, licet beneficia requirant residentiam, probatur apertissime iure canonico antiquo, & nouo, primò, in dicto c. sanctorū secundò in d. c. de multa. j. eo. nam cum c. sanctorū, cōcederet episcopo generaliter dispensationem, cap. de multa, solum ademit respectu ecclesiarum curatarū, & dignitatū, seu personatum, & sic in alijs simplicibus remanet ius antiquum. l. precipimus, in fi. C. de ap. pel. & supra de præsum. cap. nonne. Et nunquid simpliciter adempta dispensatio in istis, dicit in d. c. de multa. In gl. pe. in fi. circa hoc vide quod dixi in c. cū nō ignores, s. eo. [†] In gl. si. in fi. Host. adducit in p̄rium illā. l. i. in §. scientiam, & l. 2. & l. sed & si pupillus, ff. de institu. debet enim superior protestari, & contradicere si nō vult consentire. Soluit ipse, q̄ respectu p̄teritorum, & quo ad tangentia animas subditorum tolerantia Papæ operatur permissionē, ne aīa illaquearentur, sed quoad illegitimē promotum nō inducit permissionē, seu dispensationē: quasi velit dicere, qd̄ ex quo Papa non p̄tradicit, absolutæ sunt aīa subditorū istius p̄p̄i dē, quā habebat, de quo vide opi. Gul. in d. c. dudū, sed respectu istius, qui indignē tenet plura beneficia, nihil operat tolerantia Papæ p̄p̄ malam fidē, quā hēt. Sed aduerte, quia fm hoc nunquā tollitur ius per contrarium usum etiam Papa tolerante, quia videtur secundum hoc tolerare per patientiam, non autem q̄ velit ius relaxare. contrarium est difficile, sed pōt dici, q̄ vbi lex superioris habet consuetudinem in contrariū à principio, vel ex post facto, tollit lex superioris maximè superiore sciente, & non contradicente. qd̄ intel lige, si consuetudo est aliās rationalis, ut in c. fin. de consue. & vide 4. dist. c. in istis, §. leges, & quod ibi not. sed vbi consuetudo nō esset rōnabilis, vel non est cōis, quia aliqui seruant, & aliqui non, & tunc respectu nō seruantium pōt procedere iste tex. qñ plures sunt seruantes, q̄ non seruantes: tunc enim propriè est patientia superioris, scilicet in non puniendo transgredientes: non autem causatur dispensatio, vel permissio.

S V M M A R I V M.

1. Canonicus receptus sine titulo, debet sibi quā citius fieri potest provideri de præbēda, interim habebit quotidianas portiones. 4. s. 6. 7. 8.
2. In spiritualibus licita est compositio, maximè superioris auctoritate, vide infra in c. nisi essent, in s. not.
3. Legatus de latere non potest dare alicui ius ad uacaturū beneficium, licet possit reseruare sibi collationem beneficij uacaturi, etiam respectu certæ personæ.
4. Canonici plures an possint recipi sine præbenda in eadē ecclesia, & si non possunt recipi, an cassetur receptio omnium, an aliquorum.
5. Papa solus, nec alius citra eum, potest dispensare contra concilium, infra p̄prox. c. num. 4.

A D D I T I O N E S.

- ^a Circa primum. Adde D. Car. consi. 53. & est consi. Bal. D. Abb. consi. 38. & 95. s. lib. Lap. alle. 36. 96. & 117. Cal. consi. 27. de præb. cura.

de except. & quod le. & no. in d. c. dudum, & in c. dilectus filius, supra de rescrip. & in cap. ex insinuatione, de procu. cum multis sim. Secunda opinio q̄ nimia multitudo reprobatur à iure, sed duo vel tria simplicia licitum est possidere. pro hoc c. quia in tantum. supra eod. Tertia opin. q̄ in titulum non potest quis habere plura beneficia, sed vnicum tantum sic, vt q̄ denominetur solum ab vno beneficio, sed alia habeat quasi in stipendium, dummodo nō requirant residentiam. Quarta videtur opin. Innoc. in qua residet, videlicet vt non solum in beneficijs, sed in titulum potest quis habere plures præbendas sine aliqua dispensatione, etiam in diuersis episcopatibus: videtur tamen requirere duo, primo vt tales præbendæ non requirant residentiam: secundo vt eas obtineat, non propter fructus, seu utilitatem propriam, sed propter bonum publicum, vt quia est persona industriosa, & melius scit gubernare iste decem beneficia, quā alius vnum, & ita respondet ad c. sanctorum. 70. distinc. quod facit in oppositum, dicit enim illud intelligendum, quando propter concupiscentiam quis vult obtinere plures præbendas, illud enim non licet, nec iure communi, nec dispensatiue.

7. [†] Nec ob. secundum eum, si dicatur, q̄ alienus episcopus non debet eum recipere, vt in c. fraternitatis. supra de cle. non resid. & in c. primates. 71. distinc. quia illa iura loquuntur de ignotis, vel loquuntur, vt non recipiantur quo ad ordines, sed quo ad beneficia recipi possunt. & ratione beneficiorum poterit eis conferre ordinem, & notabis semper hoc dictum. Ex hoc enim potes sumere vnam cautelam, quando vis recipere ordines ab episcopo non tuo sine episcopi tui licentia, nam obtineas primo beneficium ab alio episcopo, & tunc cum ratione beneficii incipias esse subditus eius, poteris ab eo ordinari, & pro hoc facit c. 3. de temp. ord. lib. 6. Nec ob. si dicatur, q̄ steterit perplexus si episcopi mandarent sibi contraria, cum debet obedire priori, nisi summa necessitas urgeat, & de hoc vide latius hic per Innoc. Hostien. autem hoc tractans in c. super inordinata. infra eo. & in c. literas, de concess. præben. post multa concludit, q̄ de iure communi quilibet præbenda, seu beneficium requirit proprium ministrum, vnde quemadmodum in pluribus castris, quorum quodlibet requirit certos homines ad sui custodiam, non potest quis obtinere locum plurium, ita & in beneficijs ecclesiasticis. dicit tamen, ne multæ animæ illaqueentur, q̄ dispensare poterit episcopus, etiam propter prærogatiuam personæ, vt quis habeat plures præbendas non in titulum, sed in beneficium. Et vt clarè habeatur prædicta, faciamus duo membra. Primum, nunquid de iure possit quis obtinere plura simplicia. Secundum in casu, in quo de iure communi non est licita pluralitas, vtrum episcopus possit dispensare.

a Circa primum^a concludo sic, q̄ aut beneficia requirunt residentiam, siue inspecto iure communi, siue speciaii statuto, & indubie non est licitum de iure plura retinere: sunt enim incompatibilia propter onus residentie. pro hoc c. penult. supra de cler. non residen. & hoc est secundum mentē iuris: nam quodlibet beneficium creatur propter officium, vt in cap.

a ¶ Per inutile. Adde quando vtile per inutile vitietur. Ro. cons. 417.
ZACH. ¶ Adde glo. ord. ad quam recurri solet, in l. pecunia fce
nebris. ff. de vsu. Bar. & Ale. in l. grace. §. illud ff. de fideiuss. Bal. post
Cyn. in l. sancinus. C. de do. Alex. & Franc. de Arc. remissive. in l. 1.
§. sed & si in ihi. ff. de verb. oblig. Ioan. Feb. in §. fideiussores. Instit.
de fideiuss. Dyn. in alleg. l. Grace. & ibi remissive in appo. Celsi. in
ver. an vtile per inutile, & in regula, vtile, vbi etiam in addi. D. Nico
Boerii, in ver. adde ad istam. istum in c. Massana. post glo. h. §. de ele
ctio. Car. Alex. in c. tuibat. & c. si quid, 37. distinet. & And. Barba. in
repet. c. Rayn. vbi multa accumulatur, §. de testa.

b ¶ In canonicum. Adde quod voluit D. Car. c. nsi. 108. & cons. 103.
S. E. B. S. A. P. ¶ Canonicum. An valeat statutum, vel consuetudo,
quod receptus vltra numerum non habeat vocem, vide Feli. in c.
constitutus. §. de re scip.

G 2' f.b